

1519
Α. ΚΟΝΤΟΜΑΡΗ — Α. ΜΠΑΜΠΑΛΗ

*Βιβλιοθήκη
Σταυρουπόλεως*

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΝ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΜΠΤΗ ΤΑΞΗ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΚΔΟΣΗ

ΔΩΡΕΑ
ΒΑΣΙΛΗ ΛΑΧΑΝΑ
ΚΑΛΛΙΟΠΗΣ ΓΙΟΤΣΑΛΙΤΟΥ - ΛΑΧΑΝΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ Κ. ΡΑΝΟΣ
ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 58 — ΑΘΗΝΑΙ
1948

Κάθε γνήσιο αντίτυπο φέρει την υπογραφή του ενός ή και των
δύο συγγραφέων.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Γεωγραφία είναι ἡ ἐπιστήμη πὺν ἐξετάζει τὴ γῆ. Ἐκεῖνοι πὺν ἀσχολοῦνται μ' αὐτὴ λέγονται γεωγράφοι. Οἱ ἀνάγκες τῆς ζωῆς ἔκαμαν τοὺς πρῶτους ἀνθρώπους νὰ ἐξετάσουν τὸ φυσικόν τους περιβάλλον. Ἐπειδὴ ὁμως οἱ ἀνάγκες αὐτὲς ἦσαν πολλὰ καὶ συχνὰς, προσπάθησαν νὰ βροῦν τὰ μέσα τῆς εὐκολώτερης καὶ γρηγορώτερης μεταφορᾶς τοὺς ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος σὶ τὸ ἄλλο. Ἔτσι ἄρχισε ἡ πρώτη ἐρευνα τῆς γῆς. Ἀργότερα παρουσιάσθησαν πολλοὶ τολμηροὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι προσπάθησαν νὰ ἐρευνήσουν τὴ γῆ, ὅσο μπορούσαν καλύτερα καὶ ἔκαμαν μακρυνὰ ταξίδια σὲ ξένους τόπους.

Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς τὴν πρώτη θέση κατέχουν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες. Ὁ πρῶτος πὺν ἔκανε μεγάλα ταξίδια καὶ ἔγραψε ὅσα εἶδε καὶ ἄκουσε εἶναι ὁ Ἕλληνας Ἡρόδοτος. Ἄλλος δὲ Ἕλληνας, ὁ Στράβων, θεωρεῖται πατέρας τῆς γεωγραφίας. Οἱ Ἕλληνες λοιπὸν ἔβαλαν τὰ θεμέλια τῆς γεωγραφίας, γιαντὸ μπορούμε νὰ ποῦμε πὺς ἡ Γεωγραφία εἶναι ἐπιστήμη Ἑλληνική. Ἄλλ' ἂν ἡ ἀνάγκη τῆς ἐρευνας τῆς γῆς ἦταν μεγάλη σὶ τὰ παλὰ χρόνια, σήμερα εἶναι πολὺ μεγαλύτερη, γιαντὸ καὶ οἱ ἀνάγκες τῆς ζωῆς εἶναι πολὺ μεγαλύτερες. Ὑστερα, μὲ τὴ μεγάλη ἀνάπτυξη τῆς συγκοινωνίας κανέναν τόπος δὲν εἶναι πὺν ἀπομονωμένος ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ τὰ συμβαίνοντα σὲ μιὰ χώρα ἔχουν ἀντίκτυπο σὶς ἄλλες. Γιαντὸ ὁ ἄνθρωπος προσπαθεῖ σήμερα νὰ γνωρίσῃ καλύτερα τὴ γῆ πὺν κατοικεῖ. Προσπαθεῖ δηλ. νὰ μάθῃ τί εἶναι ἡ γῆ, πὺς εἶναι, ποῖες χώρες βρίσκονται ἀπάνω σ' αὐτὴ καὶ τί εἶδους ἄνθρωποι κατοικοῦν. Ἀκόμα θέλει νὰ μάθῃ τὰ προϊόντα τῶν διαφόρων χωρῶν, γιὰ νὰ χρησιμοποίησῃ γιὰ τὶς ἀνάγκες του ἐκεῖνα πὺν τοῦ χρειάζονται. Ὑστερα ἀπ' αὐτὰ φαίνεται καθαρὰ πὺς ἡ Γεωγραφία εἶναι ἀπ' τὰ καλύτερα μαθήματα καὶ γιαντὸ τὰ παιδιὰ πρέπει νὰ τὴν ἀγαποῦν καὶ πρὸ πάντων τὰ Ἑλληνόπουλα, ἀφοῦ οἱ πρόγονοὶ τοὺς ἦσαν ἰδρυτὲς τῆς Γεωγραφίας.

ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

Ἡ Γεωγραφία ἐξετάζει τὴ γῆ κατὰ τρεῖς τρόπους. α) Τὴν θεωρεῖ σὰν οὐράνιο σῶμα καὶ ἐξετάζει τὸ σχῆμα, τὸ μέγεθος, τὶς κινήσεις τῆς γῆς καὶ τὴ σχέση τῆς μὲ τὰ ἄλλα οὐράνια σώματα καὶ τότε λέγεται *Μαθηματικὴ* γεωγραφία. β) Ἐξετάζει τὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς, τὴν ἀτμόσφαιρα καὶ ὅλα ὅσα βρίσκονται ἀπάνω στὴ γῆ· δηλ. τὰ βουνά, τὶς πεδιάδες, τὰ ποτάμια, τὶς λίμνες, τὶς θάλασσες, τὰ προϊόντα κλπ. καὶ τότε λέγεται *Φυσικὴ* γεωγραφία καὶ γ) τὴν θεωρεῖ σὰν κατοικία τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐξετάζει ὅλα ὅσα ἔχουν σχέση μὲ τὸν ἄνθρωπο, δηλ. τὰ κράτη, τὸν πληθυσμό, τὴ θρησκεία, τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα τῶν κατοίκων, τὰ πολιτεύματα, τὸ ἐμπόριο, τὴ βιομηχανία καὶ γενικὰ τὸν πολιτισμὸ καὶ τότε λέγεται *Πολιτικὴ* γεωγραφία.

Αὐτὸν) Τὰ σπουδαιότερα ἀπ' τὴ Φυσικὴ καὶ Μαθηματικὴ
Γεωγραφία

1) Η ΓΗ

Στὰ παλιὰ χρόνια οἱ ἄνθρωποι πίστευαν πὼς ἡ γῆ ἦταν ἐπίπεδη, πὼς ἐκτεινόταν γύρω - γύρω ἀπὸ θάλασσα καὶ τὴν ἐσκέπαζε ὁ οὐράνιος θόλος. Σήμερα ὅμως ἔχει πιά ἀποδειχθεῖ πὼς ἡ γῆ εἶναι ἓνα ἀπ' τὰ οὐράνια σώματα, ὅπως ὁ ἥλιος, τὸ φεγγάρι καὶ τὰ ἀστέρια, πὼς τὸ σχῆμα τῆς εἶναι στρογγυλὸ σὰν πορτοκάλι καὶ πὼς κινεῖται διαρκῶς.

Τὸ ὅτι ἡ γῆ εἶναι στρογγυλὴ σὰν πορτοκάλι ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὰ ἑξῆς: α) Ὅταν ἓνα πλοῖο ἔρχεται ἀπὸ μακριὰ, δὲν φαίνεται ἀμέσως ὁλόκληρο, ἀλλὰ πρῶτα φαίνεται τὸ ἀπάνω μέρος του (κατάρτια κλπ.) καὶ ὕστερα τὸ κάτω. β) Ὅταν πηγαίνομε πρὸς ἓνα μέρος, πρῶτα βλέπομε τὰ ψηλὰ ἀντικείμενα

να (βουνά, δένδρα, κλπ.) και ὕστερα τὰ χαμηλά. γ) "Όταν ξεκινήσουμε ἀπὸ ἓνα τόπο και τραβάμε ὅλο ἴσα, θὰ ἐπανέλθουμε στὸ ἴδιο μέρος. δ) "Όταν ἀνατέλλει ὁ ἥλιος δὲν φωτίζει συγχρόνως ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς, ἀλλὰ πρῶτα τὰ ἀνατολικώτερα και ὕστερα τὰ δυτικώτερα. ε) "Όταν γίνεται ἐκλειψη Σελήνης ἡ σκιά τῆς γῆς ποὺ πέφτει στὴ Σελήνη εἶναι κυκλική και ὅπως ξέρουμε, μόνο τὰ στρογγυλὰ σώματα ρίχνουν κυκλική σκιά. Ἀλλὰ πῶς φαίνεται στρογγυλὴ ἡ γῆ, ἀφοῦ ὅπως ξέρουμε, ἔχει τόσο ψηλὰ βουνά; Εἶναι τόσο μεγάλη ἡ γῆ ποὺ, τὰ βουνά της δὲν μποροῦν νὰ τῆς ἀλλάξουν τὸ σχῆμα, ὅπως τὰ ἐξογκώματα τῆς φλούδας τοῦ πορτοκαλλιοῦ δὲν τοῦ ἀλλάζουν τὸ σχῆμα.

Πῶς κινεῖται ἡ Γῆ. Ἡ Γῆ, ὅπως και τ' ἄλλα οὐράνια σώματα, δὲν στηρίζεται πουθενά, ἀλλὰ τὴν συγκρατεῖ στὸ στερέωμα μιὰ τεράστια δύναμη ποὺ λέγεται *ἐλξη* και κινεῖται διαρκῶς. Ἡ Γῆ κάνει δύο κινήσεις, τὴν μιὰ γύρω ἀπ' τὸν ἑαυτὸ της ἀπ' τὴ Δύση στὴν Ἀνατολή σὲ 24 ὥρες και τὴν ἄλλη γύρω ἀπὸ τὸν ἥλιο σὲ ἓνα ἔτος. Γιὰ νὰ καταλάβετε πῶς κινεῖται ἡ Γῆ γύρω ἀπ' τὸν ἑαυτὸ της, τρυπήστε ἓνα πορτοκάλι μ' ἓνα σύρμα πέρα πέρα. "Υστερα δώστε μιὰ στὸ πορτοκάλι νὰ φέρη γύρω-γύρω ἀπ' τὸ σύρμα. "Όπως γυρίζει τὸ πορτοκάλι γύρω ἀπ' τὸ σύρμα, ἔτσι γυρίζει και ἡ Γῆ γύρω ἀπὸ μιὰ φανταστικὴ γραμμὴ, ποὺ τὴν περνάει πέρα πέρα και τὴ λέμε *ἄξονα* τῆς Γῆς. Τὰ σημεῖα ποὺ τελειώνει ὁ ἄξονας τὰ λέμε *πόλους* τῆς Γῆς. Γιὰ νὰ πάρετε μιὰ ἰδέα τῶν δύο συγχρόνων κινήσεων τῆς Γῆς, πετάξετε μιὰ μπάλα, θὰ δῆτε πῶς φέρνει γύρω γύρω και τρέχει συγχρόνως, ἔτσι γυρίζει και ἡ Γῆ. Βέβαια ἐμεῖς δὲν ἀντιλαμβανόμαστε τὶς κινήσεις αὐτές, γιατί βρισκόμαστε ἐπάνω στὴ Γῆ και νομίζουμε πῶς κινοῦνται μόνο τ' ἄλλα οὐράνια σώματα, ὅπως ὅταν βρισκόμαστε μέσα σὲ τραῖνο ποὺ φεύγει γρήγορα, νομίζουμε πῶς τρέχουν τὰ δέντρα, τὰ σπίτια κλπ. και ὄχι τὸ τραῖνο.

Μέγεθος τῆς Γῆς. Οἱ ἀστρονόμοι μὲ διάφορα μέσα μέτρησαν τὴ Γῆ και βρῆκαν πῶς ἡ μὲν διάμετρός της εἶναι 12.755.493 μ., ἡ δὲ περιφέρειά της τριπλασιὰ ἀπ' τὴ διάμετρο. Βρῆκαν ἀκόμη πῶς ἡ ἔκτασή της εἶναι 510 ἑκατ. τ.χ.

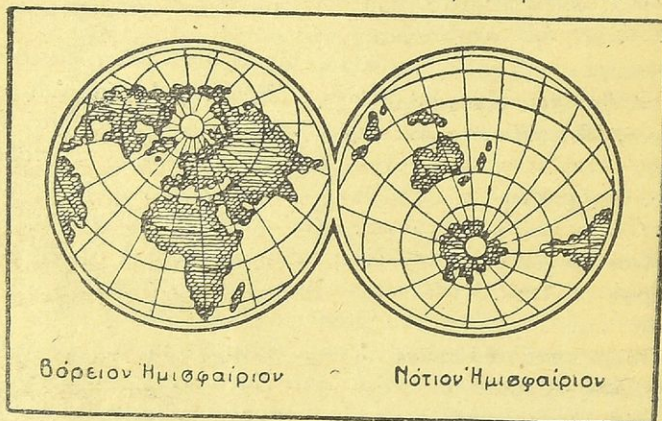
Ξηρὰ και θάλασσα. Ἡ Γῆ πρὶν πάρει τὴ σημερινὴ μορφή

της υπέστη πολλές μεταβολές. Ὁ φλοιὸς της ἄλλοι ὑψώθηκε πρὸς τὰ πάνω καὶ ἄλλοι χαμήλωσε καὶ σχημάτισε κοιλώματα πού γέμισαν ἀπὸ νερά. Κι' ἔτσι παρουσιάζεται μὲ τὴ σημερινή της μορφή τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης εἶναι δυόμισυ περίπου φορές μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς ξηρᾶς. Δηλαδή ἀπ' τὰ 510 ἑκατ. τ.χ. πού εἶναι ὅλη ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς, ἡ μὲν θάλασσα καλύπτει τὰ 361 ἑκατ. τ.χ. ἡ δὲ ξηρὰ τὰ 149 ἑκ. τ.χ.

Ἡπειροί. Ἡ ξηρὰ διαιρεῖται σὲ 6 μεγάλα τμήματα πού λέγονται *ἡπειροί*, εἶναι δὲ οἱ ἑξῆς: *Εὐρώπη, Ἀσία, Ἀφρική, Ἀμερική, Ὠκεανία* καὶ *Ἀνταρκτική*. Οἱ τρεῖς πρώτες ἦσαν γνωστὲς ἀπ' τὰ παλαιὰ χρόνια καὶ γι' αὐτὸ λέγονται *παλαιὸς κόσμος*. Οἱ δὲ ἄλλες τρεῖς λέγονται *νέος κόσμος*, γιατί ἀνεκαλύφθησαν στὰ νεώτερα χρόνια. Ἀπ' αὐτὲς τὴν Ἀμερική πού διαιρεῖται σὲ Βόρειον καὶ Νότιον, ἀνεκάλυψε ὁ Χριστόφορος Κολόμβος τὸ 1492. Ἡ Ὠκεανία πού ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν Αὐστράλια καὶ τὰ νησιά τοῦ Εἰρηνικοῦ, ἀνεκαλύφθη ἀπὸ τοὺς Ὀλλανδοὺς κατὰ τὸ 1606 μ.Χ. Ἡ δὲ Ἀνταρκτική πού εἶναι ἀκατοίκητη καὶ βρίσκεται κοντὰ στὸ Νότιο Πόλο, ἀνεκαλύφθη τελευταία. Ἀπὸ τὰς ἡπείρους οἱ μὲν Εὐρώπη, Ἀσία καὶ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀφρικῆς βρίσκονται στὸ Βόρ. ἡμισφαίριο, οἱ δὲ Ὠκεανία καὶ Ἀνταρκτική στὸ Νοτ. ἡμισφαίριο. Ἐκτὸς ἀπ' τὰς ἡπείρους ἐπάνω στὴ Γῆ ὑπάρχουν καὶ πολλὰ νησιά, ἀπ' τὰ ὁποῖα ἄλλα βρίσκονται κοντὰ στὰς ἡπείρους καὶ ἄλλα εἶναι σκορπισμένα στὴ θάλασσα. Τὸ μεγαλύτερο νησί τῆς Γῆς εἶναι ἡ *Γροιλανδία* πού εἶναι 8 φορές μεγαλύτερη τῆς Ἑλλάδος.

Μέγεθος τῶν ἡπείρων. Κατὰ τὴν ἑκταση ἡ μεγαλύτερη ἡπειρος εἶναι ἡ *Ἀσία* καὶ κατόπιν ἔρχονται κατὰ σειρά, *Ἀμερική, Ἀφρική, Ἀνταρκτική, Εὐρώπη, Ὠκεανία*. Κατὰ δὲ τὸν πληθυσμὸν πρώτη ἔρχεται ἡ *Ἀσία* καὶ ἀκολουθοῦν κατὰ σειρά *Εὐρώπη, Ἀμερική, Ἀφρική, Ὠκεανία*. Ἡ *Ἀνταρκτική* εἶναι ὅπως εἴπαμε ἀκατοίκητη. Ὁ παρακάτω πίνακας δείχνει τὴν ἑκταση τῶν ἡπείρων σὲ ἑκατομμύρια τ.χ. καὶ τὸν πληθυσμὸν σὲ ἑκατ. κατοίκους.

Ἔκταση			Πληθυσμὸς		
Ἀσία	44,2	ἐκ. τ. χ.	Ἀσία	1.103	ἐκατ. κατ.
Ἀμερική	41,9	» »	Εὐρώπη	500	» »
Ἀφρική	29,8	» »	Ἀμερική	252	» »
Ἀνταρκτική	14,2	» »	Ἀφρική	142	» »
Εὐρώπη	10.	» »	Ὠκεανία	9	» »
Ὠκεανία	8,9	» »	Ἀνταρκτική	0	» »

Ἡμισφαίρια

Ὠκεανοί. Ὅπως εἶπαμε, τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς γῆς καλύπτεται ἀπὸ θάλασσα. Ἡ θάλασσα δὲν εἶναι χωρισμένη σὲ τμήματα ὅπως ἡ ξηρά. Γιὰ εὐκολίαν τοὺς ὅμως οἱ ἄνθρωποι ἔδωσαν διάφορα ὀνόματα σὲ μεγάλα τμήματά της πού λέγονται ὠκεανοί. Οἱ ὠκεανοὶ εἶναι πέντε: *Εἰρηνικός*, *Ἀτλαντικός*, *Ἰνδικός*, *Βόρ. Παγωμένος* ἢ *Ἀρκτικός* καὶ *Νοτ. Παγωμένος* ἢ *Ἀνταρκτικός*. Μεγαλύτερος ἀπ' ὅλους εἶναι ὁ Εἰρηνικός ἢ Μέγας Ὠκεανὸς πού ἔχει ἔκταση 180 ἐκατ. τ. χ. Ἡ ἔκτασή του δηλ. εἶναι κάτι παραπάνω ἀπὸ τὸ 1)3 τῆς Γῆς. Ὠνομάσθηκε Εἰρηνικός ἀπὸ τὸν Πορτογάλου Μαγγελάνου πού ἦταν ὁ πρῶτος Εὐρωπαῖος πού τὸν διέπλευσε, ἐπειδὴ σ' ὅλο τὸ ταξίδι του δὲν συνάντησε τρικυμία. Δεύτερος σὲ ἔκταση ἔρχεται ὁ Ἀτλαντικός, πού εἶναι ὁ σπουδαιότερος ἀπ' ὅλους, γιατί συνδέει τίς πειρὸ πολιτισμένες χώρες, Εὐρώπη καὶ Ἀμερική. Ὡς τὴν ἐποχὴ τοῦ

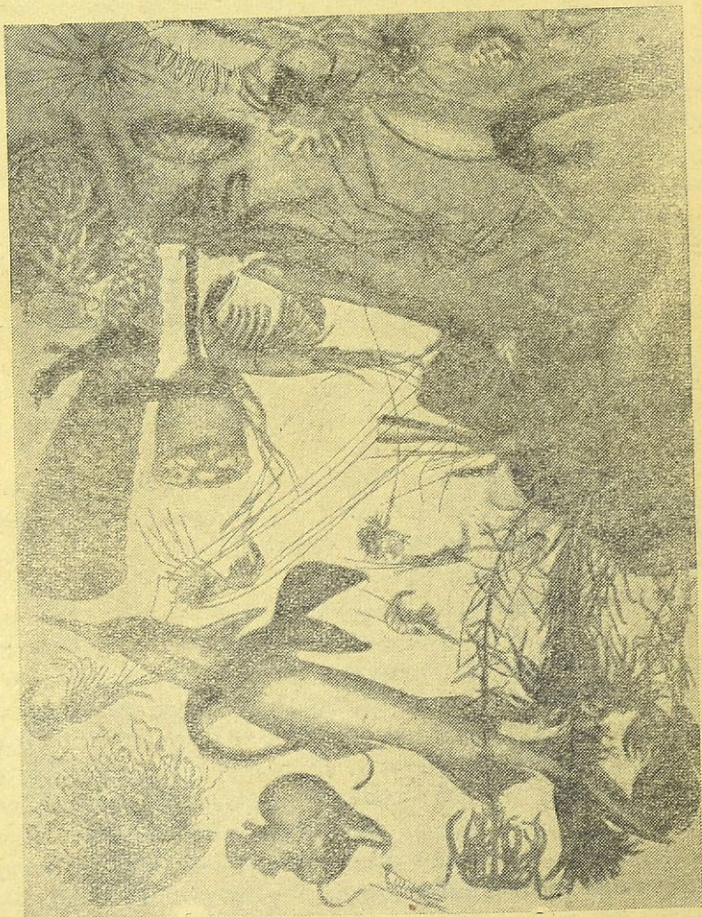
Κολόμβου, οί άνθρωποι πίστευαν πώς εκεί ήταν ή άκρη της Γης. Πρώτος αυτός ετόλμησε νά τέν διαπλεύση μέ τά μικρά του πλοιάρια καί από τότε έγινε ή πειό πολυσύχναστη θάλασσα. Ή έκτασή του είναι 106 εκατ. τ. χ. Τρίτος έρχεται ό 'Ινδικός 'Ωκεανός, πού είναι μεταξύ 'Αφρικης, 'Ινδιών καί 'Ωκεανίας καί έχει έκταση 74.912.000 τ. χ. Τέλος έχουμε τούς δύο Παγωμένους, Βόρ. καί Νότιο, πού δέν τούς έχουν μετρήσει καί πού είναι άχρηστοι στη συγκοινωνία, γιατί είναι διαρκώς παγωμένοι.

Βάθος τών ωκεανών. Όπως ή επιφάνεια της ξηράς δέν είναι όμαλή, αλλά παρουσιάζει άλλοθ βαθουλώματα κι' άλλοθ έξογκώματα, έτσι καί ή θάλασσα άλλοθ είναι πειό βαθιή, κι' άλλοθ πειό ρηχή. Τό μεγαλύτερο βάθος της θαλάσσης είναι στόν Είρηνικό ωκεανό κοντά στις Φιλιππίνες καί φθάνει τά 10.790 μέτρα. Έκει δηλ. θά μπορούσε νά βυθισθ όλόκληρο τό ψηλότερο βουνό της γης ('Ιμαλάϊα) χωρίς νά φαίνεται καθόλου.

Ή ζωή στη θάλασσα. Όπως άπάνω στην ξηρά ζοθν διάφορα ζώα καί φυτά έτσι καί μέσα στη θάλασσα ζοθν διάφορα ζώα καί φυτά πού λέγονται *υδροβία*, όπως π. χ. τά ψάρια είναι υδροβία ζώα καί τά φύκια είναι υδροβία φυτά. Μερικά άπ' αυτά είναι γνωστά γιατί ζοθν κοντά στις παραλίες. Έκτός όμως άπ' αυτά υπάρχουν καί άλλα πού είναι άγνωστα γιατί ζοθν στα βάθη της θαλάσσης. Μερικά μάλιστα είναι τόσο μικρά πού δέν φαίνονται μέ τό μάτι. Καί όμως τά μικροσκοπικά αυτά ζωύφια φέρνουν μεγάλες μεταβολές στο βυθό της θαλάσσης. Τά κοράλλια π.χ. είναι προσκολλημένα στο βυθό της θαλάσσης καί εκεί πολλαπλασιάζονται καί σχηματίζουν μέ τά όστρακά τους βράχους όλόκληρους, πού πολλές φορές φθάνουν ως την επιφάνειαν της θαλάσσης καί γίνονται νησιά, πού λέγονται *κοραλλιογενή νησιά*. Άλλα τέτοια μικρά ζώα ζοθν στη θάλασσα καί όταν πεθάνουν κατακαθίζουν στο βυθό της καί σχηματίζουν άπ' τά όστρακά τους ένα παχύ στρώμα λάσπης. Από τέτοια λάσπη κοχυλιών γίνεται ή κιμωλία πού γράφουμε.

Τό νερό της θαλάσσης. Όλοι βέβαια θά ξέρετε πώς τό νε-

ρὸ τῆς θαλάσσης εἶναι ἄλμυρό καὶ λίγο πικρό. Ἄλμυρό εἶναι
γιατὶ περιέχει ἀρκετὴ ποσότητα ἁλταίου. Πικρὸ δὲ γιατὶ πε-

Ἡ ζωὴ στὸ βυθὸ τῆς θαλάσσης

ριέχει θειϊκὴ μαγνησία. Περιέχει ἀκόμη καὶ διάφορα ἄλλα μέ-
ταλλα ὅλα διαλυμένα. Σὲ 1.000 ὀκ. θαλασσινοῦ νεροῦ, 26^ω ὀκ.
εἶναι ἅλατι, 8 ὀκ. μαγνησία καὶ τὸ ὑπόλοιπο διάφορα ἄλλα

μέταλλα διαλυμένα. Δέν εἶναι ὅμως τὸ θαλασσινὸ νερὸ τὸ ἴδιο ἄλμυρὸ σ' ὅλες τὶς θάλασσες, ἀλλὰ ἄλλοῦ περισσότερο καὶ ἄλλοῦ λιγότερο. Αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴ θερμοκρασία τοῦ νεροῦ, τὰ ποτάμια ποὺ χύνονται μέσα, τοὺς πάγους ποὺ λυώνουν καὶ τὶς πολλὲς ἢ λίγες βροχές. Ἔτσι τὸ νερὸ τῆς Μεσογείου εἶναι ἄλμυρότερο ἀπὸ τὸ νερὸ ἄλλων θαλασσῶν, γιατί γίνεται μεγάλη ἐξάτμιση καὶ δέν χύνονται σ' αὐτὴ μεγάλα ποτάμια, ὅπως σ' ἄλλες θάλασσες. Τὸ νερὸ τῆς θαλάσσης εἶναι καὶ βαρύτερο ἀπ' τὸ νερὸ τῶν ποταμίων καὶ τῶν λιμνῶν, γιουτοῦ εὐκολώτερα κολυμπάει κανεὶς στὴ θάλασσα παρὰ στὸ ποτάμι.

Κινήσεις τῆς θαλάσσης. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης κινεῖται σχεδὸν διαρκῶς ἄλλοτε κανονικὰ καὶ ἄλλοτε ἀκανόνιστα. Αἱ κινήσεις τῆς θαλάσσης εἶναι τριῶν λογίων. α) **Κυματισμός.** Ὅταν φυσᾷ ἀέρας ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης ταράζεται καὶ σχηματίζει κύματα, ἄλλοτε μεγάλα καὶ ἄλλοτε μικρά. Πιεὸ μεγάλα κύματα σχηματίζονται στὶς ἀκτὲς καὶ στὶς βαθιεῖς θάλασσες ποὺ τὸ νερὸ δέν εἶναι πολὺ ἄλμυρὸ. Στὴ Μεσόγειο τὰ κύματα φθάνουν σὲ ὕψος 6—8 μ. Ἐνῶ στὸν Εἰρηνικὸ καὶ Ἀτλαντικὸ 16—18 μ. β) **Παλίρροιες.** Ὁ ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη ἔλκουν τὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς καὶ προκαλοῦν μιὰ κανονικὴ κίνηση τῆς θαλάσσης ποὺ λέγεται **παλίρροια**. Τὰ νερὰ δηλ. ὑψώνονται καὶ προχωροῦν πρὸς τὴν ἀκτὴ καὶ αὐτὸ λέγεται **πλημμυρίδα**. Ὑστερα χαμηλώνουν καὶ τρέχουν πρὸς τὴν ἀντίθετη διεύθυνση καὶ αὐτὸ λέγεται **ἄμπωτη**. Ἡ πλημμυρίδα διαρκεῖ 6 ὥρες καὶ 15' καὶ ἄλλες τόσες ἡ ἄμπωτη. Τέτοιες παλίρροιες γίνονται σὲ διάφορα μέρη τῆς γῆς καὶ στὸν πορθμὸ τοῦ Εὐρίπου (κοντὰ στὴ Χαλκίδα). γ) **Θαλάσσια ρεύματα.** Ἐκτὸς ἀπ' τὰ κύματα καὶ τὶς παλίρροιες σχηματίζονται στοὺς ὠκεανοὺς καὶ **θαλάσσια ρεύματα** ποὺ μοιάζουν σὰν ποτάμια. Αἰτίες ποὺ προκαλοῦν τὰ θαλάσσια ρεύματα εἶναι οἱ ἄνεμοι, ἡ ἀνισότης τῆς θερμοκρασίας κλπ. Τὰ θαλάσσια ρεύματα διαιροῦνται σὲ θερμὰ καὶ ψυχρά. Ἀπ' τὰ θερμὰ τὰ σπουδαιότερα εἶναι τὸ **ρεύμα τοῦ Κόλπου** (Ἀγγλικά γκόλφ-στρήμ) ποὺ ξεκινάει ἀπ' τὸν κόλπο τοῦ Μεξικοῦ καὶ φθάνει ὡς τὰ παράλια τῆς Εὐρώπης (Ἀγγλία, Νορβηγία). Καὶ τὸ **Ἰαπωνικὸ** ποὺ ξεκινάει ἀπ' τὴν Κίνα, βρέχει τὰ παράλια τῆς Ἰαπωνίας καὶ διευθύνεται πρὸς

τὴν Ἀμερική Τὰ θερμὰ θαλάσσια ρεύματα εἶναι πολὺ ὠφέλιμα, γιατί γλυκαίνουν τὸ κλίμα τῶν χωρῶν ἀπ' τὶς ὁποῖες περνοῦν. Ἀπ' τὰ ψυχρὰ θαλάσσια ρεύματα τὸ σπουδαιότερο εἶναι τὸ *πολικὸ* ποῦ ξεκινάει ἀπ' τὸ Βόρ. Πόλο καὶ φθάνει ὡς τὰ Β. Α. παράλια τῆς Ἀμερικῆς. Ἐν τύχῃ καὶ συναντηθοῦν δύο ἀντίθετα θαλάσσια ρεύματα σχηματίζεται θαλασσία *δίνη* ἢ *θαλάσσιος στρόβιλος*, ἡ θάλασσα δηλ. ὑψώνεται πολὺ καὶ μπορεῖ νὰ βυθισθοῦν καὶ μεγάλα ἀκόμη πλοῖα.

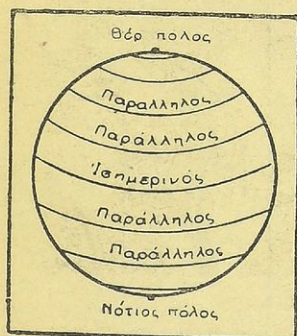

Θαλάσσια ρεύματα

Κύκλοι τῆς Γῆς. α) *Ἰσημερινός*. Εἶπαμε σὲ προηγούμενο μάθημα πὼς ἡ γῆ μοιάζει σὰν πορτοκάλι καὶ πὼς γυρίζει διαρκῶς γύρω ἀπ' τὸν ἄξονά της, ὅπως ἓνα πορτοκάλι περασμένο σ' ἓνα σύρμα. Ἐν στὸ πορτοκάλι αὐτὸ χαράξουμε μιὰ γραμμὴ γύρω γύρω κάθετα πρὸς τὸ σύρμα, θὰ σχηματισθῇ ἓνας κύκλος ποῦ θὰ χωρίζῃ τὸ πορτοκάλι σὲ δύο ἴσα μέρη. Ἐνα τέτοιο κύκλος πρέπει νὰ φαντασθοῦμε γύρω ἀπ' τὴ γῆ. Ὁ κύκλος αὐτὸς λέγεται *Ἰσημερινός* καὶ χωρίζῃ τὴ Γῆ σὲ δύο ἡμισφαίρια τὸ Βόρειο καὶ τὸ Νότιο. Ὁ Ἰσημερινός ἔχει μῆκος 40 ἑκατ. μέτρα καὶ λέγεται ἔτσι, γιατί ὅσοι τόποι βρίσκονται ἀπάνω σ' αὐτὸν ἔχουν ἴση ἡμέρα καὶ ἴση νύχτα. β) *Παράλληλοι Κύκλοι*. Παράλληλα πρὸς τὸν Ἰσημερινὸ μπορούμε νὰ χαράξουμε στὴ γῆ ἴση σφαῖρα ὅσους κύκλους θέλουμε. Οἱ κύκλοι αὐτοὶ λέγονται *Παράλληλοι*. Στὴ Γεωγραφία χρησιμοποιοῦμε 180 τέτοιους κύκλους. 90 ἀπ' τὸν Ἰσημερινὸ ὡς τὸ Βόρ. Πόλο καὶ 90 ἀπ' τὸν Ἰσημερινὸ ὡς τὸ Νότ. Πόλο. Οἱ σπουδαιότεροι δ-

μως είναι 4. Οί δύο *τροπικοί* καὶ οἱ δύο *πολικοί*. Οἱ δύο τροπικοὶ ἀπέχουν ἀπ' τὸν Ἰσημερινὸ 23° καὶ 27' καὶ ὁ μὲν ἕνας βρίσκεται στὸ Βορ. ἡμισφαίριο καὶ λέγεται *Τροπικὸς τοῦ Καρκίνου* ἢ *Βόρ. τροπικὸς*, ὁ δὲ ἄλλος στὸ Νότιο καὶ λέγεται *Νότ. τροπικὸς* ἢ *τροπικὸς τοῦ Αἰγόκερω*. Οἱ δύο *πολικοί* ἀπέχουν ἐπ' τοὺς πόλους 23° 27' καὶ ὁ μὲν ἕνας βρίσκεται στὸ Βόρ. ἡμισφαίριο καὶ λέγεται *Βόρ. Πολικὸς*, ὁ δὲ ἄλλος στὸ Νότιο καὶ λέγεται *Νότιος Πολικὸς*.

Γεωγραφικὸν Πλάτος. Λέγεται ἡ ἀπόσταση ἑνὸς τόπου ἀπὸ τὸν Ἰσημερινὸν καὶ μετρίεται σὲ μοῖρες. Καὶ ἂν μὲν ὁ τό-

πος βρίσκεται στὸ Βόρ. ἡμισφαίριο, λέμε πὼς ἔχει τόσων μοιρῶν Βόρ. γεωγραφ. πλάτος, ἂν δὲ βρίσκεται στὸ Νότ. ἡμισφαίριο, λέμε πὼς ἔχει τόσων μοιρῶν Νότ. γεωγραφικὸ πλάτος. Ἡ μοῖρα ἔχει μῆκος 111.132 μέτρα. (Ἀπ' τὴν Ἀθήνα ὡς τὴ Σκόπελο εἶναι μιὰ μοῖρα). Ἡ Ἀθήνα ἔχει 38° Βόρ. γεωγραφικὸ πλάτος. (Κυττάξετε στὸ χάρτη νὰ βρῆτε ποιά χώρα ἔχει τόσων μοιρῶν Νότ. γεωγρ. πλάτος). Οἱ χάρτες συνή-

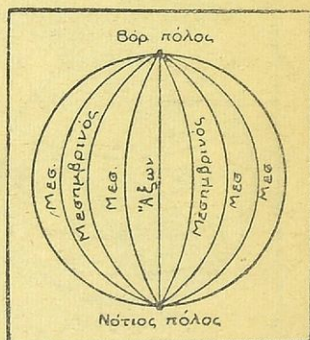
θως σημειώνουν τοὺς παραλλήλους ἀνὰ δέκα, ἀρχίζοντας ἀπ' τὸν Ἰσημερινὸ πού ἔχει 0° ἔτσι: 10°, 20°, 30° κλπ.

Μεσημβρινοί. Ἐκτὸς τῶν παραλλήλων φανταζόμαστε ἀπάνω στὴ γῆϊνὴ σφαῖρα καὶ ἄλλους μεγάλους κύκλους πού εἶναι κάθετοι πρὸς τὸν Ἰσημερινὸ καὶ περνοῦν ἀπὸ τοὺς πόλους. Τοὺς κύκλους αὐτοὺς τοὺς λέμε *μεσημβρινούς*. Λέγονται δὲ μεσημβρινοί γιατί ὅταν ὁ ἥλιος βρίσκεται ἀπάνω ἀπὸ ἕνα μεσημβρινό, ὅλοι οἱ τόποι πού βρίσκονται ἀπάνω σ' αὐτὸν ἔχουν τὴν ἴδια ὥρα μεσημέρι. Μεσημβρινούς μποροῦμε νὰ φέρουμε ὅσους θέλουμε. Κάθε τόπος ἔχει καὶ τὸν μεσημβρινό του. Ἔχει ὁμοῦ συμφωνηθεῖ νὰ λογαριάζεται γιὰ πρῶτος ὁ μεσημβρινὸς τοῦ Γκρήνουιτς, ἔτσι λέγεται τὸ ἀστεροσκοπεῖον τοῦ Λονδίνου.

Γεωγραφικὸν μῆκος. Λέγεται ἡ ἀπόσταση ἑνὸς τόπου ἀπὸ

τὸν πρῶτον μεσημβρινὸν καὶ μετρίεται σὲ μοῖρες. Ὁ μεσημβρινὸς τοῦ Γκρήνουιτς χωρίζει τὴ γῆ σὲ δύο ἡμισφαίρια, *ἀνατολικὸ* καὶ *δυτικὸ* καὶ ὅσοι τόποι βρίσκονται στὸ ἀνατολικὸ ἡμισφαίριο λέμε πὼς ἔχουν *ἀνατολικὸ γεωγραφικὸ μῆκος*, ὅσοι δὲ βρίσκονται στὸ δυτικὸ λέμε πὼς ἔχουν *δυτικὸ γεωγρ. μῆκος*. Ἡ Ἀθήνα ἔχει 23° ἀνατολ. γεωγρ. μῆκος. (Βρῆτε στὴν ὑδρόγειο σφαῖρα ποιά χώρα ἔχει τόσων μοιρῶν δυτ. γεωγρ. μῆκος).

Τί μᾶς χρειάζονται οἱ κύκλοι τῆς γῆς. Ἴσως νὰ σκεφθῆκατε, γιατί τάχα χαράσσουμε αὐτοὺς τοὺς φανταστικοὺς κύκλους ἀπάνω στὴ γήϊνη σφαῖρα; Ὅχι βέβαια γιὰ διασκέδαση. Οἱ κύκλοι αὐτοὶ μᾶς εἶναι χρησιμώτατοι γιατί χάρις σ' αὐτοὺς χιλιάδες ναυαγοὶ σώζονται κάθε χρόνο καὶ νὰ πῶς: Ὅταν ἓνα πλοῖο βρίσκεται στὴ μέσῃ τοῦ ὠκεανοῦ καὶ τοῦ συμβῇ κανένα δυστύχημα, στέλνει μὲ τὸν ἀσύρματο τὸ μήνυμα S.O.S. (σῶστε τίς ψυχές μας) τόσο γεωγρ. πλάτος, τόσο γεωγρ. μῆκος. Ὅσα πλοῖα βρίσκονται κοντά, μόλις πάρουν τὸ μήνυμα σπεύδουν πρὸς βοήθειάν του. Ἀλλὰ πῶς νὰ βροῦν ποῦ βρίσκεται, ποῦ ὁ ὠκεανὸς δὲν ἔχει σημάδια καὶ μόνο οὐρανὸ καὶ θάλασσα βλέπουν; Βέβαια ὁ ὠκεανὸς δὲν ἔχει σημάδια, ἀλλὰ οἱ ἄνθρωποι μὲ τὴ βοήθεια τῶν κύκλων ποὺ μάθαμε, ἔχουν χωρίσει καὶ τὴ θάλασσα μέσα στοὺς χάρτες. Ἀνοίγοντας λοιπὸν τὸ χάρτη του ὁ πλοίαρχος σιρέφει, μὲ τὴ βοήθεια τῆς πυξίδας, τὸ καράβι του, πρὸς τὸ μέρος τοῦ κινδυνεύοντος πλοίου, δηλ. τόσες μοῖρες βόρειο ἢ νότιο γεωγρ. πλάτος ἢ τόσες μοῖρες ἀνατολικοῦ ἢ δυτικοῦ γεωγραφικοῦ μήκους, ὅπως ἔλεγε τὸ σῆμα.

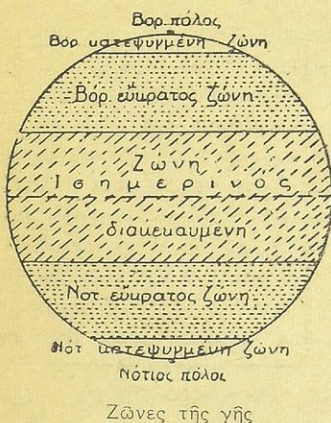

Μεσημβρινοὶ τῆς γῆς

Ζῶνες τῆς γῆς. Οἱ 4 παράλληλοι κύκλοι δηλ. οἱ δύο τροπικοὶ καὶ οἱ δύο πολικοί, χωρίζουν τὴ Γῆ σὲ 5 ζῶνες. Τὴν *διακεκαυμένη* ἢ *τροπικὴ*, τίς δύο *εὐκρατες* καὶ τίς δύο *κατεψυγμένες* ἢ *ψυχρές*.

α) Ἡ *διακεκαυμένη* ἢ *τροπικὴ ζώνη*, πιάνει τὸ τμήμα τῆς

γῆς πού εἶναι ἀπό τὸ βόρ. Τροπικὸ ὡς τὸ Νότ. Τροπικὸ κύκλο καὶ στὴ μέση περνάει ὁ Ἰσημερινός. Ὀνομάζεται ἔτσι γιατί στὶς χώρες πού βρίσκονται στὴ ζώνη αὐτὴ κάνει πολλὴ ζέστη ὅλον τὸ χρόνο. Αἱ ἰσχυροὶ αὐτοῦ εἶναι τὸ ὅτι οἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου πέφτουν καθέτως. Ἡ διακεκαυμένη ζώνη ἔχει πλάτος 5 200 χιλιομ. Στὴ ζώνη αὐτὴ λόγω τῆς μεγάλης ἐξατμίσεως τοῦ νεροῦ, πέφτουν συχνές βροχές, γιὰ αὐτὸ ἡ βλάστηση εἶναι πλουσιωτάτη. Ἐκεῖ εὐδοκίμοι τεράστια φυτὰ καὶ δένδρα καὶ ὑπάρχουν παρθένα δάση (ζουγκλες). Στὴ ζώνη αὐτὴ ζοῦν τὰ μεγαλύτερα ἄγρια θηρία, λεοντάρια, τίγρεις, ἐλέφαντες κλπ. καὶ τὰ φοβερώτερα φίδια καὶ ἔντομα.

για θηρία, λεοντάρια, τίγρεις, ἐλέφαντες κλπ. καὶ τὰ φοβερώτερα φίδια καὶ ἔντομα.

β) *Οἱ εὐκρατες ζῶνες*, εἶναι δύο, ἡ *βόρειος εὐκρατος*, πού ἐκτείνεται ἀπ' τὸν τροπικὸν τοῦ Καρκίνου ὡς τὸν βόρ. Πολικὸ κύκλο καὶ ἔχει πλάτος 5.000 χιλιομέτρων, ἡ δὲ *νότιος εὐκρατος* ἐκτείνεται ἀπὸ τὸν τροπικὸν τοῦ Αἰγίου ὡς τὸν νότ. πολικὸν καὶ ἔχει τὴν ἴδιαν ἑκτασιν. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς νοτ. εὐκρατης ζώνης καλύπτεται ἀπὸ θάλασσαν. Οἱ ζῶνες αὐτὲς ὀνομά-

ζονται εὐκρατες, γιατί δὲν κάνει ἐκεῖ οὔτε μεγάλη ζέστη οὔτε πολὺ κρύο. Στὶς χώρες τῶν ζωνῶν αὐτῶν, ὁ ἄνθρωπος ἐργάζεται εὐκολώτερα γιατί δὲν τὸν βασανίζει οὔτε ἡ φοβερὴ ζέστη οὔτε τὸ τρομερὸ κρύο καὶ γιὰ αὐτὸ οἱ χώρες αὐτὲς εἶναι πειὸ πυκνοκατοικημένης καὶ πειὸ πολιτισμένες. Ἡ πατρίδα μας βρίσκεται στὴ Βόρ. εὐκρατη ζώνη.

γ) *Ψυχρὲς ζῶνες*. Οἱ ζῶνες αὐτὲς ἐκτείνονται ἀπὸ τοὺς πολικοὺς κύκλους ὡς τοὺς πόλους· εἶναι δὲ δύο, ἡ βόρειος καὶ ἡ νότιος. Στὶς ζῶνες αὐτὲς ἐπικρατεῖ διαρκὴς χειμῶνας. Ἡ θάλασσα εἶναι σχεδὸν πάντοτε παγωμένη. Κοντὰ στοὺς πόλους τοὺς 6 μῆνες ὁ ἥλιος δὲν βασιλεύει καὶ εἶναι διαρκῶς ἡμέρα καὶ τοὺς ἄλλους 6 διαρκὴς νύχτα. Ἡ περίφημη *πολικὴ* νύχτα,

Σκεφθῆτε πόσο τρομερό πράγμα εἶναι 6 μῆνες συνεχῆς νύχτα. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ψυχὴ ζωσα δὲν ὑπάρχει, οὔτε ζωο οὔτε φυτό, νεκρική σιγὴ ἐπικρατεῖ παντοῦ. (Γιὰ νὰ καταλάβετε καλύτερα τίς ζῶνες, κυττάξετε ἓνα χάρτη τῆς γῆς, ἢ μιὰ ὑδρογείο σφαῖρα).

2ον) ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ

Ἄτμσφαιρα λέγεται τὸ στῶμα τοῦ ἀέρος ποῦ περιβάλλει τὴ γῆ. Τὸ σχῆμα τῆς ἀτμοσφαίρας εἶναι ὅμοιο μὲ τῆς γῆς, τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστο τμῆμα. Τὸ ὕψος τῆς ἀτμοσφαίρας ὑπολογίζεται σὲ 400 χιλ. Τὸν ἀέρα ποῦ ἀποτελεῖ τὴν ἀτμόσφαιρα δὲν τὸν βλέπουμε γιατί δὲν ἔχει χρῶμα, τὸν καταλαβαίνουμε ὅμως ὅταν φυσάει δυνατά. "Ὅσο ἀνεβαίνομε ψηλότερα τόσο ἡ ἀτμόσφαιρα γίνεται ἀραιότερη καὶ ἡ ἀναπνοὴ δυσκολώτερη. Ἀπάνω ἀπὸ 10.000 μ. ὁ ἀέρας δὲν εἶναι κατάλληλος γιὰ ἀναπνοή. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἔχει βάρος καὶ πιέζει τὴ γῆ, αὐτὴ τὴν πίεση τὴν λέμε *ἀτμοσφαιρική* πίεση καὶ τὴ μετῶμε μὲ τὸ *βαρόμετρο*. Ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι χρήσιμη, γιατί μετριάζει τὴ λάμψη τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων καὶ τὸ νυκτερινὸ κρύο.

Συστατικὰ τοῦ ἀέρος. Ὁ ἀέρας ἀποτελεῖται ἀπὸ 79 μέρη ἀζώτου, 21 μέρη ὀξυγόνου, ἀπὸ ἀνθρακικὸ ὀξύ, ὕδρατμους καὶ ἴχνη μερικῶν ἄλλων ἀερίων. Στὸν ἀέρα ἐπίσης ὑπάρχουν καὶ πολλὰ μικρόβια, ἰδίως στὸν ἀέρα τῶν πόλεων. Ὁ ἀέρας τῆς ἐξοχῆς εἶναι πολὺ καθαρώτερος καὶ γι'αὐτὸ ὅσο μπορούμε περισσότερο πρέπει νὰ μένουμε στὴν ἐξοχή.

Θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαίρας λέμε τὸ βαθμὸ τῆς θερμότητός της. Ἡ θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαίρας ἐνὸς τόπου ἐξαρτᾶται ἀπ' τὴ γεωγραφικὴ τοῦ θέσης. "Ἄλλη δηλ. θερμοκρασία ἔχει ἡ ἀτμόσφαιρα μιᾶς χώρας ποῦ βρίσκεται στὴν τροπικὴ ζώνη καὶ ἄλλη ἡ ἀτμόσφαιρα μιᾶς χώρας ποῦ βρίσκεται στὴν ψυχρὴ ζώνη. Ἐξαρτᾶται ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς χώρας ἀπάνω ἀπ' τὴν ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης. Ἐχουν παρατηρήσει ὅτι κάθε 180 μέτρα ὕψος ἡ θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαίρας κατεβαίνει κατὰ

ένα βαθμό Ἐξαρτᾶται ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν ποιότητα τοῦ ἐδάφους, γιὰτὶ τὸ ἀμμώδες π.χ. διατηρεῖ μεγαλύτερη θερμοκρασία. παρὰ τὸ ἐλῶδες ἔδαφος. Στὴ θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαίρας παίζει ρόλον καὶ ἡ βλάστηση τοῦ τόπου.

Ἄνεμοι. Ἐπειδὴ ἡ ἀτμόσφαιρα δὲν θερμαίνεται τὸ ἴδιον παντοῦ, γιὰαὐτὸ γίνονται οἱ ἄνεμοι. Νὰ πῶς γίνεται αὐτό. Στὶς χώρες ποὺ εἶναι κοντὰ στὸν Ἰσημερινό, ἡ ἀτμόσφαιρα θερμαίνεται πολὺ καὶ ὁ ἀέρας ὅταν θερμαίνεται γίνεται ἀραιότερος καὶ ἀνεβαίνει ψηλά. Κοντὰ στοὺς πόλους ὅμως ἡ ἀτμόσφαιρα θερμαίνεται λιγώτερο καὶ ὁ ἀέρας τρέχει νὰ καταλάβῃ τὸ κενὸ ποὺ ὤφησε ἐκεῖνος ποὺ ἀνέβηκε ψηλά. Ἔτσι σχηματίζονται ρεύματα ἀέρος ποὺ ξεκινοῦν ἀπ' τοὺς πόλους καὶ λέγονται *πολικὰ* καὶ κινοῦνται χαμηλὰ καὶ ἄλλα ρεύματα ποὺ ξεκινοῦν ἀπ' τὸν Ἰσημερινό καὶ λέγονται *ισημερινὰ* καὶ κινοῦνται ψηλότερα. Τὰ ρεύματα αὐτὰ πνέουν διαρκῶς καὶ λέγονται *διηνεκεῖς* ἢ *κανονικοὶ* ἄνεμοι. Ἐκτὸς ὅμως ἀπ' τοὺς κανονικοὺς ἔχουμε καὶ τοὺς *περιοδικοὺς* ἢ *ἐτησίας* ἀνέμους, ποὺ πνέουν ὠρισμένες ἐποχὰς τοῦ ἔτους καὶ πάντοτε πρὸς τὴν ἴδια διεύθυνση. Τέτοιοι ἄνεμοι εἶναι ὁ *μουσὼν* στὸν Εἰρηνικὸ καὶ στὴν Ἀφρικὴ ὁ *χορματιὰν* καὶ ὁ *σιμονὺν* ποὺ εἶναι καταστρεπτικοί. Στὴν Ἑλλάδα ἐτησίας ἀνέμους ἔχουμε τὰ περίφημα *μελέμια* ποὺ φυσοῦν κατὰ διαλείμματα ἀπ' τὸν Ἰούλιο ὥς τὸν Αὐγουστο καὶ τὸ Σεπτέμβριο καμμιά φορά. Τοὺς ἀνέμους τοὺς μετράμε μὲ τὴν ταχύτητά τους κατὰ δευτερόλεπτο. Ἄνεμοι ποὺ τρέχουν 6—8 μ. λέγονται *μέτριοι*, 12—14 *σφοδροί*, 20—30 μ. *θύελλες* ἢ *καταιγίδες* καὶ ἀπάνω ἀπὸ 30 μ. *λαίλαπες*, ποὺ κάνουν μεγάλες καταστροφές. Ὅταν οἱ λαίλαπες κινοῦνται κυκλικά λέγονται *κυκλῶνες* καὶ εἶναι ἐπικίνδunami γιὰ τὰ πλοῖα. Τέτοιοι *κυκλῶνες* σχηματίζονται στὸν Ἰνδικὸ ὠκεανὸ καὶ κάποτε καὶ στὸν Ἀτλαντικόν. Πολλὰς φορές συμπυκνωμένοι ὕδρατμοὶ κατεβαίνουν σὰν στήλη καὶ κινοῦνται περιστροφικά. Τότε λέγονται *σίφωνες* καὶ εἶναι ἐπικίνδunami γιὰ τὰ πλοῖα.

Θαλασσία καὶ ἀπόχειος αὔρα. Ὅταν τὸ καλοκαίρι πᾶμε κοντὰ στὴν παραλία μᾶς ἔρχεται ἓνα δροσερὸ ἀεράκι ποὺ τὸ λέμε *μπάτη*. Ἔχετε πῶς γίνεται αὐτό; Τὴν ἡμέρα ὁ δυνατὸς ἥλιος ζεσταίνει τὴ γῆ καὶ τὸν ἀέρα ποὺ εἶναι ἀπά-

νω της. Ὁ ἀέρας αὐτὸς ὅταν ζεσταθῇ γίνεται ἐλαφρότερος καὶ ἀνεβαίνει ψηλά. Ἡ θάλασσα ὅμως δὲν ζεσταίνεται ὅσο ἡ ξηρὰ καὶ συνεπῶς ὁ ἀέρας ποὺ εἶναι ἀπάνω ἀπ' αὐτὴ εἶναι πιὸ δροσερός. Ὁ ἀέρας λοιπὸν αὐτὸς τρέχει νὰ γεμίσῃ τὸ κενὸ ποὺ ἄφησε ὁ ἀέρας τῆς ξηρᾶς ποὺ ἀνέβηκε ψηλά, κ' ἔτσι νοιώθουμε τὸ δροσερὸ ἐκεῖνο ἀεράκι ποὺ ἔρχεται ἀπὸ τῇ θάλασσᾳ. Εἴπαμε πῶς ἡ θάλασσα ἀργεῖ νὰ ζεσταθῇ, μὰ ὅταν ζεσταθῇ ἀργεῖ καὶ νὰ κρυώσῃ. Ἔτσι ὅταν τῇ νύχτᾳ, ποὺ δὲν ὑπάρχει ἥλιος, κρυώσῃ λίγο ἡ γῆ, ὁ ἀέρας τῆς γίνεται βαρύτερος καὶ κατακάθεται. Τῆς θαλάσσης ὅμως ὁ ἀέρας εἶναι πιὸ ζεστός, γιατί εἶναι κ' αὐτὴ ζεστὴ καὶ ἐπομένως ἐλαφρότερος καὶ ἀνεβαίνει. Τότε ὁ ἀέρας τῆς ξηρᾶς τρέχει νὰ καταλάβῃ τὸ κενὸ ποὺ ἀφήνει ὁ θαλασσινὸς ἀέρας κ' ἔτσι γίνεται ἓνα ἄλλο δροσερὸ ἀεράκι ποὺ φυσᾷ ἀπ' τὴν ξηρὰ πρὸς τῇ θάλασσᾳ καὶ λέγεται *ἀπὸ-γειος αὖρα*.

Ὑγρασία. Ἡ ὑγρασία τῆς ἀτμοσφαίρας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ποσότητα τῶν ὕδρατμῶν ποὺ περιέχει. Ὅπως ξέρουμε δὲ οἱ ὕδρατμοὶ προέρχονται ἀπὸ τὴν ἐξάτμιση τοῦ νεροῦ. Ὅπου λοιπὸν ὑπάρχουν πολλὰ νερὰ καὶ κάνει καὶ μεγάλη ζέστη, γίνονται πολλοὶ ὕδρατμοί. Ὅταν ἡ ἀτμόσφαιρα ἔχῃ πολλοὺς ὕδρατμοὺς λέγεται *ὕγρῃ* ἢ *κεκορεσμένη*, ὅταν ἔχῃ λίγους λέγεται *ξηρά*.

3ον) Κ Λ Ι Μ Α

Κλίμα ἐνὸς τόπου λέγοντας, ἐννοοῦμε ὅλα μαζὶ τὰ φαινόμενα τοῦ καιροῦ, δηλ. τὴ θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαίρας, τοὺς ἀνέμους, τὶς βροχές, τὴν ὑγρασία ἢ ξηρασία κλπ. Τὸ κλίμα ἐνὸς τόπου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴ θέση του, ἂν δηλ. εἶναι κοντὰ σὲ θάλασσα ἢ μακριά, ἀπ' τὸ ὑψόμετρό του, τὶς βροχές, τὰ ὄρη, τὰ δάση κλπ. Τὸ κλίμα ἔχει πολὺ μεγάλη σημασία γιὰ ἓνα τόπο, γιατί ἀπ' αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἡ γεωργία, ἡ κτηνοτροφία, καὶ ἡ φυτεία του, ἐπίσης καὶ στὴν ὑγεία τοῦ ἀνθρώπου ἔχει μεγάλη ἐπίδραση τὸ κλίμα. Τὸ κλίμα ἐπιδρᾷ ἀκόμη καὶ στὴ σω-

ματική καὶ πνευματική ἀνάπτυξη τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ κλίμα τὸ διακρίνουμε σὲ *θερμό, ψυχρό, εὐκρατο, ἡπειρωτικό*, καὶ *θαλάσσιο ἢ ὠκεάνειο*.

Θερμό κλίμα ἔχουν οἱ χώρες ποὺ βρίσκονται στὴ διακεκαυμένη ζώνη. Στὶς χώρες αὐτὲς ἡ ζέστη εἶναι μεγάλη, οἱ βροχὲς πολλὲς καὶ ἡ βλάστηση πλουσία. Οἱ δὲ κάτοικοι τῶν χωρῶν αὐτῶν ἐπειδὴ ἡ ζωὴ εἶναι πολὺ εὐκόλη δὲν ἔχουν μεγάλη διανοητική ἀνάπτυξη.

Ψυχρό κλίμα ἔχουν οἱ χώρες ποὺ βρίσκονται στὶς ψυχρὲς ζώνες. Στὶς χώρες αὐτὲς ἡ βλάστηση εἶναι μικρὴ καὶ ἡ σκληρὴ καὶ βασανισμένη ζωὴ τῶν λίγων κατοίκων τῆς δὲν τοὺς ἀφήνει ν' ἀναπτυχθοῦν διανοητικά.

Εὐκρατο λέμε τὸ κλίμα ποὺ δὲν εἶναι οὔτε πολὺ θερμό, οὔτε πολὺ ψυχρό. Τέτοιο κλίμα ἔχουν οἱ χώρες ποὺ βρίσκονται στὶς εὐκρατες ζώνες. Στὶς χώρες αὐτὲς ἡ παραγωγὴ εἶναι καλὴ καὶ ἡ ζωὴ δὲν εἶναι πολὺ δύσκολη. Γι' αὐτὸ οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ὄρεξη γιὰ ἐργασία καὶ εἶναι σωματικῶς καὶ διανοητικῶς ἀνεπτυγμένοι.

Ἡπειρωτικό λέμε τὸ κλίμα ποὺ εἶναι πολὺ θερμὸ καὶ ξηρὸ τὸ καλοκαίρι καὶ πολὺ ψυχρὸ τὸ χειμῶνα. Τέτοιο κλίμα ἔχουν οἱ χώρες ποὺ βρίσκονται μακριὰ ἀπ' τὴ θάλασσα. *Εκεῖ ἡ διαφορὰ τῆς θερμοκρασίας ἀπ' τὸ καλοκαίρι στὸ χειμῶνα εἶναι μεγάλη. Τέτοιο κλίμα ἐπικρατεῖ καὶ στὰς ἐρήμους, ποὺ τὴν μὲν ἡμέρα κάνει φοβερὴ ζέστη, τὴν δὲ νύκτα οἱ ἄνθρωποι ἀνάβουν φωτιὲς γιὰ νὰ ζεσταθοῦν.

Θαλάσσιο ἢ ὠκεάνειο λέμε τὸ κλίμα, ποὺ ὁ μὲν χειμῶνας εἶναι μαλακός, τὸ δὲ καλοκαίρι δροσερό. Τέτοιο κλίμα ἔχουν τὰ νησιά καὶ τὰ παράλια μέρη. Γιατὶ ἡ θάλασσα τὸν μὲν χειμῶνα ζεσταίνει τὴν ξηρὰ, τὸ δὲ καλοκαίρι τὴν δροσίζει. Σ' αὐτὲς τίς χώρες ἡ διαφορὰ τῆς θερμοκρασίας ἀπὸ τὸ καλοκαίρι στὸ χειμῶνα εἶναι μικρὴ. Τέτοιο κλίμα ἔχει καὶ ἡ πατρίδα μας.

Ἑ ρ ω τ ή σ ε ι ς

Τί εἶναι ἡ Γεωγραφία; Μὲ πόσους τρόπους ἐξετάζει τὴ γῆ;
 Τί ἐξετάζει ἡ Μαθηματικὴ Γεωγραφία; Τί σχῆμα ἔχει ἡ γῆ; Τί
 εἶναι ἄξονας καὶ τί πόλοι τῆς γῆς; Ποιές κινήσεις κάνει ἡ γῆ;
 Σὲ πόσα μέρη διαιρεῖται ἡ γῆ; Ποιό εἶναι τὸ μεγαλύτερο;
 Πόσες εἶναι οἱ ἥπειροι; Τοποθετήσετέ τες κατὰ σειρὰ ἐκτάσεως.
 Τοποθετήσετέ τες κατὰ σειρὰ πληθυσμοῦ. Ποιές ἀποτελοῦν τὸν
 Παλαιὸ Κόσμο καὶ ποιές τὸ Νέο; Πόσοι εἶναι οἱ Ὠκεανοί;
 Ποιὸς εἶναι ὁ μεγαλύτερος; Ποῦ βρίσκεται καθένas; Τί εἶ-
 ναι Ἰσημερινός; Πῆς ὅλους τοὺς κύκλους τῆς γῆς. Τί εἶναι οἱ
 μεσημβρινοί; Ποιός εἶναι ὁ σπουδαιότερος; Τί λέγεται γεω-
 γραφικὸ πλάτος καὶ τί γεωγρ. μῆκος; Πῶς μετριοῦνται; Πόσες
 καὶ ποιές εἶναι οἱ ζῶνες τῆς γῆς; Τί εἶναι ἀτμόσφαιρα; Πῶς
 γίνονται οἱ ἄνεμοι; Τί εἶναι κλίμα; Πότε τὸ κλίμα εἶναι ὑγρὸ
 καὶ πότε ξηρό;

Κύμαε στή χαρτογραφία σου τὴ γῆ καὶ χωρίσε τὴν σὲ ζῶ-
 νες. Σημείωσε τὸν ἄξονα, τοὺς πόλους καὶ τὸν Ἰσημερινό της.

Χώρισε τὴ γῆ σὲ δύο ἡμισφαίρια, Νότιο καὶ Βόρειο. Πῆς σὲ
 ποιὸ εἶναι εἶναι ἡ Εὐρώπη.

Κοίταξε ποιές ἄλλες χῶρες εἶναι στὸ ἴδιο ἡμισφαίριο.

Ποιές χῶρες εἶναι στὸ νότιο ἡμισφαίριο;

Χώρισε τὴ γῆ σὲ ἀνατολικὸ καὶ δυτικὸ ἡμισφαίριο.

Πῆς ποιές χῶρες εἶναι στὸ ἀνατολικὸ καὶ ποιές στὸ δυτικὸ ἡμι-
 σφαίριο.

Βον) Πολιτική Γεωγραφία

Η ΠΕΙΡΟΙ

Α') ΑΣΙΑ

Ἡ Ἀσία εἶναι μιὰ ἀπέραντη χώρα πλουσία καὶ ὁμορφῇ. Πολλὰ παιδάκια θὰ ἔχουν ἀκούσει στὰ παραμύθια γιὰ τὴ χώρα αὐτὴ τῶν θαυμάτων, τὴ μαγεμένη Ἀνατολή. Στὴν ὁμορφὴ αὐτὴ χώρα γεννήθηκαν οἱ πιὸ παλαιοὶ πολιτισμοὶ καὶ οἱ πιὸ μεγάλες θρησκείες. Ὅταν ἀκόμη οἱ ἄλλες χώρες ἦσαν ἀπολίτιστες, ὑπῆρχαν ἐκεῖ μεγάλα κράτη μὲ ἰσχυροὺς βασιλιάδες, ποὺ ζοῦσαν σὲ παραμυθένια παλάτια καὶ πόλεις μὲ ἑκατομμύρια κατοίκους. Δικαίως λοιπὸν θεωρεῖται πατρίδα ὅλων τῶν ἀνθρώπων καὶ πηγὴ τοῦ πολιτισμοῦ μας.

Θέσῃ καὶ ὅρια τῆς Ἀσίας. Ἄν μπορούσαμε νὰ ἰδοῦμε τὴν Ἀσία ἀπὸ ἓνα ἀεροπλάνο, θὰ παίρναμε μιὰ γενικὴ ἰδέα γι' αὐτὴ. Εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἥπειρος τῆς γῆς. Ἄν χωρίσουμε τὴ γῆ σὲ δύο ἡμισφαίρια, ἀνατολικὸ καὶ δυτικὸ, ἡ Ἀσία πιάνει τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ ἀνατολικοῦ ἡμισφαιρίου καὶ ἀπλώνεται σὲ τρεῖς ζώνες τῆς γῆς. Φαίνεται ἐνωμένη μὲ τὴν Εὐρώπῃ γι' αὐτὸ πολλοὶ τὴν θεωροῦν σὰν μιὰ ἥπειρο. Φυσικὰ ὅρια μὲ τὴν Εὐρώπῃ ἔχει τὰ *Οὐράλια* ὄρη καὶ τὸν *Καύκασο*, νοτιώτερα δὲ τὸν *Εὐξείνιο Πόντο*, τὸν *Βόσπορο*, τὸν *Ἑλλήσποντο*, τὸ *Αἰγαῖον* καὶ τὴ *Μεσόγειο* θάλασσα. Ἀπ' τὴν Ἀφρικὴ τὴ χωρίζει τὸ στενὸ τοῦ *Σουέζ* καὶ ἡ *Ἐρυθρὰ* θάλασσα. Ἀπ' τὴν Ἀμερικὴ τὴ χωρίζει ὁ Εἰρηνικός. Ἡ βορειοανατολικὴ τῆς ὁμοῦς ἄκρῃ πλησιάζει στὴν Ἀμερικὴ ἀπὸ τὴν ὁποία χωρίζεται μὲ τὸν *Βερίγγειο* πορθμὸ. Ἀνάμεσα Ἀσίας καὶ Αὐστραλίας εἶναι τὰ νησιά τῆς Πολυνησίας, ὁλόγυρα δὲ λούζεται ἀπὸ τρεῖς ὠκεανούς, τὸν Εἰρηνικόν, τὸν Ἰνδικόν καὶ τὸν Βόρ. Παγωμένον. (Κοιτάξετε στὸ χάρτη καὶ βρῆτε τὰ ὅριά της).

Ἐκτασὴ καὶ πληθυσμὸς. Ἡ ἑκτασὴ τῆς Ἀσίας μαζί μὲ τὰ νησιά της εἶναι 44.180.000 τ. χ., πιάνει δηλ. τὸ 1)3

της ἐπιφανείας της ξηρᾶς. Ὁ πληθυσμός της ἀνέρχεται σὲ 1 δισεκατομμύριο κατοίκους, ὁ μισὸς δηλ. πληθυσμὸς τῆς γῆς περὶπου. Σὲ πυκνότητα ὅμως πληθυσμοῦ ἔρχεται μετὰ τὴν Εὐρώπῃ.

Ἐδαφος. Τὸ ἔδαφος τῆς Ἀσίας παρουσιάζει πολλὰς ἀντιθέσεις. Ὑπάρχουν δηλ. περιοχὲς ποὺ εἶναι χαμηλότερες ἀπ' τὴν ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης, ὅπως π. χ. ἡ περιοχὴ τοῦ Ἰορδάνη ποταμοῦ, ὑπάρχουν ὅμως καὶ οἱ μεγαλύτερες καὶ ψηλότερες ὄροσειρές. Τὰ 2)3 σχεδὸν τοῦ ἐδάφους τῆς πιάνουν τὰ ὀροπέδια. Στὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας εἶναι δυὸ μεγάλα ὀροπέδια τὸ ἀνατολικὸ καὶ τὸ δυτικὸ ποὺ συνδέονται μὲ τὴν ὄροσειρὰ τοῦ Ἰνδοκοῦχ (6.500 μ.).

Ὅρη Τὰ ψηλότερα ὄρη εἶναι τὰ Ἱμαλάια, τῶν ὁποίων ἡ ψηλότερη κορυφή *Ἐβερεστ* εἶναι 8882 μ., τὸ ὄρος αὐτὸ εἶναι τὸ ψηλότερο τῆς γῆς καὶ λέγεται στέγη τοῦ κόσμου. Ἄλλα ψηλὰ ὄρη εἶναι τὰ *Καρακορὺμ* (8620 μ.), *Γκαουρισανγκάρ* (8580 μ.). Ἄλλες μεγάλες ὄροσειρές εἶναι τὰ *Αλτάια*, τὸ *Παμίρ*, τὰ *Δαταϊκά*, τὸ *Θιβέτ*, ὁ *Καύκασος*, ὁ *Λίβανος* καὶ τὸ γνωστὸ μας *Ἀραράτ*. Τὸ ἄλλο 1)3 τῆς ἐπιφανείας τῆς περιλαμβάνει βαθύ πεδὰ καὶ πεδιάδες. Ἡ Ἀσία ἔχει καὶ τὴν πιὸ μεγάλη πεδιάδα τοῦ κόσμου, τὴν πεδιάδα τῆς Σιβηρίας, ποὺ πιάνει ὅλη σχεδὸν τὴ Βόρ. Ἀσία.

Ἐρρημοί. Ἡ Ἀσία ἔχει καὶ ἐρήμους στὶς ὁποῖες δὲν ὑπάρχει καμμιά βλάστηση, οὔτε νερό. Οἱ μεγαλύτερες εἶναι ἡ *Γόβη*, ἡ *Ἀραβικὴ*, ἡ *Συριακὴ* καὶ ἡ *Υπερκανακασία*.

Ποταμοί. Ἡ Ἀσία, λόγῳ τῆς μεγάλης ἐκτάσεως καὶ τῶν πολλῶν καὶ ψηλῶν βουνῶν της, ἔχει πολλοὺς καὶ μεγάλους ποταμούς. Στὸ Βόρ. Παγωμένο ὠκεανὸ χύνονται ὁ *Ὄβις*, *Ἰενεσέης* καὶ ὁ *Λένας* ποὺ τὸν περισσότερο καιρὸ εἶναι παγωμένοι. Πρὸς Ἀνατολὰς καὶ νότον ὑπάρχουν μεγάλοι ποταμοὶ ποὺ ἔχουν πιὸ πολὺ νερό, γιατί ἐκεῖ βρέχει συχνότερα. Οἱ σπουδαιότεροι εἶναι ὁ *Κίτρινος* (Χουάγκ-Χό), ὁ *Κυανοῦς* (Γιάγ-Τσέ-Κιάγκ) καὶ ὁ *Ἀμὸνρ* ποὺ χύνονται στὸν Εἰρηνικόν. Στὸν Ἰνδικὸν χύνονται οἱ ποταμοὶ *Γάγγης*, *Βραχμαπούτρας*, *Ἰνδός*, *Τίγρης* καὶ *Εὐφράτης*. Ἄλλοι ποταμοὶ εἶναι ὁ *Σαγγάριος* (τί ξέρετε γι'αὐτόν;) ὁ *Ὠξος* καὶ ὁ *Ἰαξάρτης* ποὺ χύνονται στὴν Ἀράλη λίμνη καὶ ὁ σπουδαιότερος ὅλων ὁ *Ἰορδάνης* (τί ξέρετε γι'αὐτόν;).

✦ **Λίμνες.** Οί μεγαλύτερες λίμνες τῆς Ἀσίας εἶναι ἡ *Ἀράλη*, ἡ *Βαϊκάλη*, ἡ *Νεκρά* θάλασσα καὶ ἡ *Κασπία*, ποῦ εἶναι ἡ μεγαλύτερη τῆς γῆς καὶ λέγεται θάλασσα. Εἶναι τρεῖς φορές μεγαλύτερη ἀπ' τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔχει ἄλμυρὸ νερό.

Χερσόνησοι. Χερσονήσους ἡ Ἀσία ἔχει τὴν *Καυκασία*, τὴν *Κορέα*, τὴν *Ἰνδοκίνα*, τὸ *Ἰνδοστάν*, τὸ *Ντεκάν*, τὴν *Ἀραβία* καὶ τὴ *Μ. Ἀσία*.

Θάλασσες καὶ Κόλποι. Στὸ Βόρ. Παγωμένο ὠκεανὸ σχηματίζονται οἱ κόλποι τοῦ *Ὄβι* καὶ τοῦ *Ἰενεσέη*. Πρὸς τὰ Β.Α. οἱ κόλποι τοῦ *Σιάμ* καὶ τοῦ *Τογγίνου*. Στὸν Εἰρηνικὸν σχηματίζονται οἱ θάλασσες *Ὀχοτσικὴ*, *Ἰαπωνικὴ*, *Κιτσίνη* καὶ *Σινικὴ*. Στὸν Ἰνδικὸ ἡ *Ἐρυθρὰ* θάλασσα, ἡ *Ἀραβικὴ* καὶ ὁ κόλπος τῆς *Βεγγάλης* καὶ στὴ Μεσόγειο τὸ *Αἰγαῖον*, ἡ *Προποντίδα* καὶ ὁ *Εὐξείνους*.

Νησιά. Τὰ σπουδαιότερα νησιά τῆς Ἀσίας εἶναι τὰ νησιά τῆς *Ἰαπωνίας*, ἡ *Κεϋλάνη*, ἡ *Φορμόζα*, ἡ *Σουμάτρα*, ἡ *Ἰάβα*, οἱ *Φιλιππῖνες* καὶ ἡ *Κύπρος*.

Πορθμοί. Πορθμοὺς ἡ Ἀσία ἔχει τὸν *Ἑλλήσποντο*, τὸ *Βόσπορο*, τῆς *Μαλάκκας*, τὸν *Ὁρμούζιο* στὸν Περσικὸν κόλπον καὶ τὸν *Βαβ-ἐλ-Μαντέβ* στὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα.

Ἰσθμοί. Τοῦ *Σουέζ*, ποῦ ἐνώνει τὴν Μεσόγειο μὲ τὴν Ἐρυθρὰ Θάλασσα καὶ ἔχει μῆκος 108 χιλ. καὶ πλάτος 20—45 μ.

Ἡ ζωὴ στὴν Ἀσία

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Ἀσίας παρουσιάζει πολλές ποικιλίες, ἀναλόγως τῆς ζώνης ποῦ βρίσκεται κάθε τόπος. Ἄλλοθ' εἶναι πολὺ θερμὸ, ἄλλοθ' πολὺ ψυχρὸ, ἄλλοθ' ἡπειρωτικὸ καὶ ἄλλοθ' θαλάσσιο. Σὲ μιὰ πόλιν τῆς Σιβηρίας τὴ Βερχογιάνση ἐμετρήθη ἡ χαμηλότερη θερμοκρασία 70° κάτω τοῦ μηδενός. Ἐνῶ στὴ Μεσοποταμία ἡ θερμοκρασία φθάνει τοὺς 55° ἄνω τοῦ μηδενός.

Προϊόντα. Ἡ Ἀσία, λόγῳ τοῦ κλίματός της παρουσιάζει τὴ μεγαλύτερη ποικιλία προϊόντων. Στὶς βορειότερες περιοχὰς ἐκτὸς ἀπὸ βρύα καὶ λειχήνες τίποτε ἄλλο δὲν γίνεται λόγῳ τοῦ μεγάλου ψύχους. Ἡ δυτικὴ καὶ κεντρικὴ Ἀσία καλύπτεται

ἀπὸ ἐρήμους ὅπου ἢ δὲν ὑπάρχει καθόλου βλάστηση ἢ ὑπάρχουν ἀτελῆ φυτά. Ἡ ἀνατολικὴ Ἀσία ἔχει ἐκτεταμένα λειβάδια καὶ ἡ νότια Ἀσία ἔχει μεγάλη βλάστηση. Ἐνα ἀπ' τὰ σπουδαιότερα προϊόντα τῆς Ἀσίας εἶναι τὸ ρύζι ποὺ καλλιεργεῖται σὲ μεγάλες ἐκτάσεις. Στὴ Μ. Ἀσία καλλιεργεῖται ἡ ἐλιά, τὸ ἀμπέλι, τὰ ἐσπεριδοειδῆ, τὸ κριθάρι καὶ τὸ καλαμπόκι. Στὴν Ἀσία ἐπίσης εὐδοκιμοῦν τὰ ἀρωματικά φυτά, κανέλλα, πιπέρι, καρυόφυλο. Παράγει ἀκόμη μπανάνες, ζαχαροκάλαμο, χουρμάδες καὶ ἰνδοκάλαμο (μπамποῦ). Φύονται πολύτιμα δένδρα ἀπ' τὰ ὅποια παράγεται τὸ καουτσούκ καὶ ἡ γουταπέρκα. Στὰς ἐρήμους τῆς Ἀραβίας παράγεται τὸ λιβάνι καὶ στὰ παρθένα δάση τῆς Μαλαϊκῆς χερσονήσου, ἡ καμφορά. Τέλος παράγει τσάι, καφέ, καπνὸν καὶ βαμβάκι.

Ὀρυκτά. Ἡ Ἀσία εἶναι πλουσιωτάτη σὲ ὀρυκτά. Ἐξάγει γαιάνθρακες, σίδηρον, πετρέλαιο, χρυσόν, ἄργυρον, κασσίτερον καὶ πολυτίμους λίθους.

Ζῶα τῆς Ἀσίας. Σ' ὅλη τὴν Ἀσία ζοῦν ἐλάφια, ἀγριογούρουνα, ἀρκοῦδες, λύκοι καὶ ἀλεποῦδες. Ὁ σκίουρος καὶ τὸ κουνάβι ἀφθονοῦν στὰ δάση τῆς Σιβηρίας. Στὴ θερμὴ ζώνη ζοῦν ἐλέφαντες, τίγρεις, λεοντάρια, ρινόκεροι καὶ ὕαινες. Στὰ ποτάμια ἀφθονοῦν οἱ κροκόδειλοι, καὶ στὰ δάση τῆς ἀφθονοῦν οἱ πίθηκοι. Ἐκτὸς τῶν ἀγρίων ζῶων ὑπάρχουν καὶ ἄφθονα πουλιὰ μὲ πολύχρωμα φτερά. Καὶ ὠφέλιμα ζῶα ζοῦν πολλὰ στὴν Ἀσία. Τὴν ἀπέραντη Σιβηρίαν διατρέχουν κοπάδια ταράνδων, καὶ σ' ὅλη τὴν Ἀσίαν τρέφουν καμήλες. Ἐπίσης ζοῦν σὲ ἀγρία κατάσταση ἄλογα καὶ ὄνοι. Ὑπάρχουν πολλὲς ποικιλίαι προβάτων, γιδιῶν, βοδιῶν, βουβάλων, χοίρων, σκύλων καὶ γάτων (οἱ περίφημες γάτες τῆς Ἀγκύρας). Στὶς Ἰνδίες ὁ ταῦρος θεωρεῖται ἱερὸ ζῶο καὶ κανεὶς δὲν τολμάει νὰ τὸν ἐνοχλήσῃ ὁ δὲ ἐλέφας, ἐξημερωμένος, χρησιμοποιεῖται γιὰ μεταφορὲς καὶ στὸν πόλεμο. Στὴν Ἀσίαν ζοῦν ἀκόμη πολλὰ δηλητηριώδη ἐρπετά. Τέλος στὴν Κίνα καὶ τὴν Ἰαπωνίαν καλλιεργεῖται ὁ μεταξοσκώληκας, τοῦ ὁποῦλου πατρίδα εἶναι ἡ Κίνα.

Οἱ λαοὶ τῆς Ἀσίας. Στὴν Ἀσίαν βρέθηκαν σημάδια τῶν ἀρχαιότερων ἀνθρωπίνων συνοικισμῶν, γι' αὐτὸ ἡ Ἀσία θεωρεῖται πατρίδα ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος. Πολλοὶ λαοὶ κατοί-

κησαν ἐκεῖ ἀπ' τὰ παλῆα χρόνια, ἤλθαν σὲ σχέση μετὰ τοὺς καὶ ἀνακατεύθησαν ἔτσι, ποὺ σήμερα δὲν μπορεῖς νὰ ξεχωρίσης ἀπὸ ποιὲς φυλὲς κατάγονται. Οἱ σημερινοὶ κάτοικοι τῆς Ἀσίας μποροῦν νὰ διαιρεθοῦν σὲ τρεῖς κυρίως φυλές, τὴ *μαύρη*, τὴν *κίτρινη* καὶ τὴ *λευκή*.

Πολιτισμός. Στὴν Ἀσία ἀνεπτύχθησαν οἱ παλαιότεροι πολιτισμοί. Οἱ σπουδαιότεροι εἶναι ὁ Ἀσσυροβαβυλωνιακός, ὁ Ἰνδικός καὶ ὁ Κινεζικός. Οἱ πολιτισμοὶ αὗτοι παρουσιάζουν μιὰ στασιμότητα, γιὰτὶ μέχρι σήμερα ἀκόμη συναντᾶτε ἤθη καὶ ἔθιμα καὶ τρόπους ζωῆς πρωτόγονους. Ὄταν ἄρχισαν οἱ ἐξερευνησεῖς (15ος αἰὼν) οἱ ἐξερευνηταὶ περιωρίζοντο στὰ παρὰλια καὶ τὸ ἐσωτερικὸ ἔμενε ἀνεξερευνήτο. Συστηματικὴ ἐξερεύνηση τῆς Ἀσίας ἄρχισε ἀπὸ τότε ποὺ ἐγίνε ἡ διώρυγα τοῦ Σουέζ (1896). Ἀλλὰ, καὶ τότε πολλοὶ Ἀσιατικοὶ λαοὶ (Ἰάπωνες, Κινέζοι, Τοῦρκοι) ἐπρόβαλαν μεγάλη ἀντίσταση στὴν ἐξάπλωση τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Γιὰ νὰ τὸ καταλάβετε αὐτὸ σκεφθῆτε πὼς στὴν Ἀσία ἡ γυναῖκα ἔθεωρεῖτο, καὶ θεωρεῖται καὶ σήμερα ἀκόμη σὲ μερικὲς χώρες, δούλη τοῦ ἀνδρός. Καὶ χρειάσθηκε νὰ γίνουν ἐπαναστάσεις ὅπως στὴν Ἰαπωνία (1867) καὶ στὴν Τουρκία (1922) γιὰ νὰ ἀπελευθερωθοῦν οἱ χώρες αὐτὲς ἀπ' τὰ βαρεῖα δεσμὰ τοῦ καθυστερημένου Ἀσιατικοῦ πολιτισμοῦ.

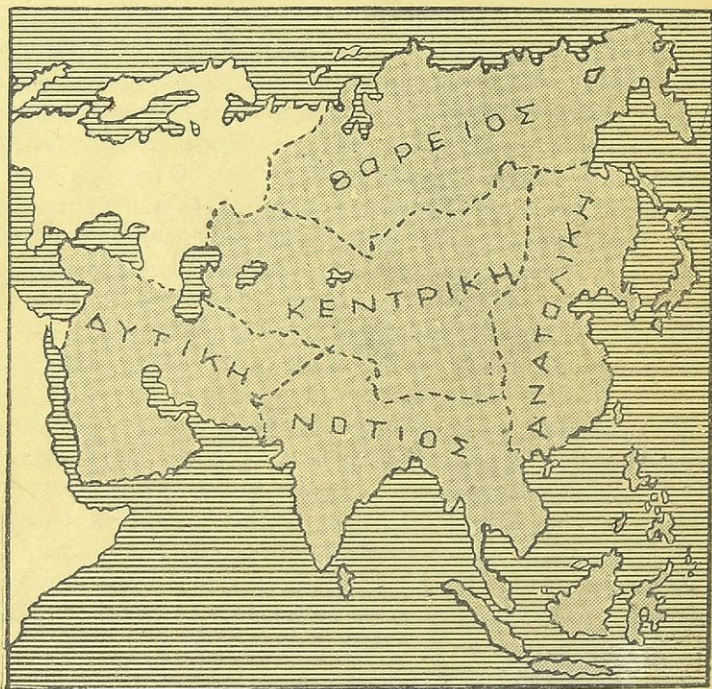
Θρησκείες. Ἡ Ἀσία εἶναι πατρίδα ὅλων τῶν θρησκειῶν, ἐκεῖ γεννήθηκαν οἱ ἀρχηγοὶ ὅλων τῶν θρησκειῶν, *Μωϋσῆς*, *Βούδας*, *Κομφούκιος*, *Ζωροάστρης*, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ *Χριστός*. Πόσες θρησκείες ἐπικρατοῦν στὴν Ἀσίαν δὲν ξέρουμε ἀκριβῶς. Οἱ σπουδαιότερες πάντως εἶναι ἡ *Βουδική*, ἡ *Βραχμανική*, *Μωαμεθανική* καὶ ἡ *Χριστιανική*.

Φυσικὴ διαίρεση τῆς Ἀσίας

Ἡ Ἀσία διαιρεῖται σὲ πέντε φυσικὲς περιοχές, οἱ ὁποῖες εἶναι οἱ ἑξῆς : α') *Δυτικὴ* ἢ *Πρόσω Ἀσία*, β') *Νότιος Ἀσία*, γ') *Ἀνατολικὴ Ἀσία*, δ') *Κεντρικὴ Ἀσία* καὶ ε') *Βόρειος Ἀσία*. Κάθε μιὰ ἀπ' τίς φυσικὲς αὐτὲς περιοχές περιλαμβάνει ὠρισμένες χώρες, ποὺ θὰ ἐξετάσουμε χωριστά.

α) Δυτική ή Πρόσω Ἀσία

Ἡ Δυτική Ἀσία περιλαμβάνει τις ἑξῆς χώρες : 1) Μικρά Ἀσία, 2) Ἀραβία, 3) Συρία, 4) Παλαιστίνη, 5) Μεσοποτα-

Χάρτης φυσικῶν περιοχῶν

μία (Ἰράκ), 6) Περσία, 7) Καυκάσια, 8) Ἀφγανιστάν, 9) Βελουχιστάν.

1) ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ

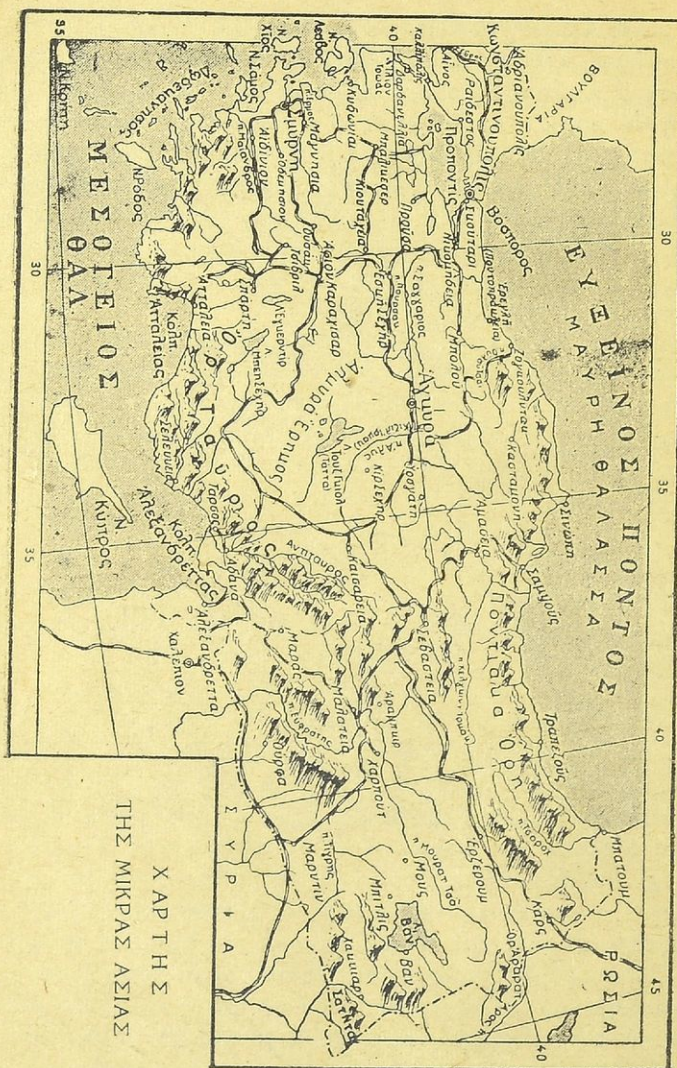
Ἡ χερσόνησος τῆς Μ. Ἀσίας ἀποτελεῖ τὸ τμήμα τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας, ποὺ βρίσκεται στὴν Ἀσία (τὸ ἄλλο τῆς τμήμα ἀποτελεῖ ἡ Ἀνατολικὴ Θράκη μὲ τὴν Κωνσταντινούπολη). Ἡ χερσόνησος αὐτὴ ἀπ' τὰ παλαιὰ χρόνια ὑπῆρξε Ἑλληνική. Θὰ θυμᾶσθε ἀπ' τὴν ἱστορία σας τις Ἑλληνικὲς ἀποικίες

πού έγιναν άφορμή τών Περσικών πολέμων. Μέχρι τοῦ 1922 οἱ περισσότερες πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας εἶχαν περισσότερους Ἑλληνας κατοίκους, παρά Τούρκους, ὅπως π.χ. ἡ Σμύρνη, ἡ Πέργαμος, ἡ Πάνορμος, οἱ Κυδωνίες κλπ. Στά 1922 ὅμως ἐγένινεν ἡ Μικρασιατική καταστροφή καί 1,5 ἑκατομμύριο Ἕλληνες πρό τοῦ κινδύνου νά σφαγοῦν ἀπό τοὺς Τούρκους ἀκολούθησαν τὸν ὑποχωροῦντα Ἑλληνικὸν στρατὸν καί ἐγκατεστάθησαν στῇ μητέρα πατρίδα. Σήμερα δὲν ὑπάρχουν πειὰ ἐκεῖ Ἕλληνες (ἴσως νά ὑπάρχουν στὸ σχολεῖο σας παιδιὰ πού οἱ γονεῖς τους κατάγονται ἀπ' ἐκεῖ).

Ὅρια. Ἐκταση. Ἡ Μ. Ἀσία βρέχεται ἀπὸ θάλασσα, ἀπὸ τρεῖς πλευρές. Πρὸς Δ. ἀπὸ τὸ Αἰγαῖον, πρὸς Β. ἀπὸ τὸν Εὐξεινο. Β.Δ. ἀπὸ τὸν Βόσπορο καί τὴν Προποντίδα καί Ν. ἀπὸ τὴν Μεσόγειο θάλασσα. Ἀνατολικά συνορεύει μὲ τὴν ἄλλῃ Ἀσία. Ἡ ἔκτασή της εἶναι πενταπλάσια τῆς Ἑλλάδος.

Ἔδαφος. Τὴν Μ. Ἀσία διασχίζουν δύο μεγάλες ὄροσειρές, ὁ Ταῦρος καί ὁ Ἀντίταυρος πού εἶναι διακλαδώσεις τοῦ Ἀραράτ καί σχηματίζουν πολλές βουνοσειρές, πού ἀνάμεσά τους ὑπάρχουν εὐφορες κοιλάδες. Τὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας εἶναι φτωχὸ χωρὶς καθόλου βλάστηση, μὲ γυμνά βουνὰ καί ἄγονες πεδιάδες πού δὲν παράγουν τίποτε, γιατί εἶναι σκεπασμένες ἀπὸ ἄλμυρὸ χῶμα καί δὲν ἔχουν καθόλου νερό. Ἐδῶ εἶναι καί ἡ περίφημη *Ἀλμυρὰ ἔρημος*. Ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖον τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας εἶναι ξηρὸ καί ἄγονο εἶναι ἡ ἔλλειψη βροχῶν. Συμβαίνει δὲ αὐτό, γιατί οἱ ἄνεμοι πού ἔρχονται ἀπὸ τὴ θάλασσα γεμᾶτοι ὕδατιμούς, συναντοῦν κοντὰ στὴν παραλία ψηλὰ βουνὰ καί ρίχνουν ἐκεῖ τίς βροχές τους. Γιαυτό στὴν περιοχὴ τῆς Σμύρνης καί τοῦ Πόντου βρέχει συχνὰ καί ἡ βλάστηση εἶναι πλουσιωτάτη. Οἱ δύο αὐτὲς περιοχὲς τῆς Μ. Ἀσίας εἶναι εὐφορώτατες καί ἡ μὲν περιοχὴ τῆς Σμύρνης μοιάζει μὲ τὴν Ἑλλάδα, ἡ δὲ περιοχὴ τοῦ Πόντου εἶναι τόσο εὐφορὴ πού στὰ παλιὰ χρόνια πίστευαν πὼς ἐκεῖ ἦταν «τὸ χρυσόμαλλον δέρας» γιὰ τὸ ὁποῖον ἐγένε ἡ Ἀργοναυτικὴ ἐκστρατεία. Τὰ σπουδαιότερα βουνὰ τῆς Μ. Ἀσίας εἶναι ὁ Ὀλυμπος, ὁ Τμῶλος, ὁ Σίπυλος, ἡ Ἰδη, ὁ Ταῦρος καί ὁ Ἀντίταυρος.

Ποταμοί. Οἱ σπουδαιότεροι ποταμοὶ τῆς Μ. Ἀσίας εἶναι

ὁ Ἄλυσ πού πηγάζει ἀπ' τὸν Ἀντίταυρο καὶ χύνεται στὸν Εὐξεινο Πόντο, ὁ Σαγγάριος, ὁ Ἑρμος καὶ ὁ Μαίανδρος πού χύνονται στὸ Αἰγαῖον καὶ ὁ Κύδνος καὶ ὁ Σάρος πού χύνονται στὸν κόλπο, τῆς Ἀλεξανδρέττας.

Ἡ Μ. Ἀσία ἔχει πολλὰ καὶ ὁμορφα λιμάνια στὸ Αἰγαῖον ἐκ τῶν ὁποίων τὸ σπουδαιότερο εἶναι τῆς Σμύρνης καὶ πρὸς Ν. τοὺς κόλπους τῆς Ἀλεξανδρέττας καὶ τῆς Ἀτταλείας.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῶν παραλίων τῆς Μ. Ἀσίας πού βρίσκονται στὸ Αἰγαῖον καὶ ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος, -εἶναι γλυκὸ καὶ μοιάζει μὲ τὸ δικό μας. Στὸ ἐσωτερικὸ ὅμως πού δὲν υπάρχουν παρὰ ἄγονες πεδιάδες καὶ εἶναι οἱ βροχὲς σπάνιες, τὸ κλίμα εἶναι ψυχρὸ τὸ χειμῶνα καὶ θερμὸ τὸ καλοκαίρι.

Προϊόντα. Στὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας πού τὸ ἔδαφος εἶναι πεδινὸ καὶ τὸ κλίμα γλυκὸ, παράγονται τὰ ἴδια προϊόντα πού παράγει καὶ ἡ Ἑλλάδα, δηλ. σιτηρά, βαμβάκι, κρασί, σταφίδα, σũκα, ρύζι, καπνὰ, μετάξι, πορτοκάλια. Αὐτὸ εἶναι τὸ εὐφορώτερο μέρος τῆς Μ. Ἀσίας καὶ παράγει ἄφθονα προϊόντα. (Ὅσων παιδιῶν οἱ γονεῖς κατάγονται ἀπ' ἐκεῖ ἄς τοὺς ρωτήσουν γιὰ τὸν πλοῦτο τῆς εὐλογημένης αὐτῆς χώρας). Ἀλλὰ καὶ ἡ περιφέρεια τοῦ Πόντου εἶναι εὐφορωτάτη. Ἡ Μ. Ἀσία δηλ. εἰς μὲν τὰ παράλια εἶναι εὐφορωτάτη εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικὸ ἔχει ἄγονες ἐκτάσεις χωρὶς βλάστηση παρὰ μόνο λίγα πτωχὰ λειβάδια, στὰ ὁποῖα περιφέρονται νομάδες βοσκοὶ μὲ τὰ πρόβατά τους. Ἐδῶ ζοῦν καὶ οἱ περίφημες αἶγες τῆς Ἀγκύρας. Ἀνάμεσα στὶς ἄγονες αὐτὲς ἐκτάσεις ποῦ καὶ ποῦ ξεπροβάλλει καμμιὰ καλλιεργημένη περιοχή μὲ τρεχούμενα νερά. Τέτοια εἶναι ἡ περιοχή τῆς Ἀγκύρας.

Πληθυσμός. Ἐνῶ ἡ ἑκτασὴ τῆς Μ. Ἀσίας εἶναι πενταπλασία τῆς Ἑλλάδος, ὁ πληθυσμὸς τῆς δὲν εἶναι οὔτε διπλάσιος (14 ἑκατ.) εἶναι δηλ. ἀραιοκατοικημένη. Οἱ σπουδαιότερες πόλεις εἶναι ἡ Σμύρνη, ἡ Προῦσα, ἡ Πέργαμος, ἡ Κερασσοῦντα, ἡ Τραπεζοῦντα, παληὲς Ἑλληνικὲς πόλεις. Ἡ Καισάρεια πατρίδα τοῦ Ἀγ. Βασιλείου καὶ ἡ Ἀγκυρα πρωτεύουσα τῆς Τουρκίας.

Πολιτικὴ κατάστασις. Ὅπως εἶπαμε, ἡ Μ. Ἀσία εἶναι τμῆμα τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας καὶ ἀποτελεῖ τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν. Οἱ Τούρκοι ἦσαν ἄλλοτε ἄσπονδοι ἐχθροὶ

της Ἑλλάδος, γιατί ἦσαν ἀπολίτιστοι καὶ σκληροί. Ἀπὸ τὸ 1922 καὶ ὕστερα ὅμως, οἱ Τοῦρκοι προώδευσαν πολὺ, κατάργησαν τὰ κόκκινα φέσια, οἱ γυναῖκες ἔβγαλαν τοὺς φερετζέδες, ἄλλαξαν τὴ γραφὴ καὶ γενικὰ σήμερα ἡ Τουρκικὴ Δημοκρατία εἶναι μιὰ πολιτισμένη χώρα. Δὲν εἴμαστε πειὰ ἐχθροί, γιατί καὶ τὰ δύο ἔθνη κατάλαβαν πῶς τὸ συμφέρον τοὺς εἶναι νὰ εἶναι φίλοι καὶ νὰ ἀλληλοὑποστηρίζονται. Γιατὸ σήμερα εἶναι οἱ καλύτεροί μας φίλοι.

Νησιὰ. Κοντὰ στὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας εἶναι πολλὰ νησιὰ ποὺ κατοικοῦνται ἀπὸ Ἕλληνες. Ἐκτὸς ἀπ' τὰ γνωστὰ μας νησιὰ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, κοντὰ στὴ Μ. Ἀσία εἶναι καὶ τὰ Δωδεκάνησα τὰ ὁποῖα ἐπὶ πολλὰ χρόνια κατεῖχαν οἱ Ἱταλοί, τώρα ὅμως μετὰ τὸν τελευταῖον νικηφόρο πόλεμο παρεχωρήθησαν στὴν Ἑλλάδα. Κοντὰ στὰ στενὰ τοῦ Ἑλλησπόντου εἶναι ἡ Ἰμβρος καὶ ἡ Τένεδος, ἑλληνικὰ νησιὰ ποὺ κατέχονται ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Πρὸς Ν. δὲ τῆς Μ. Ἀσίας βρίσκεται ἡ μεγαλὸννησος *Κύπρος*.

Ἡ *Κύπρος* εἶναι τὸ μεγαλύτερο ἑλληνικὸ νησί καὶ βρίσκεται στὸν Ἰσσοκὸ κόλπο, ἀπέναντι τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τῆς Συρίας. Τὸ *ἔδαφος* τῆς Κύπρου εἶναι μᾶλλον πεδινό. Ἐχει δύο μεγάλες ὁροσειρὲς ποὺ ἀπλώνονται ἀπ' τὰ δυτικὰ πρὸς τὰ ἀνατολικά τῆς νήσου. Ἡ μία λέγεται *Κερύνεια* (Πενταδάκτυλος) καὶ ἡ ἄλλη ποὺ βρίσκεται νοτιώτερα ἔχει δύο μεγάλα βουνὰ τὸ *Ἀῶν* (Πρόδος) καὶ τὸν *Ὀλυμπον*. Ἀνάμεσά τοὺς ἀπλώνεται ἡ πεδιάδα τῆς *Μεσσαριᾶς*, τὴν ὁποῖαν διαρρέει ὁ ποταμὸς *Πεδιάς*. Ὅλη ἡ παραλία τῆς Κύπρου εἶναι μιὰ συνεχῆς πεδιάδα ποὺ εὐρύνεται στὴν ἀνατολικὴ πλευρά. Πολλὰ μικρὰ ποτάμια κατέρχονται ἀπ' τὴς βουνοπλαγιὰς καὶ διαρρέουν τὴς πεδιάδες. Στὸ Βόρειο μέρος τῆς Κύπρου βρίσκεται ὁ κόλπος τῆς Πενταγίας καὶ πρὸς Ν. οἱ κόλποι τῆς Λεμησοῦ, τῆς Λάρνακος καὶ τῆς Ἀμμοχώστου. Ἡ Κύπρος, παρ' ὅλον ποὺ ἔχει πολλοὺς κόλπους, δὲν ἔχει καλὰ φυσικὰ λιμάνια, γιατὸ οἱ Κύπριοι δὲν εἶναι καλοὶ ναυτικοί, ἀλλὰ γεωργοὶ καὶ κτηνοτρόφοι. Τὸ *Κλίμα* τῆς εἶναι εὐκρατο. *Προϊόντα* παράγει δημητριακά, ἐκλεκτὸ κρασί, χαροῦπια καὶ πορτοκάλια, ἔχει καὶ ἀρκετὴ κτηνοτροφία, ὀνομαστοὶ εἶναι οἱ μεγαλόσωμοι ὄνοι τῆς. Ἡ *ἐκ-*

τασή της είναι ὄση ἢ μισή Πελοπόννησος, ὁ δὲ *πληθυσμός* της 380.000 κάτοικαι, ὅλοι Ἕλληνες, ἐκτὸς ὀλίγων Τούρκων. *Πόλεις*. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ *Λευκωσία*, ἄλλες πόλεις εἶναι ἡ *Ἀμμόχωστος*, ἡ *Λάρνακα*, ἡ *Λεμεσός* καὶ ἡ *Κυρήνεια*.

ΠΟΛΙΤΙΚὴ κατάσταση. Ἡ Κύπρος κατέχεται ἀπ' τὴν Ἀγγλίαν. Οἱ Κύπριοι ὁμῶς ἕναν μόνον πόθο ἔχουν τὴν ἑνωσὴν τους μὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ συχνὰ διαμαρτύρονται. Ἄς ἐλπίσουμε πῶς ἡ φίλη καὶ σύμμαχος Ἀγγλία θὰ τοὺς χαρίσῃ γρήγορα τὴν ἐλευθερίαν τους.

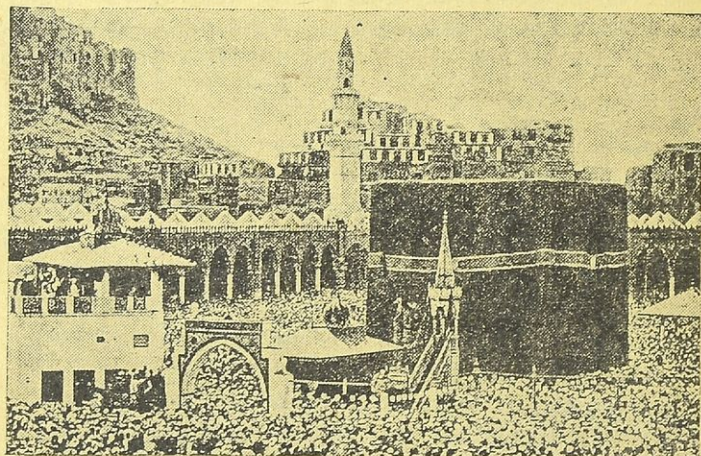
2) ΑΡΑΒΙΑ

Ἡ Ἀραβία εἶναι μιὰ χερσόνησος προσκολλημένη στὴ νοτιοδυτικὴ ἄκρῃ τῆς Ἀσίας, ἡ περισσότερὴ δὲ εἶναι ἔρημος. Συνορεύει πρὸς Δ. μὲ τὴν Ἐρυθρὰ θάλασσαν, πρὸς Ν. μὲ τὸν Ἰνδικὸ ὠκεανό, πρὸς Α. μὲ τὸν Περσικὸ κόλπον καὶ πρὸς Β. μὲ τὴ Συρία καὶ τὴν Παλαιστίνη. Ἡ *ἐκτασή* της εἶναι 3 ἐκατ. τ. χ. καὶ ὁ *πληθυσμός* της 7 ἐκατ. κάτοικοι.

Ἑδαφος. Ἡ Ἀραβία περιβάλλεται ἀπὸ ψηλὰ ὄρη. Ποὺ σὰν τεῖχη γύρω στὶς ἀκτὲς της, ἐμποδίζουν τὸν ὑγρὸ ἀέρα τῆς θαλάσσης νὰ πνεύσῃ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας. Γιαυτὸ ἡ μεγάλη ζέστη καὶ ἡ ἔλλειψη βροχῶν ἔχουν μεταβάλλῃ τὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας σὲ μιὰ μεγάλη ἔρημο, ποὺ μόνο λίγες πτωχὲς βοσκὲς ὑπάρχουν ποῦ καὶ ποῦ, ὅπου οἱ νομάδες Ἀραβες βόσκουν τὰ πρόβατά τους. Μόνο πρὸς τὰ παράλια τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὑπάρχουν μικρὲς κοιλάδες ποὺ διαρρέονται ἀπὸ χειμάρρους, οἱ ὅποιοι δροσίζουν τὸ ἔδαφος. Στὶς κοιλάδες αὐτὲς φυτρώνουν δενδρύλια καὶ χλόη, ποὺ κάνουν καταπράσινα τὰ ὄρεϊνά ἰσώματα τῆς περιοχῆς, ἡ ὁποία ὠνομάσθηκε γιαυτὸ *Εὐδαίμων* Ἀραβία. Τὸ ὑπόλοιπον μέρος εἶναι ἔρημος. Οἱ μεγαλύτερες ἔρημοι εἶναι *Νεφούντι* καὶ ἡ *Νιάννα*. Τὴν ἔρημον αὐτὴ οἱ περιηγῆται τὴ λένε φοβερή. Μοιάζει σὰν μιὰ ἀπέραντη θάλασσα ἄμμου μὲ πολλοὺς λόφους ποὺ φαίνονται σὰν κύματα καὶ οὔτε πουλί δὲν πετάει γιὰ νὰ διακόψῃ τὴ φοβερὴ σιωπὴ τοῦ θανάτου ποὺ ἐπικρατεῖ.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Ἀραβίας εἶναι πολὺ θερμό. Ἀκόμη

καὶ στὰ παράλια τῆς Ἑρυθρᾶς θαλάσσης ἡ ζέστη εἶναι μεγάλη, καὶ οἱ ταξειδιῶτες ποὺ περνοῦν μὲ τὰ πλοῖα, ὑποφέρουν πολὺ, οἱ βροχές εἶναι σπάνιες καὶ τρεχούμενα νερὰ δὲν ὑπάρχουν. Μερικοὶ μικροὶ χεῖμαρροι ποὺ τρέχουν κάποτε δὲν χύνονται στὴ θάλασσα, ἀλλὰ ἀπορροφῶνται ἀπὸ τὴν ἄμμο ἢ ἐξατμίζον

Προσκυνεῖται στὴ Καάμπα τῆς Μέκκας

ταὶ ἀπ' τὸν καυστικὸ ἥλιο. Γιαυτὸ οἱ Ἀραβες ἔχουν μεγάλες δεξαμενές καὶ φυλᾶνε βρόχινο νερό.

Προϊόντα. Ἡ Ἀραβία λόγῳ τοῦ κλίματός της καὶ τῆς ἀνομβρίας δὲν ἔχει πλουσίαν βλάστηση. Ἐχει ὅμως εὐγενῆ φυτὰ καὶ πολύτιμα δένδρα ποὺ τῆς δίνουν μεγάλο πλοῦτο. Εὐδοκίμοις πολὺ οἱ φοῖνικες, ἐκ τῶν ὁποίων ὑπάρχουν 113 εἴδη. Παράγει καφὲ (ὁ περίφημος καφὲς τῆς Μόκκας), μπανάνες, βαλσαμόδενδρο, λιβάνι, ρύζι, ζαχαροκάλαμο καὶ λουλάκι. Ζῶα ζοῦν πρόβατα, γίδια, βόδια, καμήλες, (ὁ πολύτιμος αὐτὸς σύντροφος τῶν Ἀράβων στὴν ἔρημο) καὶ ἄλογα ποὺ εἶναι τὰ καλύτερα τοῦ κόσμου. Στὴν Ἑρυθρὰ θάλασσα ἀλιεύονται μαργαριτάρια, ὑπάρχουν μάλιστα καὶ εἰδικὰ ὄστρακοτροφεῖα, στὰ ὁποῖα τρέφονται τὰ εἰδικὰ ἐκεῖνα ὄστρακα, ἀπ' τὰ ὁποῖα βγάζουν τὰ μαργαριτάρια. Κοντὰ στὴν παραλία τῆς Ἑρυθρᾶς Θα-

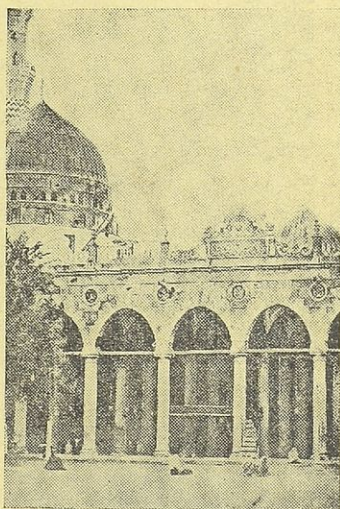
λάσσης υπάρχουν όρυκτά χαλκός, μόλυβδος, σίδηρος και πολύτιμοι λίθοι. Ἡ Ἀραβία ἦταν, φαίνεται, στὰ παλιὰ χρόνια πλουσία χώρα, οἱ ἀρχαῖοι μάλιστα Ἕλληνες συγγραφεῖς τὴν ὠνόμαζαν «χώραν τῶν ἀρωμάτων».

Ἡ ζωὴ στὴν Ἀραβία. Οἱ κάτοικοι τῶν παραλίων ἔχουν μόνιμες κατοικίες καὶ ἀσχολοῦνται μὲ τὴ γεωργία, τὴν κτηνοτροφία καὶ τὸ ἐμπόριο. Οἱ Ἀραβες ὅμως ποὺ ζοῦν στὰς ἐρήμους, οἱ λεγόμενοι Βεδουῖνοι, ζοῦν σὲ σκηνές καὶ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν κτηνοτροφία καὶ τὴ ληστεία. Ζοῦν κατὰ φυλές καὶ δὲν ὑπακούουν παρὰ στοὺς ἄγραφους νόμους τῆς ἐρήμου. Εἶναι ὑψηλοί, εὐγενεῖς, φιλόξενοι καὶ γενναῖοι. Κύριον ἔργον τοὺς εἶναι ὁ πόλεμος. Ἡ τροφή τοὺς εἶναι λιτή. Λίγο ψωμί, χουρμάδες, γάλα καμήλας καὶ ρύζι. Οἱ γυναῖκες εἶναι μελαχροινές, ψηλές καὶ λυγρές.

Θρησκεία. Ἡ Ἀραβία εἶναι ἡ πατρίδα τοῦ Μωάμεθ καὶ ἐκεῖ υπάρχουν οἱ δύο ἱερές πόλεις τῶν Μωαμεθανῶν **Μέκκα** καὶ **Μεδίνα**. Γι' αὐτὸ θεωρεῖται ἱερὴ χώρα καὶ κάθε χρόνο

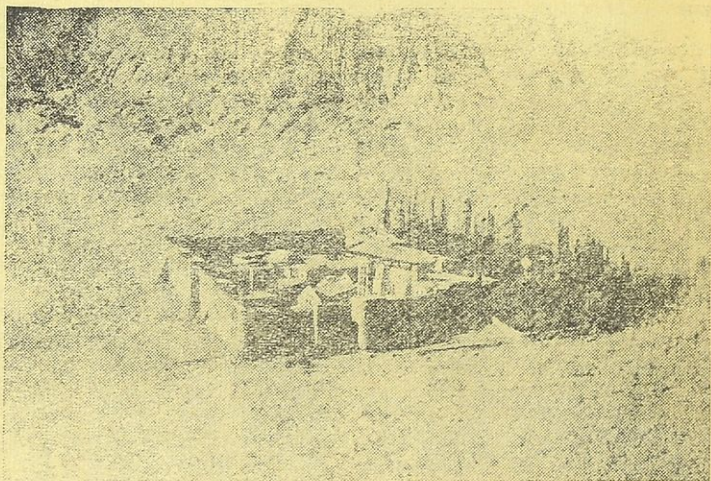
χιλιάδες Μουσουλμάνοι πηγαί-Ο τάφος τοῦ Μωάμεθ στὴ Μεδίνα. νουν ἐκεῖ νὰ προσκυνήσουν.

Ἱστορία. Οἱ Ἀραβες εἶναι ἀρχαῖος λαὸς καὶ στὰ παλιὰ χρόνια εἶχαν ἀναπτύξει μεγάλο πολιτισμό. Ἰδίως εἶχαν προοδεύσει πολὺ στὰ Μαθηματικά καὶ τὴν Ἀστρονομία. Οἱ ἀριθμοὶ ποὺ ἔχουμε σήμερα εἶναι Ἀραβικοί. Μέχρι τοῦ περασμένου αἰῶνα οἱ Ἀραβες ἠσχολοῦντο μὲ τὸ δουλεμπόριο καὶ τὴν πειρατεία. Ἡ νοτιανατολικὴ μάλιστα ἀκτὴ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὠνομάζετο «Ἀκτὴ τῶν πειρατῶν». Ἀλλὰ τὸ μὲν δουλεμπόριο ἀπαγορεύθηκε μὲ διεθνεῖς συμβάσεις, ἡ δὲ πειρατεία

κατεδιώχθη. Τὸ ἔτος 1816 ὁ Ἄγγλος ναύαρχος Κέϊρ κατέστρεψε τὸν πειρατικὸ στόλο τῶν Ἀράβων καὶ τίς βάσεις τους κι' ἔτσι γλύτωσαν οἱ ναυτικοὶ ἀπ' αὐτούς.

Πολιτικὴ κατάστασις. Οἱ Ἀραβες δὲν κατάρθωσαν ν' ἀποκτήσουν ἓνα κράτος, γιατί ἀκολουθοῦν διαφόρους ἀντι-

Ἐνα μοναστήρι στὸ ὄρος Σινᾶ

ζήλους ἀρχηγούς ποὺ πολεμοῦν μεταξύ τους. Ἄλλοτε ἡ Ἀραβία ἦτο ἐπαρχία τῆς Τουρκίας. Σήμερα εὐρίσκεται ὑπὸ Ἀγγλικὴν ἐπιρροήν. Τὰ σπουδαιότερα Ἀραβικὰ κράτη εἶναι τῆς *Χετζάζης*, τῆς *Υεμένης* καὶ τοῦ *Ομάν*.

Πόλεις. ἔχει τὴν *Μέκκα* καὶ τὴν *Μεδίνα* ἱερὲς πόλεις τῶν Μωαμεθανῶν, τὴν *Μόκκα* πόλι τοῦ καφέ, καὶ τίς *Τσέδα*, *Σανὰ* καὶ *Χοδέϊδα*.

Συγκοινωνία. Ἡ συγκοινωνία στὴν Ἀραβία εἶναι δύσκολη. Μόνο μιά σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ὑπάρχει ποὺ συνδέει τὴ Μέκκα μὲ τὴ Δαμασκό. Στὴν υπόλοιπη χώρα, ἡ συγκοινωνία γίνεται μὲ καμήλες.

3) ΣΥΡΙΑ

Όρια. Ἡ Συρία συνορεύει πρὸς Β. μὲ τὴν Τουρκία,

πρὸς Ν. μετὴν Παλαιστίνη, πρὸς Δ. μετὴν Μεσόγειο θάλασσαν καὶ πρὸς Α. μετὸ Ἰράκ.

Ἔκτασις καὶ πληθυσμός. Ἡ ἔκτασίς της εἶναι 151.379 τ. χ. καὶ ὁ πληθυσμός 3 ἑκατ. κάτοικοι.

Ἔδαφος. Τὸ ἔδαφος τῆς Συρίας εἶναι μᾶλλον ὀρεινόν. Τὰ πλεονεκτήματα εἶναι, ὁ **Λίβανος**, ὁ **Ἀντιλίβανος** καὶ ὁ **Ερμών**. **Ποταμοὺς** ἔχει τὸν **Ὀρόντη**.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Συρίας στὰ ὀρεινὰ εἶναι εὐκρατόν καὶ ὑγιεινόν καὶ στὰ πεδινὰ θερμὸν καὶ ὑγρόν.

Προϊόντα. Ἡ Συρία εἶναι εὐφορὴ χώρα, παράγει δημητριακά, φοῖνικες, φυστίκια, βαμβάκι, καπνὸν καὶ φρούτα.

Πόλεις. Πρωτεύουσα ἡ **Δαμασκός** (170) ὀνομαστή γιὰ τὰς ὁμορφὰς πεδιάδας της καὶ τοὺς θαυμάσιους κήπους της. Ἄλλες πόλεις εἶναι τὸ **Χαλέπιον** (130) κτισμένη σὲ μιᾷ ὁδῷ στὴν εἴσοδον μιᾶς ἐρήμου καὶ **Ἀντιόχεια**, ἔδρα τοῦ Ἑλληνικοῦ Πατριάρχου.

Λαός. Ὁ λαὸς τῆς Συρίας εἶναι ἀνάμικτος καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ Σύριους, Ἀραβες, Τούρκους, Ἕλληνες καὶ ἄλλους Εὐρωπαίους. Στὴ Συρία ζῇ καὶ ἡ περίφημη πολεμικὴ φυλὴ τῶν Δρούσων.

Συγκοινωνία. Ἡ συγκοινωνία εἶναι ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένη. Γίνεται μὲ σιδηροδρόμους καὶ αὐτοκίνητα.

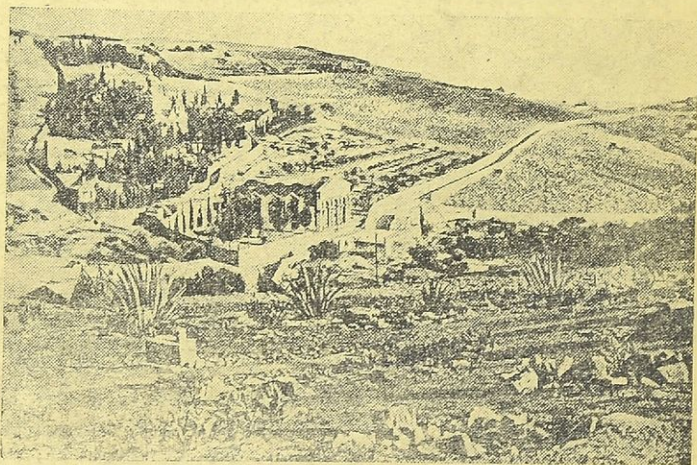
Πολιτικὴ κατὰστασις. Ἡ Συρία ὡς τὸ 1920 κατεῖχτο ἀπὸ τοὺς Τούρκους, τὸ 1920 κατελήφθη ἀπὸ τοὺς Γάλλους. Κατὰ τὴν διάρκειαν ὅμως τοῦ τελευταίου πολέμου (1944) οἱ Γάλλοι ἀπεχώρησαν καὶ ἀπὸ τότε ἡ Συρία εἶναι ἐλεύθερη Δημοκρατία.

4) ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

Ὅλοι ἀσφαλῶς ἔχουμε ἀκούσει τὴν Παλαιστίνη, τὴν Ἁγίαν Γῆν, τὴν εὐλογημένην χώραν ποὺ γεννήθηκε ὁ Χριστός. Ἡ Παλαιστίνη γεωγραφικῶς εἶναι ἐνωμένη μετὴν Συρία καὶ πολλοὶ λέγοντας Συρία, ἐννοοῦν καὶ τὴν Παλαιστίνη μαζί.

Θέσις καὶ ὅρια. Ἡ Παλαιστίνη βρίσκεται στὴ νοτιοδυτικὴ παραλία τῆς Ἀσίας καὶ συνορεύει πρὸς Α. καὶ Ν. μετὴν Ἀραβίαν, πρὸς Β. μετὴν Συρίαν καὶ πρὸς Δ. μετὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

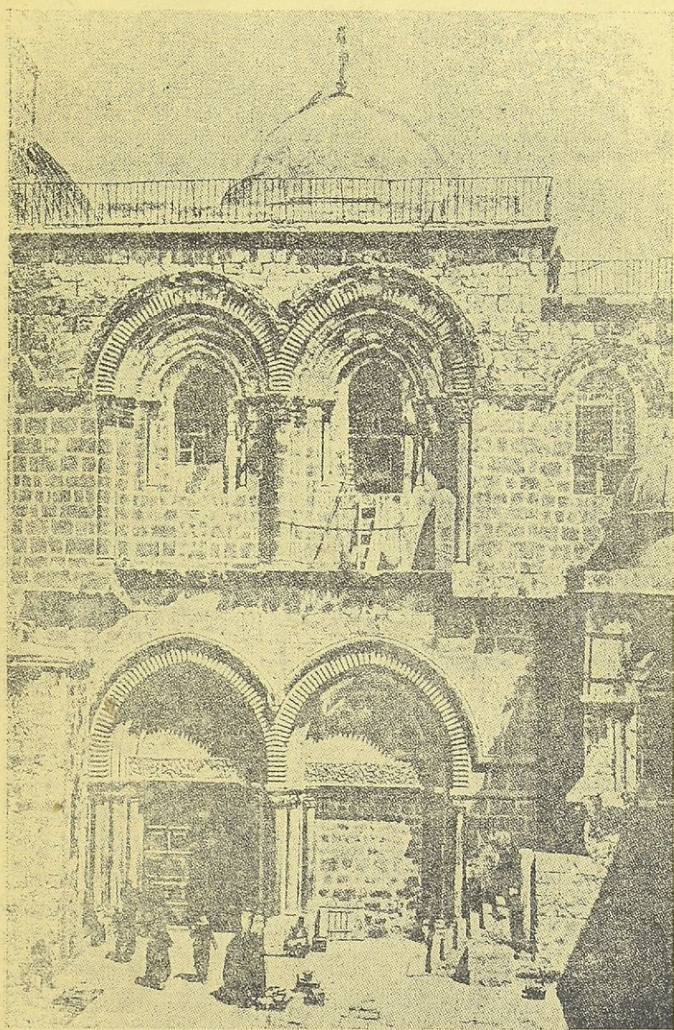
"Εδαφος. Τὸ ἔδαφος τῆς Παλαιστίνης εἶναι μᾶλλον ὀρεινὸν μὲ μικρὰς κοιλάδες καὶ πεδιάδες ποὺ μοιάζουν μὲ ὀάσεις. Τὰ βουνά της ὅμως εἶναι χαμηλὰ καὶ τὸ ὕψος τους δὲν ξεπερνáει τὰ 1200 μ. Τὰ σπουδαιότερα εἶναι τὸ *Θαβώρ* ὅπου μεταμορφώθηκε ὁ Χριστός, τὸ *Κάρμηλον*, ὁ *Ἐρμών* καὶ τὸ ὄρος τῶν *Ἑλαιῶν*. Ποταμοὺς ἔχει τὸν *Ἰορδάνη* ὅπου βαπτίσθηκε ὁ Χριστός. Ὁ Ἰορδάνης περνáει ἀπὸ τὶς λίμνες *Οὐλὲχ* καὶ *Γενησαρετ* (Τιβεριάδα ἢ θάλασσα τῆς Γαλιλαίας) ἢ ὅποια βρίσκεται 208 μ. κάτω ἀπ' τὴν ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης καὶ χύνεται στὴ *Νεκρὰ θάλασσα*. Ἡ λίμνη αὕτῃ εἶναι 393 μ. κάτω ἀπ' τὴν ἐπιφάνεια

Τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν καὶ ὁ Κῆπος τῆς Γεσθημανῇ τῆς θαλάσσης. Τὸ νερό της εἶναι ἀλμυρὸ καὶ περιέχει μεγάλη ποσότητα ἁλατος, ποτάσας καὶ νάφθης, ποὺ κάνουν ἀδύνατη τὴ ζωὴ σὲ κάθε ζωντανὸ ὄργανισμό. Γιαυτὸ καὶ ὀνομάζεται Νεκρὰ θάλασσα. Λέγεται πὺς ἐκεῖ ἦσαν τὰ Σόδομα καὶ Γόμορα.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Παλαιστίνης εἶναι περίεργο, ἄλλοῦ βρέχει καὶ κάνει εὐφορες τὶς πεδιάδες καὶ ἄλλοῦ κάνει ξηρασία γιὰ πολὺ καιρό. Ἄλλοτε κάνει ζέστη ἀφόρητη καὶ ἄλλοτε κρύο τσουχερό.

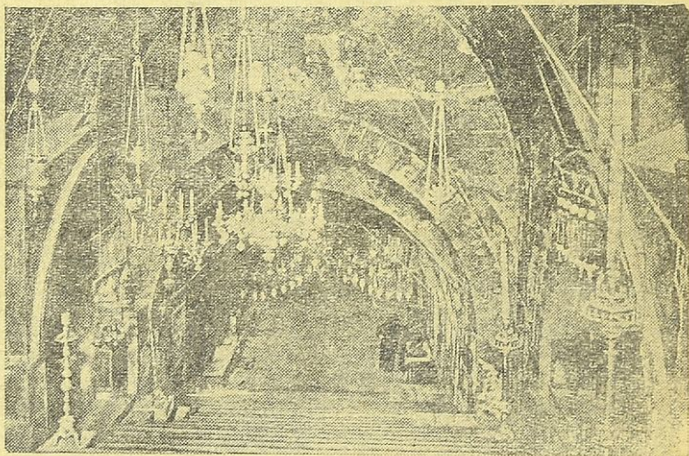
Προϊόντα. Τὰ σπουδαιότερα προϊόντα τῆς Παλαιστίνης

Ὁ Ναός τοῦ Παναγίου Τάφου

είναι ἐσπεριδοειδῇ (τὰ περίφημα πορτοκάλια τῆς Γιάφας) καπνὸς καὶ ἀραβόσιτος. Κοντὰ στὴ Νεκρὰ θάλασσα ἔκαμαν ἓνα ἐργοστάσιο ποὺ παράγει 100.000 τόννους ποτάσα τὸ χρόνο, ἀπ' τὸ νερὸ τῆς λίμνης. Κι' ἔτσι ἡ λίμνη αὐτὴ ποὺ ἔθεωρεῖτο ἄλλοτε κατάρρα ἔγινε τώρα πραγματικὴ εὐλογία καὶ πηγὴ πλούτου γιὰ τὴν Παλαιστίνη.

Ἔκταση καὶ πληθυσμός. Ἡ ἔκταση τῆς Παλαιστίνης εἶναι 230 τ.χ. ὁ δὲ πληθυσμὸς τῆς ἀνέρχεται σὲ 1,5 ἑκατ.

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Τάφου τῆς Παρθένου

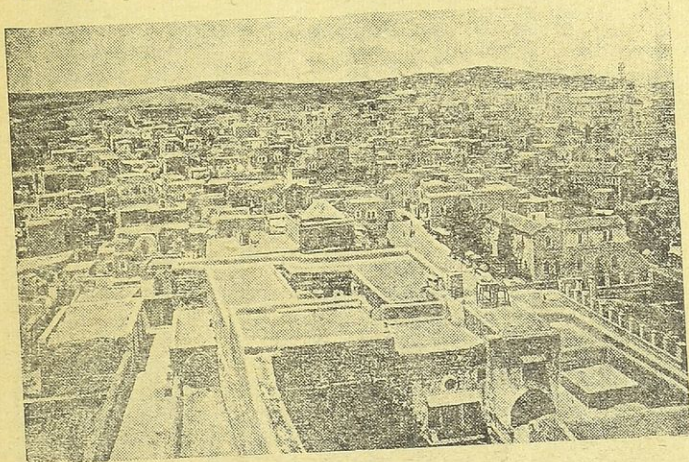
κατοίκους ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι εἶναι Ἀραβες καὶ οἱ ὑπόλοιποι Ἑβραῖοι καὶ Χριστιανοί.

Πόλεις. Οἱ σπουδαιότερες εἶναι ἡ Ἱερουσαλήμ, ἡ Ἁγία πόλις, πρωτεύουσα τῆς Παλαιστίνης, ἔχει 70.000 κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι εἶναι Ἑβραῖοι. Ἡ Γιάφα, ἐπίνειον τῆς Ἱερουσαλήμ, Τελ - Ἀβιβ καὶ μερικὲς ἄλλες μικρὲς ἀλλὰ ὀνομαστές, Ναζαρέτ, Ἱεριχώ, Βηθλεέμ. (Τί ξέρετε γι' αὐτές ;

Συγκοινωνία. Ἡ συγκοινωνία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη. Ἐκεῖ ποὺ ἄλλοτε μόνο μὲ καμήλες ταξίδευαν, ὑπάρχουν τώρα περίφημοι αὐτοκινητόδρομοι, σιδηροδρομικὲς καὶ ἀεροπορικὲς γραμμές. Καὶ μπορεῖ κανεὶς νὰ περάσῃ σὲ λίγες ὥρες

μέ τὸ σιδηρόδρομο. τὴν ἔρημο ποὺ περιπλανήθηκε ὁ Μωϋσῆς ἐπὶ 40 χρόνια.

Θρησκεία. Ἡ Παλαιστίνη εἶναι γιὰ τοὺς Χριστιανοὺς ἡ Ἁγία Γῆ, ἐπεὶ ἐκεῖ γεννήθηκε καὶ δίδαξε ὁ Χριστὸς καὶ ἐκεῖ ὑπάρχουν ὅλα τὰ ἱερὰ σύμβολα τῆς θρησκείας μας: Ὁ ναὸς τῆς Γεννήσεως, ὁ ναὸς τοῦ Παναγίου τάφου κλπ. καὶ κάθε χρόνο

Ἐξοφίς τῆς Βηθλεὲμ

τὸ Πάσχα μαζεύονται ἐκεῖ χιλιάδες χριστιανοὶ γιὰ νὰ παρακολουθήσουν τὴν τελετὴ τοῦ Ἁγίου Φωτός, ποὺ κάνει ὁ Ἑλλήν Πατριάρχης καὶ νὰ πάρουν ἀπ' τὰ χέρια τοῦ τὸ Ἅγιο Φῶς καὶ νὰ τὸ μεταφέρουν στὴν πατρίδα τους.

Πολιτικὴ κατὰστασις. Ἡ Παλαιστίνη ὡς τὸ 1918 ἀνῆκε στὴν Τουρκία. Ἀπὸ τότε μέχρι τοῦ 1948 κατεῖχετο ἀπὸ τοὺς Ἀγγλοὺς. Τώρα ὅμως ἔφυγαν οἱ Ἀγγλοὶ καὶ ἰδρύθη ἀμέσως Ἑβραϊκὸ κράτος με πρωτεύουσα τὸ Τελ-Ἀβίβ, αὐτὸ ὅμως δὲν τὸ παραδέχθησαν οἱ Ἀραβες καὶ ἄρχισε πόλεμος μεταξὺ Ἀράβων καὶ Ἑβραίων ὁ ὁποῖος συνεχίζεται.

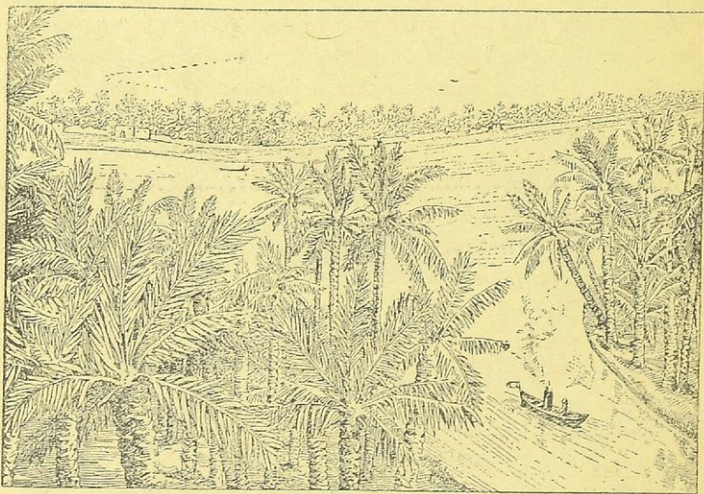
ὑπεριορδανία. Λέγεται ἡ πέραν τοῦ Ἰορδάνου χώρα, ἀποτελεῖ χωριστὸ κράτος καὶ ἔχει πρωτεύουσα τὸ Ἀμάν.

Λίβανος. Μετὰ τὸν τελευταῖον παγκόσμιον πόλεμον

ιδρύθη καὶ τὸ μικρὸ κράτος τοῦ Λιβάνου. πού βρίσκεται κοντὰ στὸ ὄρος Λίβανος καὶ ἔχει πρωτεύουσα τὴ **Βηρυττό** (Μπερούτ).

5) Ι Ρ Α Κ (Μεσοποταμία)

Θέση—Ἐκταση—Ὅρια. Τὸ Ἰράκ εἶναι μιὰ εὐφορη χώρα πού βρίσκεται ἀνάμεσα σὲ δυὸ ὀνομαστοὺς ποταμούς, τὸν **Τίγρη** καὶ τὸν **Εὐφράτη** καὶ γι'αυτὸ ὠνομάστηκε Μεσοποταμία. Ἡ ἔκτασή της εἶναι 371.000 τ. χ. Συνορεύει δὲ Νοτιοδυτικὰ μὲ τὴν Ὑπεριορδανία, Β. Δ. μὲ τὴ Συρία, Β. μὲ τὴν Τουρκία, Α. μὲ τὴν Περσία καὶ Ν. μὲ τὴν Ἀραβία. (Τί ξέρετε γι'αυτὴ ἀπ' τὴν Παλαιὰ Διαθήκη;).

Ὅχθες τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου

Ἐδαφος. Ἡ Μεσοποταμία εἶναι μιὰ μεγάλη πεδιάδα πού ἀρχίζει ἀπ' τὸν Περσικὸ κόλπο καὶ ἐκτείνεται Β. Δ. Πρὸς Α. καὶ Β. τὴν κόβουν οἱ δυὸ μεγάλες ὀροσειρὲς τοῦ **Κουρδιστάν** καὶ τοῦ **Λουριστάν** καὶ πρὸς Δ. ἡ ἔρημος τῆς Συρίας. Οἱ δυὸ μεγάλοι ποταμοὶ πού τὴν διαρρέουν, ἐνώνονται κοντὰ στὴ Βαγδάτη καὶ ὕστερα χωρίζουν καὶ ξαναπλησιάζουν κοντὰ στὸ **Κόρναχ**. Ἔτσι χωρίζεται ἡ χώρα σὲ δυὸ τμήματα τὴν κυρίως

Μεσοποταμία πρὸς Β. (ἀρχαία Ἀσυρία) καὶ τὸ Ἰράκ Ἀραμπὶ πρὸς Ν. (ἀρχαία Χαλδαία) ποὺ εἶναι εὐφορωτάτη πεδιάδα.

Κ λ ῑ μ α. Τὸν χειμῶνα κάνει τόσο κρύο ποὺ πολλές φορὲς παγώνουν τὰ νερά, τὸ καλοκαῖρι ὅμως ἡ ζέστη φθάνει 45—50 βαθμούς. Τῇ ζέστη τὴν κάνει ἀφόρητη ἓνας θερμὸς ἀέρας ποὺ φυσάει, ὁ «μόγκο».

Π ρ ο ῖ ό ν τ α. Οἱ δυὸ μεγάλοι ποταμοὶ πλημμυρίζουν καὶ κάνουν εὐφορωτάτη τὴν κοιλάδα τοῦ Ἰράκ Ἀραμπί. Ὑπάρχουν δὲ καὶ πολλές τεχνητὲς διώρυγες ἀπ' τὰ παλιὰ χρόνια, ποὺ μὲ τὴν κανονικὴ ἄρδευση τὴν κάνουν γονιμωτάτη. Γιαυτὸ ἡ παράδοση λέει πὼς ἐκεῖ ἦταν ὁ παράδεισος ποὺ ἔζησαν οἱ πρωτόπλαστοι. Παράγει σιτηρά, βαμβάκι καὶ φρούτα. Τὸ σπουδαιότερο ὅμως προϊόν τῆς χώρας εἶναι τὸ πετρέλαιο ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὶς πετρελαιοπηγὲς τῆς *Μοσούλης*, τὸ ὁποῖον μὲ μεγάλους σωλῆνες μεταφέρεται στὴ θάλασσα καὶ φορτῶνεται στὰ πλοῖα. Φτιάχνουν καὶ ὠραίους τάπητες.

Π λ η θ υ σ μ ό ς. Ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται σὲ 3 ἑκατ. κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι εἶναι Μωαμεθανοὶ καὶ λίγοι Ἑβραῖοι καὶ Χριστιανοί.

Π ό λ ε ι ς. Πρωτεύουσα *Βαγδάτη*, ἄλλες πόλεις *Βασόρα*, *Μοσοῦλη*, *Κερμπέλα*.

Σ υ γ κ ο ι ν ω ν ί α. Ἀνεπτυγμένη, ἔχει ἀρκετὲς σιδηροδρομικὲς γραμμὲς, αὐτοκινητοδρόμους καὶ ἀεροπορικὲς γραμμὲς.

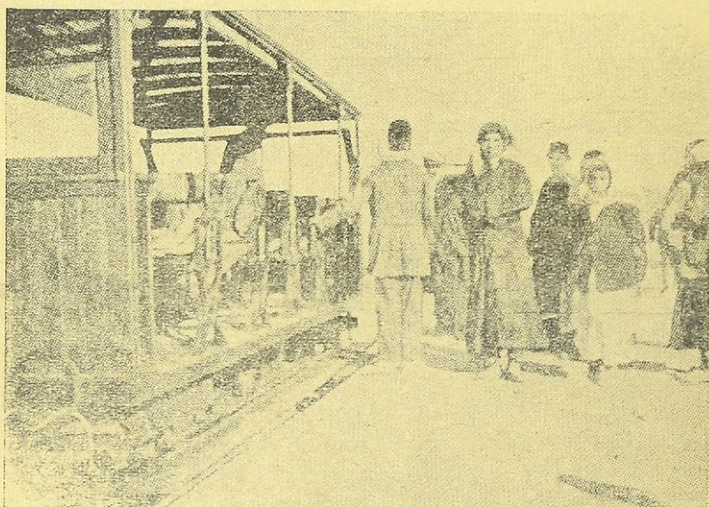
Π ο λ ι τ ι κ ῆ κ α τ ά σ τ α σ η. Ἡ Μεσοποταμία εἶναι βασιλείον, ἔχει βασιλέα τὸν Φεϋζάλ καὶ βρίσκεται σὲ στενὲς σχέσεις μὲ τὴν Ἀγγλίαν.

Σ ύ ν τ ο μ η ἱ σ τ ο ρ ί α τ ῆ ς Μ ε σ ο π ο τ α μ ί α ς. Στὴ Μεσοποταμία ἀπ' τὰ παλιὰ χρόνια εἶχαν ἀνθίσει οἱ ἀρχαιότεροι πολιτισμοί, τῶν Χαλδαίων, Ἀσυρίων, Βαβυλωνίων καὶ Σουμερίων. Στὰ ἱερὰ βιβλία πολλές φορὲς ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τῆς Βαβυλωνίας (νότιο μέρος τῆς Μεσοποταμίας). Ἐκεῖ ὑπῆρχε ἡ πόλις Βαβυλῶν. Μιὰ παράδοση λέει πὼς ἐκεῖ εἶχε κτισθῇ ὁ πύργος *Βαβέλ*. Τὴν πόλιν αὐτή, κατὰ μιὰ ἄλλη παράδοση, τὴν ἔκτισαν ἐκεῖνοι ποὺ διεσώθησαν ἀπ' τὸν κατακλυσμὸ τοῦ Νῶε. Ἄλλη παράδοση λέει πὼς τῇ Βαβυλῶνι τὴν ἔκτισε ὁ θεὸς τοῦ κυνηγίου *Νεμερώδ*. Ἄλλοι τέλος παραδέχονται πὼς τὴν

ἔκτισε ἡ δοξασμένη βασίλισσα *Σεμίραμη*. Ἐκεῖ κοντὰ ἦταν καὶ ἡ πόλις Οὐρ, πατρίδα τοῦ Ἀβραάμ.

6) ΠΕΡΣΙΑ (Ἰράν)

Τὸ ὄνομα τῆς χώρας αὐτῆς εἶναι πολὺ γνωστὸ στὴν Ἑλλάδα καὶ ἀσφαλῶς δὲν θὰ ὑπάρχῃ κανένα Ἑλληνόπουλο ποὺ νὰ μὴ θυμᾶται, ἀπ' τὴν ἱστορία, τοὺς Περσικοὺς πολέμους, ποὺ δόξασαν τὴν πατρίδα μας καὶ ἔσωσαν τὸν πολιτισμό. Ἀλλὰ

Ὁ μοναδικὸς Περσικὸς σιδηρόδρομος

καὶ μὲ τὴ Χριστιανικὴ θρησκεία ἔχει συνδεθῇ τὸ ὄνομα τῆς Περσίας, γιατί ἐκ τῆς Περσίας ξεκίνησαν... οἱ τρεῖς μάγοι μὲ τὰ δῶρα...

Ὁρίσῃ. Ἡ Περσία συνορεύει πρὸς Β. καὶ Β.Α. μὲ τὴν Καυκασία καὶ τὴν Κασπία θάλασσα, πρὸς Α. μὲ τὸ Ἀφγανιστάν καὶ τὸ Βελουχιστάν, πρὸς Ν. μὲ τὴν Ἀραβικὴ θάλασσα καὶ πρὸς Δ. μὲ τὴν Ἀρμενία καὶ τὴν Μεσοποταμία. Ἡ ἔκτασή της εἶναι 1 645.000 τ.χ.

Ἐδαφός. Ἡ Περσία ἀπλώνεται στὸ ὑψίπεδο τοῦ Ἰράν. Περιβάλλεται ἀπὸ ψηλὰ βουνὰ τὰ ὁποῖα ἐμποδίζουν τὴν εὐερ-

γετική επίδραση της θαλάσσης. Ἡ μισή μάλιστα χώρα δὲν μπορεῖ νὰ διοχετεύσῃ τὰ νερά της στὴ θάλασσα. Γιαυτὸ ἡ Περσία μοιάζει σὰν μιὰ μεγάλη ἔρημος σκεπασμένη μὲ ἀλατοῦχο ἄμμο καὶ γυμνοὺς βράχους, ποὺ διακόπτεται ἀπὸ ὀάσεις. Πρὸς τὰ Β.Α. ὑπάρχει ἡ μεγάλη *Ἀλμυρὰ* ἔρημος καὶ πρὸς τὰ Ν.Α. ἡ ἔρημος *Λούτ*, ἡ ὁποία εἶναι τόσο μεγάλη, ὥστε γιὰ νὰ τὴν διασχίσουν τὰ καραβάνια στὸ στενότερο μέρος

Ὁ τάφος τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Κύρου

της χρειάζονται τρεῖς ἡμέρες. Πρὸς Β. εἶναι ἡ ὄροσειρά *Ἑλμπρούς* (5.628 μ.) μεταξὺ τοῦ ὄρους αὐτοῦ καὶ τῆς θαλάσσης ἀπλώνεται μιὰ πεδιάδα πλάτους 30 χιλ. γεμάτη ἀπὸ φυτεῖς. Ἄλλα ὄρη ἔχει τὸ *Φαρσιστάν*, τὸ *Λουριστάν* καὶ τὸ *Κουζιστάν*.

Κλίμα. Ἐπειδὴ ἡ Περσία περιβάλλεται ἀπὸ ψηλὰ βουνὰ καὶ δὲν φυσοῦν ὑγροὶ θαλάσσιοι ἄνεμοι, ἔχει κλίμα ἡπειρωτικὸ καὶ ξηρό. Ἡ διαφορὰ τῆς θερμοκρασίας στὸν ἴδιο τόπο κυμαίνεται ἀπὸ 18 βαθμοὺς κάτω τοῦ μηδενὸς ὡς 62 βαθμοὺς ἄνω τοῦ μηδενός. Τόση δὲ εἶναι ἡ ξηρασία τῆς ἀτμοσφαίρας, ὥστε μετάλλινα ἀντικείμενα ἐκτεθειμένα στὸ ὑπαιθρο δὲν σκουριάζουν. Οἱ βροχὲς εἶναι λίγες καὶ ἀνεπαρκεῖς.

Ποταμοὶ καὶ Λίμνες. Ἡ μεγαλύτερη λίμνη εἶναι

ἡ *Οὐρμία* τῆς ὁποίας τὰ νερά εἶναι ἀλμυρότερα καὶ τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης, γι' αὐτὸ δὲν ζοῦν ψάρια. "Ἄλλες λίμνες ἔχει τὴν *Νίση* καὶ τὴν *Νάργες*. Μεγάλους ποταμοὺς δὲν ἔχει, ὁ μεγαλύτερος εἶναι ὁ *Καρούν*.

Π ρ ο ῖ ὄ ν τ α. Παρ' ὅλο πού ἡ Περσία ἔχει ξηρὸ κλίμα καὶ μεγάλες ἐκτάσεις τῆς καλύπτονται ἀπὸ ἄμμο, οἱ Πέρσαι κατάρθωσαν μὲ τὴν ἐργατικότητά τους νὰ τὴν κάμουν παραγωγικὴ. "Ἀπ' τὰ παλιὰ χρόνια ὑπάρχουν τεχνητὲς ὑπόγειες διώρυγες, μὲ τίς ὁποῖες μεταφέρουν τὰ νερά σὲ μεγάλες ἀποστάσεις καὶ ποτίζουν τὰ χωράφια τους. "Ἔτσι ἀνέδειξαν τὴν Περσία σὲ πρώτης τάξεως γεωργικὴ χώρα. Παράγει μεγάλες ποσότητες ρυζιοῦ καὶ βάμβακος. Παράγει ἐπίσης ὄσπρια, καπνὸν καὶ ἄφθονα φρούτα. Πολὺ ἀνεπτυγμένη εἶναι ἡ κτηνοτροφία, τὰ πρόβατα καὶ τὰ γίδια τῆς ἔχουν λεπτότατα μαλλιά, ἀπ' τὰ ὁποῖα κατασκευάζονται οἱ περίφημοι περσικοὶ τάπητες. "Ἐχει καὶ μεγάλον ὀρυκτὸν πλοῦτον, σίδηρον, ἄργυρον, χαλκόν. Ἡ βιομηχανία δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη.

Π λ η θ υ σ μ ὁ ς. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Περσίας ἀνέρχεται σὲ 15 ἑκατ. κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων περὶ τὰ 5 ἑκατ. εἶναι νομάδες καὶ ἡμινομάδες.

Π ὀ λ ε ῖ ς. Πρωτεύουσα *Τεχεράνη*, ἄλλες πόλεις *Ἰσπαχάν*, *Μεσέντ*, *Σιράζ*.

Θ ρ η σ κ ε ῖ α. Μωαμεθανικὴ.

Σ υ χ κ ο ῖ ν ω ν ῖ α. Ἑλλιπής.

Π ο λ ῖ τ ε υ ρ α. Βασιλεῖον, ὁ βασιλεὺς λέγεται Σάχης.

Ἱ σ τ ο ρ ῖ α. Ἡ Περσία στὰ παλιὰ χρόνια ἦταν μεγάλο καὶ ἰσχυρὸ κράτος, ἔκαμε πολλοὺς πολέμους κατὰ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. (Τί ξέρετε γι' αὐτούς;). Σήμερα ἡ Περσία εἶναι ἓνα μικρὸ κράτος. Οἱ Πέρσαι εἶναι χαρούμενοι, ἐργατικοί, φιλόξενοι καὶ ἔχουν ἐμπορικὸ πνεῦμα.

7) Κ Α Υ Κ Α Σ Ι Α

Καυκάσια λέγεται ἡ περὶ τὸν Καύκασον χώρα. Βρίσκεται στὰ σύνορα Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, μεταξύ τῆς Κασπίας καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Στὴν Καυκάσια ἀναφέρονται πολλὲς παραδόσεις. Ἐκεῖ ἦταν ἡ θρυλικὴ Κολχίδα στὴν ὁποίαν ἐξεστράτευσαν οἱ Ἀργοναῖται. Στὸν Καύκασο ἦταν δεμένος ὁ Προμη-

θέας, γιατί έκλεψε τή φωτιά ἀπ' τοὺς θεοὺς καὶ τὴν ἔδωσε στοὺς ἀνθρώπους. Γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνες ἔχει ξεχωριστὸ ἐνδιαφέρον γιατί μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ζοῦσαν ἐκεῖ πολλοὶ Ἕλληνες ποὺ τελευταῖα ἐδιώχθησαν καὶ ἦλθαν στὴν Ἑλλάδα.

Ἐδαφος. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς χώρας πιάνει ὁ Καύκασος μὲ τὶς διακλαδώσεις του. Ἀπ' αὐτὸν πηγάζουν οἱ ποταμοὶ *Κουμπάν, Τερέκ, Κούρ* καὶ *Ἀραξος*.

Κλίμα - Προϊόντα. Τὸ κλίμα εἶναι ψυχρὸ. Προϊόντα ἔχει ξυλεία, φρούτα καὶ πετρέλαιο. Στὴν παραγωγή τοῦ πετρελαίου ἔρχεται δεύτερη στὸν κόσμον μετὰ τὴν Ἀμερικὴ.

Πληθυσμός. Ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται σὲ 22 ἐκ. κατοίκους.

Πόλεις ἔχει τὴν *Τυφλίδα*, τὸ *Βατούμ*, ἐμπορικὸ λιμάνι, *Βακού*, πόλις τοῦ πετρελαίου.

Πολιτικὴ κατάστασις. Ἡ Καυκάσια ἀνήκει στὴ Ρωσσία καὶ διαιρεῖται σὲ τρεῖς δημοκρατίες, τῆς *Γεωργίας*, τῆς *Ἀρμενίας* καὶ τοῦ *Ἀζερμπαϊτζάν*.

α') Ἡ *Γεωργία* ἦταν στὰ παλιὰ χρόνια μεγάλο καὶ ἰσχυρὸ κράτος, ἀπὸ τὸ 1795 ἀνήκει στὴ Ρωσσία. Οἱ Γεωργιανοὶ εἶναι ψηλοὺ ἀναστήματος, ὠραῖοι, εὐγενεῖς καὶ γενναῖοι, οἱ δὲ γυναῖκες τοὺς εἶναι ὠραιότατες. Ἡ σπουδαιότερη πόλις εἶναι ἡ Τυφλίδα μὲ ἀνθοῦσα βιομηχανία καὶ ἐμπόριο.

β') Ἡ *Ἀρμενία*. Ἡ Ἀρμενία ἔχει πολλοὺς δεσμοὺς μὲ τὴν Ἑλλάδα. Ἐχει μακρὰ ἱστορία, ἐθνικὸ πολιτισμὸ καὶ ἐκκλησιαστικὴ ὀργάνωση. Δὲν κατάρθωσε ὅμως νὰ ἀποκτήσῃ ξεχωριστὸ κράτος. Στὰ παλιὰ χρόνια ἐγνώρισε πολλοὺς κατακτητάς. Ἀπὸ τὸ 1917 ἓνα τμῆμα τῆς ἔγινε ἀνεξάρτητη δημοκρατία καὶ μπῆκε στὴν Ἑνωση τῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν (Ρωσσία). Μερικοὶ Ἀρμένιοι ὅμως δὲν παρεδέχθησαν αὐτὴ τὴ λύση καὶ ἐπιμένουν στὴ μεγάλη Ἀρμενία.

Ἐδαφος. Τὸ ἔδαφος τῆς Ἀρμενίας εἶναι ὀρεινὸ, τὸ ψηλότερο βουνὸ εἶναι τὸ *Ἀραράτ* (τί ξέρετε γι' αὐτό;).

Κλίμα - Προϊόντα. Κλίμα ψυχρὸ. Προϊόντα δημητριακά, βαμβάκι, λουλάκι, βιομηχανία χαλκοῦ καὶ ταπήτων.

Ἐκτασις - Πληθυσμός - Πόλεις. Ἐκτασις 39.500 τ.χ. Πληθυσμὸς 1,5 ἐκατ. Πόλεις *Ἐριβάν, Ἐρζερούμ, Ταννρίδα*.

Θ ρ η σ κ ε ί α. Οἱ Ἀρμένιοι εἶναι Χριστιανοί (μονοφυσῖται). Ἔχουν δικό τους πατριάρχη ποὺ μένει στὸ Ἐμιατζίν, ἱερά μητρόπολη τῶν Ἀρμενίων. Ἐκεῖ φυλάνε ἓνα κομμάτι ξύλο ποὺ λένε πὼς εἶναι ἀπ' τὴν κιβωτὸ τοῦ Νῶε καὶ τὴν αἰχμὴ τῆς λόγ-
χης μὲ τὴν ὁποῖαν τρυπήθηκε ὁ Χριστός.

γ') Τὸ Ἀ ζ ε ρ μ π α ῖ τ ζ ἄ ν τὸ μισὸ εἶναι Ρωσσικὴ Δημοκρατία καὶ τὸ ἄλλο μισὸ Περσικὴ ἐπαρχία.

8) Α Φ Γ Α Ν Ι Σ Τ Α Ν

Ὅ ρ ι α - Ἔ κ τ α σ η. Τὸ Ἀφγανιστάν εἶναι χώρα ἡπειρω-
τικὴ καὶ συνορεύει μὲ τὴν Περσία, τὴν Ἰνδία καὶ τὸ Τουρκεστάν.
Ἡ ἔκτασή του εἶναι 650.000 τ.χ.

Ἔ δ α φ ο ς. Ὁρεινὸ, ὄρη *Ἰνδοκούχ, Κοχί Μπαμπά* καὶ *Σε-
φέν Κώχ.*

Π ο τ α μ ο ῖ. Ὠξος.

Κ λ ῖ μ α - Π ρ ο ῖ ὄ ν τ α. Κλίμα ἡπειρωτικὸ, θερμὸ τὸ καλο-
καίρι καὶ ψυχρὸ τὸ χειμῶνα. Προϊόντα δημητριακά, καπνός,
φροῦτα, κτηνοτροφία καὶ ὀρυκτὰ (σίδηρος, χαλκός, πολύτιμοι
λίθοι). Κατασκευάζονται τάπητες καὶ μάλλινα ὑφάσματα.

Π λ η θ υ σ μ ὁ ς. Ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται σὲ 10 ἑκατομ.
κατοίκους.

Π ὁ λ ε ῖ ς. Πρωτ. *Καβούλ*, ἄλλες πόλεις *Χεράτ, Κανδαχάρ.*

Ἱ σ τ ο ρ ί α. Στὰ παλῆα χρόνια ἀνῆκε στὴν Περσία, τὸ 329
π. Χ. τὸ κατέλαβε ὁ Μ. Ἀλέξανδρος. Στὰ νεώτερα χρόνια, ὡς
τὸ 1921 ἀνῆκε στὴν Ἀγγλία. Στὰ 1921 ἔγινε ἀνεξάρτητο. Ὁ
βασιλεὺς Ἀμπντουλάχ θελήσας νὰ εἰσαγάγῃ εὐρωπαϊκὰς με-
ταρρυθμίσεις, προεκάλεσε ἐπανάσταση καὶ ἀναγκάστηκε νὰ πα-
ραιτηθῇ. Οἱ Ἀφγανοὶ εἶναι ρωμαλεοί, μὲ λευκὸ δέρμα καὶ
σγουρά μαλλιά, ἀξιοπρεπεῖς, εὐγενεῖς καὶ ὑπερήφανοι.

9) Β Ε Λ Ο Υ Χ Ι Σ Τ Α Ν

Ὅ ρ ι α. Τὸ Βελουχιστάν συνορεύει μὲ τὴν Ἰνδία, τὴν Περ-
σία, τὸ Ἀφγανιστάν καὶ τὴν Ἀραβικὴ θάλασσα. Εἶναι χώρα
ὄρεινῃ. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς χώρας καλύπτεται ἀπὸ τὴν
ἐρημο τῆς *Γεδρωσίας*, ποὺ τὴν πέρασε ὁ Μ. Ἀλέξανδρος γυρί-
ζοντας ἀπ' τὴν Ἰνδία.

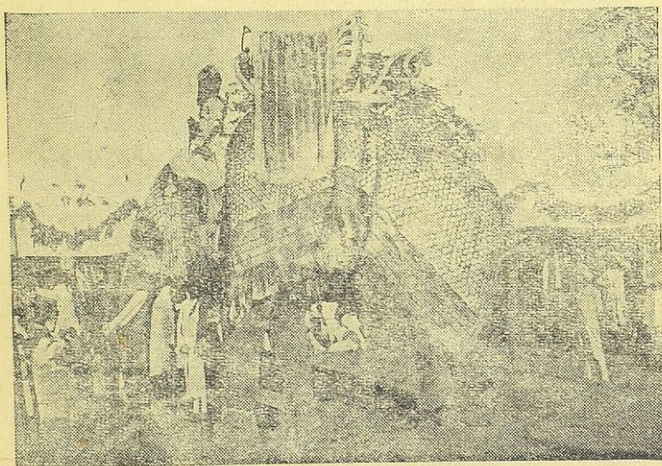
Ἔκταση καὶ πληθυσμός. Τὸ Βελουχιστὰν ἔχει ἔκταση 214.000 τ.χ. καὶ περὶ τὸ 1 ἑκατ. κατοίκους. Οἱ Βελοῦχοι εἶναι Μωαμεθανοὶ καὶ ζοῦν νομαδικὰ ἀσχολούμενοι μὲ τὴν κτηνοτροφία. Οἱ Βελοῦχοι ἔχουν πολλοὺς ἀρχηγούς, ἀναγνωρίζουν ὅμως γιὰ ἡγεμόνα τὸν ἐμίρη τῆς **Κελάτ**, ποὺ εἶναι ἡ σπουδαιότερη πόλις. Βρίσκεται ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς Ἀγγλίας.

Χβ) Νότιος Ἀσία

Ἡ Νότιος Ἀσία περιλαμβάνει τὴν Ἰνδικὴν χερσόνησον, τὰς χερσονήσους τῆς Ἰνδοκίνας καὶ τῆς Μαλαϊκῆς, τὴν Ἰνδονησίαν καὶ τὰς Φιλιππίνας νήσους.

ΙΝΔΙΑ

Αἱ Ἰνδῖαι εἶναι μιὰ πλουσία καὶ μυστηριώδης χώρα, γιὰ

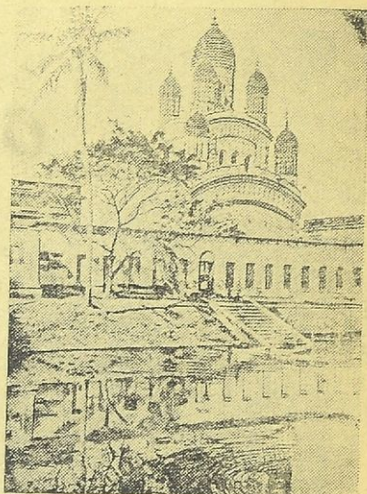
Ἐλέφας ἐκ τῶν χρησιμοποιουμένων εἰς τὸν στρατὸν τὴν ὁποίαν ἔχουν γραφῇ πολλὰ βιβλία. Γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνας ἔχουν ξεχωριστὸ ἐνδιαφέρον, γιατί ἐκεῖ σταμάτησε τὴν ἐκστρατεία τοῦ ὁ Μ. Ἀλέξανδρος. Ἡ χώρα αὕτη εἶναι γνωστὴ μὲ διάφορα ὀνόματα, Ἰνδῖαι, Ἰνδοστάν, Ἰνδικὴ κλπ. Ὄνομάστηκε ἔτσι ἀπ' τὸν ποταμὸν Ἰνδὸν ποὺ τὴν διαρρέει.

Θέση - Έκταση - Όρια. Είναι μιὰ μεγάλη χερσόνησος, πού μοιάζει μὲ τρίγωνο, τοῦ ὁποῖου ἡ μὲν βάση στηρίζεται στὴν ὄροσειρά τῶν Ἰμαλαΐων, ἡ δὲ κορυφή εἰσχωρεῖ στὸν Ἰνδικὸν ὠκεανό, μεταξύ τῆς Ἀραβικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου.

Ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Τουρκεστάν καὶ τοῦ Θιβέτ, πρὸς Α. καὶ Β.Α. ὑπὸ τῆς Κίνας καὶ τοῦ Σιάμ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Περσίας καὶ τοῦ Ἀφγανιστάν. Ἡ ἔκτασή της εἶναι 4.675.616 τ.χ., στὴν ἔκταση εἶναι ἡ τρίτη χώρα τοῦ κόσμου, μετὰ τὴν Ρωσσία καὶ τὴν Κίνα.

Ἔδαφος. Τὸ ἔδαφος τῆς χώρας μπορεῖ νὰ διαιρεθῇ σὲ τρία τμήματα: α') τὸ ἀνατολικὸ πού τὸ καταλαμβάνει ἡ ὄροσειρά τῶν Ἰμαλαΐων μὲ τὶς διακλαδώσεις της. Τὰ Ἰμαλάια

ἔχουν πολλὰς διακλαδώσεις πρὸς Α. καὶ πρὸς Δ. πού σὰν τεῖχη ἀδιαπέραστα προστατεύουν τὶς Ἰνδίες. Ἐδῶ ἐκτὸς τῶν Ἰμαλαΐων εἶναι τὰ ὄρη *Ἰνδοκούχ, Καρρακορούμ, Γκαουρισανγκάρ* καὶ ἄλλα. β') τὸ δεύτερο τμήμα τὸ ἀποτελοῦν μεγάλες πεδιάδες πού ἐκτείνονται πρὸς Ν. τῶν Ἰμαλαΐων καὶ φθάνουν ὡς τὸ Ἀφγανιστάν καὶ τὴν Ἀραβικὴ θάλασσα. Τὸ τμήμα αὐτὸ εἶναι βαθύπεδο πού διαρρέεται ἀπὸ πολλοὺς ποταμοὺς πού κατέρχονται ἀπὸ τὰ Ἰμαλάια καὶ εἶναι γνωστὸν μὲ τὸ ὄνομα *Ἰνδοστάν*. γ') τὸ τρίτο τμήμα ἀποτελεῖται ἀπὸ μιὰ χερσόνησο γνωστὴ μὲ τὸ ὄνομα *Δεκάν*

Ἰνδικὸς ναὸς στὴν Καλκούτα

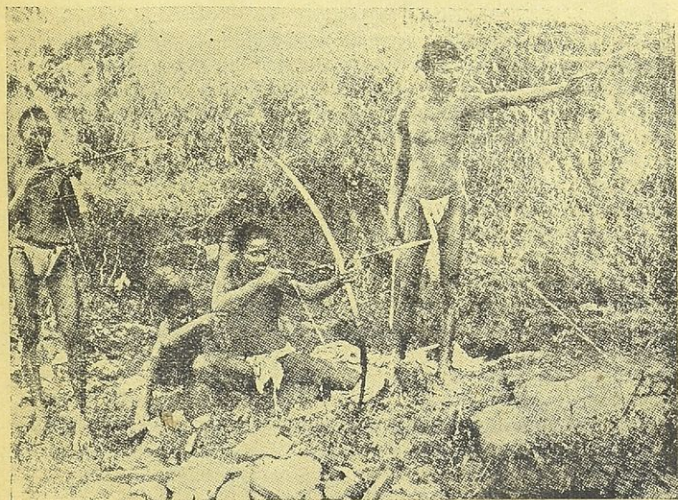
(δεξιὸ χέρι) καὶ εἶναι ἓνα ὑψίπεδο τοῦ ὁποῖου τὸ ὕψος κυμαίνεται ἀπὸ 600—1000 μέτρα.

Ποταμοὶ καὶ λίμνες. Οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ εἶναι ὁ *Ἰνδὸς* καὶ ὁ *Γάγγης* πού πηγάζουν ἀπὸ τὰ Ἰμαλάια

καὶ χύνονται, ὁ μὲν πρῶτος στὴν Ἀραβικὴ θάλασσα, ὁ δὲ δεύτερος στὸν κόλπο τῆς Βεγγάλης. Ὁ [Γάγγης θεωρεῖται ἱερὸς ποταμὸς καὶ χιλιάδες Ἴνδοι συγκεντρώνονται κάθε χρόνο, γιὰ νὰ λουσθοῦν στὰ νερά του. Ἄλλοι ποταμοὶ εἶναι ὁ **Βραχμαπούτρας**, ὁ **Ἰραβάντι** κι' ἄλλοι. Οἱ σπουδαιότερες λίμνες εἶναι ἡ **Νάϊνι**, ἡ **Σρίναγκαρ**, ἡ **Ἄμπερ** καὶ ἡ **Σάμπαμ**.

Κλίμα. Τὸ κλίμα εἶναι ποικίλο. Στὸ Β. μέρος ἐπικρατεῖ τὸ ἡπειρωτικὸ καὶ στὸ Ν. τὸ ὠκεάνειο. Ἄλλοῦ πέφτουν ἄφθονες συνεχεῖς βροχές καὶ ἄλλοῦ λίγες.

Φυτὰ καὶ ζῶα τῶν Ἰνδιῶν. Ἡ βλάστηση τῶν Ἰνδιῶν εἶναι πλουσία. Σὲ κανένα ἄλλο μέρος τῆς γῆς, δὲν

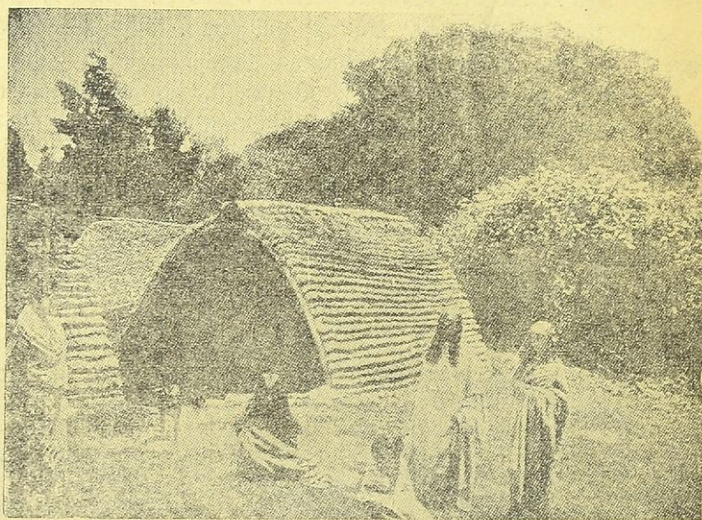

Ἴνδοι κυνηγῶντες στὴ ζούγκλα

βρίσκει κανεὶς τόσα πολλὰ καὶ μεγάλα δένδρα. Χαρακτηριστικὸ τῶν Ἰνδιῶν εἶναι οἱ περίφημες **ζούγκλες**, γιὰ τίς ὁποῖες ἔχουν γραφεῖ πολλὰ βιβλία. Εἶναι δὲ οἱ ζούγκλες ἀπάτητα παρθένα δάση ἀπὸ λογιῆς λογιῆς δένδρα καὶ καλύπτουν τὰ 13 ἑκατοστά ὅλης τῆς ἐπιφανείας τῶν Ἰνδιῶν. Μέσα στὶς ζούγκλες ζοῦν ὅλων τῶν εἰδῶν τὰ ἄγρια θηρία, λέοντες, τίγρεις, πάνθηρες, ἐλέ-

φάντες, ρινόκεροι, πίθηκοι κ.λ. π., ζοῦν ἐπίσης ἄφθονα πουλιά με ὠραῖα πτερά, ὡς παγώνια, παπαγάλοι καὶ ἄλλα. Ζοῦν ἀκόμη καὶ πολλὰ δηλητηριώδη ἐρπετὰ καὶ ἔντομα. Τὰ τελευταῖα χρόνια μερικοὶ τολμηροὶ κατώρθωσαν νὰ πάρουν κινηματογραφικὲς ταινίες ποὺ μᾶς δίνουν μιὰ ἰδέα τῆς ζούγκλας.

Προϊόντα. Ἡ χώρα παράγει ἄφθονα γεωργικὰ προϊόντα

Ἰνδικὴ καλύβη

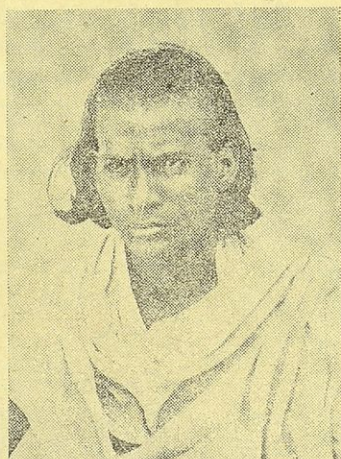
τὰ κυριώτερα εἶναι : ρύζι, βαμβάκι, σιτάρι, ζαχαροκάλαμο, τσάι, καφές, λουλάκι, καουτσούκ, λινάρι, λαχανικά καὶ φρούτα. Ἔχει καὶ μεγάλη κτηνοτροφία ἵππων, βοδιῶν, προβάτων καὶ καμήλων. Ἡ βιομηχανία δὲν εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη, οἱ σπουδαιότερες βιομηχανίες εἶναι ἡ βαμβακουργία, ἡ μεταξοβιομηχανία καὶ ἡ ταπητουργία. Ὅρυκτὰ ἔχει λιθάνθρακες, πετρέλαιο, χρυσὸν καὶ πολυτίμους λίθους, ἰδίως ρουμπίνια.

Συγκοινωνία. Ἀναλόγως μετὴν ἔκτασιν καὶ τὰ προϊόντα τοὺς αἱ Ἰνδαὶ δὲν ἔχουν πολὺ ἀνεπτυγμένη συγκοινωνία. Ὑπάρχουν λίγοι σιδηρόδρομοι καὶ ἐμπορικοὶ δρόμοι. Μετὸν ἄλλο κόσμον ἡ χώρα ἐπικοινωνεῖ κυρίως διὰ θαλάσσης, διὰ

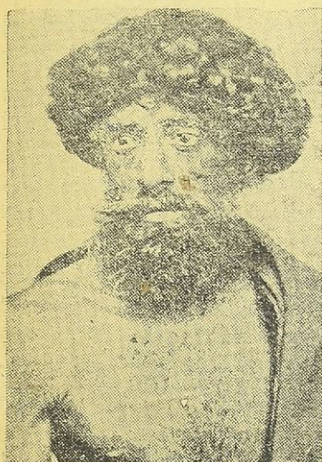
ΤΥΠΟΙ ΙΝΔΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

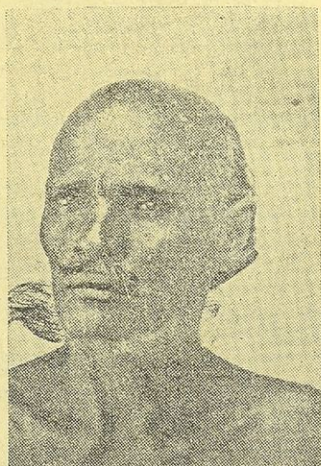
Ξατρώα

Βαισούα

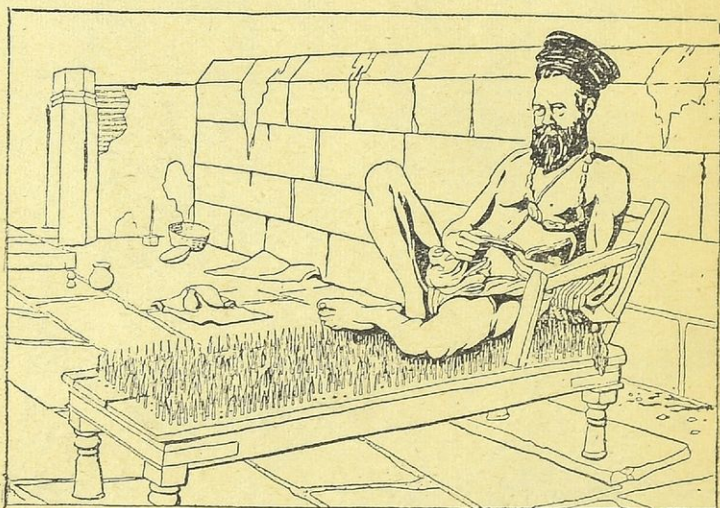
Σούνδρας

Παρίας

τῶν λιμένων τῆς Καλκούτας, τῆς Βομβάης, τοῦ Καράσι, τοῦ Ραγκούν καὶ τοῦ Μαδράς.

Πληθυσμός. Ὁ λαὸς τῶν Ἰνδιῶν εἶναι μῖγμα διαφόρων λαῶν, ἀνέρχεται δὲ σὲ 300 ἑκατομμύρια. Οἱ Ἰνδοὶ διαιροῦνται σὲ τάξεις (κάστες), οἱ σπουδαιότερες τῶν ὁποίων εἶναι.) Οἱ

Ἰνδὸς φακίρης

Βραχμᾶνες (ἱερεῖς) ἀνωτέρα τάξη πού ἔχει πολλὰ πρὸνόμια, 2) ἡ κάστα τῶν **Βαισύα** (ἐπαγγελματιῶν), 3) ἡ κάστα τῶν **Σούνδρα** (ἐργαζομένων), 4) ἡ κάστα τῶν **Ξατρύα** (πολεμιστῶν), 5) ἡ κάστα τῶν **Παριῶν**, αὕτῃ εἶναι ἡ κατώτερη τάξη καὶ οἱ ἀνήκοντες σ' αὕτῃ εἶναι δοῦλοι τῶν ἄλλων.

Πόλεις. Οἱ σπουδαιότερες πόλεις τῶν Ἰνδιῶν εἶναι, οἱ ἐξῆς: Δελχί, Βομβάη, Καλκούτα, Ραγκούν, Καράτσι, Μαδράς καὶ ἄλλες.

Θρησκεία. Οἱ Ἰνδοὶ ἀνήκουν σὲ διάφορες θρησκείες. Εἶναι Βουδισταί, Μωαμεθανοί, Βραχμανισταί κλπ. Οἱ Χριστιανοὶ εἶναι λίγοι.

Ὁ Λαός. Ὁ Ἰνδικὸς λαὸς ἔχει περίεργα ἥθη καὶ ἔθιμα πού εἶναι ριζωμένα στὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ἐμποδίζουν

τὴν πρόοδόν του. Μερικὰ ἀπ' τὰ περίεργα αὐτὰ ἔθιμα εἶναι τὰ ἐξῆς: Οἱ Ἰνδοὶ πιστεύουν ὅτι μετὰ θάνατον ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου πηγαίνει σὲ κάποιο ζῶο, γιὰ τὸ ὑπάρχουν ἄσυλα στὰ ὁποῖα περιποιοῦνται μὲ ἐξαιρετικὲς φροντίδες βόδια, ἄλογα, πιθήκους, παγῶνια κλπ. "Ἄλλο τρομερὸ ἔθιμο τῶν Ἰνδῶν ἦτο τὸ ὅτι ἡ χήρα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της, ἐρρίχνετο στὴ φωτιά, γιὰτὶ ἐθεωρεῖτο ἀτιμία νὰ ζήσει μετὰ τὸν θάνατό του. Εὐτυχῶς τὸ ἀπαίσιο αὐτὸ ἔθιμο κοντεῦει νὰ ἐκλείψῃ. "Ἄλλο χαρακτηριστικὸ τῶν Ἰνδῶν εἶναι οἱ περίφημοι *φανίρες*, ποὺ ἐπιβάλλουν στὸ σῶμα τους σκληρὰ βασανιστήρια γιὰ νὰ κερδίσουν τὴν ἀθανασία.

Πολιτικὴ κατάσταση. Αἱ Ἰνδῖαι ἦσαν ἀποικία Ἀγγλικὴ καὶ διοικεῖτο ὑπὸ Ἀντιβασιλέως διὰ τῶν ἐντοπίων ἀρχόντων τῶν *Μαχαραγιαδῶν*, ποὺ εἶναι πλουσιώτατοι καὶ ζοῦσαν σὲ παραμυθένια παλάτια. Τὸ 1947 ὅμως ἀπεχώρησαν οἱ Ἀγγλοὶ καὶ οἱ Ἰνδίες χωρίσθηκαν σὲ δύο ἀνεξάρτητα κράτη, τὸ κράτος τοῦ Ἰνδοστάν καὶ τὸ κράτος τοῦ Πακιστάν.

Νησιὰ τῶν Ἰνδιῶν. Κοντὰ στὶς Ἰνδίες εἶναι καὶ πολλὰ νησιὰ, τὰ σπουδαιότερα τῶν ὁποίων εἶναι τὰ ἐξῆς: α') Ἡ *Κεϋλάνη*. Τὸ ὁμορφο αὐτὸ νησί ποὺ οἱ Ἰνδοὶ τὸ ὀνομάζουν «σμαράγδι ποὺ κρέμεται ἀπ' τὸ στήθος τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ» φαίνεται σὰν συνέχεια τῆς Ἰνδικῆς χερσονήσου, ἀπ' τὴν ὁποίαν χωρίζεται ἀπὸ μιὰ σειρὰ σκοπέλων ποὺ λέγονται *Γέφυρα τοῦ Ἀδάμ*. Ἐχει ἔκταση 66.000 τ.χ. καὶ 5,5 ἑκατ. κατοίκους. Στὴν Κεϋλάνη βρίσκεται τὸ ὄρος τοῦ *Ἀδάμ*, στὴν κορυφὴ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει μιὰ κοιλότητα ποὺ μοιάζει σὰν ἀχνάρι ἀνθρώπου. Καὶ οἱ μὲν Βουδιστὰι πιστεύουν πὼς ἐκεῖ ἐπάτησε ὁ *Βούδας*, οἱ Βραχμᾶνες ὅτι ἐπάτησε ὁ *Σίβας* καὶ οἱ Χριστιανοὶ πὼς ἐπάτησε ὁ *Ἀπόστολος Θωμᾶς*.

Κλίμα - Προϊόντα. Τὸ κλίμα εἶναι θερμὸ. Παράγει καφέ, κακάο, τσάι, κανέλλα καὶ ρύζι. Πόλεις. Πρωτ. Κολόμπο. β') Τὰ νησιὰ τῶν *Λακκαβιδῶν* (Λάκσα—Βίδα) ποὺ σημαίνει 100 χιλιάδες νησιὰ, κοραλλιογενὴ νησιὰ ποὺ ἔχουν 14.000 κατοίκους, οἱ ὁποῖοι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἀλιεία καὶ τὸ ἐμπόριο. γ') Νοτίως τῆς Κεϋλάνης εἶναι τὰ νησιὰ τῶν *Μαλβιδῶν*, 12.000 νησιὰ ἐκ τῶν ὁποίων μόνον 17 εἶναι κατοικημένα ἀπὸ 70.000 Μωαμεθανοὺς ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἀλιεία.

ΙΝΔΟΚΙΝΑ

Ἡ Ἰνδοκίνα εἶναι χερσόνησος καὶ βρίσκεται ἀνατολικά τῶν Ἰνδιῶν.

Ὅρια - Ἐκταση. Ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Κίνας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ κόλπου τοῦ Σιάμ, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Σινικῆς θαλάσσης καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ κόλπου τῆς Βεγγάλης καὶ τῶν Ἰνδιῶν. Ἡ ἔκτασή της εἶναι 2.221.000 τ.χ., εἶναι δηλ. τετραπλασία τῆς Βαλκανικῆς χερσονήσου.

Ἔδαφος. Ἐχει ψηλὰ βουνὰ τὰ ὅποια εἶναι διακλαδώσεις τῆς ὀροσειρᾶς τοῦ Θιβέτ, τὰ σπουδαιότερα εἶναι ἡ ὀροσειρὰ *Αρακὰν* καὶ τὰ ὄρη *Σάν*. Διαρρέεται ἀπὸ πολλοὺς καὶ μεγάλους ποταμούς, τῶν ὁποίων οἱ σπουδαιότεροι εἶναι ὁ *Τριονάδης*, ὁ *Μενάμ* καὶ ὁ *Σαλουήν*. Ἡ μεγαλύτερη λίμνη εἶναι ἡ *Μεγάλη Λίμνη* (Τουλέ—Σάπ).

Κλίμα - Προϊόντα. Κλίμα θερμὸ καὶ ἀνθυγιεινόν. Προϊόντα: ρύζι, ζαχαροκάλαμο, καπνός, βαμβάκι, τσάι, γαϊάν-θρακες, σίδηρος, χαλκός, πετρέλαιο.

Συγκοινωνία. Ἑλληνίης.

Πληθυσμός. 47 ἑκατ. οἱ ὅποιοι ἀνήκουν σὲ διάφορες φυλές, Μογγόλοι, Κινέζοι, Ἰνδοί, Μαλαῖοι καὶ Ἰνδονήσιοι.

Θρησκεία. Στὴν Ἰνδοκίνα ἐπικρατοῦν 4 θρησκείες, Βουδισμός, Κουμφουκισμός, Ταοῖσμός καὶ Χριστιανισμός.

Πολιτικὴ κατάσταση. Ἡ Ἰνδοκίνα δὲν ἀποτελεῖ ἓν κράτος, τὸ μεγαλύτερο μέρος της ἀνήκει στοὺς Ἀγγλοὺς καὶ τοὺς Γάλλους καὶ μόνον ἓνα τμήμα της ἀποτελεῖ τὸ ἀνεξάρτητον κράτος τοῦ *Σιάμ*.

α') *Σιάμ*. Τὸ βασίλειον τοῦ Σιάμ βρίσκεται στὴν κεντρικὴ Ἰνδοκίνα καὶ συνορεύει μὲ τὴ Γαλλικὴ Ἰνδοκίνα, τὴν Ἀγγλική, τὸν κόλπον τοῦ Σιάμ καὶ τὴν Μαλαϊκὴ χερσόνησο. **Ἐκταση—Κλίμα—Προϊόντα.** Κλίμα θερμό. Προϊόντα. Ρύζι, καφές, καπνός, ζαχαροκάλαμο, βαμβάκι, πιπέρι, λουλάκι, ναυπηγήσιμος ξυλεία, ἔβενος, μπαμποῦ καὶ μεγάλη κτηνοτροφία. Οἱ ἐλέφαντες χρησιμοποιοῦνται ὅπως σὲ μᾶς τὰ ἄλογα. **Πληθυσμός.** 12 ἑκατ. Πρωτ. *Μπανγκόκ*. **Θρησκεία.** Βουδισμός. **Πολίτευμα.** Ἀπόλυτος μοναρχία, ὁ βασιλεὺς ἔχει δικαίωμα ζωῆς καὶ θανάτου ἐπὶ τῶν ὑπηκόων του.

Σύντομη ιστορία τοῦ Σιάμ. Ἡ λέξη Σιάμ σημαίνει μέγας. Οἱ Ἰθαγενεῖς ὀνομάζουν τὴν χώρα τους Μοράγγ Θαϊ (χώρα τῶν ἐλευθέρων). Στὰ 1657 ἓνας Ἑλληνας ἐκ Κεφαλληνίας, ὁ Κων)νος Γεράκης, κατῴρθωσε νὰ γίνῃ πρωθυπουργὸς τοῦ Σιάμ καὶ συνεννοήθηκε μὲ τὸ βασιλιά τῆς Γαλλίας Λουδοβίκο 14ο, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔστειλε λίγο στρατό. Ἐπειδὴ ὅμως θέλησε νὰ εἰσα-

γάγῃ νεωτερισμούς, οἱ κάτοικοι ἐπανεστάτησαν καὶ ἔσφαξαν τὸ Γεράκη καὶ τοὺς Γάλλους.

β') Ἀγγλικὴ Ἰνδοκίνα. (Βιρμανία ἢ Μπούρμα). Ἔχει ἔκταση 605 227 τ.χ. καὶ πληθυσμὸ 13,5 ἑκατ. Πρωτ. **Ραγκούν.** Πλουσία χώρα, παράγει ρύζι, σιτηρά, ζαχαροκάλαμο, βαμβάκι, καπνὸ, ξυλεῖα, πετρέλαιο καὶ γαιάνθρακες.

γ') Γαλλικὴ Ἰνδοκίνα. Ἔχει ἔκταση 700.842 τ.χ. καὶ πληθυσμὸ 20 ἑκ. Πρωτ. **Χανόϊ.** Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὶς Γαλλικὲς ἀποικίες **Τογγίνο, Ἀνάμ, Λάος, Καμπότζα** καὶ **Κοχινγκίνα.** Εἶναι

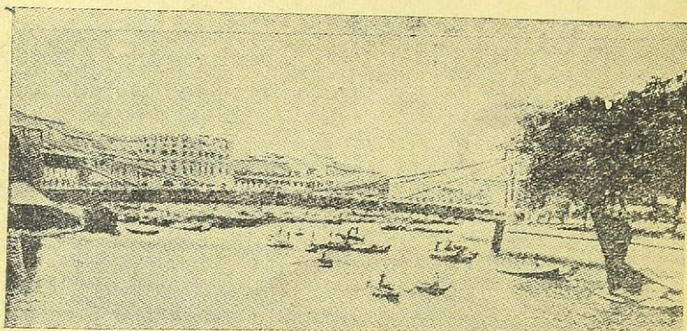
Ὁ Κεφαλλῆν Κ. Γεράκης
ποῦ ἐχρημάτισε πρωθυπουργὸς
τοῦ Σιάμ

εὐφορωτάτη. Παράγει ρύζι, καουτσούκ, γαιάνθρακες, πιπέρι καὶ ψευδάργυρο.

Μ Α Λ Α Ϊ Κ Α Κ Ρ Α Τ Η

Τὰ Μαλαϊκὰ κράτη βρίσκονται στὸ νότιο τμήμα τῆς χερσονήσου Μαλάκκας καὶ διαιροῦνται σὲ **δμόσπονδα** καὶ **προτεκτορᾶτα**. Ἔχουν συνολικὴ ἔκταση 132.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸ 2,5 ἑκ. κατοίκους Πρωτεύουσα τῶν ὁμοσπόνδων κρατῶν εἶναι ἡ **Κονάλα Λάμπουρ**. Τὰ σπουδαιότερα προϊόντα τῶν Μαλαϊκῶν κρατῶν εἶναι τὸ καουτσούκ καὶ ὁ κασσίτερος. Ἡ παραγωγὴ καουτσούκ ἀνέρχεται στὰ 40 ἑκατοστὰ τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς. Ὅλα τὰ Μαλαϊκὰ κράτη βρίσκονται ὑπὸ τὴν προστασίᾳ τῆς Ἀγγλίας. Ἡ σπουδαιότερα ὅμως Ἀγγλικὴ ἀποι-

κία είναι ή *Σιγγαπούρη*, πού αποτελείται από τή νήσο Σιγγαπούρη καί τά γύρω νησιά. Ἡ ἀποικία αὐτή παράγει ἐλαστικό κόμμι, κασίτερον, βαμβάκι, ρύζι καί βενζίνη. Ἀλλά ή μεγάλη της ἀξία βρίσκεται στόν πορθμό πού είναι μεταξύ τῆς χερσο-

Γέφυρα καί τμήμα τῆς Σιγγαπούρης

νήσου Μαλάκκας τῆς νήσου Σουμάτρας. Ἐδῶ οἱ Ἀγγλοι ἔχουν φτιάξει ἓνα ἀπ' τοὺς σπουδαιότερους ναυστάθμους τοῦ κόσμου. Ὁ ναύσταθμος αὐτός ἀποτελεῖ ναυτική βάση γιά τήν ἀσφάλεια τῶν Ἰνδίων καί τήν ἐξασφάλιση τῶν συγκοινωνιῶν τῆς Ἀπὼ Ἀνατολῆς.

ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ ἢ ΜΑΛΑΙΣΙΑ

Με τὸ ὄνομα αὐτὸ εἶναι γνωστὸ τὸ μεγαλύτερο νησιωτικὸ σύμπλεγμα τοῦ κόσμου. Βρίσκεται νοτιοανατολικά τῆς Ἀσίας καί βορειοδυτικά τῆς Αὐστραλίας. Λέγεται καί *Μαλαικὸν ἀρχιπέλαγος* καί *Ἀνατολικαὶ Ἰνδίαι*.

Ἐκταση καί Πληθυσμός. Ἡ ὀλική ἔκταση τοῦ νησιωτικοῦ αὐτοῦ συμπλέγματος ἀνέρχεται σὲ 2.200.000 τ.χ. ὁ δὲ πληθυσμὸς του σὲ 62 ἐκατ. κατοίκους.

Ἐδαφος καί Κλίμα. Τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινὸ καί ἠφαιστιογενές, ὑπάρχουν δὲ πολλὰ κοραλλιογενῆ νησιά. Τὸ κλίμα εἶναι θερμὸ καί ὑγρὸ. Ἀπ' ἐδῶ περνάει ὁ Ἰσημερινός. Ἡ Ἰνδονησία εἶναι περίφημη διὰ τὰ παρθένα δάση της (ζοῦγκλες) πού ἀρχίζουν ἀπ' τήν παραλία καί φθάνουν ὡς τις κορυφές τῶν βουνῶν. Οἱ ζοῦγκλες αὐτὲς ἀποτελοῦνται ἀπὸ φοῖνικες, μπαμπού, ροδόδενδρα καί ἄλλα καρποφόρα καί ἄρω-

ματικά φυτά (καμφορόδενδρο, γουταπέρκα, σιδηρόξυλο) γιαυτό και ὀνομάζονται «μυρωμένα νησιά». Στὶς ζουγκλες αὐτὲς ζοῦν ὅλα τὰ ἄγρια θηρία (τίγρεις, ἐλέφαντες, πάνθηρες, ρινόκεροι, πίθηκοι κλπ.) καὶ διάφορα ἔντομα.

Προϊόντα. Τὸ ἔδαφος τῆς Μαλαισίας εἶναι ἀπ' τὰ

Δάσος ἀπὸ δένδρα καουτσούκ

εὐφορώτερα τοῦ κόσμου. Σὲ πολλὰ μέρη τὸ μάζεμα τῶν προϊόντων γίνεται δυὸ καὶ τρεῖς φορές τὸ χρόνο. Παράγει δὲ πολὺτιμα προϊόντα, ζαχαροκάλαμο, καφέ, τσαΐ, καουτσούκ, κινίνο, κανέλλα, πιπέρι, βανίλλια, μοσχοκάρυδο, γουταπέρκα, καμφορά, πολλὰ δημητριακὰ, πετρέλαιο, γαιάνθρακες καὶ κασσίτερο.

Συγκοινωνία πολὺ ἀνεπτυγμένη διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης.

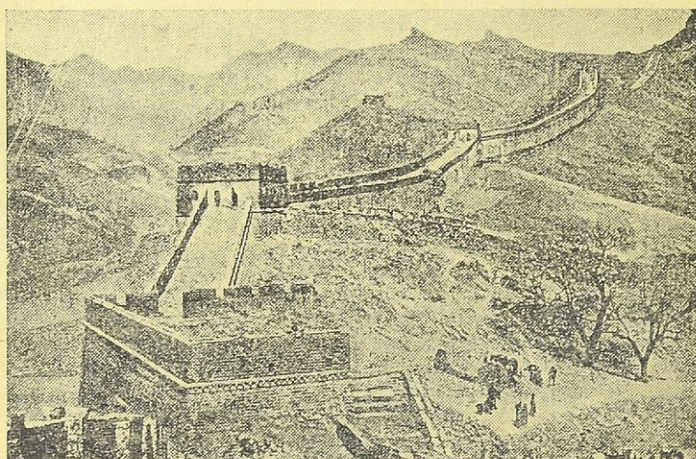
Πολιτικὴ κατὰστασις. Ἡ Ἰνδονησία ἔχει μοιρασθεῖ μεταξὺ τῆς Ὁλλανδίας, Ἀγγλίας, Πορτογαλίας, καὶ Ἡν. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, τὸ μεγαλύτερο μέρος κατέχει ἡ Ὁλλανδία (Σουμάτρα, Ἰάβα, Κελέβη, Μολλοῦκαι, τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς Βόρνεο καὶ τὰ γύρω μικρὰ νησιά). Ὅλες αὐτὲς οἱ ἀποικίαι λέγονται μ' ἓνα ὄνομα *Ὁλλανδικὲς Ἰνδίες*. Ἡ Ἀγγλία κατέχει τὸ βόρειο τμήμα τῆς *Βόρνεο*, ἡ Πορτογαλία τὸ ἀνατολικὸ τμήμα τῆς νήσου *Τιμόρ* καὶ αἱ Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι τὰς *Φιλιππίνas* νήσους.

γ') Ἀνατολική Ἀσία

Ἡ Ἀνατολική Ἀσία περιλαμβάνει τὴν Κίνα καὶ τὴν Ἰαπωνία.

ΚΙΝΑ

Ἡ Κίνα εἶναι τὸ μεγαλύτερο κράτος τοῦ κόσμου σὲ ἔκταση καὶ πληθυσμό. Μέχρι τοῦ 1912 ἦταν αὐτοκρατορία μὲ πρωτεύουσα τὸ *Πεκίνο*. Ἀπὸ τότε ὅμως ἔγινε Δημοκρατία μὲ

Τμήμα τοῦ Μεγάλου Σινικοῦ Τείχους

πρωτεύουσα τὸ *Νανκίν*. Στὴν Κινεζικὴ γλῶσσα ἡ Κίνα ὀνομάζεται «Τὰ Τσουγκ· Χούα Μωκόπ» ποὺ σημαίνει: «Μεγάλῃ Κινεζικῇ Δημοκρατία». Τὸ ὄνομα Κίνα τῆς τὸ ἔδωσαν πρῶτοι οἱ Πορτογάλοι ἐξερευνηταί. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὴν ὠνόμαζαν *Σηρικὴ*, χώρα παραγωγὸς μετάξης,

Ἔκταση καὶ πληθυσμός. Ἡ ἔκταση τῆς Κίνας μαζί μὲ τὶς προσηρτημένες σ' αὐτὴ χώρες (Ματζουρία, Μογγολία, Σινικὸ Τουρκεστάν καὶ Θιβέτ) ἀνέρχεται σὲ 8 περίπου ἑκατομμύρια τ.χ. (ἡ κυρίως Κίνα 5.893 τ.χ.), ὁ δὲ πληθυσμὸς τῆς σὲ 480 ἐκ. κατοίκους. Οἱ μεγαλύτερες πόλεις εἶναι, τὸ *Πεκίνο*, τὸ *Νανκίν*, ἡ *Καντώνα*, ἡ *Σαγγάη*.

Ἑδαφος. Ὅσο προχωρεῖ κανεῖς ἀπ' τὴν παραλία στὸ ἐσωτερικόν, τόσο ἀνεβαίνει σὲ ψηλότερα βουνὰ πού σχηματίζουν ὄροσειρές, οἱ ὁποῖες εἶναι διακλαδώσεις τῶν Ἰμαλαΐων. Οἱ ὄροσειρές αὐτὲς διαχωρίζονται ἀπὸ μεγάλους ποταμούς καὶ πλατειῆς κοιλάδες καὶ πεδιάδες. Οἱ σπουδαιότερες πεδιάδες εἶναι τῆς Καντῶνος καὶ ἡ μεγάλη Σινικὴ πεδιάδα, πού ἔχει μῆκος 1000 καὶ πλάτος 500 χιλιόμετρα. Ἡ πεδιάδα αὕτῃ εἶναι ἀπ' τὶς μεγαλύτερες τοῦ κόσμου καὶ σ' αὕτῃ κατοικεῖ ὁ μισὸς πληθυσμὸς τῆς Κίνας (250 ἑκατομμύρια). Ἡ Κίνα ἔχει πολλοὺς καὶ μεγάλους ποταμούς, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ σπουδαιότεροι εἶναι ὁ *Κίτρινος* καὶ ὁ *Κυανοῦς*. Ὁ Κυανοῦς ὀνομάζεται «κατάρτα τῆς Κίνας» γιατί συχνὰ πλημμυρίζει καὶ κάνει μεγάλες καταστροφές. Οἱ δύο αὐτοὶ ποταμοὶ συνδέονται μὲ μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες διώρυγες τοῦ κόσμου τὴν «Αὐτοκρατορικὴ διώρυγα». Ἡ Κίνα ἔχει πολλὰ καὶ μεγάλα λίμνες γεμᾶτες ψάρια καὶ στὶς ὄχθες τους ὑπάρχουν πόλεις καὶ χωριά, πού εἶναι κτισμένα σὲ πασάλους ἢ σὲ σχεδίες ἢ καὶ σὲ ποταμόπλοια.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Κίνας παρουσιάζει πολλὰς ἀντιθέσεις. Σὲ πολλὰ μέρη τὸ χειμῶνα τὸ θερμόμετρο κατεβαίνει 15° κάτω τοῦ μηδενὸς καὶ τὸ καλοκαίρι 40° ἄνω τοῦ μηδενός.

Φυτὰ καὶ ζῶα. Ἡ βλάστηση στὴν Κίνα εἶναι πλουσιωτάτη. Ὑπάρχουν ἀπέραντα δάση ἀπὸ καμφορόδενδρα, τεϊόδενδρα, μπαμποῦ καὶ βανανιές. Τὰ ἄνθη καλλιεργοῦνται μὲ μεγάλη ἐπιμέλεια. Ὑπάρχουν ἐπίσης ἀπέραντα δάση στὰ ὁποῖα ζοῦν διάφορα ἄγρια ζῶα, ὡς τίγρεις, ἀντιλόπες κ.λ.π., ἀκόμη καὶ κροιόδειλοι καὶ μεγάλη ποικιλία πουλιῶν, ἰδίως φασιανοί.

Προϊόντα. Ἡ Κίνα εἶναι γεωργικὴ χώρα, οἱ δὲ Κινέζοι εἶναι ἄριστοι γεωργοί. Κυριώτερο προϊόν εἶναι τὸ ρύζι πρὸς ἀποτελεῖ τὴν κυριωτέραν τροφὴν τῶν κατοίκων. Ἄλλα προϊόντα εἶναι τὸ βαμβάκι, τὸ σιτάρι, τὸ ζαχαροκάλαμο, τὸ τσάι καὶ ὁ καπνός. Ἐχει ἐπίσης μεγάλη παραγωγὴ μετάξης. Οἱ σπουδαιότερες βιομηχανίες εἶναι τοῦ βάμβακος καὶ τῆς μετάξης. Ἡ Κίνα στὴν παραγωγὴ τῆς μετάξης ἔρχεται πρώτη στὸν κόσμον καὶ στὴν παραγωγὴ βάμβακος τρίτη. Κτηνοτροφία μεγάλη δὲν ἔχει, μόνο ἡ πτηνοτροφία εἶναι ἀνεπτυγμένη. Μία ἀπ' τὶς κυριώτερες πηγὰς πλούτου εἶναι ἡ ἀλιεία, ἡ ὁποία

είναι πολύ άνεπτυγμένη. Όρυκτά έχει σίδηρον, άργυρον, χρυσόν και άπέραντα στρώματα γαιανθράκων. Επίσης είναι ή κυριωτέρα παραγωγός άντιμονίου και *τόγκεν* (μέταλλο που χρησιμοποιείται στους ήλεκτρικούς λαμπτήρες).

Έμπόριο. Μέχρι του 19ου αιώνος ή Κίνα ήταν κλειστή στο ξένο έμπόριο. Από τότε όμως, είτε βιαίως, είτε με συνθη-

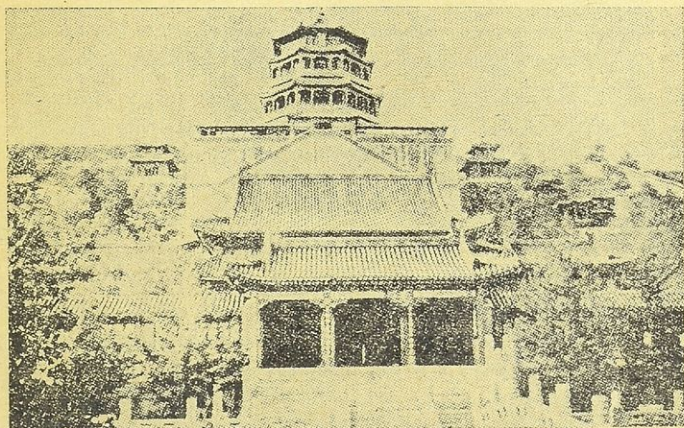
Κινέζοι Ιερείς τελούντες θυσίαν εις τόν Βούδαν

κες άνοιξαν τά λιμάνια της στο ξένο έμπόριο και ή κίνησή τους είναι ζωηροτάτη.

Συγκοινωνία. Στο έσωτερικό της χώρας ή συγκοινωνία γίνεται διά των ποταμών της που είναι πλωτοί. Σιδηρόδρομοι υπάρχουν μόνο στο βορειανατολικό τμήμα της χώρας. Τά τελευταία χρόνια έγιναν πολλοί αυτοκινητόδρομοι και λειτουργούν άεροπορικές γραμμές.

Θρησκεία. Όπως όλοι οί άνατολικοί λαοί, και οί Κινέζοι είναι φανατικοί στη θρησκεία τους. Η έπικρατέστερη θρησκεία είναι ό Κομφουκισμός. Υπάρχουν όμως και Μωαμεθανοί, Βουδισταί και Χριστιανοί.

Σύντομη ιστορία της Κίνας. Ἡ ἱστορία τῆς Κίνας καλύπτεται ἀπὸ μυθικὸν πέπλον. 2000 χρόνια πρὸ Χριστοῦ εἶχαν ἀναπτύξει σπουδαῖον πολιτισμόν, πολλές δὲ καὶ σπουδαῖες ἐφευρέσεις ὀφείλονται σαυτοῦς, ὡς π.χ. ἡ τυπογραφία καὶ ἡ μπαρούτη. Ἐπειδὴ ἡ Κίνα εἶναι πλουσία χώρα ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μεγάλων δυνάμεων ποὺ ἀνταγωνίζονται ποιά

Ναὸς τοῦ Βούδα στὸν κήπον τῶν ἀνακτόρων τοῦ Πεκίνου

νὰ ἐπικρατήσῃ. Ἀπὸ τοῦ 1931 ἡ Ἰαπωνία κατέλαβε τὴν Μαντζουρία καὶ ἐπὶ 10ετίαν ἔκανε σκληρὸ πόλεμο γιὰ νὰ κατακτήσῃ τὴν Κίνα, ἡττηθεῖσα ὅμως στὸν τελευταῖον πόλεμο ἀπὸ τοὺς συμμάχους Ἀγγλία - Ρωσία - Ἀμερικὴ ὑποχρεώθηκε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Κίνα.

Ἀπ' τὴ ζωὴ τῶν Κινέζων. Οἱ Κινέζοι εἶναι λαὸς ἔξυπνος, φιλομαθής, εὐγενὴς καὶ γενναῖος. Ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη καὶ σχεδὸν δὲν ὑπάρχει Κινέζος ἀγράμματος. Στὴν Κίνα τιμοῦν πολὺ τοὺς μορφωμένους. Γιὰ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ διδασκάλου θεωρεῖται τιμητικόν. Ἡ σχολικὴ ἐργασία ἀρχίζει πολὺ πρῶτ' καὶ διαρκεῖ ὡς τὸ βράδυ, διακόπτεται δὲ μόνο γιὰ φαγητὸ καὶ γίνεται χειμῶνα καλοκαῖρι. Ἔχουν ὅμως περίεργα ἥθη καὶ ἔθιμα. Ἐνα ἀπ' αὐτὰ εἶναι ὅτι

φοροῦν στὰ κοριτσάκια μικρὰ ξύλινα παπούτσια, ποὺ δὲν τὰ βγάζουν παρὰ ὅταν γίνουν γυναῖκες, γιὰ νὰ κάμουν μικρὰ πόδια. Οἱ Κινέζοι εἶναι ἐργατικώτατοι, μποροῦν νὰ ἐργάζωνται ἀπ' τὸ πρωῒ ὡς τὸ βράδυ σὰν μηχανές. "Ἄλλο χαρακτηριστικὸ τῶν Κινέζων εἶναι ἡ μεγάλη ἀπάθεια, δὲν ἐκνευρίζονται ποτέ, σὰν νὰ μὴ ἔχουν νεῦρα.

ΙΑΠΩΝΙΑ

Ἡ Ἰαπωνία εἶναι μιὰ ὁμορφὴ χώρα, γνωστὴ ὡς ἡ χώρα τῶν χρυσοφόρων ἢ ἡ χώρα τοῦ «Ἀνατέλλοντος Ἡλίου».

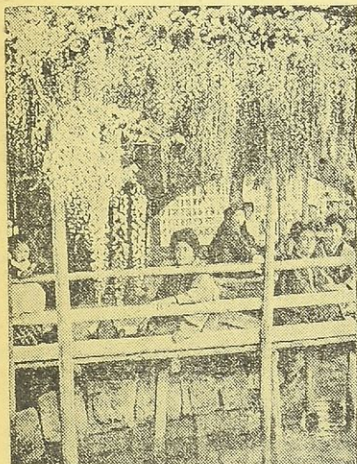
Θέση - Ἐκταση. Ἡ Ἰαπωνία εἶναι νησιωτικὸ κράτος καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰ μικρὰ καὶ μεγάλα νησιά, τὰ ὅποια μοιάζουν σὰν μιὰ ἀλυσίδα ἢ ὅποια ἐκτείνεται σὲ μῆκος 4.700 χιλιομέτρων, ἀπέναντι τῶν ἀνατολικῶν ἀκτῶν τῆς Ἀσίας. Τὰ πολυάριθμα αὐτὰ νησιά σχηματίζουν τρεῖς καμπύλες ποὺ μοιάζουν σὰν τόξα, ποὺ καθένα περιβάλλει μιὰ μεγάλη θάλασσα. τὴν *Ὀχοτσική*, τὴν *Ἰαπωνική* καὶ τὴν *Σινική*. Τὸ κεντρικὸ τόξο ἀποτελεῖ τὴν κυρίως Ἰαπωνία καὶ περιλαμβάνει τὰ 4 μεγάλα νησιά, *Υέξο*, *Νιπού*, *Σίκοκου* καὶ *Κίου Σίου*. Ἐκ τῶν δύο ἄλλων τὸ βορ. περιλαμβάνει τὰς *Κουρίλας* νήσους καὶ τὸ νότιο τὰ νησιά *Ρίου Κίου*. Ἡ ἑκτασὴ τῆς εἶναι 681.000 τ.χ.

Ἐδαφος. Τὸ ἔδαφος εἶναι ὀρεινὸ καὶ ἔχει πολλὰ ἡφαίστεια. Τὸ ψηλότερο βουνὸ εἶναι *Φούτζι - Γιάμα*. Ἐχει περὶ τὰ 165 ἡφαίστεια, ἐκ τῶν ὁποίων 54 ἐν ἐνεργείᾳ. Ἄλλη πλὴν γῆ τῆς Ἰαπωνίας εἶναι οἱ σεισμοὶ ποὺ εἶναι συχνοὶ καὶ καταστρεπτικοί. Ἔνεκα τῶν σεισμῶν καὶ τῶν ἡφαιστειῶν, ἡ Ἰαπωνία ἔχει πολλὰς θερμὰς ἰαματικὰς πηγὰς. Πεδιὰδες μεγάλες δὲν ἔχει, ἔχει ὅμως πολλὰς μικρὰς καὶ εὐφορώτατες. Ἐπειδὴ τὸ μῆκος τῶν νησιῶν τῆς δὲν εἶναι μεγάλο, δὲν ἔχει μεγάλα ποτάμια, ἔχει ὅμως τὰ περισσότερα ἀπὸ κάθε ἄλλῃ χώρα. Ἐχει ἐπίσης πολλὰς καὶ γραφικὰς λίμνες.

Κλίμα. Ἡ Ἰαπωνία ἐπειδὴ βρέχεται ἀπὸ θερμὸ θαλάσσιο ρεῦμα, ἔχει κλίμα θερμὸ μὲ γλυκὸ χειμῶνα, θεωρεῖται δὲ ἡ πιὸ βροχερὴ χώρα τοῦ κόσμου.

Φυτὰ καὶ ζῶα. Ἡ Ἰαπωνία φημίζεται γιὰ τὴν μεγάλη ποικιλία καὶ τὸν πλοῦτο τοῦ φυτικοῦ τῆς κόσμου. Ὑπάρχει μεγάλ-

λη ποικιλία ανθέων, ιδίως χρυσανθέμων. Ἡ μεγάλη δὲ ἀγάπη τῶν κατοίκων σ' αὐτὰ ἔγινε ἀφορμὴ νὰ ὀνομασθῇ ἡ Ἰαπωνία «χώρα τῶν χρυσανθέμων». Ἀλλὰ καὶ τὰ καρποφόρα δένδρα, ἰδίως κερασιές καὶ ροδακινιές ἀφθονοῦν στὴν Ἰαπωνία. Ἐκ τῶν ἀγρίων ζώων, ζοῦν ἀρκοῦδες, ἀλεποῦδες, πίθηκοι, ἀντιλόπες καὶ ἐλάφια. Ἐπίσης ἀφθονοῦν τὰ πολύχρωμα πουλιά, φασιανοί, παγώνια, ἐρωδιοί.

Ἰαπωνικὸ σπιτι φορτωμένο
μέ λουλούδια

Προϊόντα. Τὸ γλυκὸ κλίμα καὶ οἱ ἄφθονες βροχές βοήθουν στὴν ἀνάπτυξη τῆς γεωργίας. Ἐπειδὴ δὲ ἡ γῆ εἶναι λίγη, καλλιεργεῖται ἐντατικά, ἔτσι ποὺ οὔτε σπιθαμὴ δὲν μένει ἀκαλλιεργητὴ. Τὰ κυριώτερα προϊόντα εἶναι τὸ ρύζι, τὸ τσάι καὶ ὁ καπνός. Πολὺ ἀνεπτυγμένη εἶναι καὶ ἡ σιροτροφία. Ἀλλὴ πηγὴ πλούτου εἶναι ἡ ξυλεία. Ὅρυκτὰ βγάζει χαλκόν, χρυσόν, ἄργυρον, κασσίτερον, ψευδάργυρον καὶ γαιάνθρακες. Ὑπάρχουν καὶ κοιτάσματα πλατίνης, ὕδραργύρου, μαγνησίου καὶ πυρίτου.

Βιομηχανία. Ἡ Ἰαπωνία εἶναι ἀπ' τὴς βιομηχανικώτερες χώρες τοῦ κόσμου. Ἐχει περὶ τὴς 50.000 ἐργοστάσια. Οἱ σπουδαιότερες βιομηχανίες εἶναι ἡ ὑφαντουργία, χαρτοποιία, μεταλλουργία καὶ ἡ βιομηχανία χημικῶν προϊόντων.

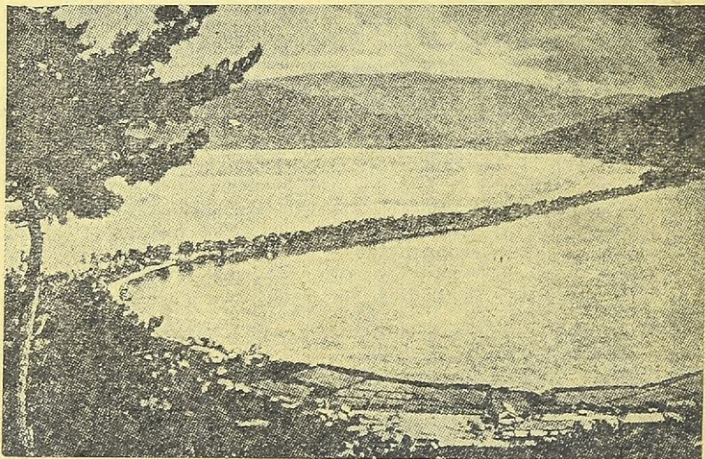
Ἐμπόριον. Ἡ Ἰαπωνία εἶναι ἀπ' τὴς ἐμπορικώτερες χώρες τοῦ κόσμου. Τὸ εἰσαγωγικὸ καὶ ἐξαγωγικὸ τῆς ἐμπόριο εὐρίσκετο, πρὸ τοῦ πολέμου, σὲ μεγάλη ἀκμὴ, πολὺ ἀνεπτυγμένη εἶναι καὶ ἡ ναυτιλία.

Πληθυσμός - Πόλεις. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἰαπωνίας ἀνέρχεται σὲ 85 ἑκατομ. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ *Τόκιο* (7 ἑκατ.) ἡ μεγαλύτερη πόλις τῆς Ἀσίας. Ἀλλες πόλεις εἶναι ἡ *Γιοκο-*

χάμα, τὸ **Κιότο**, ἡ **Νάρα** καὶ ἡ **Ὁξάκα**. Οἱ Ἰάπωνες εἶναι μῖγμα Μογγολικῆς καὶ ἄλλων φυλῶν, ἔχουν χρῶμα κίτρινο καὶ εἶναι μικρόσωμοι.

Συγκοινωνία. Ἡ συγκοινωνία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη, υπάρχουν πολλὲς σιδηροδρομικὲς γραμμές, πολλοὶ αὐτοκινητόδρομοι καὶ πολλὲς ἀεροπορικὲς γραμμές.

Θρησκεία. Στὴν Ἰαπωνία ὑπάρχει θρησκευτικὴ ἐλευ-

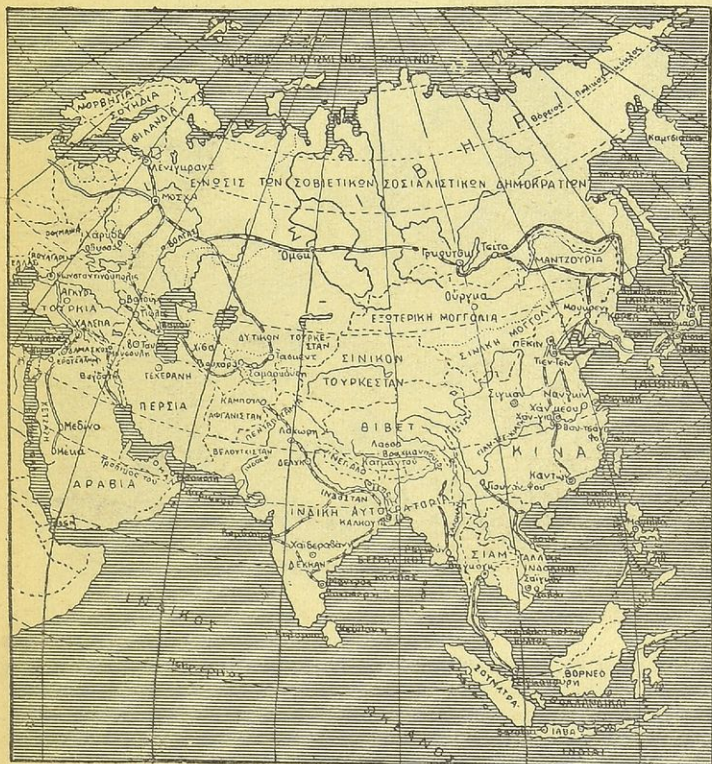
Γέφυρα ἀπὸ χῶμα μὲ δενδροστοιχία στὴν Ἰαπωνία

θερία, γιὰ αὐτὸ υπάρχουν πολλὲς θρησκείες, Σιντοϊσμός, Βουδισμός, Κομφουκισμός, Χριστιανισμός.

Πολίτευμα. Αὐτοκρατορία, ὁ Αὐτοκράτωρ λέγεται Μικάδος. Ἡ Ἰαπωνία ἦταν μιὰ ἀπὸ τίς μεγάλες δυνάμεις τοῦ κόσμου, μὲ ἰσχυρὸ στρατὸ καὶ στόλο. Στὸν τελευταῖο πόλεμο ὁμως ἐπολέμησε μὲ τίς χώρες τοῦ ἄξονος κατὰ τῶν συμμάχων καὶ ἡττηθεῖσα κατελήφθη στρατιωτικῶς ὑπὸ τῆς Ἀμερικῆς.

Ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν Ἰαπῶνων. Οἱ Ἰάπωνες διακρίνονται γιὰ τὴ μεγάλη τους φιλοπατρία, τὴ γενναϊότητα καὶ τὴν περιφρόνηση πρὸς τὸν θάνατον. Στὸν τελευταῖο πόλεμο εἶχαν ἀεροπλάνα αὐτοκτονίας, μὲ τὰ ὁποῖα ἔπεφταν στὰ ἐχθρικά

πλοῖα γιὰ νὰ τὰ βυθίσουν. Παροιμιώδης εἶναι ἡ εὐγένεια καὶ ἡ φιλοξενία τῶν Ἰαπώνων. Ἐντύπωση ἐπίσης προξενεῖται ἀγάπη τους πρὸς τὰ ζῶα. Στὴν πόλη Νάρα συναντᾷ κανεῖς

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

στους δρόμους ἐλάχια πού τὸν κουτουλᾶνε ἐλαφρά, γιὰ νὰ τοὺς δώση τροφή, τόσο εἶναι ἐξημερωμένα. Γενικά ἡ Ἰαπωνία εἶναι μία ἀπ' τὶς πιὸ ὁμορφες χώρες τοῦ κόσμου. Τὴν Ἰαπωνία τραγούδησε μὲ τὰ ποιήματά του ἓνας μεγάλος ποιητὴς ὁ Λευκάδιος Χέρν, πού εἶχε πατέρα Ἀγγλο καὶ μητέρα Ἑλληνίδα.

Οι Ίάπωνες αγαπούν πολύ τὰ παιδιά, γι'αυτό ἡ Ίαπωνία ὀνομάζεται «παράδεισος τῶν παιδιῶν». Ἡ μεγάλη ἀγάπη τους στὰ παιδιά, τὰ χρυσάνθεμα καὶ οἱ ἀνθισμένες κερασιές, εἶναι τὰ τρία χαρακτηριστικὰ τῆς Ίαπωνίας.

Δέντρα νάνοι στὴν Ίαπωνία

δ') Κεντρικὴ Ἀσία

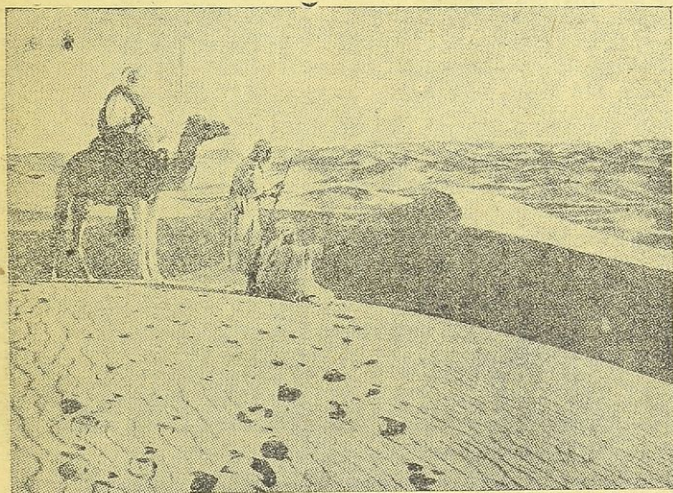
Στὴν Κεντρικὴ Ἀσία περιλαμβάνονται ἡ *Μογγολία*, τὸ *Θιβέτ* καὶ τὸ *Ἀνατολικὸ Τουρκεστάν*.

Πολλοὶ συγγραφεῖς ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ Κεντρικὴ Ἀσία εἶναι ἡ πατρίδα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ἀπ' αὐτὴν ξεκίνησαν τὰ πρῶτα μεταναστευτικὰ κύματα, ποὺ κατέκτησαν τὴν Ἀσία, τὴν Εὐρώπη καὶ τὴν Ἀμερική. Ὅπωςδὴποτε σ' αὐτὴν ἔζησαν καὶ ἀπ' αὐτὴν ξεκίνησαν γιὰ τὴν κατάκτηση τοῦ κόσμου δύο πανίσχυρες φυλές, οἱ Μογγόλοι (ἢ Τάταροι) καὶ οἱ Τοῦρκοι.

ΜΟΓΓΟΛΙΑ

"Όρια καὶ "Εκταση. Ἡ Μογγολία συνορεύει πρὸς Β. μετὴ Σιβηρία, πρὸς Α. μετὴ Μαντζουρία, πρὸς Ν. μετὴν Κίνα καὶ πρὸς Δ. μετὸ Τουρκεστάν. Ἡ ἔκτασή της εἶναι 2 ἑκατ. τ.χ.

"Εδαφος. Ἡ Μογγολία ἀποτελεῖ τὸ ἀνατολικὸ τμήμα τοῦ μεγάλου ὁροπεδίου, ποὺ καταλαμβάνει τὴν Κεντρικὴ Ἀσία

Καραβάνι Μογγόλων στὴν ἔρημο Γκόμπι

καὶ ὅπως παραδέχονται πολλοί, ἦταν ἄλλοτε θάλασσα ἀποξηρανθεῖσα ἀπὸ πολλῶν αἰώνων. Τὸ ἔδαφος τῆς Μογγολίας εἶναι στεππῶδες μετὰ μεγάλες ἐρημικὲς ἐκτάσεις, ποὺ διακόπτονται ἀπὸ ὁροπέδια μέσου ὕψους 1000 μέτρων. Τὸ κέντρον τῆς χώρας καταλαμβάνει ἡ μεγάλη ἔρημος **Γκόμπι**. Οἱ ποταμοὶ τῆς Μογγολίας εἶναι μικροὶ καὶ χάνονται μέσα στὶς ἀμμώδεις ἐκτάσεις. Οἱ λίμνες εἶναι ἀλμυροί, πρᾶγμα ποὺ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ χώρα ἦταν ἄλλοτε θάλασσα.

Κλίμα. Ἡπειρωτικὸ καὶ ξηρότατο μετὰ βροχὲς σπάνιες.

Φυτὰ καὶ ζῶα. Ἡ βλάστηση εἶναι μικρὴ· ὑπάρχουν ἐλάχιστα δάση στὰ ὄρη καὶ ἄφθονες βοσκὲς γιὰ βόδια, ἄλογα, πρό-

βατα καὶ καμήλες. Ἀπ' τὰ ἄγρια ζῶα ζοῦν ἄρκοῦδες, ἀντιλόπες, ἄγρια ἄλογα καὶ ἐλάφια.

Προϊόντα. Μεγάλη κτηνοτροφία καὶ ὀρυκτά, γαϊάνθρακες, γραφίτης, χρυσός, ἄργυρος, μόλυβδος καὶ ὀρυκτὸ ἀλάτι.

Βιομηχανία διατηρημένων κρεάτων καὶ βυρσοδεψία.

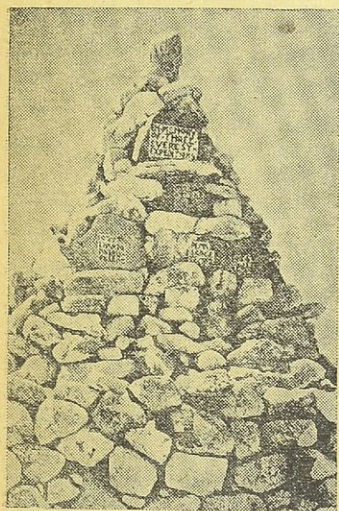
Ἐμπόριο. Εἶναι ζωηρὸ καὶ γίνεται μὲ ἀνταλλαγὴ κτηνοτροφικῶν προϊόντων, μὲ γεωργικὰ καὶ βιομηχανικὰ προϊόντα τῶν γειτονικῶν χωρῶν.

Πληθυσμός. Στατιστικὴ δὲν ὑπάρχει· ὁ πληθυσμὸς ὑπολογίζεται σὲ 2—3 ἑκατ. Οἱ κάτοικοι εἶναι νομάδες καὶ ζοῦν σὲ σκηνές. Οἱ Μογγόλοι ἔχουν χρῶμα κίτρινο πρὸς τὸ χαλκῶδες, ἀνάστημα μικρὸ, μαῦρα μαλλιά καὶ χεῖλη πλατεῖα. Πρωτεύουσα *Οὐργκα*. Ἡ Μογγολία διαιρεῖται σὲ *Ἑσωτερικὴ ἢ Κινεζικὴ Μογγολία* καὶ *Ἐξωτερικὴ ἢ Ρωσικὴ Μογγολία*.

Θ Ι Β Ε Τ

Τὸ Θιβὲτ εἶναι μιὰ ἀνεξερευνήτη χώρα καὶ ἀποτελεῖ ἕνα περίεργο θρησκευτικὸ καὶ ἱεροκρατικὸ κράτος. Εἶναι χώρα ὀρεινὴ καὶ φράσσεται πρὸς Ν. ἀπὸ τῆ μεγαλύτερη ὄροσειρὰ τῆς γῆς τὰ Ἱμαλάια. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι ἀπομονωμένη ἀπ' τὸν ἄλλο κόσμον δὲν ἐσημείωσε καμμιά πρόοδος. Οἱ κάτοικοι τοῦ Θιβὲτ εἶναι προσηλωμένοι στὴ χειρότερη εἰδωλολατρεία. Ἐπειδὴ δοκιμάζονται ἀπ' τίς δυνάμεις τῆς φύσεως, βλέπουν παντοῦ δαίμονες καὶ κακὰ πνεύματα, ἐναντίον τῶν ὁποίων ἀμύνονται μὲ ξόρκια καὶ ἄλλα μαγικά. Ἡ χώρα εἶναι στὰ χέρια τῆς μεγάλης ὀργανώσεως τοῦ Λαμαϊσμοῦ, ἡ ὁποία ἀριθμεῖ χιλιάδες καλογήρους καὶ ἑκατοντάδες πανίσχυρα μοναστήρια. Στὰ χέρια τῶν πανισχύρων αὐτῶν καλογήρων εἶναι ὄχι μόνο ἡ θρησκευτικὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ κοσμικὴ ἐξουσία καὶ ὅλα τὰ εἰσοδήματα τῆς χώρας χρησιμοποιοῦνται γιὰ τὴ συντήρησιν τῶν μοναστηρίων. Ἀρχηγὸς τῆς εἶναι ὁ *Δαλάϊ-Λάμα* (ὠκεανὸς ἀρετῶν) ποῦ εἶναι κυρίαρχος τῆς χώρας, ὅταν δὲ πλησιάζει ὁ θάνατός του ὑποδεικνύει τὸν διάδοχόν του, ποῦ εἶναι συνήθως ἕνα μικρὸ παιδάκι, τὸ ὅποιν ἀνατρέφεται καταλλήλως γιὰ νὰ διαδεχθῇ τὸν *Δαλάϊ-Λάμα*.

Ἔδαφος - Ἔκταση - Πληθυσμός. Ἡ χώρα εἶναι ἓνα μεγάλο ὁροπέδιο ὕψους 6—8000 μ. Στὸ Θιβέτ ὑπάρχουν καὶ πολλές λίμνες, μίᾱ ἀπ' αὐτὲς ἡ *Χάρ πᾶ-τσὸ* εἶναι ἡ ὑψηλότερα τοῦ κόσμου, βρίσκεται σὲ ὕψος 5460 μ. Στὸ Α. Θιβέτ ὑπάρχουν καὶ πολλὰ ποτάμια. Ἡ ἔκτασή του ὑπολογίζεται σὲ 2 ἑκατ. τ.χ. ὁ δὲ πληθυσμὸς του σὲ 5 ἑκατ. κατοίκους. Πρωτ. *Δάσσα.*

Μνημεῖον τῶν ἀπολεσθέντων ἐξερευνητῶν στὰ Ἰμαλάια

Κλίμα. Ξηρό, ψυχρὸ τὸ χειμῶνα καὶ θερμὸ τὸ καλοκαίρι.

Φυτὰ καὶ ζῶα. Ἡ βλάστηση εἶναι μικρή. Ζῶα ζοῦν ἄφθονα ἡμερα καὶ ἄγρια, πρόβατα, λύκοι, πάνθηρες καὶ *γιάν*, εἶδος βουβάλου ποὺ χρησιμοποιεῖται γιὰ φορτηγό.

Προϊόντα. Γεωργία ἀσήμαντη. Κτηνοτροφία μεγάλη. Ὑπάρχει καὶ βιομηχανία ταπήτων καὶ μαλλίνων ὑφασμάτων.

Συγκοινωνία. Γίνεται μὲ ζῶα

Πολιτικὴ κατάσταση. Τὸ Θιβέτ ὑπάγεται στὴν Κίνα.

ΤΟΥΡΚΕΣΤΑΝ

Τὸ Τουρκεστὰν εἶναι ἡ πατρίδα τῶν Τούρκων.

Θέση - Ὅρια - Ἔκταση. Βρίσκεται πρὸς Β. τοῦ Θιβέτ καὶ συνορεύει πρὸς Β. μὲ τὴ Σιβηρία, πρὸς Α. μὲ τὴν Μογγολία, πρὸς Ν. μὲ τὸ Θιβέτ, Ἰνδίες, Ἀφγανιστὰν καὶ Περσία καὶ πρὸς Δ. μὲ τὴν Κασπία θάλασσα. Ἡ ἀπέραντη αὐτὴ χώρα κατοικεῖται ἀπὸ διαφόρους λαούς, ποὺ ποτὲ δὲν ἀπέκτησαν ἑνιαία διοίκηση. Τὸ μεγαλύτερον μέρος ἀνήκει στὴ Ρωσσία καὶ τὴν Κίνα καὶ ἓνα μικρὸ μέρος στὸ Ἀφγανιστὰν. Ἡ ἔκταση τῆς

χώρας υπολογίζεται σὲ 2 ἑκατ. τ.χ. ὁ δὲ πληθυσμὸς τῆς σὲ 10 ἑκατ. κατοίκους.

Τὸ Ρωσικὸν Τουρκεστάν, πρὸς Β. μὲν ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐρήμους καὶ στέππας, πρὸς τὰ Νοτιανατολικά δὲ εἶναι ὀρεινόν. Τὸ κλίμα εἶναι ψυχρὸ καὶ οἱ βροχὲς ἐλάχιστες, συχνὰ δὲ σύννεφα ἁμμου μεταφέρονται ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος στὸ ἄλλο καὶ δημιουργοῦν ἀποπνικτικὴ ἀτμόσφαιρα. Αὐτὸς δὲ εἶναι ὁ λόγος τῆς ἐλλείψεως προόδου στὴ χώρα. Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν κτηνοτροφία καὶ στίς ὁάσεις μὲ τὴ γεωργία. Τὸ Ρωσικὸν Τουρκεστάν περιλαμβάνει τὶς δημοκρατίες τῶν *Κιργισίων*, τοῦ *Οὐζμπεκιστάν*, τοῦ *Τουρκεστάν* καὶ τοῦ *Τουρμενιστάν*. *Πόλεις*. *Σαρμακάνδη*, ἡ ὀνομαστὴ πρωτεύουσα τοῦ *Ταμερλάνου*, *Τασκέντ* καὶ *Βουχάρα*, ὀνομαστὴ γιὰ τὰ χαλιά της.

Σινικὸν Τουρκεστάν. Εἶναι χώρα ὀρεινὴ καὶ πολὺ ἀραιοκατωκημένη (1 κάτ. κατὰ τ.χ.) Στὸ Σινικὸ Τουρκεστάν ὑπάγεται καὶ ἡ *Τζουγκαρία*, μεγάλη καὶ ὁμορφὴ κοιλάδα, τὴν ὁποῖαν διαρρέει ὁ ποταμὸς *Ίλι* καὶ παράγει ἄφθονα δημητριακά.

Ίστορία. Στὸ Τουρκεστάν διεπλάσθη ὁ ἀρχαιότερος ἀνθρώπινος πολιτισμὸς. Οἱ πρῶτοι κάτοικοι ἦσαν Ἀριοὶ τοὺς ὁποίους ἔδιωξαν οἱ Οὐῖνοι τὸν 2ον π.Χ. αἰῶνα καὶ τοὺς οἱ Κινέζοι. Κατόπιν κατελήφθη ἀπ' τοὺς Μογγόλους καὶ ὕστερα πάλι ἀπ' τοὺς Κινέζους. Οἱ Ρῶσοι κατέλαβον τὸ Ρωσ. Τουρκεστάν τὸ 1865.

ε') Βόρειος Ἀσία

ΣΙΒΗΡΙΑ

Τὸ βόρειον τμήμα τῆς Ἀσίας ἀποτελεῖ ἡ Σιβηρία, ἡ περίφημη χώρα τῶν αἰώνιων πάγων, ἡ χώρα τῶν στεππῶν καὶ τῶν μεγάλων ποταμῶν. Ἡ Σιβηρία κατείχeto ἀπὸ διάφορες Τουρκικὲς καὶ Μογγολικὲς φυλές. Τὸ 1580 ὅμως ὁ Κοζάκος *Ερμάν* διαβὰς τὰ Οὐράλια κατέλαβε τὴν πόλιν τῶν Τατάρων *Σιβίρ*, ἀπ' τὴν ὁποία πῆρε τὸ ὄνομα ὅλη ἡ χώρα.

Ὅρια καὶ Ἐκταση. Ἡ Σιβηρία ἔχει ἕκτοση ὅση ἡ Εὐρώ

πη, ἡ Μ. Ἀσία καὶ ἡ Περσία μαζί. Ἀρχίζει ἀπὸ τὰ Οὐράλια ὄρη καὶ ἐκτείνεται σὲ μήκος 7.000 χιλιομέτρων ὡς τὸν Εἰρηνικό καὶ ἀπὸ τὰ Βόρ. Παγωμένο ὠκεανὸ ὡς τὴν Κίνα. Ἡ ἑκτασὴ της εἶναι 16,5 ἑκατ. τ.χ.

Ἑδαφος. Τὸ ἑδαφος τῆς Σιβηρίας εἶναι μᾶλλον πεδινὸ καὶ διαιρεῖται σὲ ζῶνες βλαστήσεως. Στὸ Ν. καὶ Ν. Δ. τμήμα ὑπάρχουν ἀπέραντες *σιέππες*, στίς ὁποῖες τὴν ἀνοιξη, βόσκουν χιλιάδες γίδοπρόβατα καὶ ἄλογα, γιατί τὸν ἄλλο καιρὸ ἡ βλάστηση ξηραίνεται ἀπ' τὴ μεγάλη ζέστη τοῦ καλοκαιριοῦ ἢ σκεπάζεται ἀπὸ χιόνια. Βορειότερα εἶναι ἡ ζώνη *Ταϊγκα* (βόρειο δάσος) δάση μὲ κωνοφόρα δένδρα. Καὶ ἀκόμη βορειότερα συναντᾶμε τίς *Τοῦνδρες*, ἐλώδεις παγωμένες ἐκτάσεις.

Ποταμοὺς ἔχει μεγάλους, οἱ σπουδαιότεροι τῶν ὁποίων εἶναι ὁ *Λένας*, ὁ *Ὁβις*, ὁ *Ἰενεσέης* καὶ ὁ *Ἀμούρ*.

Λίμνες ἔχει τὴ *Βαϊκάλη*, τὴν *Ἀράλη* καὶ τὴν *Κασπία*.

Νησιά. *Νέα Σιβηρία*, *Βεράγγελ* καὶ *Σαχαλίνη*. Πρὸ τοῦ πολέμου τὴ μισὴ Σαχαλίνη τὴν κατεῖχε ἡ Ἰαπωνία.

Κλίμα. Τὸ κλίμα εἶναι ἡπειρωτικόν, θερμὸ τὸ καλοκαῖρι καὶ ψυχρὸ τὸ χειμῶνα. Ἡ Σιβηρία σκεπάζεται τὸν περισσότερον καιρὸ ἀπὸ χιόνια καὶ εἶναι τὸ ψυχρότερον μέρος τοῦ κόσμου. Στὴν πόλιν *Βεροχγιάνσκ* τὸ κρῦο φθάνει στοὺς 69° κάτω τοῦ μηδενός.

Προϊόντα. Τὰ σπουδαιότερα προϊόντα εἶναι δημητριακὰ καὶ ἡ κτηνοτροφία. Τρέφουν ταρανδούς, ἄλογα, πρόβατα καὶ ἐξημερωμένα ἐλάφια. Ἄλλα προϊόντα εἶναι ἡ ξυλεία καὶ τὰ ὀρυκτά. Χρυσός, ἄργυρος, χαλκός, ψευδάργυρος, ἀλάτι καὶ πετρέλαιο. Σπουδαῖο πλοῦτο γιὰ τὴ χώρα ἀποτελεῖ καὶ τὸ κυνήγιον τῶν ἀγρίων ζώων. Ζοῦνε δὲ στὴ Σιβηρία, γαλάζιες ἄλεπούδες, κουνάβια, ζαρκάδια, τάρανδοι, τίγρεις καὶ πάνθηρες.

Πληθυσμός. Ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται σὲ 30 ἑκατομ. κατοίκους. *Πόλεις*, οἱ σπουδαιότερες εἶναι οἱ ἑξῆς: *Τόμσκ*, *Ὁμσκ*, *Ἰερκούτση* καὶ *Βλαδιβοστόκ*, σπουδαῖο ἐμπορικὸ καὶ πολεμικὸ λιμάνι.

Συγκοινωνία. Ἡ συγκοινωνία γίνεται μὲ τὸν Ὑπερ-σιβηρικὸν σιδηρόδρομον καὶ τοὺς πλωτοὺς ποταμούς.

Πολιτικῇ κατάστασι. Ἀνήκει στή Ρωσσία καὶ διαιρεῖται σὲ 6 αὐτόνομες δημοκρατίες.

Ἀπ' τῇ ζωῇ καὶ τῇ φύσει τῆς Σιβηρίας. Οἱ κάτοικοι τῆς Σιβηρίας κάνουν κατάχρησιν δυνατῶν οἰνοπνευματῶδων ποτῶν ποὺ καταστρέφουν τὸν ὄργανισμό. Ἀναφέρονται παραδείγματα ὀλοκλήρων χωρίων ποὺ κατεστράφησαν ἀπ' τὸ ποτό. Πολλοὶ κάτοικοι τῆς Σιβηρίας ἔχουν γιὰ ἐπάγγελμα τὸ κυνήγι ἀγρίων ζώων. Ὀλοκλήρᾳ χωριὰ ἀσχολοῦνται μὲ τὸ ἐπικερδὲς ἀλλὰ ἐπικίνδυνον αὐτὸ ἐπάγγελμα. Οἱ κάτοικοι τῆς Σιβηρίας εἶναι πολὺ φιλόξενοι. Ἡ φιλοξενία θεωρεῖται ἱερὰ ὑποχρέωσις. Στὴν Καμτσιάκα μάλιστα ὑπάρχουν καταφύγια στὰ βουνὰ καὶ στὰ δάση, δηλ. μικρὲς καλύβες ὅπου βρίσκει κανεὶς ξύλα καὶ εἰδικὰ πέτρες μὲ τίς ὁποῖες ὁ ταξιδιώτης μπορεῖ νὰ ἀνάψῃ φωτιὰ καὶ νὰ ζεσταθῇ.

Ἑρωτήσεις

Ποῦ βρίσκεται ἡ Ἀσία ; Σὲ ποῖον κόσμον ἀνήκει ; Ποιὰ εἶναι τὰ μεγαλύτερα κράτη τῆς Ἀσίας ; Ποῦ βρίσκεται τὸ καθεῖνα ; Πὲς ὅ,τι ξέρεις γιὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ καθενός. Πὲς ὅ,τι ξέρεις γιὰ τὴν ζωὴ τῶν κατοίκων τοῦ καθενός. Πὲς τίς πρωτεύουσας τῶν μεγαλυτέρων κρατῶν τῆς Ἀσίας. Ποιὰ εἶναι τὰ σπουδαιότερα προϊόντα καθενός ; Μὲ ποιὰ κράτη ἔχει μεγάλη σχέσιν ἡ Ἑλλάς ; Ποιὰ εἶναι τὰ μεγαλύτερα βουνὰ τῆς Ἀσίας ; Ποιοὶ εἶναι οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ τῆς ; Πῶς μπορεῖ νὰ πάῃ ἓνας Ἕλλην στὴν Παλαιστίνην ; Πῶς στὴν Ἰαπωνίαν ; Ποιὲς ἦταν οἱ σχέσεις τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν Ἀσίαν στὰ παλαιὰ χρόνια καὶ ποιὲς σήμερον :

Β') ΑΦΡΙΚΗ

Ἡ Ἀφρική εἶναι μιὰ ἡπειρος μυστηριώδης καὶ ἀνεξερεύνητη. Στὴν περίφημη αὐτὴ «Μαύρη ἡπειρο» ὑπάρχουν ἐκτάσεις ἀνεξερευνήτες στὶς ὁποῖες ἐπικρατεῖ ἀκόμη ἡ ἀνθρωποφαγία. Μὲ τὴν ἡπειρο αὐτὴ εἶχε συνδεθῇ καὶ ἡ ἀρχαία Ἑλλάς, ἀλλὰ καὶ ἡ νεωτέρα ἔχει στενοὺς δεσμούς, γιατί ὑπάρχουν καὶ σήμερα ἐκεῖ ἀκμάζουσες Ἑλληνικὲς παροικίες. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δὲν ἐγνώριζαν παρὰ μόνο τὰ παράλια, γι' αὐτὸ τὴν ὠνόμαζαν *Λιβύη*. Τὸ ὄνομα Ἀφρική τὸ πῆρε ἀπὸ τοὺς *Ἀφαρίκους*, μιὰ φυλὴ ἰθαγενῶν, ποὺ κατοικοῦσε στὴν Τύνιδα κατὰ τὸν 2ον π. Χ. αἰῶνα.

Θέση - Ὅρια. Ἡ Ἀφρική βρίσκεται στὸ ἀνατολικὸ ἡμισφαίριο καὶ ἔχει σχῆμα ἀχλαδιοῦ, βρέχεται δὲ γύρω-γύρω ἀπὸ θάλασσες ποὺ τὴ χωρίζουν ἀπὸ τὶς ἄλλες ἡπείρους. Ἀπ' τὴν Εὐρώπῃ τὴ χωρίζει ἡ Μεσόγειος θάλασσα, ἀπ' τὴν Ἀσίαν ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα καὶ ἡ διώρυγα τοῦ Σουέζ καὶ ἀπ' τὰς ἄλλας ἡπείρους τὴ χωρίζουν ὁ Ἀτλαντικὸς ἐκ δυσμῶν καὶ ὁ Ἰνδικὸς ἐξ ἀνατολῶν.

Ἐκταση. Ἡ ἔκταση τῆς Ἀφρικῆς μαζί μὲ τὰ νησιά της εἶναι 30 ἑκατομ. τ. χ.

Ἐδαφος. Ἡ Ἀφρική μπορεῖ νὰ διαιρεθῇ σὲ δύο μέρη. Τὴ *Χαμηλὴ Ἀφρική*, στὴν ὁποίαν τὰ βουνὰ δὲν ὑπερβαίνουν τὰ 500 μ. (Σουδάν, Σαχάρα, Γουίνέα, Κόγγο) καὶ στὴν *Υψηλὴ Ἀφρική*, ἡ ὁποία περιλαμβάνει τὴν Ἀνατολικὴ καὶ Νότιο Ἀφρική (Ἀβησσυνία, Νότιος Ἀφρική κ.λ.π.) ὅπου βρίσκονται πολλὰ ψηλὰ βουνὰ. Τὰ ψηλότερα βουνὰ εἶναι τὸ *Κιλιμάντζαρον* (5890 μ.), *Κέντα* (5520 μ.), καὶ *Ἀτλας* (450 μ.).

Ποταμοὶ καὶ λίμνες. Οἱ σπουδαιότεροι ποταμοὶ εἶναι ὁ *Νεῖλος*, ὁ *Νίγηρ*, ὁ *Κόγγο*, ὁ *Οὐράγγης* καὶ ὁ *Ζαμβέγγης*. *Λίμνες* ἔχει τὴν *Ταγκανίκα*, τὴ *Βικτώρια*, τὴ *Νυάσα* καὶ τὴ *Μερού*. Ὑπάρχουν καὶ τέλματα καὶ ἄλμηρὸ νερὸ ποὺ λέγονται *σότ*.

Κλίμα. Ἐπειδὴ διὰ μέσου τῆς Ἀφρικῆς περνάει ὁ Ἰσημερινός, διὰ τοῦτο τὸ κλίμα διαιρεῖται σὲ ζῶνες: α) τὴν *Ἰσημερινή*. Στὴ ζώνῃ αὐτῇ τὸ κλίμα εἶναι θερμὸ καὶ ὕγρὸ μὲ πολλὰς βροχές, β) *δύο τροπικὲς ζῶνες*. Στὶς ζῶνες αὐτὲς ἐπι-

κρατεῖ μιὰ ξηρὰ ἐποχὴ καὶ μιὰ βροχερή, γ') *δύο ζῶνες ἐρημι-
κές*, στίς ὁποῖες ἐπικρατεῖ μεγάλη ζέστη καὶ δὲν βρέχει καθό-
λου, καὶ δ') *δύο εὐκρατες* ζῶνες μὲ πολλές βροχές.

Φυτὰ καὶ ζῶα. Στὰ δάση καὶ τίς ὁάσεις φύονται
φοίνικες, ἀκακίες κ.λ.π. Ἀπ' τὰ ἄγρια ζῶα ζοῦν λέοντες, ἐλέ-
φαντες, ρινόκεροι, λεοπαρδάλεις, ἵπποπόταμοι, κροκόδειλοι,
πίθηκοι καὶ πολλὰ ἔντομα.

Πληθυσμός. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀφρικῆς ἀνέρχεται
σὲ 180 ἑκατομ. κατοίκους. Ἐξ αὐτῶν μόνον 3 ἑκατ. εἶναι λευ-
κοὶ καὶ οἱ ὑπόλοιποι μαυροὶ ἢ μελασσοί. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀφρι-
κῆς ἀνήκουν σὲ διάφορες φυλές: Νέγροι, Κάφροι, Ἀβησσυνοί,
Βέρβεροι κ.λ.π. καὶ λίγοι Εὐρωπαῖοι. Μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἡ
Ἀφρικὴ ἦταν σχεδὸν ἀγνωστὴ στοὺς Εὐρωπαίους. Πρῶτος ὁ
τολμηρὸς θαλασσοπόρος *Βάσκο-ντὲ-Γκάμα* ἐπεχείρησε τὸν περί-
πλου τῆς Ἀφρικῆς κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα. Κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα
ιδρύθη ἡ πρώτη ἀποικία καὶ ἀπὸ τότε ἄρχισε ἡ ἐγκατάσταση
Εὐρωπαίων καὶ ἡ ἵδρυση ἀποικίων, ὑπὸ τῶν διαφόρων Εὐρώ-
παϊκῶν κρατῶν. Σήμερον μόνον ἡ Αἴγυπτος, ἡ Ἀβησσυνία καὶ
ἡ Λιβερία εἶναι ἀνεξάρτητα κράτη. Ὅλη ἡ ἄλλη Ἀφρικὴ εἶναι
ἀποικίες Γαλλικῆς, Ἀγγλικῆς, Ἰσπανικῆς καὶ Ἰταλικῆς.

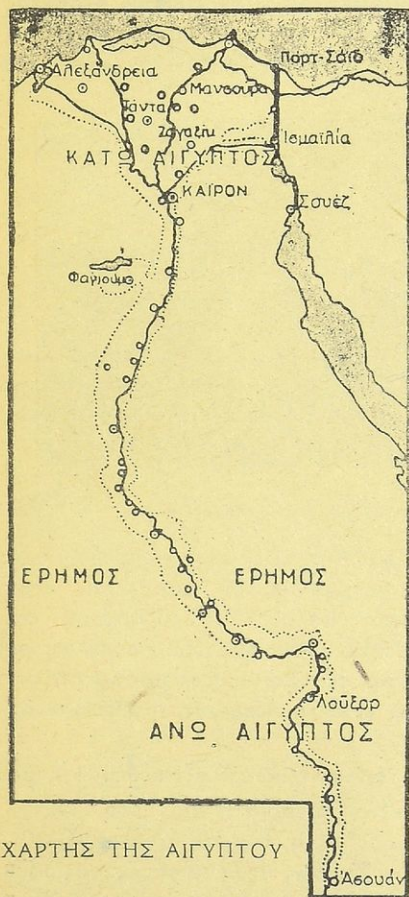
Ἀνεξάρτητα κράτη

1ον ΑἴΓΥΠΤΟΣ

Ἡ Αἴγυπτος εἶναι μιὰ χώρα γνωστὴ στὸν κόσμον ἀπὸ τὸν
περίφημον ποταμὸ τῆς τὸ *Νεῖλο*, στὸν ὅποιον χρωστᾷ τὴν
εὐφορίαν της, ἀπὸ τίς *Πυραμίδες* της, ἀπὸ τὴν ἱστορίαν της ποὺ
εἶναι ἡ ἀρχαιότερα ἱστορία τοῦ κόσμου καὶ ἀπὸ τὸν πολιτισμὸ
της, ποὺ ἡ ἀρχὴ του φθάνει 7—10 χιλιάδες χρόνια πρὸ Χριστοῦ.
Σὲ μᾶς τοὺς Ἕλληνας εἶναι γνωστὴ ἀπ' τίς πολλές καὶ ἀκμά-
ζουσες Ἑλληνικὲς παροικίες καὶ θὰ μείνῃ ἀξέχαστη, γιὰτὶ ἐκεῖ
κατέφυγεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ Κυβέρνησή μας κατὰ τὴν κατοχὴν
καὶ πολλοὶ Ἕλληνες στρατιῶτες ἔλαβον μέρος στὴ μεγάλη μάχην
τοῦ *Ἑλ-Ἀλαμέϊν* ἐναντίον τῶν Γερμανοῦταλῶν.

Ὅρια καὶ ἔκτασις. Ἡ Αἴγυπτος βρίσκεται στὴ βορειοανα-

τολική γωνιά της Ἀφρικῆς καὶ συνορεύει πρὸς Δ. μετὴν *Τριπολίτιδα*, πρὸς Ν. μετὸ *Σουδάν*, πρὸς Β βρέχεται ἀπὸ τῆ Μεσόγειο θάλασσα καὶ πρὸς Α. ἀπὸ τὴν Ἑρυθρὰ θάλασσα. Ἡ

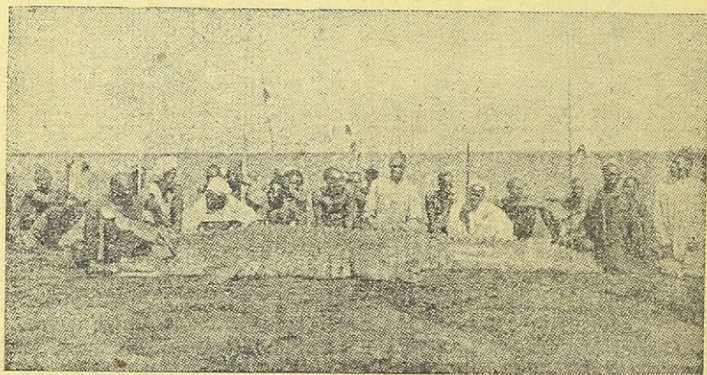
ἐκτασή της εἶναι 999.000 τ.χ. ἐκ τῶν ὁποίων μόνον 32.000 τ.χ. εἶναι παραγωγικὰ καὶ κατοικήσιμα χάρις στὸν Νεῖλο. Ἡ ὑπόλοιπη χώρα ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐρήμους στὶς ὁποῖες ζοῦν μερικὲς νομαδικὲς φυλές. Διαιρεῖται στὴν *Κάτω Αἴγυπτον* ποὺ εἶναι τὸ *Δέλτα* τοῦ Νεῖλου καὶ στὴν *Ἀνω Αἴγυπτον*.

Ὅρη καὶ ἔρημοι. Στὴν κυρίως Αἴγυπτον δὲν ὑπάρχουν μεγάλα ὄρη. Δύο χαμηλὲς βουνοσειρὲς ὕψους 150—350 μ. προχωροῦν κατὰ μῆκος τοῦ Νεῖλου. Μεταξὺ τοῦ Νεῖλου καὶ τῆς Ἑρυθρᾶς θαλάσσης ἐκτείνεται ἡ Ἀραβικὴ ἔρημος, ἀνώμαλος καὶ πετρώδης. Στὴ χερσόνησο τοῦ Σινᾶ ἐκτείνεται ἡ ἔρημος *Ἑλ-Τιχ* καὶ ὑψώνεται τὸ ὄρος τοῦ Μωϋσῆ, ὅπου βρίσκεται τὸ ἱστορικὸ μοναστήρι Ἀγ. Αἰκατερίνης. Πρὸς Δ. τοῦ Νεῖλου ἀπλώνεται ἡ μεγάλη *Λιβυκὴ* ἔρημος, ἡ ὁποία

ἔχει πολλὰ ὁάσεις, σπουδαιότερα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ *Σίβα*, ὅπου εὐρίσκονται ἐρείπια ἀρχαίων ναῶν. Δυτικὰ τῶν ὁάσεων ὑπάρχουν ἀπέραντες *θῖνες* κινουμένης ἄμμου, ποὺ πολλὰ φο-

ρὲς σκεπάζουν ὁλόκληρα καραβάνια. Γιαυιὸ ἡ συγκοινωνία Αἰγύπτου· Τριπολίτιδος εἶναι ἐπικίνδυνη.

Ποταμοὶ καὶ λίμνες. Ποταμοὺς ἔχει τὸν *Νεῖλον*, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ εὐλογία τῆς Αἰγύπτου, γιατί χάρις σ' αὐτὸν ἡ Αἴγυπτος εἶναι εὐφορη καὶ πλουσία χώρα, ἂν δὲ δὲν τὸν εἶχε, θά

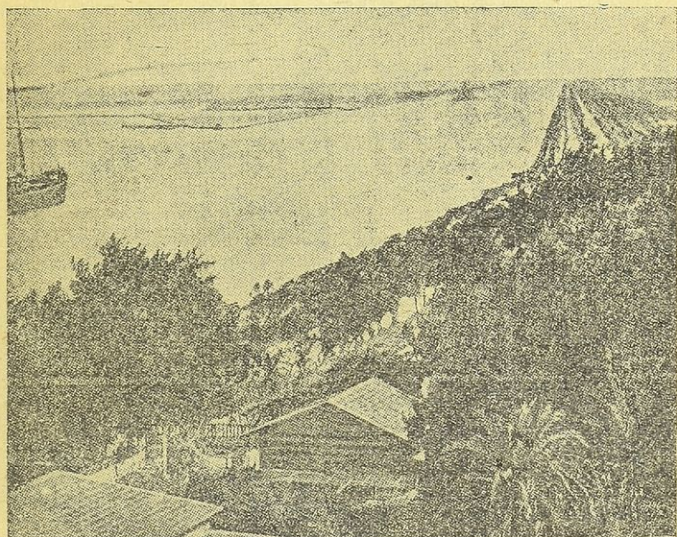
Κροκόδειλος φονευθεὶς ὑπὸ Ἰθαγενῶν

ἦτο ἀπέραντη ἔρημος. Ὁ Νεῖλος διαρρέει τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν κάνει εὐφορωτάτη μὲ τις πλημμύρες του. Διαιρεῖται στὸν *Κυανοῦν* Νεῖλον καὶ τὸ *Λευκὸν* Νεῖλον. Ἀπ' τὸ Κάϊρον καὶ κάτω χωρίζεται σὲ δύο βραχίονας καὶ σχηματίζει τὸ περίφημον *Δέλτα* τοῦ Νεῖλου, πού εἶναι τὸ εὐφορώτερο τμήμα τῆς Αἰγύπτου. Οἱ σπουδαιότερες λίμνες εἶναι ἡ *Μαριούτ*, ἡ *Μπόρρολος*, ἡ *Μεντζάλα* καὶ ἡ *Ἀμπουνκίρ*.

Κλίμα. Στὸ Δέλτα τοῦ Νεῖλου τὸ κλίμα εἶναι θερμὸ, ξηρὸ καὶ ὑγιεινὸ. Ἐδῶ ἡ διαμονὴ εἶναι εὐχάριστη ἀπ' τὸν Ὀκτώβριο ὡς τὸ Μάρτιο, τοὺς ἄλλους μῆνες ἡ ζέστη εἶναι ἀφόρητη. Στὴν Αἴγυπτο φυσάει συχνὰ ὁ *Χαμσίν*, ἓνας σφοδρὸς νοτιοδυτικὸς ἀέρας, πού σηκώνει σύννεφα ἄμμου. Ὅταν φυσάει ὁ *Χαμσίν* τὰ δένδρα σχίζονται, τὰ χεῖλη τοῦ ἀνθρώπου σκάζουν, ὁ οὐρανὸς φαίνεται κίτρινος καὶ ὁ ἥλιος μόλις φαίνεται. Λόγω τοῦ κλίματος στὴν Αἴγυπτο ἐνδημοῦν μερικὲς ἀρρώστειες (τραχώ-

ματα, δυσεντερία, χολέρα, πανώλης, τύφος και μηνιγγίτις).

Προϊόντα. Ἡ Αἴγυπτος χάρις στοὺς Νειλοφράκτες μέ, τοὺς ὁποίους γίνεται κανονικὸ καὶ συνεχὲς πότισμα τῶν ἀγρῶν, εἶναι χώρα εὐφορτωτάτη. Τὰ σπουδαιότερα προϊόντα τῆς εἶναι τὸ βαμβάκι, τὸ ρύζι, τὸ ζαχαροκάλαμο, τὰ σιτηρὰ καὶ ὁ καπνός.

Εἴσοδος τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ στὸ Πόρτ-Σάϊδ

Παράγει ἀκόμη φοῖνικες καὶ μπανάνες. Ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένη εἶναι καὶ ἡ κτηνοτροφία βοδιῶν, ἀγελάδων, προβάτων, αἰγῶν καὶ καμήλων.

Βιομηχανία ἔχει ζαχάρως, οἰνοπνεύματος, ὕφαντουργία καὶ καπνοβιομηχανία.

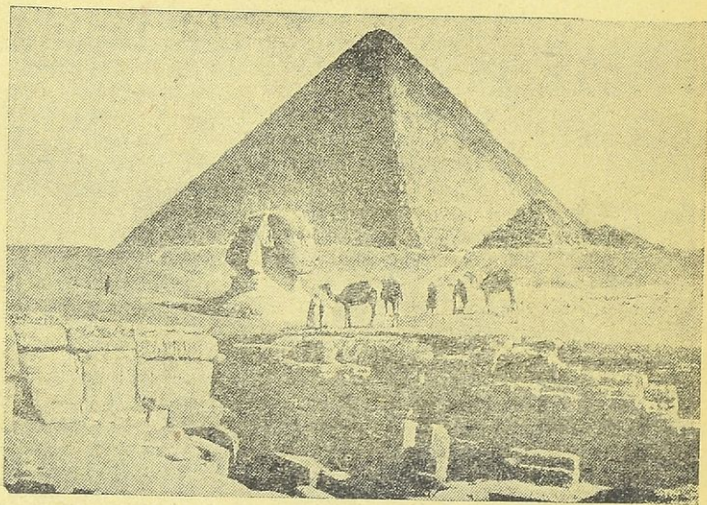
Πληθυσμός. Ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται σὲ 16 ἑκατ. κατοίκους. **Πόλεις.** Πρωτ. **Κάϊρον.** "Ἀλλες πόλεις **Ἀλεξάνδρεια** τὴν ὁποῖαν ἔκτισε ὁ Μ. Ἀλέξανδρος, **Πόρτ Σάϊδ**, **Ζαγαζίκ** καὶ **Κένα** πλησίον τῆς ὁποίας εὐρίσκονται τὰ ἐρείπια τῶν ἀρχαίων Θηβῶν.

Συγκοινωνία. Ἡ συγκοινωνία εἶναι πολὺ ἀναπτυγμένη

και πολλές σιδηροδρομικές γραμμές υπάρχουν και αυτοκινητόδρομοι και ατμοπλοϊκή συγκοινωνία με τις άλλες, χώρες δια των μεγάλων λιμένων της 'Αλεξανδρείας και του Πόρτ-Σάιτ.

Πολίτευμα. Συνταγματική Μοναρχία.

Ίστορία. Η Ίστορία της Αιγύπτου είναι η αρχαιότερα ιστορία του κόσμου. Πρὸ 5.000 ἐτῶν ἐκυβερνᾶτο ἀπὸ ντόπιους

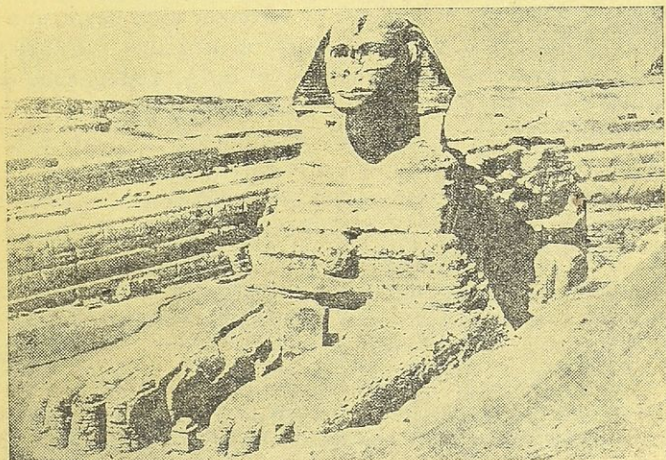

Μία ἐκ τῶν Πυραμίδων τῆς Αἰγύπτου

βασίλεις πού ἐλέγοντο Φαραώ. Ὑπάρχουν δὲ πολλὰ ἐρείπια πού μιλοῦν γιὰ τὸ μεγάλο πανάρχαιο πολιτισμὸ τῆς. Ἀπ' τὰ ἀξιοθέατα τῆς Αἰγύπτου εἶναι οἱ περίφημες *Πυραμίδες* πού εἶναι τάφοι ἀρχαίων βασιλέων. Ἀργότερα κατελήφθη ἀπὸ διαφόρους ξένους λαοὺς καὶ μόλις τὸ 1922 ἔγινε ἀνεξάρτητο βασίλειο.

Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Αἰγύπτου. Ὁ Ἑλληνισμὸς ἔπαιξε σπουδαῖον ρόλον στὴν Αἴγυπτο ὄχι μόνο ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν Πτολεμαίων, ἀλλὰ καὶ ἐνωρίτερα. Λέγεται ὅτι ὅταν ἓνας ἡγεμὼν τῆς Αἰγύπτου ὁ Ψαμίτιχος ἐξεδιώχθη ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, κατέφυγε στοὺς Ἕλληνας πειρα-

τάς, με τὴν βοήθειαν τῶν ὁποίων ἀνέκτησε τὸν θρόνον του. Τότε ἀντάμειψε τοὺς Ἑλληνας καὶ πολλοὺς πῆρε σωματοφύλακές του καὶ ἄλλους ἐγκατέστησε στὴ χώρα του. Ἀπὸ τότε οἱ Ἑλληνες ἔπαιξαν μεγάλο ρόλο ὡς πολιτικοί, ναυτικοί καὶ

Ἡ περίφημη Σφίγγα

ἔμποροι. Ἀπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ὁ Ἑλληνισμὸς ἐκυριάρχησε στὴν Αἴγυπτο καὶ ἡ Ἀλεξάνδρεια ἔγινε κέντρον Ἑλληνικῆς παιδείας. Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐπεκράτησε παντοῦ καὶ ὁ Ἑλλην. πολιτισμὸς διεδόθη. Ὁ Ἑλληνικὸς χαρακτήρ τῆς Ἀλεξανδρείας διατηρήθηκε καὶ στὴ Ρωμαϊκῇ ἐποχῇ καὶ πολλοὶ σοφοὶ πατέρες τῆς ἐκκλησίας ἀνεφάνησαν ὡς ὁ Μ. Ἀθανάσιος. Στὰ νεώτερα χρόνια πολλοὶ Ἑλληνες ἐγκατεστάθησαν στὴν Αἴγυπτο καὶ προώδευσαν προστατευθέντες ἀπὸ τὸν Χεδίβη Μεχμέτ Ἀλὴν, ὁ ὁποῖος κατήγετο ἀπ' τὴν Καβάλλα. Πολλοὶ μάλιστα ἀπ' αὐτοὺς ἔγιναν Ἐθνικοὶ εὐεργέται, ὡς ὁ Στουρνάρας, ὁ Τοσίτσας καὶ ὁ Μπενάκης. Σήμερα ὑπάρχουν ἀνθοῦσες Ἑλλην. κοινότητες στὴν Ἀλεξάνδρεια, στὸ Κάιρο, στὸ Πόρτ - Σάιτδ καὶ σ' ἄλλες πόλεις. Ὑπάρχει δὲ καὶ Ἑλλην. πατριαρχεῖον στὴν Ἀλεξάνδρεια.

2ον ΑΒΗΣΣΥΝΙΑ

Ἡ Ἀβησσυνία εἶναι μιὰ χώρα τῆς Ἀφρικῆς, ἡ ὁποία χάρις στοῦ ἀπρόσιτο ἔδαφός της καὶ τὴν ἀγάπη τῶν κατοίκων της πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, οὐδέποτε κατεκτήθη ὀριστικὰ οὔτε ἀπὸ Εὐρωπαίους οὔτε ἀπὸ βαρβάρους ἐπιδρομεῖς. Ἡ Ἀβησσυνία (ἡ Αἰθιοπία, ὅπως τὴν ὀνομάζουν οἱ κάτοικοί της), μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἦταν ἀνεξερευνήτη, γιατί οἱ κάτοικοί της δὲν ἐπέτρεπον σὲ ξένους νὰ εἰσχωρήσουν σ' αὐτὴ φοβούμενοι κατακτητικὰς βλέψεις. Ἀπὸ τὶς περιγραφὰς τολμηρῶν ἐξερευνητῶν μαθαίνουμε ὅτι ἡ χώρα ἔχει θαυμασιὰ φύση καὶ ὑπέροχα τοπεῖα, γι' αὐτὸ τὴν ὀνομάζουν «Ἐλβετία τῆς Ἀφρικῆς». Ἡ χώρα αὐτὴ ἐνδιαφέρει ἐξαιρετικὰ τοὺς Ἕλληνας, γιατί ἡ νεωτέρα ἱστορία της εἶναι στενὰ συνδεδεμένη μὲ τὴν δράση τολμηρῶν Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι εἴτε προσκληθέντες εἴτε μόνοι τους, προσέφερον μεγάλες ὑπηρεσίες στὴ χώρα καὶ ἐτίμησαν τὸ Ἑλληνικὸ ὄνομα. Γι' αὐτὸ οἱ Ἀβησσυνοὶ ἀγαποῦν ἐξαιρετικὰ τοὺς Ἕλληνας.

Θέση Ἑκταση - Ὅρια. Ἡ Ἀβησσυνία εἶναι μεσόγειος χώρα καὶ βρίσκεται στοῦ Κεντρικοῦ τμήματος τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς. Περιβάλλεται ἀπὸ κτήσεις τῶν Μεγάλων Δυνάμεων Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ἰταλίας ποὺ τὴν ἀποκλείουν ἀπὸ τὴ θάλασσα. Συνορεύει πρὸς Β. μὲ τὴν Ἐρυθραία, πρὸς Α. μὲ τὴν Ἐρυθραία καὶ τὴ Σομαλία, πρὸς Ν. μὲ τὴν Ἰταλικὴ Σομαλία καὶ τὴν Ἀγγλικὴ Κένυα καὶ πρὸς Δ. μὲ τὴν Ἀγγλικὴ Οὐγάνδα καὶ τὸ Ἀγγλοαιγυπτιακὸν Σουδάν. Ἡ ἑκτασὴ της εἶναι 1.120.000 τ. χ.

Ἐδαφός. Τὸ ἔδαφός τῆς Ἀβησσυνίας εἶναι ὄρεινὸ ἀποτελούμενον ἀπὸ ἓνα μεγάλο ὑψίπεδο ποὺ χωρίζεται ἀπὸ πολλὰ ὀροπέδια. Οἱ κορυφαὶ τοῦ ὑψιπέδου φθάνουν 4300—4600 μ. Οἱ πλαγιὲς τῶν ὀρέων κατέρχονται καὶ σχηματίζουν βαθιεῖς χαράδρες καὶ κοιλάδες στὶς ὁποῖες ρέουν ὀρμητικοὶ χεῖμαρροι. Μεταξὺ τῶν ὀροπεδίων σχηματίζονται εὐφορώτατες πεδιάδες μὲ πλουσίαν βλάστηση. Τὸ ψηλότερο βουνὸ εἶναι τὸ *Ρὰς-Ντασάν* (4620 μ.), *Ἀμπο-Γιάρετ* (4536 μ.) καὶ *Ἀγιασάτρα* (4150 μ.).

Ποταμοὶ καὶ λίμνες. Ἡ Ἀβησσυνία ἔχει πολλοὺς καὶ μεγάλους ποταμούς, οἱ σπουδαιότεροι τῶν ὁποίων εἶναι ὁ *Κνα-*

νοῦς *Νεῖλος* ποῦ τὸν λένε Ἀμπάϊ, ὁ *Τζούμπα* καὶ ὁ *Ῥμπο*. *Δίμνες* ἔχει τὴν *Τάνα* ἀπ' τὴν ὁποίαν πηγάζει ὁ Νεῖλος, τὴ *Στεφανία* καὶ τὴν *Μαργαρίτα*.

Κλίμα. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς Ἀβησσυνίας ἔχει κλίμα ὑγιεινὸ καὶ εὐχάριστο. Στὰ ψηλὰ μέρη τὸ κλίμα εἶναι ψυχρὸ

Κυνηγοί ἐλεφάντων (Ἀβησσυνία)

ἀλλὰ μετριάζεται ἀπ' τὴ θερμότητα τοῦ Ἰσημερινοῦ. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ λεκανοπέδια ὅπου τὸ κλίμα εἶναι θερμὸ, ἐλῶδες καὶ ἀνθυγιεινὸ. Στὴν Ἀβησσυνία πέφτουν πολλὲς βροχὲς ἰδίως ἀπὸ τὸν Ἰούνιο ὡς τὸ Σεπτέμβριο.

Φυτὰ καὶ ζῶα. Ἡ Ἀβησσυνία ἔνεκα τῶν ἀφθόνων βροχῶν καὶ τῶν πολλῶν ποταμῶν ἔχει πλουσίαν βλάστηση. Τὰ δάση τῆς εἶναι ἀπέραντα, φύονται δὲ δένδρα ποῦ δὲν ἀπαντῶνται σὲ ἄλλες χῶρες, ὡς π.χ. τὸ *ντούκ*, ἀπ' τοὺς καρποὺς τοῦ ὁποίου βγάζουν λάδι καὶ τὸ *τέφι* ἀπ' τὸ ὁποῖον βγάζουν ἀλεῦρι, μὲ τὸ ὁποῖον κάνουν τὸ ψωμί τους οἱ ἰθαγενεῖς. Στὴν Ἀβησσυνία ζοῦν ὅλων τῶν εἰδῶν τὰ ἄγρια θηρία: Λέων, πάνθηρ, ἐλέφας,

ἵπποπόταμος, ρινόκερος, πίθηκος κ.λ.π. Ζοῦν ἐπίσης παντὸς εἵδους πουλιά καὶ δηλητηριώδη φεΐδια.

Π ρ ο ῖ ὄ ν τ α. Ἡ Ἀβησσυνία εἶναι ἀπ' τὴς εὐφορώτερες χῶρες τοῦ κόσμου. Σὲ πολλὰ μέρη οἱ κάτοικοι δὲν ἔχουν ἀνάγκη νὰ καλλιεργήσουν, γιατί φύονται μόνα τους ὅλα τὰ προϊόντα ποὺ χρειάζονται γιὰ τὴ διατροφή τους. Ἐκτὸς τοῦ *ντοῦκ* καὶ τοῦ *τέφι* παράγεται ἐξαιρετικὸς καφφές, ἰδίως στὴν περιφέρεια Κάφφα, ἀπ' τὴν ὁποῖαν πῆρε καὶ τὸ ὄνομα καφφές. Παράγονται ἀκόμη δημητριακά, λαχανικὰ καὶ φρούτα. Ἡ κτηνοτροφία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη καὶ ἀποτελεῖ τὴ βάση τοῦ πλούτου τῆς χώρας. Τρέφονται βόδια, πρόβατα, γίδια, ἄλογα καὶ μουλάρια. Καὶ ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος εἶναι μεγάλος, ὑπάρχουν κοιτάσματα σιδήρου καὶ χαλκοῦ, εἶναι ὅμως ἀνεκμετάλλευτα, γιατί οἱ Ἀβησσυνοὶ φοβοῦνται νὰ παραχωρήσουν τὴν ἐκμετάλλευση σὲ ξένους, γιὰ νὰ μὴ δώσουν ἀφορμὴ ἐπεμβάσεως στὰ ἑσωτερικά τους.

Ἐ μ π ὀ ρ ι ο ν. Ἡ Ἀβησσυνία ἂν καὶ περιβάλλεται ἀπὸ ξένες χῶρες καὶ δὲν ἔχει λιμάνια, ἐν τούτοις ἔχει ζωηρὸ ἐξαγωγικὸ ἐμπόριο, ἰδίως κτηνοτροφικῶν προϊόντων. Ἐξάγει ἀκόμη καφφέ, μέλι καὶ ἐλεφαντόδοντες. Ἡ ἐξαγωγή γίνεται ἀπ' τὸ Γαλλικὸ λιμένα τοῦ *Τζιμποντί*, μὲ τὸν ὁποῖον συνδέεται σιδηροδρομικῶς.

Πληθυσμός. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀβησσυνίας ἀνέρχεται σὲ 15 ἑκατομ. κατοίκους. Οἱ Ἀβησσυνοὶ εἶναι μῖγμα τῶν Ἀράβων καὶ τῶν Σημιτῶν, γιὰ τὸ οἱ Ἀραβες τοὺς λένε «χαμπέζ», δηλ. ἀνακατεμένοι. Χωρίζονται σὲ φυλές, οἱ σπουδαιότερες τῶν ὁποίων εἶναι οἱ *Γκάλα*, οἱ *Σωμαλοὶ* καὶ οἱ *Ντιανακίλ*. Ἐχουν ἀνάστημα μέτριον, χρῶμα καστανὸ καὶ μαῦρο, μάτια μαῦρα καὶ χεῖλη παχιὰ. Εἶναι λιτοδίαιτοί, φιλόξενοι, εὐγενεῖς καὶ γενναῖοι. *Πόλεις.* Πρωτεύουσα ἡ *Ἀνῖς* - *Ἀμπέμπα*. Ἄλλες πόλεις *Ἀξώμη*, *Χαράρ*, *Ντιρεντάουα*.

Σ υ γ κ ο ι ν ω ν ῖ α. Ἑλλιπῆς.

Θ ρ η σ κ ε ῖ α. Χριστιανοὶ μονοφυσῖται καὶ λίγοι Μωαμεθανοὶ καὶ Ἑβραῖοι.

Π ο λ ῖ τ ε υ μ α. Αὐτοκρατορία. Ὁ αὐτοκράτωρ λέγεται Νεγκοὺς Νεγκίστι (βασιλεὺς τῶν βασιλέων) Ἡ χώρα κυβερνᾶται

Φαραώ για λίγο καιρό. Κατά τους ρωμαϊκούς χρόνους ἔκαμαν δικό τους κράτος με πρωτεύουσα τὴν Ἀξώμη. Κατὰ τὸν 4ον αἰῶνα ἐδέχθησαν τὸν χριστιανισμόν καὶ εἶχαν ἐπίσημη γλῶσσα τὴν Ἑλληνική. Κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους συνεμάχησαν μετὸν Ἰουστινιανὸν ἐναντίον τῶν Ἀράβων. Στὰ νεώτερα χρόνια ἐπολέμησαν ἐπιτυχῶς ἐναντίον τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῶν Ἰταλῶν, τοὺς ὁποίους κατετρόπωσαν, ὑπὸ τὸν ἔνδοξον αὐτοκράτορα *Μενελικ* τὸ 1896. Αὐτὴ τῇ ντροπῇ θέλησε νὰ ξεπλύνῃ ὁ Μουσολίνι καὶ τοὺς ἐπετέθη κατὰ τὸ 1937 μετὰ δηλητηριώδη ἀέρια καὶ κατάρθωσε νὰ καταλάβῃ τὴν Ἀβησσυνία. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἥτταν τῶν Ἰταλῶν ἀπὸ τοὺς συμμάχους, ἡ Ἀβησσυνία ἔγινε καὶ πάλιν ἐλεύθερη.

Ἦδη καὶ ἔδιμα. Οἱ Ἀβησσυνοὶ ἔχουν περίεργα ἥθη καὶ ἔθιμα. Οἱ γυναῖκες ἐργάζονται καὶ οἱ ἄνδρες κάθονται στὰ καφενεῖα ἢ ὑφαίνουν στὸν ἀργαλειό, πού τοὺς ἀρέσει πολὺ. Περπατοῦν ξυπόλυτοι ἀκόμη καὶ οἱ ὑπουργοί, γιατί πιστεύουν πὼς τὸ νὰ φορῇ κανεὶς παπούτσια εἶναι σημεῖον μαλθακότητος. Περίεργη εἶναι καὶ ἡ δικαιοσύνη τους στὴν ὁποίαν ἐφαρμόζουν τὸ ρητὸ «ὄφθαλμόν ἀντὶ ὄφθαλμοῦ...», ὅταν π. χ. κλέψῃ κανεὶς τοῦ κόβουν τὸ χέρι. Ἀπὸ ἡλικίας 10 ἐτῶν ὁ Ἀβησσυνὸς ὀπλοφορεῖ καὶ ἀσκεῖται στὰ ὅπλα. Ὀπλοφοροῦν ὅμως μόνον οἱ χριστιανοὶ πού εἶναι οἱ ἄρχοντες τῆς χώρας. Στὸν πόλεμο πηγαίνουν μετὰ χαρὰ ἀκολουθοῦμενοι ἀπὸ τίς γυναῖκες, ἀδελφές, μητέρες καὶ παιδιὰ. Οἱ γυναῖκες ἐκτελοῦν βοηθητικὰς ὑπηρεσίαις καὶ προτρέπουν τοὺς ἄνδρες τοὺς νὰ πολεμήσουν γενναῖα. Ἄν δειλιάσῃ κανεὶς τὸν γιουχαῖζουν καὶ ἂν ρίξῃ τὰ ὅπλα τοῦ τὸν λιθοβολοῦν.

3ον ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΛΙΒΕΡΙΑΣ

Ἡ Δημοκρατία τῆς Λιβερίας ἱδρύθη ἀπὸ Ἀφρικανοὺς μαύρους δούλους πωληθέντας εἰς Ἀμερικανοὺς καὶ ἀπελευθερωθέντας ἀπ' αὐτοὺς.

Ὅρια καὶ Ἔκταση. Βρίσκεται στὴν εἴσοδο τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας, ἔχει ἔκταση 95.400 τ. χ. καὶ συνορεύει πρὸς Β. μετὰ τὴν Γαλλικὴ Γουϊνέα, πρὸς Α. μετὰ τὴ Γαλλικὴ ἀποικία τῆς

Ἀκτῆς τοῦ Ἐλεφαντιόδοντος, πρὸς Ν. μετὸν Ἀτλαντικὸν καὶ πρὸς Δ. μετὴν Ἀγγλικὴ ἀποικία **Σιέρρα - Λεόνε**.

Ἔδαφος. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας δὲν ἔχει τελείως ἐξερευνηθῇ, γιατί οἱ τοπικὲς ἀρχὲς δὲν ἐπιτρέπουν τὴν εἴσοδον σὲ ξένους, φοβούμενοι πολιτικὴ ἀνάμιξη. Ἔτσι εἶναι γνωστὴ μόνον ἡ παραλιακὴ χώρα, ἡ ὁποία παρουσιάζει πολλὰς ἐσοχάς, λιμνοθάλασσες καὶ τέλματα, ποὺ σχηματίζονται ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ποταμούς. Οἱ σπουδαιότεροι ποταμοὶ εἶναι ὁ **Μάνο**, ὁ **Μάφα** καὶ ὁ **Ἀγ. Παῦλος**, ὅλοι πλωτοὶ ἀπὸ μικρὰ πλοῖα. Στὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας ὑπάρχουν μερικὲς ὁροσειρές, σπουδαιότερα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ **Σάτρο**.

Κλίμα. Θερμὸ καὶ ὑγρό.

Φυτὰ καὶ ζῶα. Ἡ Λιβερία καλύπτεται ἀπὸ πυκνὰ δάση τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦνται ἀπὸ κομμιόδενδρα, φοῖνικες, ἀνανάδες, ἔβένους, καφεόδενδρα καὶ μπαμποῦ. Ζῶα ζοῦν λέοντες, ἐλέφαντες, πίθηκοι καὶ ἀντιλόπες.

Προϊόντα. Ἡ Λιβερία εἶναι χώρα εὐφορῇ, ἀλλὰ δὲν καλλιεργεῖται συστηματικὰ, γιατί τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν κατοίκων ζοῦν βίον νομαδικὸν καὶ ἀπολίτιστον. Τὰ σπουδαιότερα προϊόντα εἶναι καφές, κακάο, ζαχαροκάλαμο, ρύζι, βαμβάκι καὶ ἀραβόσιτος.

Πληθυσμός. Ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται σὲ 2 ἑκατ. κατοίκους ἐκ τῶν ὁποίων λίγοι εἶναι λευκοὶ καὶ οἱ ὑπόλοιποι ἰθαγενεῖς μαῦροι. Πρωτεύουσα **Μονροβία**.

Πολίτευμα: Δημοκρατία.

Ἱστορία. Μέχρι τοῦ 19ου αἰῶνος ἡ Λιβερία ἦτο γνωστὴ μετὸ ὄνομα «Ἀκτὴ τῶν Κόκκων» καὶ ἦτο τὸ κυριώτερον κέντρο τοῦ ἐμπορίου τῶν δούλων. Τὸ ἔτος ὅμως 1821, μερικοὶ Ἀμερικανοὶ φιλάνθρωποι ἀγόρασαν ἀπὸ ἓνα ἰθαγενὴ φύλαρχον, μιὰ μικρὴ νησίδα στὶς ἀκτὲς τῆς Λιβερίας καὶ ἐκεῖ ἐγκατέστησαν 30 οἰκογένειες ἀποίκων μαύρων. Ἀργότερα ἡ φιланθρωπικὴ ἐταιρεία «Ἀμερικανικὴ Ἐταιρεία Ἀποικισμοῦ» ἀγόρασε πολλοὺς μαύρους τοὺς ὁποίους ἀπελευθέρωσε καὶ ἐγκατέστησε κατὰ μῆκος τῶν νήσων τῆς Λιβερίας. Οἱ ἀποικοὶ αὐτοὶ προσοικειώθησαν τοὺς ἰθαγενεῖς καὶ ἐκήρυξαν τὴν χώραν ἀνεξάρτητην Δημοκρατίαν (1847). Στὴ νησίδα ποὺ ἐγκατεστάθησαν οἱ

πρώτοι ἄποικοι ἔκτισαν μιὰ πόλη ποὺ τὴν ὠνόμασαν *Μονροβία* ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ προέδρου τῶν Ἑν. Πολιτειῶν *Μονρόε*. Ἀργότερα ὁλόκληρη ἡ χώρα ὠνομάσθη Λιβερία, δηλ. χώρα τῆς ἐλευθερίας.

Εὐρωπαϊκὲς κτήσεις

Ἐκτὸς ἀπ' τὴν Αἴγυπτον, τὴν Ἀβησσυνία καὶ τὴ Λιβερία οἱ ἄλλες χώρες τῆς Ἀφρικῆς εἶναι Εὐρωπαϊκὲς κτήσεις καὶ ἀνήκουν σὲ διάφορα κράτη.

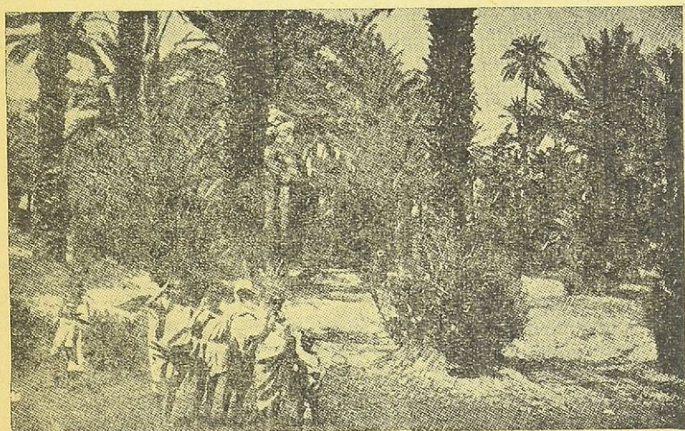
Α') ΓΑΛΛΙΚΕΣ ΚΤΗΣΕΙΣ

Ἡ Γαλλία κατέχει παραπάνω ἀπὸ 1/4 τῆς Ἀφρικῆς. Οἱ Γαλλικὲς ἀποικίες ἔχουν ἑκτασὴ 3.113.000 τ. χ. καὶ πληθυσμὸ 30 ἑκατ. κατοίκους, εἶναι δὲ οἱ ἑξῆς:

α') Τύνις - Ἀλγέριον - Μαρόκον. Βρίσκονται καὶ οἱ τρεῖς στὴ Βόρ. Ἀφρικὴ πρὸς τὴν πλευρὰν τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Οἱ χώρες αὐτὲς λέγονται καὶ χώρες τοῦ Ἀτλαντος καὶ εἶναι οἱ σπουδαιότερες Γαλλικὲς ἀποικίες. Παράγουν δημητριακὰ, κρασί, λάδι, χουρμάδες, διάφορα φρούτα καὶ ἔχουν μεγάλη κτηνοτροφία. Οἱ κάτοικοι εἶναι Μουσουλμᾶνοι Βέρβεροι. Οἱ κάτοικοι τοῦ Ἀλγερίου ἦσαν στὰ παλῆα χρόνια κούρσάροι καὶ ἐλυμαίνοντο τὴν Μεσόγειο. Τὸ Μαρόκο βρίσκεται κοντὰ στὸ Γιβραλτάρ καὶ οἱ κάτοικοί του εἶναι ἀπολίτιστοι καὶ σκληροί. Οἱ σπουδαιότερες πόλεις εἶναι ἡ *Τύνις*, τὸ *Ἀλγέριον*, τὸ *Φέξ* καὶ ἡ *Ταγγέρη* ποὺ εἶναι διεθνὴς πόλις.

β') Γαλλικὴ Δυτικὴ Ἀφρικὴ. Περιλαμβάνει τὴ *Σαχάρα*, τὴ *Σενεγάλη*, τὴ *Γαλλικὴ Γουϊνέα*, τὸ *Σουδάν*, τὴν *Ἀκτὴ τοῦ Ἐλεφαντόδοντος*, τὴ *Δαχομήνη*, τὴν *Ἀνω Βόλτα* καὶ τὴν *Νίγηρα*. Ἡ *Σαχάρα* εἶναι μεγάλη σὰν τὴν Εὐρώπη περίπου. Εἶναι ὅμως ἔρημος, ἡ μεγαλύτερη ἔρημος τοῦ κόσμου. Ἐχει ἑκτασὴ 9.200.000 τ. χ. Εἶναι δὲ σὰν μιὰ ἀπέραντη θάλασσα ἄμμου. Ἡ ἀτμόσφαιρά της δὲν ἔχει διόλου ὕδατμούς, γι' αὐτὸ οἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου φλογίζουν τὴν ἄμμο καὶ κάνουν ἀνυπόφορη τὴν

ζέστη. "Αν φυσήξη άέρας σηκώνει τεράστια σύννεφα άμμου καί κάνει λόφους εκεί που άλλοτε δέν υπήρχον. Γιαυτό ή συγκοινωνία είναι πολύ επικίνδυνη, γιατί πολλές φορές όλόκληρα καραβάνια θάπτονται κάτω από βουνά άμμου, όταν φυσάει ό τρομερός *σιμούν*, που είναι θερμός καί ξηρός. Γιαυτό οί Γάλλοι

Μία δασίς στη Σαχάρα

έχουν κάμει φάρους μέσα στην άμμο, για να βοηθούν τους ταξιδιώτες να βρίσκουν τό δρόμο. Τό *έδαφος* της Σαχάρας άλλοι είναι χαμηλό, άλλοι σχηματίζει βουνά που φθάνουν εις 3 000 μ.ΰψους καί άλλοι σχηματίζουν λόφους που μετακινούνται άναλόγως του άέρος. Άναλόγως δέ του έδάφους ή έρημος έχει διάφορα όνόματα, όπου τό έδαφος είναι πετρώδες λέγεται *ταζιλί*, όπου είναι χαλικώδες τό λένε *σερίφ* καί όπου είναι άμμώδες τό λένε *αρέγκ*. *Κλίμα*. Τό κλίμα είναι ξηρό, υπάρχουν περιφέρειες που κάνει καί δέκα χρόνια να βρέξη. Η θερμοκρασία φθάνει την ήμέρα 50° βαθμούς καί τη νύχτα κατεβαίνει τρεις βαθμούς κάτω του μηδενός. Στη Σαχάρα φυσούν δυνατοί θερμοί άνεμοι που τους λένε *σιμούν*, *Τζεμπελί*, *χαρματιάν* κλπ. Παρ' όλα αυτά ή Σαχάρα δέν είναι έντελώς έρημος ούτε καί άκατοίκητη. Υπάρχουν όάσεις με πλουσιωτάτη βλά-

στηση φοινίκων καὶ ἄλλων δένδρων. Οἱ κάτοικοι τῆς Σαχάρας ἀνέρχονται σὲ 2 ἑκατ., εἶναι νομάδες, ἀσχολούμενοι μὲ τὴν κτηνοτροφία καὶ τὴ ληστεία. Εἶναι ἀνυπότακτοι καὶ συχνὰ ἐπαναστατοῦν κατὰ τῶν Γάλλων. Ἀπ' τὶς ἄλλες ἀποικίες τῆς Γαλλικῆς Δυτικῆς Ἀφρικῆς σπουδαιότερες εἶναι ἡ Σενεγάλη ποὺ παράγει φυστίκια καὶ πολλὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα. Ἐδῶ εἶναι καὶ ἡ πόλη *Ντακάρ* πρωτεύουσα τῆς Γαλλ. Δυτ. Ἀφρικῆς. Σ' αὐτὴν ἔγινε ἡ ἀπόβαση τῶν συμμάχων στὸν τελευταῖον πόλεμο, γιὰ νὰ διώξουν τοὺς Γερμανοῖταλους ἀπὸ τὴν Ἀφρικῇ. Τὸ *Σουδάν* παράγει γεωργικὰ προϊόντα καὶ ἔχει πολλὰ ὀρυκτά. Ἡ *Γουϊνέα* παράγει φυστίκια, καουτσούκ, βαμβάκι καὶ καφέ. Οἱ ἄλλες ἀποικίες εἶναι ἀσήμαντες.

γ') Γαλλικὴ Ἰσημερινή Ἀφρικῇ. Ἡ Γαλλικὴ Ἰσημερινή Ἀφρικῇ περιλαμβάνει τὶς ἐξῆς ἀποικίες: *Γκαμπούν*, *Κόγγο*, *Οὐμπανγκί*, *Σαρί*, *Τσάντ* καὶ *Καμερούν*. Ἔχει περὶ τὰ 4 ἑκατ. κατοίκους καὶ παράγει καουτσούκ, μπανάνες, φοινικόλαδο, ἐλεφαντόδοντο, ξυλεῖα καὶ ἔχει πολλὰ ὀρυκτά.

Β') ΑΓΓΛΙΚΕΣ ΚΤΗΣΕΙΣ

Οἱ Ἀγγλικὲς κτήσεις εἶναι μικρότερες σὲ ἑκταση ἀπ' τὶς Γαλλικὲς, ἔχουν ὅμως περισσότερο πληθυσμό. Εἶναι πολλὲς καὶ εἶναι σκορπισμένες σὲ ὅλη τὴν Ἀφρικῇ. Οἱ σπουδαιότερες εἶναι ἡ *Νοτιοαφρικανικὴ Ἑνωσις* καὶ τὸ *Ἀγγλοαιγυπτιακὸν Σουδάν*.

Χ α) Ν ο τ ι ο α φ ρ ι κ α ν ι κ ῇ Ἑ ν ω σ η

Ἡ *Νοτιοαφρικανικὴ Ἑνωσις* πιάνει τὸ νοτιώτερον τμήμα τῆς Ἀφρικῆς ἔχει ἑκταση 1.223.000 τ. χ. καὶ πληθυσμὸν περὶ τὰ 10 ἑκ. κατοίκους ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 2 ἑκ. εἶναι λευκοί. Ἡ Νοτιοαφρικανικὴ Ἑνωσις ἀποτελεῖ ὁμοσπονδίαν διαφόρων Ἀγγλικῶν ἀποικιῶν. Οἱ ἀποικίες αὐτὲς εἶναι σήμερα Ἐπαρχίες τῆς Νοτιοαφρικανικῆς Ἑνώσεως, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ μίαν ἀπὸ τὰς *ὁμοσπόνδους κτήσεις* τῆς Ἀγγλικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἰδρύθη τὸ 1810. Τὸ ἔδαφος τῆς χώρας εἶναι εὐφορώτατο καὶ ἡ γεωργία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη. Παράγει σιτηρὰ, ἄφθονο βαμβάκι,

έσπεριδοειδή, φρούτα καὶ πτερὰ στρουθοκαμήλου. Ἡ κτηνοτροφία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη, τρέφονται πρόβατα, γίδια, βόδια, ἄλογα καὶ μουλάρια. Ἀλλὰ ἐκεῖνο ποὺ ἔχει μεγαλύτερη σημασία καὶ ἀποτελεῖ τὸ χαρακτηριστικὸ τῆς χώρας εἶναι ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος. Πρὸ πάντων τὰ περίφημο χρυσωρυχεῖα της. Στὴν ἐπαρχία *Τράνσβααλ* κοντὰ στὴν πόλη *Γιοχάνεσμπουργκ* βρίσκονται τὰ μεγαλύτερα χρυσωρυχεῖα τοῦ κόσμου. Εἰς δὲ τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ἀκρωτηρίου κοντὰ στὴν πόλη *Κιμπερλέϋ* τὰ μεγαλύτερα ἀδαμαντωρυχεῖα τοῦ κόσμου. Καὶ ἄλλα μέταλλα ἐξάγονται, ὡς πλατίνη, ἄργυρος, σίδηρος, κασσίτερος καὶ χαλκός. Μὲ λίγα λόγια ἡ Νοτ. Ἑνωσὴ θεωρεῖται ἀπ' τὶς πλουσιώτερες χώρες τοῦ κόσμου. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸ κλίμα εἶναι ἀπ' τὰ ὑγιεινότερα τοῦ κόσμου προσελκύει κάθε χρόνον ὄλο καὶ νέους Εὐρωπαίους ἀποίκους. Στὴ Νοτ. Ἑνωσὴ ὑπάρχουν πολλὲς ἀνθοῦσες ἐλληνικὲς παροικίαι. Οἱ Νοτιαφρικανοὶ ἀγαποῦν πολὺ τοὺς Ἑλληνας, ὁ δὲ μέχρι πρό τιнос πρωθυπουργὸς στρατάρχης *Σμάιτς*, τοῦ ὁποῦ το ὄνομα ἔχουμε δώσει σ' ἓνα ἀπ' τοὺς κεντρικοὺς δρόμους τῶν Ἀθηνῶν, εἶναι ἀπ' τοὺς καλύτερους φίλους τῆς Ἑλλάδος. Οἱ σπουδαιότερες πόλεις εἶναι ἡ *Πραιτωρία*, πρωτεύουσα τῆς χώρας, τὸ *Γιοχάνεσμπουργκ* καὶ τὸ *Κέϊπτάουν*, τὸ σπουδαιότερο λιμάνι τῆς Ἀφρικῆς.

β) Τὸ Ἀγγλοαιγυπτιακὸν Σουδάν

Τὸ Ἀγγλοαιγυπτιακὸν Σουδάν, ἐκτείνεται πρὸς Ν. τῆς Αἰγύπτου καὶ φθάνει εἰς τὸ Βελγικὸ Κογγό. Ἔχει ἑκτασὴ 2 600.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸ 7 ἑκατ. κατοίκους περίπου. Στὸ κέντρο τῆς χώρας ὑπάρχουν δύο ὑψίπεδα διὰ μέσου τῶν ὁποίων ρεεῖ ὁ Νεῖλος. Τὸ μεγαλύτερο τμήμα τῆς χώρας ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀμμώδεις ἐρήμους! Ἐδῶ βρίσκονται ἡ μεγάλη ἔρημος τῆς *Νουβίας* καὶ τμήματα τῆς Σαχάρας καὶ τῆς Λιβυκῆς ἐρήμου. Στὶς ἐρήμους αὐτὲς ὑπάρχουν πολυάριθμες ὁάσεις ποὺ συνδέονται μὲ συγκοινωνία διὰ καραβανίων μὲ τὴ Λιβύη, τὴν Αἴγυπτον καὶ τὸ Κογγό. Ἡ ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης παραλία τῆς εἶναι εὐθύγραμμος καὶ ἀλίμενη, μὲ μόνον δύο ὅρμους τοῦ *Πόρτ - Σουδάν* καὶ τοῦ *Σουακίν*. *Κλίμα*. Τὸ κλίμα στὰ βόρεια εἶναι ξηρὸ καὶ ὑγιεινὸ καὶ στὰ νότια ὑγρὸ καὶ ἀνθυγιεινόν. Ἐδῶ παρατηρεῖται τὸ περίεργον φαινόμενον τοῦ *ἀγνικα-*

τοπτρισμοῦ, κατὰ τὸ ὅποιον βλέπουμε τὰ μακρυνὰ ἀντικείμενα ποὺ σχηματίζουν τὰ εἶδωλά τους ἀντεστραμένα, ὅπως στὸ νερό. Παρατηρεῖται ἐπίσης τὸ φαινόμενο **Χαμπούμπ**, κατὰ τὸ ὅποιον λεπτὴ σκόνη ἄμμου σηκώνεται ψηλὰ μ' ἓνα ἐλαφρὸ φύσημα τοῦ ἀέρα. Τὸ χαμπούμπ, κάνει μεγάλες καταστροφές.

Φυτὰ καὶ ζῶα. Ἡ βλάστηση εἶναι πτωχὴ, μόνο στὶς ὁάσεις ὑπάρχουν φοῖνικες καὶ κομμιόδενδρα καὶ στὰ ὁροπέδια μερικὰ ἰσχνὰ δάση. Στὰ νότια ὅμως κοντὰ στὶς ὄχθες τοῦ Νείλου καὶ τῶν παραποτάμῶν τοῦ ἀφθονοῦν τὰ δάση καὶ οἱ ζοῦγκλες μέσα στὶς ὁποῖες ζοῦν ἄγρια θηρία.

Προϊόντα. Παράγει βαμβάκι, σουσάμι, ἐλαστικὸ κόμμι, χουρμάδες, ἔβενον, μπαμποῦ καὶ ἔχει μεγάλη κτηνοτροφία. Τὸ **ἐμπόριον** βρίσκεται στὰ χέρια τῶν Ἑλλήνων.

Πολιτικὴ κατὰστασις. Ἡ χώρα διοικεῖται ἀπὸ Ἀγγλο διοικητὴ τὸν ὅποιον διορίζει ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου. Πρωτ. εἶναι τὸ **Χαρτούμ**.

3) ΙΤΑΛΙΚΕΣ ΑΠΟΙΚΙΕΣ

Οἱ Ἰταλικὲς κτήσεις τῆς Ἀφρικῆς εἶναι ἡ **Λιβύη** στὴ Βόρ. Ἀφρικὴ καὶ ἡ Ἰταλικὴ **Σομαλία** καὶ **Ἐρυθραία** στὴν Α. Ἀφρικῇ.

α') **Λιβύη.** Ὀνομάζονται μ' ἓνα ὄνομα οἱ Ἰταλικὲς ἀποικίες **Τριπολίτιδα** καὶ **Κυρηναϊκὴ**. Ἡ Λιβύη εἶναι ξηρότερη καὶ ἡ περισσότερον ἄνυδρος χώρα τῆς Ἀφρικῆς. Τὸ ἔδαφός της δὲν εἶναι παρὰ μιὰ προέκταση τῆς ἐρήμου Σαχάρας. Ἐχει ὅμως καὶ πλούσιες ὁάσεις ποὺ ἀποτελοῦν τὸν μοναδικὸν πλοῦτον της. Ἡ ἔκτασή της εἶναι 1,5 ἑκατ. τ.χ. ὁ δὲ πληθυσμὸς της ἀνέρχεται σὲ 800.000 κατοίκους. Οἱ Ἰταλοὶ ἐκοπίασαν πολὺ νὰ ὑποτάξουν τοὺς ἰθαγενεῖς καὶ πιὸ πολὺ γιὰ τὴν κατασκευὴ ἀρδευτικῶν ἔργων γιὰ νὰ τὴν κάμουν ἀποδοτικὴ. Στὴν Κυρηναϊκὴ ὅπου τὸ ἔδαφος εἶναι κάπως εὐφορώτερο καθὼς καὶ στὰ παράλια καὶ τὶς ὁάσεις καλλιεργοῦνται σιτηρά, καπνός, ἐληές, ἐσπεριδοειδῆ καὶ ὑπάρχει μεγάλη κτηνοτροφία. Εἰς δὲ τὰ παράλιά της ἀλιεύονται σφουγγάρια. Οἱ σπουδαιότερες πόλεις εἶναι ἡ **Τρίπολις**, ἡ **Βεγγάλη**, ἡ **Ντέρνα** καὶ τὸ **Τομπρούν**. Στὸν τελευταῖο παγκόσμιον πόλεμον ἔγιναν ἐδῶ τρομερὲς μάχες με-

ταξὺ τῶν συμμάχων καὶ τῶν Γερμανοῖταλῶν ποὺ ἀπειλοῦσαν τὴν Αἴγυπτο.

β') **Ἰταλικὴ Σομαλία**. Βρίσκεται στὴν Ἀνατ. Ἀφρικὴ καὶ συνορεύει μὲ τὴν Ἀβησσυνία, τὴν Ἀγγλικὴ Σομαλία καὶ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν. Ἔχει ἔκταση 500.000 τ.χ. καὶ περὶ τὸ 1 ἑκατ. κατοίκους. Εἶναι χώρα πτωχή. Οἱ Ἴταλοὶ προσπάθησαν νὰ βοηθήσουν τὴν καλλιέργειαν τοῦ ζαχαροκαλάμου καὶ τοῦ ριζιοῦ καὶ ἔκαμαν ἀρδευτικὰ ἔργα. Παράγει ἀρωματικές οὐσίες, ρύζι, ζαχαροκάλαμο καὶ ἔχει κτηνοτροφία προβάτων καὶ καμήλων.

γ') **Ἐρυθραία**. Ἔχει ἔκταση 120.000 τ.χ. καὶ περὶ τὶς 500.000 κατοίκους. Παράγει σιτηρὰ, βαμβάκι, καφέ, καπνόν, ἔχει μεγάλη κτηνοτροφία καὶ ἐξάγει χρυσόν καὶ ἄλλα ὀρυκτά. Πρωτεύουσα ἡ **Ἀσμάρα**.

Μετὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον οἱ Ἰταλικὲς ἀποικίες κατελήφθησαν ἀπὸ τοὺς Ἀγγλους ὥσπου νὰ κανονίσῃ τὴν τύχην τους τὸ Συνέδριον τῆς Εἰρήνης.

4) ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΕΣ ΚΤΗΣΕΙΣ

Ἡ Πορτογαλία ἔχει στὴν Ἀφρικὴ τὶς ἐξῆς κτήσεις : Τὴν **Ἀγγόλα** στὴ Δυτ. Ἀφρικὴ, τὴ **Μοζαμβίκη** στὴ Νότιο Ἀφρικὴ, τὴν **Πορτογαλικὴ Γουίνέα** καὶ μερικὰ νησιά.

Ἡ **Ἀγγόλα** ἔχει ἔκταση 1.250.000 τ.χ. καὶ 2,5 ἑκ. κατοίκους. Παράγει ζαχαροκάλαμο, ρύζι, καφέ, καουτσούκ καὶ ἔχει μεταλλεῖα ἀδαμάντων. Ἡ **Μαζαμβίκη** ἔχει ἔκταση 770.000 τ.χ. καὶ 4 ἑκατομ. κατοίκους. Παράγει ζαχαροκάλαμο, ρύζι, καφέ καὶ βαμβάκι.

5) ΙΣΠΑΝΙΚΕΣ ΚΤΗΣΕΙΣ

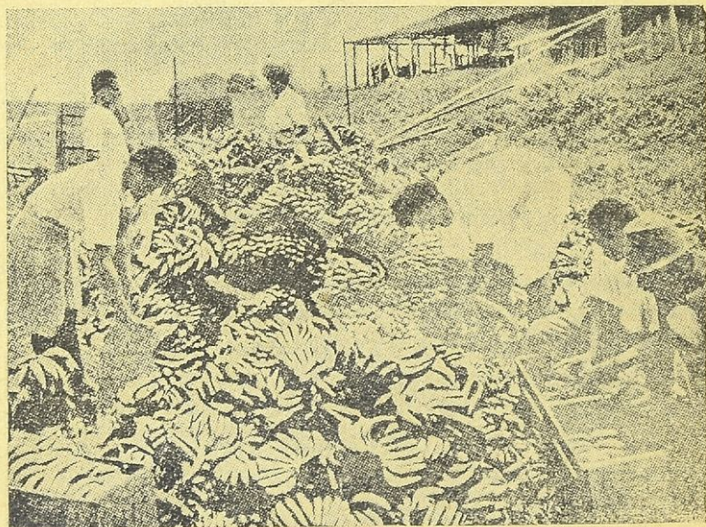
Οἱ Ἰσπανικὲς κτήσεις εἶναι τὸ **Ἰσπανικὸν Μαρόκον** στὴ Βόρ. Ἀφρικὴ, τὸ **Ρίο - νι - ὄρο** στὴν Ἀν. Ἀφρικὴ καὶ ἡ **Ἰσπανικὴ Γουίνέα** στὴν Κεντρικὴ.

α') Τὸ Ἰσπανικὸν Μαρόκον ἡ Ρίφ πιάνει τὴ Βόρ. πλευρὰ τοῦ τριγώνου τοῦ Μαρόκου. Παράγει σιτηρὰ, βαμβάκι, λάδι,

φρούτα καὶ ἔχει μεγάλη κτηνοτροφία. Πρωτεύουσα *Τετουάν*· ἔδρα τοῦ Σουλτάνου τοῦ Μαρόκου καὶ τοῦ Ἰσπανοῦ διοικητοῦ.

β') Τὸ Ρίο - ντ - ὄρο. Βρίσκεται κοντὰ στὸ Γαλ. Μαρόκο, εἶναι χώρα χαμηλὴ καὶ ἐρημικὴ καὶ οἱ κάτοικοί της καλλιεργοῦν φοῖνικες στὶς ὁάσεις καὶ ληστεύουν τὰ καραβάνια τῆς Σαχάρας. Πρωτ. *Βίλλια - Θινιέρος*, ἀεροπορικὴ βάση ποὺ χρησιμεύει γιὰ σταθμὸς τῶν ὑδροπλάνων ποὺ ἐκτελοῦν τὴν συγκοινωνία τῆς Δυτικῆς Ἀφρικῆς.

γ') Ἰσπανικὴ Γουϊνέα. Βρίσκεται κοντὰ στὸν κόλπο τῆς Γουϊνέας. Εἶναι εὐφορὴ καὶ παράγει φοινικόλαδο, καουτσούκ, ἑλεφαντόδοντες καὶ ξυλεία.

Συσκευάζουν μπανάνες στὸ Κογγό

6) ΒΕΛΓΙΚΕΣ ΚΤΗΣΕΙΣ

Τὸ Βέλγιον ἔχει ἀποικίαν τὸ *Βελγικὸ Κογγό* ποὺ βρίσκεται στὴν Κεντρικὴ Ἀφρικὴ καὶ περνᾷ ἀπ' ἐκεῖ ὁ Ἰσημερινός. Ἔχει ἔκταση 2.400.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸ 9 ἑκατ. κατοίκους. Διαρρέεται ἀπ' τὸν ὁμώνυμο ποταμὸ καὶ εἶναι ἀπὸ τὶς πιὸ

εὐφορες χώρες τοῦ κόσμου. Ἔχει πολλὰ δάση καὶ παράγει καουτσούκ, μπανάνες, ἐσπεριδοειδῆ καὶ λαχανικά. Ἔχει μεγάλη κτηνοτροφία καὶ πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, ὕδραργύρου καὶ γαιανθράκων. Πρωτ. *Λεοποντβίλ*, ἔδρα τοῦ Βέλγου Διοικητοῦ.

7) ΝΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Τὰ νησιά τῆς Ἀφρικῆς εἶναι ἡ *Μαδαγασκάρη*, οἱ *Κανάριοι*, ἡ *Μαδέρα*, αἱ *Κομόραι*, αἱ *Μασκαρέναι*, αἱ *Σεϋχέλαι* καὶ τὰ νησιά τῆς *Ἀναψυχῆς* (Ἀγ. Ἑλένη, Ἀνάληψη καὶ Τριστάν ντὲ Κοῦχα). Τὰ νησιά τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου καὶ τῆς Γουϊνέας. Ἡ Μαδαγασκάρη εἶναι τὸ μεγαλύτερο νησί, ἔχει περὶ τὰ 5 ἑκατ. κατοίκους. Εἶναι εὐφορωτάτη καὶ παράγει ρύζι, καφέ, ζαχαροκάλαμο, κακάο πιπέρι, βανίλια, καουτσούκ. Ἔχει πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ μολύβδου. Πρωτ. *Ταναναρίβη*. Ἀνήκει στὴ Γαλλία. Στὴ Γαλλία ἀνήκουν ἐπίσης καὶ αἱ Μασκαρίναι καὶ αἱ Κομόραι. Ἐνῶ αἱ Σεϋχέλλαι καὶ τὰ νησιά τῆς Ἀναψυχῆς ἀνήκουν στὴν Ἀγγλία. Ἀπ' τὰ ἄλλα νησιά τῆς Ἀφρικῆς ἡ μὲν Μαδέρα, γνωστὴ γιὰ τὸ περίφημο κρασί της, οἱ Ἀζόρες, τὰ νησιά τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου καὶ τῆς Γουϊνέας ἀνήκουν στὴ Πορτογαλία. Στὴ δὲ Ἰσπανία ἀνήκουν αἱ *Κανάριοι* νῆσοι γνωστὲς γιὰ τὸ γλυκὸ τους κλίμα. Εἶναι πατρίδα τῶν καναρινιῶν.

Ἑρωτήσεις

Ἀπὸ ποιὲς θάλασσες βρέχεται ἡ Ἀφρική; Ποῖα εἶναι τὰ ἐλεύθερα κράτη τῆς Ἀφρικῆς; Πῶς δ,τι ξέρεις ἀπ' τὴν ἱστορίαν τοῦ καθενός. Ποιὲς εἶναι οἱ πρωτεύουσές τους; Ποῖα εἶναι τὰ σπουδαιότερα προϊόντα τους; Πῶς δ,τι ξέρεις ἀπ' τὴ ζωὴ τῶν κατοίκων τους. Ποῖα εἶναι τὰ μεγαλύτερα βουνὰ καὶ ποῖα τὰ μεγαλύτερα ποτάμια τῆς Ἀφρικῆς; Μὲ ποιὲς χώρες τῆς Ἀφρικῆς ἔχει μεγάλη σχέση ἡ Ἑλλάς; Ποῖα κράτη ἔχουν ἀποικίες στὴν Ἀφρική; Ποιὲς εἶναι οἱ σπουδαιότερες Ἀγγλικὲς ἀποικίες στὴν Ἀφρική;

Γ') Α Μ Ε Ρ Ι Κ Η

Ἡ Ἀμερικὴ εἶναι ἡ πιὸ ἐνδιαφέρουσα ἀπ' ὅλας τὰς ἡπείρους. Ὀνομάζεται καὶ Νέος Κόσμος, γιατί ἀνεκαλύφθη τὸ 1492 μ. Χ. Ἡ ἀνακάλυψή της γέννησε πολλὰς ἐλπίδες στὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης μαζεύτηκαν ἐκεῖ, βρῆκαν μιὰ νέα πατρίδα καὶ δημιούργησαν μιὰ νέα ζωὴ καὶ ἓνα νέο πολιτισμό. Σὲ καμμιά ἄλλη ἡπειρο δὲν κατώρθωσαν οἱ Εὐρωπαῖοι νὰ ἐκτοπισουν καὶ ἐξαφανίσουν τοὺς ἰθαγενεῖς καὶ νὰ δημιουργήσουν νέα καὶ ἰσχυρὰ κράτη, σὰν τὰ καλύτερα Εὐρωπαϊκά. Ἡ Ἀμερικὴ ἐκτείνεται ἀπ' τὸ Βόρ. ὡς τὸ Νότιο Πόλο καὶ περνᾷ ἀπ' αὐτὴ ὁ Ἰσημερινός. Παρουσιάζει δὲ τὴ μεγαλυτέρα ποικιλία κλίματος ἀπ' ὅλας τὰς ἡπείρους. Τὸ κλίμα ἔχει ἐπίδραση καὶ στοὺς κατοίκους, οἱ ὅποιοι παρουσιάζουν μεγάλες διαφορὰς καὶ ἀντιθέσεις στὴ φυσικὴ διάπλαση, στὴ ζωὴ καὶ στὸν πολιτισμό. Οἱ ἴδιες διαφορὰς παρατηροῦνται καὶ στὰ φυτὰ καὶ στὰ ζῶα. Μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς πὼς δὲν ὑπάρχει φυτὸ ἢ ζῶο ποὺ ὑπάρχει στὶς ἄλλες ἡπείρους καὶ δὲν ἀπαντᾷται στὴν Ἀμερικὴ. Μοιάζει σὰν ἓνας τεράστιος ζωολογικὸς καὶ βοτανικὸς κήπος, ὅπου ἔχουν συγκεντρωθῇ ὅλων τῶν εἰδῶν τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα. Ἡ Ἀμερικὴ ἀνεκαλύφθη ἀπὸ τὸν Χριστόφορον Κολόμβον, ὠνομάσθηκε δὲ Ἀμερικὴ ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀμέρικου Βεσπούκη, ὁ ὅποιος τὴν περιέγραψε σ' ἓνα βιβλίο του. Ἡ Ἀμερικὴ βρίσκειτὶς ὁλόκληρη στὸ Δυτικὸ ἡμισφαίριο.

Ἔκταση - διαίρεση. Ἡ Ἀμερικὴ ἔχει ἐπιφάνεια 42 ἑκατ. τ. χ. εἶναι δηλ. ἡ δευτέρα μετὰ τὴν Ἀσίαν ἡπειρος τῆς γῆς καὶ τετραπλασίαν τῆς Εὐρώπης, πιάνει δὲ τὰ 28 ἑκατοστὰ τῆς στερεᾶς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Στὸ μῆκος εἶναι ἡ μεγαλυτέρα ἡπειρος. Διαιρεῖται σὲ τρία τμήματα: Τὴ **Βόρειο**, τὴ **Νότιο** καὶ τὴν **Κεντρικὴ**. Ἡ Βόρειος καὶ Νότιος ἔχουν τὴν ἴδια περίπου ἔκταση καὶ μοιάζουν σὰν δυὸ μεγάλα τρίγωνα. Ἡ δὲ Κεντρικὴ ποὺ εἶναι ἐνὼνι, εἶναι ἓνα στενὸ καὶ ἀκανόνιστο τμήμα ξηρᾶς, τὸ ὅποion σχηματίζει πρὸς Ν. τὸν Ἰσθμὸν Παναμᾶ, ὁ ὅποιος ἔχει πλάτος 75 χιλιομ.

Ἔδαφος. Ἡ Ἀμερικὴ διασχίζεται σ' ὅλο τὸ μῆκος της

ἀπὸ μακρὰ ἀλυσίδα ὁρέων ἢ ὁποῖα ἐκτείνεται σ' ὅλο τὸ μῆκος παραλίῳ τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ ὀνομάζονται εἰς μὲν τὴν Βόρ. Ἀμερικὴ *Βραχώδη ὄρη* (6238 μ. ὕψος), εἰς δὲ τὴν Νότιον *Κορδιλιέρας τῶν Ἀνδεων* (7025 μ. ὕψος). Πρὸς τὴν παραλίαν τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὅμως ἐκτείνονται ἀπέραντες πεδιάδες διαρρεόμενες ἀπὸ μεγάλους πλωτοὺς ποταμοὺς καὶ δὲν ὑπάρχουν παρὰ μικρὰ ὑψίπεδα, τὰ ὁποῖα εἰς μὲν τὴν Βόρ. Ἀμερικὴν λέγονται *Ἀπαλάχια*, εἰς δὲ τὴν Νότιον ὀροπέδια τῆς Βραζιλίας. Ἡ Βόρ. Ἀμερικὴ ἔχει τὸν μεγαλύτερον σὲ μῆκος ποταμὸν τῆς γῆς, τὸν *Μισισσιππῆ*, ἡ δὲ Νότιος τὸν πλατύτερον καὶ πολυυδροτόρον, τὸν *Ἀμαζόνιον*.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Ἀμερικῆς εἰς μὲν τὰ Βόρεια καὶ τὰ Νότια εἶναι ψυχρότατο (γιατί;) εἰς δὲ τὸ μέσον θερμότατο (γιατί;). Πρὸς τὰ βόρεια καὶ τὰ νότια τῆς θερμῆς ζώνης τὸ κλίμα εἶναι εὐκρατο.

Φυτὰ καὶ ζῶα. Ἡ βλάστησις τῆς Ἀμερικῆς εἶναι ποικίλη καὶ διαφέρει κατὰ περιοχὰς ἀναλόγως τοῦ κλίματος. Ἡ Νότιος ὑπερέχει ἀπ' ὅλες τὰς ἄλλας χώρας τῆς γῆς σὲ πλοῦτο καὶ πυκνότητα βλαστήσεως. Στὴ Βόρειο ὑπάρχουν ἄφθονα δάση με γιγαντιαῖα δένδρα. Ἐνῶ στὴν Κεντριὴ ὑπάρχει τροπικὴ βλάστησις (φοῖνικες, κακαόδεντρα, ζαχαροκάλαμο κλπ.). Ἡ Ἀμερικὴ εἶναι πατρίδα δυὸ σπουδαίων φυτῶν: τῆς πατάτας ποῦ μᾶς ἦλθε ἀπὸ τῆ Χιλῆ καὶ τοῦ ἀραβοσίτου, τοῦ ὁποῖου πατρίδα εἶναι ἡ Παραγουάη. Ἀπὸ τὰ ἄγρια ζῶα ζοῦν ὁ *πούας* (Ἀμερ. λέων), ὁ λαγουάρος, ἡ ἀρκοῦδα, ὁ πίθηκος κλπ. Τὰ ζῶα καὶ φυτὰ τῆς Βορ. Ἀμερικῆς μοιάζουν μὲ τῆς Εὐρώπης, γιατί καθὼς λένε ἦταν κάποτε ἐνωμένες, ἐνῶ τῆς Νοτίου διαφέρουν, γιατί ἦταν ἀπομονωμένη.

Πληθυσμός. Ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται σὲ 250 ἑκατ. κατοίκους ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 70 ἑκατοστὰ εἶναι λευκοὶ καὶ οἱ ὑπόλοιποι Ἐρυθρόδερμοι, νέγροι καὶ μιγάδες. /

ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἡ Βόρ. Ἀμερικὴ εἶναι τὸ σπουδαιότερο τμῆμα τῆς Ἀμερικῆς, γιατί ἐδῶ ὑπάρχουν τὰ σπουδαιότερα καὶ τὰ πιὸ πολιτισμένα κράτη.

Ἔκταση, Ὅρια καὶ Πληθυσμός. Ἡ ἔκτασή της εἶναι 19,5 ἑκατ. τ.χ. ὁ δὲ πληθυσμός ἀνέρχεται σὲ 160 ἑκατ. κατοίκους. Πρὸς Β. βρέχεται ἀπὸ τὸν Βόρ. παγωμένον ὠκεανόν. Ἐδῶ εἶναι ὁ Βερίγγειος πορθμὸς ποὺ τὴν χωρίζει ἀπὸ τὴν Ἀσία. Πρὸς Ν βρέχεται ἀπὸ τοὺς δύο μεγάλους ὠκεανούς καὶ στὸ στενότερο μέρος της συνορεύει μὲ τὴν Κεντρικὴ Ἀμερικὴ. Πρὸς Α. βρέχεται ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικόν καὶ Δ. ἀπὸ τὸν Εἰρηνικόν.

Ἔδαφος. Ἡ Βόρ. Ἀμερικὴ στὸ δυτικὸ της μέρος διασχίζεται ἀπὸ δύο μεγάλες ὀροσειρὲς τὰ *Βραχώδη ὄρη*, τῶν ὁποίων

Καταράκτες τοῦ Νιαγάρα

ἡ ψηλότερη κορφή *Μὰν Κίνλεϋ* εἶναι 6.250 μ. καὶ τὴ *Σιέρρα Νεβάδα*. Ἀνατολικά εἶναι τὰ Ἀπαλάχια. Ἀνάμεσα στὰ Βραχώδη καὶ τὰ Ἀπαλάχια ξανοίγεται μιὰ μεγάλη καὶ εὐφορη πεδιάδα, ποὺ τὴν διαρρέουν πολλοὶ καὶ μεγάλοι ποταμοί, τῶν ὁποίων ὁ σπουδαιότερος εἶναι ὁ Μισισιπῆς, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τοῦ κόσμου, μὲ τοὺς παραποτάμους του, τῶν ὁποίων ὁ σπουδαί-

Γιοϋρον, ή *Άνω Δίμνη* και ή *Ήρι*. Οί λίμνες αὐτές συνδέονται μεταξύ τους και σχηματίζουν τὸν ποταμὸ *Άγ. Λαυρέντιον*, ὁ ὁποῖος μεταξύ τῆς *Όντάριο* και τῆς *Ήρι* σχηματίζει τοὺς καταρράκτας τοῦ *Νιαγάρα*, τοῦ ὁποῖου τὰ νερά πέφτουν ἀπὸ ὕψους 50 μ. και κινοῦν ἐργοστάσια παραγωγῆς ἠλεκτροφωτισμοῦ, γιὰ τὴν κίνηση σιδηροδρόμων και τὸ φωτισμὸ πόλεων. Ἄλλοι ποταμοὶ εἶναι ὁ *Μακένξης*, ὁ *Κολοράδο* και ἄλλοι.

† Χερσόνησοι - νησιά - κόλποι. Ἡ Ἀνατολική παραλία τῆς τελειώνει πρὸς Β. στὴ χερσόνησο τῆς *Ν. Σκωτίας* ἢ ὁποία περιβάλλει τὸν κόλπον τοῦ *Άγ. Λαυρέντιου*. Πρὸς Ν. εἶναι ἡ χερσονήσος *Φλωρίδος* ποὺ κλείνει τὸν κόλπο τοῦ *Μεξικοῦ*. Πρὸς Δ. εἶναι ἡ χερσονήσος τῆς *Αλάσκας* ποὺ πλησιάζει στὴν Ἀσία ἀπ' τὴν ὁποίαν τὴν χωρίζει ὁ *Βερίγγειος* πορθμός. Πρὸς Ν. εἶναι ἡ μακρουλὴ χερσονήσος τῆς *Καλιφορνίας* ποὺ σχηματίζει τὸν κόλπο τῆς *Καλιφορνίας*. Ἡ Βόρ. παραλία τῆς Ἀμερικῆς σχηματίζει τὸν μεγάλον κόλπον τοῦ *Οὐδσωνος* και πολλὰς μικρὰς χερσονήσους. Πρὸς τὴν παραλία αὕτὴ ὑπάρχουν και πολλὰ νησιά, τὰ περισσότερα τῶν ὁποίων εἶναι ἀκατοίκητα, γιὰτὶ πλησιάζουν πρὸς τὸ Βόρ. Πόλο. Ἐδῶ εἶναι και ἡ *Γροιλανδία*, τὸ μεγαλύτερο νησί τοῦ κόσμου μετὰ τὴν Αὐστραλία.

Κ λ ῖ μ α. Ἡ Βόρ. Ἀμερικὴ δὲν ἔχει παντοῦ τὸ ἴδιο κλίμα. Στὰ βόρεια ποὺ περνᾷ ὁ Πολικὸς κύκλος τὸ κλίμα εἶναι ψυχρό. Στὰ νότια εἶναι θερμὸ και ἀνάμεσα ποὺ περνᾷ ὁ τροπικὸς τοῦ *Καρκίνου* τὸ κλίμα εἶναι εὐκρατο. Στὰ παράλια τῆς Καλιφορνίας και τοῦ Μεξικοῦ τὸ κλίμα μοιάζει μὲ τῆς Ἑλλάδος.

Π ρ ο ῖ ὀ ν τ α. Στὴ Βόρ. Ἀμερικὴ εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη ἡ γεωργία. Στὶς εὐφορες πεδιάδες τοῦ Καναδᾶ και τῶν Ἑν, Πολιτειῶν εὐδοκимоῦν ὅλα τὰ εἶδη τῶν σιτηρῶν και τῶν ὀσπρίων. Στὰ νότια εὐδοκимоῦν τὸ ζαχαροκάλαμο, τὸ βαμβάκι και ὁ καπνός. Στὴν Καλιφόρνια παράγονται παντὸς εἶδους ἐκλεκτὰ φρούτα (ἀχλάδια, μήλα, σταφύλια κλπ.). Ἀπ' τὰ ἀπέραντα δάση τῶν Βραχωδῶν ὀρέων ἐξάγεται ἄφθονη ξυλεία. Καὶ ἡ κτηνοτροφία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη. Κοπάδια μὲ χιλιάδες πρόβατα, γίδια, ἄλογα, χοίρους και βόδια τρέφονται στὶς ἀπέραντες πεδιάδες τῆς.

Πολιτική Διαίρεση

Ἡ Βόρ. Ἀμερική περιλαμβάνει : 1) Τὰς *Ἠνωμένας Πολιτείας*, 2) τὸ *Μεξικὸν* καὶ 3) τὴν *Βρετανικὴ Ἀμερικὴ* (Καναδάς, Νέα Γῆ, Λαβραδόρ).

ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ

Αἱ Ἡν. Πολιτεῖαι εἶναι τὸ σπουδαιότερο κράτος τῆς Ἀμερικής καὶ ἓνα ἀπ' τὰ ἰσχυρώτερα κράτη τοῦ κόσμου. Εἶναι μιὰ χώρα ἡ ὁποία μέσα σὲ λίγα χρόνια ἔκαμε μεγάλας προόδους στὴ γεωργία, τὴ βιομηχανία, τὸ ἐμπόριο καὶ γενικὰ στὸν πολιτισμό. Σήμερα θεωρεῖται ἡ πλουσιώτερη, ἡ πιὸ πολιτισμένη καὶ ἡ πιὸ εὐτυχισμένη χώρα τοῦ κόσμου. Ἀποτελεῖ ὁμοσπονδίαν 48 πολιτειῶν, πού κάθε μία ἔχει δικό της κυβερνήτη καὶ δικούς της νόμους καὶ ὅλες μαζί κάνουν τὴν πλουσιωτάτη καὶ ἰσχυρωτάτη Δημοκρατία τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Βορ. Ἀμερικής. Ἡ σημαία της ἔχει 48 ἀστέρια πού συμβολίζουν τίς 48 πολιτεῖες της.

Θέση καὶ Ὅρια. Αἱ Η. Π. πιάνουν τὸ κεντρικὸ μῆμα τῆς Β. Ἀμερ. καὶ ὀρίζονται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Καναδά, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Μεξικοῦ καὶ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ.

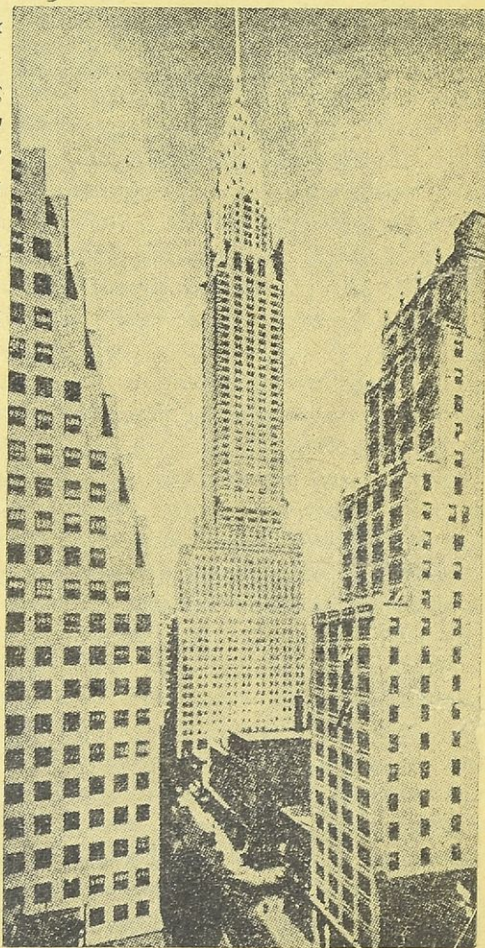
Ἔκταση καὶ Πληθυσμός. Ἡ ἔκτασή της εἶναι 7.839.000 τ.χ. ὁ δὲ πληθυσμὸς της ἀνέρχεται σὲ 130 ἑκατ. κατοίκους.

Ἔδαφος. Τὸ ἔδαφος τῶν Η. Π. διασχίζεται ἀπὸ δύο μεγάλες ὄροσειρές πού ἐκτείνονται ἀπὸ Β. πρὸς Ν. Δυτικὰ εἶναι ἡ ὄροσειρά τῶν *Κορδιλλιερώων*, μετὰ τὰ *Βραχώδη*, τὴ *Σιέρρα Νεβάδα* καὶ τὰ ὄρη τῶν *Καταρακτιῶν*. Ἡ ἀλυσίδα αὕτη τῶν ὀρέων τελειώνει Ν.Δ. σὲ μεγάλες παράκτιες πεδιάδες. Ἀνατολικά βρίσκεται ἡ ὄροσειρά τῶν *Ἀπαλαχίων*. Ἀνάμεσα στὰ Βραχώδη καὶ τὰ Ἀπαλάχια ἀπλώνεται ἡ μεγάλη πεδιάδα τοῦ Μισισιππὶ, πού ἀρχίζει ἀπ' τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ καὶ ἐκτείνεται μέχρι τοῦ Βορ. Παγωμένου ὠκεανοῦ, πέρα ἀπ' τὰ σύνορα τῶν Η.Π., καλύπτει δὲ τὴ μισὴ περίπου ἔκταση τῶν Η.Π. Ἡ πεδιάδα αὕτη εἶναι εὐφορωτάτη καὶ διαρρέεται ἀπ' τὸ Μισισιππὶ καὶ τοὺς παραποτάμους του.

Κόλποι καὶ νησιά. Στὴ Β. Α. παράλια τοῦ Ἀτλαντικοῦ

σχηματίζονται πολλοί ὅρμοι ποῦ ἐξυπηρετοῦν τὴν ναυτιλία καὶ τὸ ἐμπόριο, οἱ σπουδαιότεροι δὲ εἶναι τοῦ *Τσάργλεστον*, τῆς *Σαβάνας* καὶ ὁ κόλπος τοῦ *Μεξικοῦ*. Στὰ παράλια τοῦ Εἰρηνικοῦ εἶναι ὁ κόλπος τοῦ *Ἀγ. Φραγκίσκου* καὶ ὁ ὅρμος τοῦ *Σάν Ντιάγκο*. Ἀπὸ τὰ νησιὰ τὰ σπουδαιότερα εἶναι ἡ *Μακρὰ νῆσος* ποῦ μὲ τὸν ὁμώνυμο πορθμὸ τῆς ἐξυπηρετεῖ τὴ Ν. Ὑόρκη καὶ στὴν πορὰ τῆς Εἰρηνικοῦ ἡ ὁμάδα τῶν νησιῶν τῆς *Ἀγ. Βαρβάρας*.

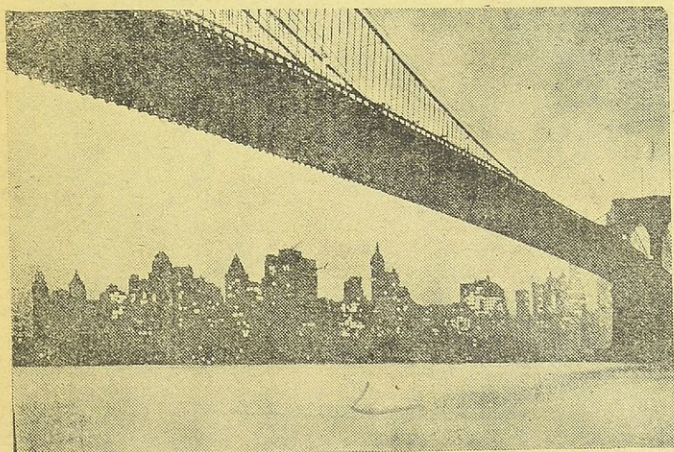
Ποταμοὶ καὶ λίμνες. Αἱ Η.Π. ἔχουν τοὺς μεγαλύτερους ποταμοὺς καὶ τίς μεγαλύτερες λίμνες τοῦ κόσμου, ποῦ χρησιμεύουν στὴ συγκοινωνία καὶ τὸ ἐμπόριο. Ὁ σπουδαιότερος ὅλων εἶναι ὁ Μισισσιππὴς ὁ ὁποῖος σ' ὄλο τὸ μῆκος του (5.000 χιλ.) εἶναι πλωτὸς καὶ ἀποτελεῖ τὴ σπουδαιότερη ποταμία συγκοινωνιακὴ ἀρτηρία τοῦ κόσμου καὶ οἱ παραπόταμοί του

Οὐρανοξύστες στὴν Ν. Ὑόρκη

Μισούρης, *Ὁχάϊο*, *Ἀρκάνσας* καὶ ἄλλοι, πολλοὶ τῶν ὁποίων

είναι επίσης πλωτοί. "Άλλοι σπουδαίοι ποταμοί που είναι επίσης πλωτοί, είναι ο *Σακραμέντο*, ο *Κολοράδο* και ο *Σάν Ζοακίν*. Οί σπουδαιότερες λίμνες είναι πέντε: ή *Μίσιγκαν*, ή *Γιοϋρον*, ή *Ήρι*, ή *Οντάριο* και ή *Άνω Λίμνη*. Οί λίμνες αυτές με τεχνητά έργα ενώνουν την κοιλάδα του Μισισσιπή με τον Άτλαν-

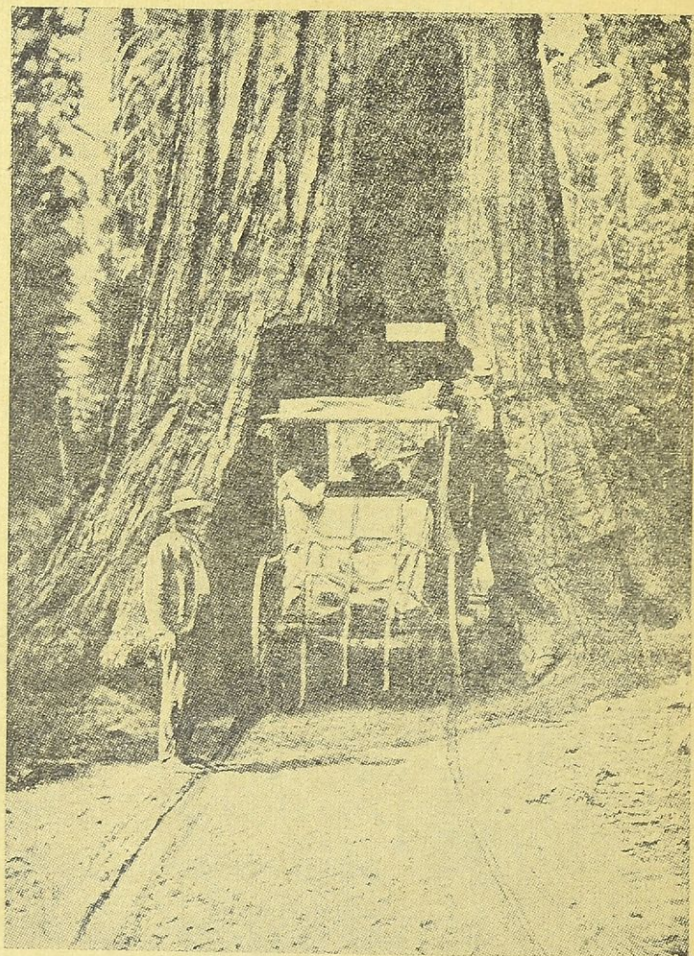

Ἡ γέφυρα τοῦ Μπρούκλιν καὶ οἱ οὐρανοξύστες τῆς Ν. Ὑόρκης ὅπως φαίνονται τὴν νύκτα.

τικό. Μεταξὺ τῆς Ἑρι καὶ τῆς Ὀντάριο σχηματίζονται οἱ περίφημοι καταρράκτες τοῦ Νιαγάρα. Ἐκτὸς ἀπὸ τίς λίμνες αὐτὲς εἶναι καὶ χιλιάδες ἄλλες, μερικὲς τῶν ὁποίων ἔχουν ἄλμυρό νερό.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς χώρας παρουσιάζει πολλὲς ποικιλίες καὶ ἡ θερμοκρασία μεταβάλλεται καὶ 30⁰ βαθμοὺς κάποτε. Καμμιά ἄλλη χώρα δὲν ἔχει τόσο εὐμετάβλητο καιρὸ. Πάντως τὸ καλοκαίρι εἶναι πολὺ ζεστὸ καὶ ὁ χειμώνας πολὺ κρύος. Μόνο ἡ παραλία τῆς Καλιφορνίας ἔχει γλυκὸ κλίμα, σὰν τῆς πατρίδος μας. X

X **Φυτὰ καὶ ζῶα.** Ἡ βλάστηση εἶναι πλουσιωτάτη, ὑπάρχουν περὶ τὰ 400 εἶδη δένδρων, τὰ περισσότερα τῶν ὁποίων δὲν ὑπάρχουν στὴν Εὐρώπη. Ἐκ τῶν ἀγρίων ζῶων ζοῦν ἡ ἀρκού-

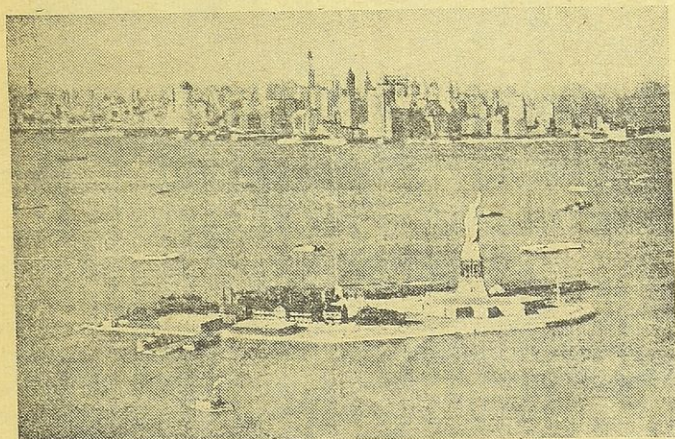

Τοῦνελ διὰ μέσου ἑνὸς δένδρου στὴν Καλλιφόρνια
 δα, ὁ λύκος, ἡ ἀλεπού, ἡ ἔλαφος, τὸ ζαρκάδι καὶ ἄλλα. Ἐπει-
 δὴ πολλὰ εἶδη ζῶων κινδυνεύουν νὰ ἐκλείψουν, οἱ Ἀμερικα-
 νοὶ ἐδημιούργησαν τὸ *ἐθνικὸν δάσος*, μιὰ ἑκτασὴ 10.000 τ.χ.
 περίπου, ὅπου βρίσκουν καταφύγιον ὅλα τὰ ζῶα, γιὰ ἐκεῖ

ἀπαγορεύεται τὸ κυνήγιον. Τὴν ἑκτασὴ αὐτὴ διαρρέει ὁ ποταμὸς *Ύέλλωστον*, ποῦ ἔχει δώσει τὸ ὄνομά του στὴν περιοχή. Στὸ *Ύέλλωστον Πάρεκ* ὑπάρχουν καὶ πολλὰς λίμνες, τῶν ὁποίων σπουδαιότερα εἶναι ἡ *Ύέλλωστον*, ποῦ βρίσκεται σὲ ὕψος 2360 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν καὶ ἔχει ἐμβαδὸν 350 τ.χ. Ἐδῶ ὑπάρχουν καὶ πολλὰ ἐνεργὰ ἡφαίστεια καὶ θερμοπίδακες γνωστοὶ μὲ τὸ ὄνομα *Γκέϋζε*.

Οἰκονομικὴ ζωὴ

Γεωργία - Κτηνοτροφία. Ἡ γεωργία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη στὶς Η.Π. γιατί τὸ ἔδαφος εἶναι εὐφορώτατο καὶ ἀρδεύεται καλὰ. Τὰ κυριώτερα προϊόντα εἶναι σιτηρά, βαμβάκι, καπνὸς, ρύζι, ζάχαρη, φρούτα καὶ ἄφθονη ξυλεία. Ἐπικρατεῖ δὲ ἡ

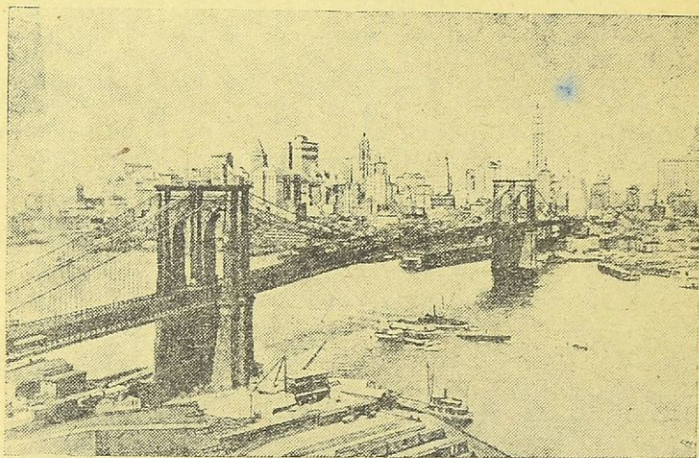

Ἡ νησίδα Μπέντλω μὲ τὸ ἄγαλμα τῆς Ἐλευθερίας στὴν Ν. Υ.

μεγάλῃ καλλιέργειᾳ ὑπάρχουν κτήματα πολλῶν ἑκατοντάδων χιλιομέτρων, ἰδίως στὴν εὐφορωτάτῃ κοιλάδα τοῦ Μισισσιππῆ.

Ἐδῶ τὸ ἔδαφος εἶναι παρθένον καὶ ἡ γῆ ἀποδίδει περισσότερα ἀπ' τὴν Εὐρωπαϊκὴν. Γιατὸ τὸ Ἀμερικανὸς γεωργὸς πλουτίζει χωρὶς μεγάλες φροντίδες, ἐνῶ ὁ Εὐρωπαῖος καλλιεργεῖ

έντατικά χωρίς μεγάλα κέρδη. Καί ἡ κτηνοτροφία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη, γιατί ὑπάρχουν ἀπέραντα βοσκοτόπια. Ἐδῶ δὲν εἶναι σπάνιο νὰ ἴδῃς κοπάδια μὲ 10.000 βόδια. Τὰ κοπάδια τὐτὰ βόσκουν ἐλεύθερα καὶ ἐπιβλέπονται ἀπὸ ἔφιππους βοσκούς, τοὺς περίφημους «κάου - μπόυς», μέχρις ὅτου ὁδηγηθῶν

Ἀποψὶς τῆς Ν. Ὑόρκης μὲ τὴν γέφυρα τοῦ Μπρούκλιν

στὰ μεγάλα σφαγεῖα τοῦ Σικάγου ἢ τοῦ Κάνσας Σίτυ, ὅπου ὑπάρχουν μεγάλα ἐργοστάσια κονσερβῶν.

Ἐμπόριο - Βιομηχανία. Αἱ Η.Π. εἶναι μιὰ ἀπ' τὶς ἐμπορικώτερες χώρες τοῦ κόσμου, τὸ εἰσαγωγικὸν καὶ τὸ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον εἶναι ζωηρότατον. Στὴ βιομηχανία αἱ Η.Π. κατέχουν τὴν πρώτη θέση. Ὑπάρχουν χιλιάδες ἐργοστάσια παντὸς εἴδους. Περισσότερον ἀνεπτυγμένες εἶναι οἱ βιομηχανίες αὐτοκινήτων, χημικῶν προϊόντων, ὑφαντουργία, κονσερβοποιία κλπ.

Ὅρυκτός πλοῦτος. Τὸ ἔδαφος εἶναι πλούσιο σὲ ὀρυκτά. Ὑπάρχουν πλούσια ὀρυχεῖα σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου, κασσιτέρου, ἀνθρακωρυχεῖα κλπ. Ἔχει ἐπίσης τὴν μεγαλύτερη παραγωγή πετρελαίου ἀπ' ὅλον τὸν κόσμον.

Συγκοινωνία. Αἱ Η.Π. ἔχουν τὴν τελειότερη συγκοινωνία ἀπ' ὅλες τὶς χώρες τοῦ κόσμου. Μεγάλο σιδηρ. δίκτυο, πολλοὺς

αυτοκινητόδρομους, αεροπορική συγκοινωνία και ατμοπλοϊκή.

Κάτοικοι. Οί κάτοικοι τῶν Η.Π. ἀνήκουν σ' ὅλες τῖς φυλές τοῦ κόσμου. Ἡ φήμη τοῦ μεγάλου φυσικοῦ πλούτου τῆς χώρας ἔκαμε νὰ τρέξουν ἐκεῖ ἑκατομμύρια μετανάστες ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου πρὸς εὐρεσιν τύχης. Γιαυτό ὁ πληθυσμός της μέσα σὲ λίγα χρόνια αὐξήθηκε πολύ. Ἔτσι ἐνῶ τὸ

Ἡ πλατεῖα τῶν σχολείων στὴν Βοστώνη

1900 ἦταν 76 ἑκατ., σήμερα εἶναι σχεδὸν διπλάσιος. Τόση μάλιστα ἦταν ἡ συρροὴ ξένων, ὥστε ἡ Ἀμερικανικὴ Κυβέρνηση ἀναγκάσθηκε νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴ μετανάστευση. Οἱ περισσότεροι μετανάστες ἐξαμερικανίζονται. Ὁ Ἀμερικανικὸς λαὸς εἶναι ἐργατικὸς καὶ πρακτικὸς. Οἱ νόμοι εἶναι αὐστηροὶ καὶ τοὺς σέβονται ὅλοι. Ἀγαποῦν πολὺ τὴ μεγάλη τους πατρίδα καὶ εἶναι ὑπερήφανοι γι' αὐτή.

Πόλεις. Πρωτ. εἶναι ἡ *Οὐάσιγκτων* (560.000 κατ.). Ἄλλες πόλεις εἶναι ἡ *N. Ὑόρκη*, ἡ μεγαλύτερη πόλη τοῦ κόσμου (10 ἑκατ. κάτοικοι). Ἐδῶ θαυμάζει κανεὶς τοὺς τεράστιους οὐρανοξύστες μὲ 80—90 πατώματα, ποὺ καθένας εἶναι μιὰ ὁλόκληρη μικρὴ πόλη μὲ ὅλα τὰ ἀπαραίτητα καταστήματα (μπα-

κάλικα, κουρεϊα, μανάβικα κλπ.) "Άλλο αξιοθέατο είναι ή περίφημη κρεμαστή γέφυρα τοῦ *Μπροῦκλιν. Σικᾶγον* (3,5 ἑκατ. κάτοικοι), *Φιλαδέλφεια* (2 ἑκατ. κάτοικοι), *Άγ. Φραγκῖσκος* (600.000), *Δὸς "Αντζελες* (1,5 ἑκατ.), *Βοστώνη* κλπ.

Θρησκεία. Οἱ περισσότεροι Ἀμερικανοὶ εἶναι Διαμαρτυρόμενοι, περί τὰ 20 ἑκατ. Καθολικοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀνήκουν σὲ διάφορες θρησκείες.

Πολίτευμα. Ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία.

Σύντομη ἱστορία τῶν Η.Π. Οἱ Ἰθαγενεῖς τοὺς ὁποίους βρῆκε ὁ Κολόμβος ἦσαν οἱ Ἐρυθρόδερμοι ἀπ' τοὺς ὁποίους δὲν ζοῦν σήμερα παρά 300.000 ἀπο-

τραβηγμένοι στὰ Βραχῶδη ὄρη κοντὰ στὰ σύνορα τοῦ Καναδᾶ καὶ ζῶντες ἀπὸ τὸ κυνήγι. Ὁ ἀποικισμὸς τῶν Εὐρωπαίων ἀρχισε μετὰ ἓνα αἶωνα. Πρῶτο, ἔκαμαν ἀποικία οἱ Ἴσπανοὶ καὶ ὕστερα οἱ Ἀγγλοὶ κατέλαβον τὴν χώρα καὶ τὴν ἔκαμαν Ἀγγλικὴ ἀποικία. Ἀργότερα οἱ κάτοικοι ἐπανεστάτησαν καὶ ἀπέκτησαν τὴν ἀνεξαρτησία τους. Ἐκαμαν καὶ ἄλλους νικηφόρους πολέμους κατὰ τῶν Ἴσπανῶν καὶ τοῦ Μεξικοῦ. Τὸ 1821 ἔγινε ἐμφύλιος πόλεμος μετὰξὺ Βορείων καὶ Νοτίων στὸν ὅποιον ἐνίκησαν οἱ Βόρειοι. Στὸν πρῶ-

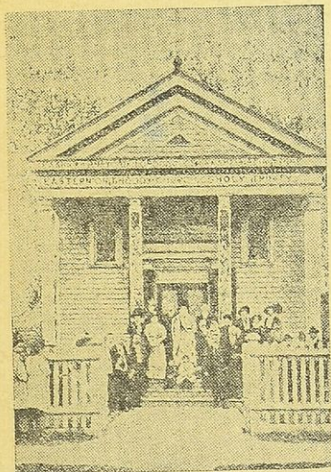

Ἐρυθρόδερμος τῆς Ἀμερικῆς

τον παγκόσμιον πόλεμον πολέμησαν κατὰ τῶν Γερμανῶν καὶ τῶν συμμάχων τους. Εἰς δὲ τὸν τελευταῖον πόλεμον συνετέλεσαν πολὺ στὴ νίκη τῶν συμμάχων. Σήμερα ἡ Ἀμερικὴ εἶναι τὸ πλουσιώτερο καὶ τὸ ἰσχυρώτερο κράτος τοῦ κόσμου καὶ βοηθεῖ τὴν Εὐρώπῃ διὰ νὰ συνέλθῃ ἀπ' τὶς καταστροφές. Ἰδιαιτέρως βοηθαεὶ τὴν πατρίδα μας, γιὰυτὸ πρέπει νὰ τοὺς εὐγνωμονοῦμε.

Οἱ Ἑλληνες τῆς Ἀμερικῆς

Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Ἀμερικῆς ὑπερβαίνει τὶς 500.000 καὶ εἶναι ἀπ' τὰ πιὸ ἐργατικά καὶ τὰ πιὸ προοδευτικά στοιχεῖα,

Ὁ ἀρχαιότερος τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἑλληνικῶν ναῶν (Ἁγία Τριάς) ἐν Νέῳ Ὀρλεάνῃ

γιαυτὸ οἱ Ἀμερικανοὶ τοὺς ἀγαποῦν ἰδιαιτέρως. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς εἶναι ἐγκατεστημένοι καλὰ καὶ εἶναι πλούσιοι, ἄλλοι ἐργάζονται σὲ ἐργοστάσια ἢ ἄλλες ἐργασίες. Ἐχουν ἀνθοῦσες Ἑλληνικὲς κοινότητες καὶ διατηροῦν Ἑλλήν. σχολεῖα καὶ ἐκκλησίες. Ὅλοι ὅμως δὲν ξεχνοῦν τὴν μητέρα πατρίδα καὶ τὴν βοηθοῦν τὶς δύσκολες στιγμὲς της. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Κατοχῆς εἶχαν κάμει μιὰ θαυμασίαν ὁργάνωσιν, τὴν «ἐλληνικὴν πολεμικὴν περίθαλψιν» καὶ μέσῳ τοῦ Δ.Ε.Σ. μᾶς ἔστειλαν πολλὰ τρόφιμα, χωρὶς τὰ ὅποια δὲν θὰ μπορούσαμε νὰ ζήσουμε καὶ τώρα ἐξακολουθοῦν νὰ βοηθοῦν τὴν πατρίδα.

ΚΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ Η.Π.

Αἱ κτήσεις τῶν Η.Π. βρίσκονται στὴν Ἀμερικανικὴ ἡπειρὸν καὶ στὸν Εἰρηνικὸ ὠκεανό. Στὴν Ἀμερικὴ εἶναι ἡ χρυσοφόρος Ἀλάσκα, μιὰ κατάψυχρη χερσόνησος, ποὺ βρίσκεται στὸ βορειότερο μέρος τῆς Ἀμερικῆς κοντὰ στὸ Βερίγγειο πορθμό. Τὸ Πόρτο-Ρίκο, αἱ Παρθέναι νῆσοι καὶ ἡ διώρυγα τοῦ Παναμᾶ. Στὸν Εἰρηνικὸ δὲ αἱ Φιλιππῖναι, ἡ Χαβάη, ἡ Γκουὰμ καὶ ἡ Ἀμερ. Σαμόα. Ὅλες μαζί ἔχουν ἑκτασὴ 2 ἑκατ. τ. χ. καὶ 15 ἑκατ. κατοίκους.

Μ Ε Ξ Ι Κ Ο Ν

Τὸ Μεξικὸ εἶναι γνωστὸ γιὰ τὸν πολιτισμὸ τῶν ἀρχαίων κατοίκων τοῦ τῶν *Ἀζτέκων* καὶ γιὰ τὶς συχνὲς ἐπαναστάσεις τοῦ.

Ἔκταση - Ὅρια - Πληθυσμός. Ἡ ἔκτασή τοῦ εἶναι 2 ἐκ. τ.χ. καὶ ὁ πληθυσμὸς τοῦ 18 ἐκατ. κάτοικοι. (Βρῆτε στὸ χάρτη μὲ ποιὲς χῶρες συνορεύει).

Ἔδαφος. Τὸ Μεξικὸ εἶναι ἓνα μεγάλο ὁροπέδιο καὶ διασχίζεται ἀπὸ δύο μεγάλες ὁροσειρὲς Δυτικὰ καὶ Ἀνατολικὰ, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ *Σιέρρα - Μάντε* εἶναι συνέχεια τῶν Κορδιλιερῶν καὶ ἔχει ὕψος 5000 μ. Ἀνάμεσα εἶναι ἡ ὁμορφὴ κοιλάδα τοῦ Μεξικοῦ ποῦ ἔχει πολλὰς λίμνες καὶ διαρρέεται ἀπὸ τοὺς ποταμοὺς *Ρίο - Γράντε* καὶ *Ρίο - νιέ - Δέμα* ποῦ εἶναι πλωτοί. Λιμάνια ἔχει τὸ *Βέρα Κρούζ* καὶ τὸ *Ταμπίκο*.

Κλίμα. Στὰ παράλια εἶναι ὑγρὸ καὶ ἀνθυγιεινὸ καὶ στὸ ἐσωτερικὸ εὐκρατο μὲ πολλὰς βροχὰς.

Προϊόντα. Ἀραβόσιτος, ἡ κυριωτέρα τροφή τῶν κατοίκων, σιτάρι, ρύζι, καπνός, καφές, ζαχαροκάλαμο, ἔσπεριδοειδῆ καὶ μεγάλη κτηνοτροφία. Εἶναι πλούσιο σὲ ὄρυκτα. Ἔρχεται πρῶτο στὸν κόσμον στὴν ἐξαγωγή ἀργύρου, ἐξάγει ἐπίσης χρυσόν, μόλυβδον, ψευδάργυρον, ὕδράργυρον καὶ μεγάλες ποσότητες πετρελαίου.

Συγκοινωνία. Ἑλληνίς.

Θρησκεία. Καθολική.

Πολίτευμα. Ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία.

Κάτοικοι. Κατὰ τὸ 1)10 Εὐρωπαῖοι καὶ κατὰ 9)10 Ἰνδοί, οἱ ὅποιοι διαιροῦνται στοὺς πολιτισμένους (πουνέμπλα), ποὺ ἔχουν μόνιμη κατοικία, καὶ τοὺς νομάδες ποὺ γυρίζουν ἀπὸ τόπο σὲ τόπο καὶ δουλεύουν στὰ κτήματα τῶν μεγάλων γαιοκτημόνων. Ἐπίσημη γλῶσσα ἡ Ἰσπανικὴ.

Πόλεις. Πρωτ. *Μεξικόν*. Ἀλλες πόλεις *Πουνέμπλα*, *Βέρα - Κρούζ*.

Σύντομη ἱστορία τοῦ Μεξικοῦ. Πολὺ πρὶν τῆς εἰσβολῆς τῶν Εὐρωπαίων, στὸ Μεξικὸ κατοικοῦσαν διάφορες φυλὲς ἰθαγενῶν, ἡ σπουδαιότερα τῶν ὁποίων οἱ *Ἀζτέκοι* εἶχαν ἀναπτύξει σπουδαῖον πολιτισμὸν τοῦ ὁποίου τὰ λείψανα σώζονται ὥς

σήμερα. Οί Ίσπανοί κατέλαβον τὸ Μεξικὸ τὸ 1521 καὶ ἐκυρίαρχησαν ἐπὶ τρεῖς αἰῶνες. Ἐναντίον τῶν Ίσπανῶν ἔκαμαν πολλὰς ἐπαναστάσεις οἱ Μεξικανοί καὶ τέλος τὸ 1822 κατώρθωσαν νὰ ἀπελευθερωθοῦν. Οἱ Μεξικανοί εἶναι λαὸς ὑπερήφανος καὶ γενναῖος καὶ ἀγαπᾷ πολὺ τὴν ἐλευθερίαν.

Βρετανικὴ Ἀμερικὴ

1) ΚΑΝΑΔΑΣ

Ὁ Καναδᾶς εἶναι μιὰ πολιτισμένη χώρα μὲ ἀνεπτυγμένη γεωργία καὶ βιομηχανία καὶ ὀνομαστή γιὰ τὰ ἀπέραντα δάση της.

Ὅρια - Ἐκταση - Πληθυσμός. Βρίσκεται στὸ βόρειο μέρος τῆς Βορ. Ἀμερικῆς, ἔχει ἔκταση 9,2 ἑκατ. τ.χ. καὶ πληθυσμὸ 11 ἑκατ. κατοίκους. (Βρῆτε στὸ χάρτη μὲ ποιὰς χώρες συνορεύει).

Ἔδαφος Ἀνατολικά εἶναι ἓνα ὀροπέδιο ποὺ εἶναι προέκταση τῶν Ἀπαλαχίων τῶν Η.Π. καὶ δυτικὰ ἄλλο ὀροπέδιο ποὺ εἶναι πρέκταση τῶν Βραχωδῶν ὀρέων. Καὶ στὴ μέση ἀπέραντες κυματοειδεῖς πεδιάδες, οἱ ὁποῖες μποροῦν νὰ διαιρεθοῦν στὴν περιοχὴ τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ ποταμοῦ Μακένζη ὅπου ὑπάρχουν μεγάλα παρθένα δάση καὶ τὴν περιοχὴ τῶν λιμνῶν, ποὺ εἶναι ὁ σιτοβολῶνας τοῦ Καναδᾶ καὶ ἀκμάζει ἢ κτηνοτροφία καὶ ἡ ἀλιεία. Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς περιοχὰς αὐτὰς ὑπάρχουν καὶ πολυάριθμα νησιά καὶ χερσόνησοι κοντὰ στὸ Βόρ. Πόλο, ποὺ εἶναι διαρκῶς σκεπασμένα ἀπὸ πάγους καὶ δὲν κατοικοῦνται παρὰ ἀπὸ λίγους Ἑσκιμῶους καὶ φαλαينوκυνηγούς. Τὸ ψηλότερο βουνὸ εἶναι τὸ *Δόγκαν* (6050 μ.).

Ποταμοὶ καὶ λίμνες. Κανένα ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου δὲν ἔχει τόσους ποταμοὺς καὶ τόσες λίμνες ὅσες ὁ Καναδᾶς. Οἱ σπουδαιότεροι ποταμοὶ εἶναι ὁ *Μακένζης*, ὁ *Ἀγ. Λαυρέντιος*, ὁ *Κολούμπια* καὶ ὁ *Νιαγάρας*. Ἀπ' τὶς λίμνες οἱ σπουδαιότερες εἶναι οἱ πέντε ποὺ ἀναφέραμε στὶς Η.Π. καὶ ποὺ εἶναι στὰ σύνορα καὶ χιλιάδες ἄλλες μικρότερες.

Παράλια. Ὁ Καναδᾶς ἔχει πολυσχιδεῖς ἀκτὲς καὶ πολλοὺς κόλπους. Ἀπ' αὐτὰς ὅμως ἐλάχιστες εἶναι ἐλεύθερες ἀπὸ τοὺς πάγους. Ἀπ' τοὺς δύο μεγάλους τοῦ κόλπους ὁ μὲν τοῦ

Ἄγ. Λαυρεντίου εἶναι ἐλεύθερος μόνο 5 μῆνες τὸ χρόνο, ὁ δὲ τοῦ **Οὐδσωνος** 3—4 μῆνες τὸ χρόνο.

Κλῖμα. Στὰ βόρεια εἶναι ψυχρό, στὰ νότια ἡπειρωτικὸ καὶ μόνο στὶς ἀκτὲς τοῦ Ἀτλαντικοῦ εἶναι γλυκὸ καὶ εὐχάριστο.

Προϊόντα. Ὁ Καναδᾶς παράγει τὰ περισσότερα σιτηρὰ ἀπ' ὅλες τὶς χῶρες τοῦ κόσμου. Παράγει ἐπίσης ἄφθονες πατάτες, κρασί καὶ ζαχαρότευτλα. Ἔχει μεγάλη κτηνοτροφία, ἐξάγει ἄφθονη ξυλεία ἀπ' τὰ ἀπέραντα δάση του καὶ πολλὰ ὀρυκτὰ (γαιάνθρακες, χρυσόν, ἄργυρον, νίκελ καὶ πετρέλαιον).

Βιομηχανία - Ἐμπόριον. Ἔχει μεγάλη βιομηχανία χάρτου, ὑφαντουργία, κονσερβοποιία καὶ ζωηρότατον ἐμπόριον.

Ἀλιεία καὶ κυνήγιον. Λόγω τῶν πολλῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν καὶ τῶν ἐκτεταμένων παραλίων του, στὸν Καναδᾶ εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη ἡ ἀλιεία. Ἀλιεύονται ρέγγες, σαρδέλλες, βακαλάοι, σολωμοί, φάλαινες κλπ. Σπουδαία πηγὴ πλούτου ἀποτελεῖ καὶ τὸ κυνήγιον ἀγρίων ζώων γιὰ τὸ πολῦτιμο δέρμα τους, ποὺ γίνεται στὰ βόρεια τοῦ Καναδᾶ. Κυνηγοῦν ἀρκούδες, ταράνδους, ἄλεπουδες κλπ.

Συγκοινωνία. Πολὺ ἀνεπτυγμένη. Γίνεται μὲ σιδηροδρόμους καὶ μὲ ποταμόπλοια.

Θρησκεία. Δὲν ὑπάρχει ἐπίσημη Θρησκεία, καθένας πιστεύει ὅ,τι θέλει.

Πολίτευμα. Ὁ Καναδᾶς εἶναι αὐτοδιοίκητη ἐπικράτεια τῆς Βρετ. Αὐτοκρατορίας. Ἀνώτατος ἄρχων εἶναι ὁ Γεν. Διοικητὴς τὸν ὁποῖον διορίζει ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας. Πρωτεύουσα **Ὀτάβα** (130.000 κάτ.).

Ἱστορία. Ὁ Καναδᾶς ἦταν Γαλ. ἀποικία ἀλλὰ τὸ 1759 τὸν πῆραν οἱ Ἀγγλοι μὲ πόλεμο. Ἀνεξάρτητη χώρα ἔγινε τὸ 1605. Οἱ κάτοικοι εἶναι 5 ἐκ. Ἀγγλοι, 2,5 ἐκ. Γάλλοι καὶ οἱ ὑπόλοιποι ἀνήκουν σὲ διάφορες φυλές. Στὸν Καναδᾶ ζοῦν καὶ πολλοὶ Ἕλληνες.

2) ΝΕΑ Γῆ

Ἡ Ν. Γῆ εἶναι μιὰ μεγαλὸνησος, δέκατη κατὰ σειρὰ ἀπ' τὰς νήσους τοῦ κόσμου. Βρίσκεται κοντὰ στὶς ἀκτὲς τοῦ Κανα-

δᾶ καὶ ἔχει ἔκταση 110.000 τ.χ. καὶ πῆχυσμὸ 300.000 κατοίκους. Τὸ ἔδαφός της μοιάζει μὲ τοῦ Καναδᾶ. Ἡ κυριωτέρα ἀσχολία τῶν κατοίκων εἶναι ἡ ἀλιεῖα βακαλάου, σολωμοῦ καὶ φώκης. Ἔχει καὶ πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ, σιδήρου, μολύβδου καὶ χαλαζίου.

3) Λ Α Β Ρ Α Δ Ο Ρ

Εἶναι μιὰ χερσόνησος τοῦ Καναδᾶ ποῦ ἀνήκει στὴν Ἀγγλία. Ἔχει ἔκταση 310.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸ 4.000 κατοίκους, οἱ ὅποιοι ἀσχολοῦνται μὲ τὸ κυνήγιον ἀγρίων ζῶων (ἄρκουδες, λύκοι, ἄλεπουδες), καὶ τὴν ἀλιεῖα βακαλάου. Ἔχει μεγάλα δάση καὶ πολλὰ ὄρυκτά.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἡ Κεντρικὴ Ἀμερικὴ εἶναι μιὰ στενόμεκρη χώρα ποῦ ἑνώνει τὴ Βόρ. μὲ τὴ Νότ. Ἀμερικὴ. Ἔχει μῆκος 1.900 χιλ. καὶ μέγιστον πλάτος 500 χιλ. Στὸ στενότερο μέρος της ποῦ ἔχει πλάτος 50 χιλ. βρίσκεται ὁ ἰσθμὸς τοῦ Παναμᾶ ποῦ μὲ τὴν τεχνητὴ διώρυγὰ του ἑνώνει τοὺς δύο μεγάλους ὠκεανοὺς καὶ χωρίζει τὴν Ἀμερικὴ σὲ δύο μεγάλα τμήματα, τὴ Βόρ. καὶ τὴ Νότιο. Ἡ ἔκτασή της εἶναι 750 000 τ.χ. Περιλαμβάνει δὲ τὰ ἑξῆς Κράτη: α') τίς 6 ἐλεύθερες δημοκρατίες (*Γουατεμάλα, Σάλβατωρ, Ὀνδούρα, Νικαράγουα, Κόστα - Ρίκα, Παναμᾶς*). β') τὴν Ἀγγλικὴ ἀποικία τῆς Ὀνδούρας καὶ γ') τὸ ἀρχιπέλαγος τῶν Ἀντιλλῶν.

1) ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ. Ἔχει ἔκταση 110.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸ 2,5 ἐκ κατοίκους. Εἶναι χώρα ὀρεινὴ μὲ πολλὰ ἡφαίστεια, ποταμοὺς καὶ λίμνες. Ἔχει κλίμα θερμὸ καὶ παράγει καφέ, ζαχαροκάλαμο, μπανάνες, ἐσπεριδοειδῆ καὶ ἔχει πολλὰ μέταλλα. Πρωτ. *Σαντιάγο*.

2) ΣΑΛΒΑΤΟΡ. Μικρὴ ἀλλὰ πυκνοκατοικημένη δημοκρατία. Ἐκταση 34,5 χιλιάδες τ.χ. καὶ πληθυσμὸ 2 ἐκ. Παράγει καφέ, ζαχαροκάλαμο καὶ δημητριακὰ.

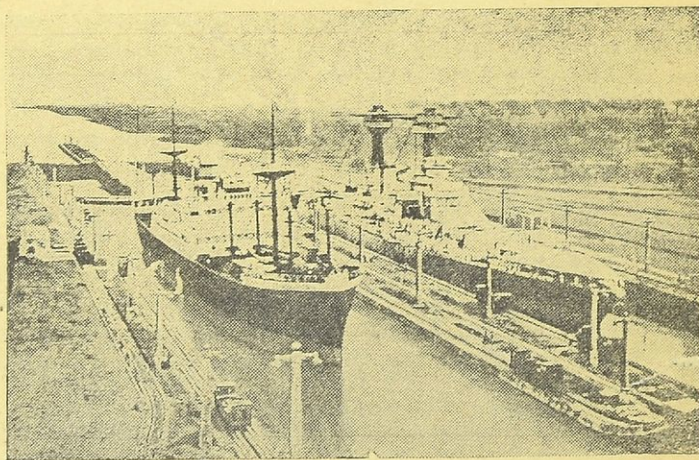
3) ΟΝΔΟΥΡΑ. Διαιρεῖται στὴν ἀνεξάρτητη δημοκρατία ποῦ ἔχει ἔκταση 155.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸ 900.000 κατοίκους.

Παράγει Μπανάνες και έχει μεγάλη κτηνοτροφία και όρυκτά, και στην *Άγγλική Όνδοῦρα* που έχει έκταση 22,5 χιλ. τ.χ. πληθυσμό 45.000 κατ. και παράγει άφθονη ξυλεία.

4 ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ Έχει έκταση 130.000 τ.χ. και πληθυσμό 800.000 κατ. Παράγει μπανάνες, καφέ, ζαχαροκάλαμο, ξυλεία και πολλά όρυκτά.

5) ΚΟΣΤΑ - ΡΙΚΑ. Έχει έκταση 58.000 τ.χ. και πληθυσμό 600.000 κατοίκους. Παράγει καφέ, ζαχαροκάλαμο, κακάο, καπνό, κτηνοτροφικά και όρυκτά.

6) ΠΑΝΑΜΑΣ. Έχει έκταση 75,4 χιλ. τ.χ. και πληθυσμό 500.000 κατοίκους. Παράγει μπανάνες, ζαχαροκάλαμο, καφέ

Ή διώρυγα τοῦ Παναμᾶ

και έχει μεγάλη κτηνοτροφία. Έδω βρίσκεται ή ζώνη τής διώρυγος τοῦ Παναμᾶ και ανήκει στίς Η.Π. Ή διώρυγα τοῦ Παναμᾶ εἶναι ἓνα τεράστιο τεχνικό ἔργο πού μέ μεγάλες κλιμακωτές δεξαμενές περνοῦν τᾶ πλοῖα ἀπ' τόν ἓνα ὠκεανό στόν ἄλλο. Ή διώρυγα έχει μήκος 81.350 μ. και πλάτος 61 μῆτρα.

ΑΝΤΙΛΛΕΣ (Δυτικές Ίνδιες)

Οι Ἀντίλλες εἶναι τὰ πρῶτα νησιά πού ἀνεκάλυψε ὁ Κολόμβος. Εἶναι πολυάριθμα νησιά μικρά καὶ μεγάλα, πολλὰ τῶν ὁποίων εἶναι κοραλλιογενῆ καὶ ἄλλα ἡφαιστειογενῆ. Βρίσκονται μεταξὺ Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικής. Βρέχονται ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικό, τὴ θάλασσα τοῦ Μεξικοῦ καὶ τὸ Καραβαϊκὸν πέλαγος (θάλασσα τῶν Ἀντιλλῶν). Τὸ κλίμα τους εἶναι καλύτερο ἀπὸ τῶν ἄλλων τροπικῶν χωρῶν. Ἔχουν δύο ἐποχές, τῶν *βεροχῶν* πού ἀρχίζει τὴν ἀνοιξή καὶ τελειώνει τὸν Αὐγούστο καὶ τῆς ξηρασίας πού ἐπικρατεῖ κατὰ τοὺς ὑπόλοιπους μῆνες. Εἶναι πλούσια νησιά. Οἱ κάτοικοί τους εἶναι μιγάδες, μαυροὶ καὶ λίγοι Ἰνδοὶ Ἰθαγενεῖς. Διαιροῦνται α') στὶς μεγάλες Ἀντίλλες πού περιλαμβάνουν τὴν *Κούβα*, *Γαμαϊκή*, *Αἰτή*, *Πόρτο-Ρίκο* καὶ τὰ γύρω μικρὰ νησάκια· καὶ β') τὶς *Μικρὲς Ἀντίλλες* πού εἶναι πολυάριθμα μικρὰ νησιά καὶ ὑποδιαίροῦνται σὲ μικρότερες ομάδες.

α') ΜΕΓΑΛΕΣ ΑΝΤΙΛΛΕΣ

Ἔχουν συνολικὴ ἔκταση 225.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸ 8,5 ἐκ. ΚΟΥΒΑ. Εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἀπ' ὅλες, ἔχει ἔκταση 114.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸ 4 ἐκατ. κατοίκους. Εἶναι ὄρεινὴ στὰ ἄκρα καὶ πεδινὴ στὸ κέντρο. Ἔχει κλίμα ὑγρὸ. Παράγει ζάχαρι, καφέ, κακάο, παιάτες καὶ σιτηρά. Ἔχει μεταλλεῖα χρυσοῦ, χαλκοῦ, μαγγανίου καὶ χρωμίου. Ἦταν πρῶτα Ἰσπανικὴ ἀποικία καὶ ἐλευθερώθηκε τὸ 1898. Τὰ τελευταῖα χρόνια ἐταράσσετο ἀπὸ ἐμφυλίου πολέμους. Ἐνας ὅμως πρῶν λοχίας ὁ Μπατίστα κατέλαβε τὴν ἀρχὴ καὶ ἀποκατέστησε τὴν τάξιν μὲ τὴ βία.

ΙΑΜΑΪΚΗ. Ἔχει ἔκταση 11,5 χιλιάδες τ. χ. καὶ πληθυσμὸ 1.100.000. Προϊόντα ἐσπεριδοειδῆ, καπνὸς καὶ τὸ περίφημο «ρούμι-Ζαμέικα». Ἔχει γλυκὸ κλίμα καὶ ὥρατα τοπεῖα, ὠραίους δρόμους καὶ ξενοδοχεῖα. Χρησιμεύει δὲ ὡς τόπος ἀναψυχῆς. Εἶναι Ἀγγλικὴ ἀποικία. Πρωτεύουσα Ἀβάνα.

ΑΪΤΗ. Ἔκταση 75.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸς 3 ἐκατ. Ἔχει ἔδαφος γόνιμον καὶ παράγει ζάχαρι, καφέ, καπνὸ, κακάο, μπανάνες βαμβάκι. Διαιρεῖται σὲ δύο δημοκρατίες. τῆς Αἰτῆς

καὶ τοῦ Ἀγ. Δομίγγου καὶ εἶναι ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Η.Π.
Ἡ Ἀιτή εἶναι ἡ πρώτη χώρα ποὺ συμπάθησε τὸν ἀγῶνα
τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας των καὶ ἔστειλε τὸ πρῶτο
ἔγγραφο στοὺς ἐπανάστάτες (1821). Στὴν Ἀιτὴ ἓνας Ἕλληνας
Παῦλος Παναγιώτου ἐ χρημάτισε πρόεδρος τῆς Γερουσίας.

ΠΟΡΤΟ - ΡΙΚΟ. Ἐχει ἔκταση 8.900 τ.χ. καὶ πληθυσμὸ 1,5
ἐκατ. Εἶναι χώρα ὀρεινὴ καὶ πλουσία σὲ μεταλλεύματα. Παρὰ-
γει καφὲ, ζάχαρη καὶ καπνὸν. Εἶναι ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Η.Π.

6') ΜΙΚΡΕΣ ΑΝΤΙΛΛΕΣ

Εἶναι πολυάριθμα μικρὰ νησιά καὶ διαιροῦνται στὰ *Προ-
σήνεμα* καὶ τὰ *Υπήνεμα*. Εἶναι κτήσεις διαφόρων κρατῶν : Ἀγ.
γλίας, Γαλλίας, Ὁλλανδίας, Ἡ. Πολιτειῶν καὶ Βενεζουέλας.
Τὰ πρὸ γνωστὰ εἶναι ἡ *Μαρτινίκα*, ἡ *Γουαδελοῦπη* καὶ ἡ *Σάντα-
Λουσία*.

ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἡ Νότιος Ἀμερικὴ εἶναι γνωστὴ γιὰ τὸ μεγάλο φυσικὸ
τῆς πλοῦτο, τὰ παρθένα δάση τῆς καὶ τὸν πολιτισμὸ τῶν ἀρ-
χαίων κατοίκων τῆς *Ἰνκας*, ἐμπρὸς στὰ ἐρείπια τοῦ ὁποῦ μὲ-
νουν κατάπληκτοι οἱ Εὐρωπαῖοι. Γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνες ἔχει
ξεχωριστὸ ἐνδιαφέρον, γιατί ὑπάρχουν ἐκεῖ ἀνθοῦσες Ἑλ. πα-
ροικίες καὶ τὰ Ἑλληνικὰ ἐμπορικὰ καράβια συχνὰ ἐπισκέπτον-
ται τὰ λιμάνια τῆς.

Ἐκταση καὶ πληθυσμός. Ἡ ἔκτασή τῆς εἶναι 17,5 ἐκ. τ.χ.
ὁ δὲ πληθυσμὸς τῆς 90 ἐκατ. κάτοικοι.

Ε" ὁ α φ ο ς. Διασχίζεται ἀπὸ δύο μεγάλες ὄροσειρές τις *Κορ-
διλλιέρες τῶν Ἀνδεων* καὶ τὰ *Βραζιλιανὰ* ὄρη. Καὶ ἀνάμεσα
ἀπλώνονται ἀπέραντες καὶ εὐφορες πεδιάδες ποὺ διαρρέονται
ἀπὸ μεγάλους ποταμούς.

Ποταμοὶ καὶ λίμνες. Οἱ σπουδαιότεροι ποταμοὶ εἶναι ὁ
Ἀμαζόνιος, ὁ πολυὺδρότερος τοῦ κόσμου καὶ οἱ *Λαπλάτας* καὶ
Ὁρενόκος Ἡ σπουδαιότερη λίμνη εἶναι ἡ *Τιτικάνα*

Παράλια. Στὰ παράλια τῆς Ν. Ἀμερικῆς δὲν σχηματί-
ζονται μεγάλοι κόλποι, παρὰ μόνον στίς ἐκβολὰς τῶν ποτα-

μῶν. Ἔχει τρία μεγάλα ἀκρωτήρια, τοῦ *Χόρν*, τοῦ *Λευκὸ* καὶ τοῦ *Ἀγ. Ρόκου*.

Κλίμα. Ἐπειδὴ ἡ Ν. Ἀμερικὴ βρίσκεται κατὰ τὰ 3)4 στὴ διακεκαυμένη ζώνη· τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς χώρας ἔχει τροπικὸ κλίμα μὲ μεγάλη ὑγρασία καὶ ἄφθονες βροχές. Τῇ θερμότητά του μετριάζουν τὰ θαλάσσια ρεύματα καὶ τὰ ἀπέραντα δάση της.

Φυτὰ καὶ ζῶα. Ἡ βλάστηση εἶναι πλουσιωτάτη καὶ εὐδοκιμοῦν ὅλα τὰ φυτὰ τῶν θερμῶν χωρῶν, ἔχει δὲ καὶ ἀπέραντα παρθένα δάση. Ἐδῶ βρίσκεται καὶ ἡ περίφημη ζοογκλα Μάτο-Γκρόσο, γιὰ τὴν ὁποίαν διηγοῦνται τρομερὰ πράγματα. Ἀπ' τὰ ἡμερα ζῶα ζοῦν βόδια, ἄλογα, πρόβατα καὶ ἀπὸ τὰ ἄγρια λέοντες καὶ τίγρεις. Ζοῦν ἀκόμη ἡ *λάμα* καὶ ἡ *αἰγοκαμήλα*, ζῶα ποὺ χρησιμοποιοῦνται ὡς φορτηγά. Ζοῦν ἐπίσης τεράστια ὄρνια καὶ πλῆθος πουλιῶν καὶ ἐρπετῶν.

Πολιτικὴ διαίρεση. Ἡ Νότ. Ἀμερικὴ διαιρεῖται α') σὲ 10 ἀνεξάρτητες δημοκρατίες τὶς ἐξῆς: 1) *Βενεζουέλα*, 2) *Κολομβία*, 3) *Ἰσημερινός*, 4) *Περού*, 5) *Βολιβία*, 6) *Χιλή*, 7) *Ἀργεντινὴ*, 8) *Οὐραγουάη*, 9) *Παραγουάη* καὶ 10) *Βραζιλία*· καὶ β') στὴν Εὐρωπαϊκὴ *Γουϊάνα* ποὺ διαιρεῖται σὲ Γαλλικὴ, Ἀγγλικὴ καὶ Ὁλλανδική.

Ἀνεξάρτητα κράτη

1) **BENEZOUELA.** Βρίσκεται στὸ βόρ. τμήμα τῆς Νοτ. Ἀμερικῆς. Ἔχει *ἐκτίσση* 1.200.400 τ.χ. καὶ πληθυσμὸ 2,5 ἐκ. Τὸ *ἔδαφός* της διασχίζεται ἀπὸ δύο μεγάλες ὀροσειρές, ἀνάμεσα στὶς ὁποῖες ὑπάρχουν μεγάλες πεδιάδες καὶ διαρρέεται ἀπ' τὸν ποταμὸ *Ὁρενόκο*. Τὸ *κλίμα* της εἶναι ὑγιεινὸ καὶ παράγει καφέ, κακάο, βαμβάκι, ζάχαρη καὶ ὄσπρ. α. Ἔχει μεγάλη κτηνοτροφία καὶ πλούσια ὀρυκτά. Πρωτ. *Καράκας*.

2) **KOLOMBIA.** Βρίσκεται πρὸς Ν. Ἔχει *ἐκτίσση* 1.200.000 τ.χ. καὶ 8 ἐκ. κατοίκους, τὸ *ἔδαφός* της εἶναι στὰ δυτικὰ ὀρεινὰ καὶ στὰ ἀνατολικά πεδινό. Διαρρέεται ἀπὸ τὸν Ἀμαζόνιο καὶ τὸν Ὁρενόκο. Ἔχει κλίμα ὑγιεινὸ καὶ παράγει καφέ, μπανάνες καὶ ζάχαρη. Ἔχει μεγάλη κτηνοτροφία καὶ πλούσια ὀρυκτά.

"Έχει επίσης τὴ μεγαλυτέρα παραγωγή τοῦ κόσμου σὲ πλατίνα καὶ εἶναι ἡ μοναδικὴ σχεδὸν σὲ παραγωγή σμαραγδιῶν. Πρωτεύουσα *Μπογκότα*.

3) ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΣ. Ἡ δημοκρατία αὐτὴ ὀφείλει τὸ ὄνομά της στὸ ὅτι περνᾷ ἀπ' αὐτὴν ὁ Ἰσημερινός. Συνορεύει μὲ τὴν Κολομβία καὶ τὸ Περού. Ἡ ἀκριβὴς ἔκτασή της δὲν εἶναι γνωστή, γιατί τὰ ὄριά της δὲν εἶναι ἀκριβῶς καθωρισμένα καὶ μεγάλες ἐκτάσεις ἀμφισβητοῦνται καὶ ἀπὸ τὰ τρία κράτη. *"Έδαφος* ἡφαιστειογενὲς καὶ κλίμα θερμό. Προϊόντα καφές, κακάο, ζάχαρη, σιτηρὰ καὶ πολλὰ ζῶα, *πληθ.* 2,5 ἐκ. Πρωτ. *Κίτο*.

4) ΠΕΡΟΥ. Βρίσκεται πρὸς Ν. τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τῆς Κολομβίας καὶ ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τῶν ἁκτῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ. *"Έχει ἔκταση* 1.350.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸ 7,5 ἐκ. Τὸ ἔδαφος ἀποτελεῖται ἀπὸ ὀροπέδια μὲ εὐφορες κοιλάδες πού τις διαρρέουν πολλοὶ παραπόταμοι τοῦ Ἀμαζονίου. Ἡ μισὴ χώρα καλύπτεται ἀπὸ ἀπέραντα δάση. *"Έχει* πολλὰς λίμνες, ἡ σπουδαιότερη εἶναι ἡ *Τιτικάκα*. Τὸ κλίμα στὰ ὄρεινὰ εἶναι ψυχρὸ, καὶ στὴν περιοχὴ τῶν δασῶν θερμὸ καὶ ὑγρὸ. Παράγει καφέ, ζαχαροκάλαμο, κακάο, φρούτα καὶ ξυλεία, Πρωτ. *Λίμα*.

5) ΒΟΛΙΒΙΑ. Εἶναι χώρα μεσογειακὴ. *"Έχει ἔκταση* 1.590.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸ 3 ἐκ. κατοίκους. Τὸ μισὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινὸ καὶ τὸ ἄλλο μισὸ πεδινό. Τὸ δὲ κλίμα στὰ ὄρεινὰ ψυχρὸ καὶ στὰ πεδινὰ ἡπειρωτικόν. Παράγει καουτσούκ καὶ ἔχει πολλὰ ὀρυκτὰ καὶ μεγάλη κτηνοτροφία. Πρωτ. *Λά - Πάθ*.

6) ΧΙΛΗ. Εἶναι ἀπ' τὴς σπουδαιότερες δημοκρατίες τῆς Ν. Ἀμερικῆς. Ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ συνορεύει μὲ τὴ Βολιβία, Ἀργεντινὴ καὶ Περού. Στὴ Χιλή ὑπάγονται καὶ τὰ νησιά τοῦ Εἰρηνικοῦ *Χουὰν Φερνάντες, Πάσχα καὶ Γκόμες*. Ἡ ἔκτασή της εἶναι 759.000 τ.χ. ὁ δὲ πληθυσμὸς της 4,5 ἐκ. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς χώρας εἶναι ὄρεινόν. Στὸ κέντρον ὅμως ὑπάρχουν πλούσιες κοιλάδες. Στὶς κοιλάδες αὐτὲς γίνονται τὰ ἐκλεκτότερα κρασιὰ τῆς Ἀμερικῆς. Τὸ κλίμα εἶναι ποικίλον, ἀλλὰ ὑγιεινόν. Τὰ σπουδαιότερα προϊόντα εἶναι τὰ ὀρυκτά. Παράγει νίτρο καὶ χαλκὸν σὲ μεγάλες ποσότητες. *"Έχει* καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ θείου. Πρωτ. *Σαντιάγο*.

Στή Χιλή ζοῦν περὶ τοὺς 1000 Ἑλληνες ἐργαζόμενοι καλὰ καὶ διατηροῦντες σχολεῖον.

7) ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ. Ἡ Ἀργεντινὴ εἶναι ἡ πιὸ γνωστὴ μας χώρα τῆς Νοτ. Ἀμερικῆς. (Βρῆτε στὸ χάρτη μὲ ποιὲς χώρες συνορεύει). Ἡ ἔκτασή της εἶναι 1.792.000 τ.χ. ὁ δὲ πληθυσμὸς της 13 ἑκατ. *Ἔδαφος*. Ἡ Ἀργεντινὴ ἔχει τὶς πιὸ μεγάλες πεδιάδες καὶ τὰ πιὸ ψηλὰ βουνὰ τοῦ νέου κόσμου. Τὸ Δυτικὸ μέρος τῆς χώρας καλύπτει ἡ ὄροσειρὰ τῶν Ἀνδεων μὲ τὶς διακλαδώσεις της. Τὸ δὲ ὑπόλοιπο μέρος τῆς χώρας ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀπέραντες πεδιάδες τὶς ὁποῖες διαρρέουν πολλοὶ ποταμοί, σπουδαιότεροὶ τῶν ὁποίων εἶναι ὁ *Δαπλάτας* καὶ ὁ *Παράνας*. Ἐχει καὶ πολλοὺς κόλπους καὶ λιμάνια. *Κλίμα*. Τὸ βόρ. τμήμα τῆς χώρας βρίσκεται στὴν τροπικὴ ζώνη καὶ τὸ ὑπόλοιπο στὴν εὐκρατο. (Βρῆτε λοιπὸν τί κλίμα ἔχει). Ἡ βλάστηση εἶναι πλουσία. Ὑπάρχουν ἀπέραντα δάση μὲ παντὸς εἶδους φυτά. *Προϊόντα*. Τὰ σπουδαιότερα προϊόντα εἶναι ἡ κτηνοτροφία καὶ τὰ σιτηρά. Πρωτ. *Μπουένος - Ἀῦρες*. Στὴν Ἀργεντινὴ ζοῦν πολλοὶ Ἕλληνες.

8) ΟΥΡΑΓΟΥΑΗ. Εἶναι ἡ μικρότερη δημοκρατία τῆς Ν. Ἀμερικῆς μὲ ἔκταση 186.916 τ.χ. καὶ πληθυσμὸ 1.100.000 κατοίκους. Τὸ *ἔδαφός* της εἰς μὲν τὰ βόρεια ἀποτελεῖται ἀπὸ βραχῶδεις χαμηλὲς ὄροσειρές, διακοπτόμενες ἀπὸ εὐφορες κοιλάδες. Εἰς δὲ τὰ νότια ἀπὸ πεδιάδες καὶ λειβάδια, ποὺ διαρρέονται ἀπὸ πολλοὺς ποταμούς, τῶν ὁποίων σπουδαιότερος εἶναι ὁ *Οὐραγουάης*. *Κλίμα* εὐκρατο καὶ ὑγιεινὸ. *Φυτὰ καὶ ζῶα*. Ἡ βλάστηση εἶναι πλουσιωτάτη, ὑπάρχουν περὶ τὰ 500 εἶδη φυτῶν καὶ πολλὰ ζῶα. *Προϊόντα*. Παράγει σιτηρά, κρασί καὶ χορτονομές. Ἐχει μεγάλη κτηνοτροφία καὶ πλούσια ὀρυκτά, χρυσόν, ἄργυρον, ἀδάμαντες καὶ ἄλλους πολύτιμους λίθους. Ἀνεπτυγμένη πολὺ εἶναι ἡ βιομηχανία διατηρημένων κρεάτων, Πρωτ. *Μοντεβίδεο*.

9) ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ. Εἶναι μικρὴ μεσογειακὴ δημοκρατία. Ἐχει ἔκταση 430.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸ 1,5 ἑκατ. κατοίκους. *Ἔδαφος*. Ὀροπέδιο μὲ βαθιεῖς κοιλάδες. *Κλίμα*. Τροπικὸ μὲ πολλὰς βροχές. *Προϊόντα* τσάι, βαμβάκι, καπνὸς ζάχαρη, φρούτα καὶ μεγάλη κτηνοτροφία. Πρωτ. *Ἀσονσιόν*.

10) ΒΡΑΖΙΛΙΑ. Είναι τὸ μεγαλύτερο κράτος τῆς Ν. Ἀμερικής. (Βρῆτε στὸ χάρτη μὲ ποιές χώρες συνορεύει).

Ἔδαφος. Ἡ Βραζιλία χωρίζεται σὲ δύο μεγάλα τμήματα πρὸς Ν. εἶναι τὸ Βραζιλιανὸν ὁροπέδιον καὶ πρὸς Β. οἱ πεδιάδες τοῦ Ἀμαζονίου. Οἱ πεδιάδες αὐτὲς μοιάζουν σὰν χωνὶ καὶ στενεύουν στὶς ἐκβολὲς τοῦ Ἀμαζονίου, ἔχουν δὲ ἔκταση 4,5 ἑκατ. τ.χ. καὶ εἶναι ἐλώδεις.

Ποταμοί. Ἀμαζόνιος ὁ πολυῦδρότερος ποταμὸς τοῦ κόσμου, πηγάζει ἀπὸ τὸ Περού καὶ χύνεται στὸν Ἀτλαντικόν, ἔχει δὲ περὶ τοὺς 200 παραποτάμους. Τὸ πλάτος του εἶναι 5-70 χιλίῳ. καὶ βάθος 70 - 185 μ.

Κλίμα. Στὶς πεδιάδες τοῦ Ἀμαζονίου τὸ κλίμα εἶναι θερμό, ἐνῶ στὰ ὁροπέδια τὸ κλίμα εἶναι ξηρό, χωρὶς βροχὲς καὶ πολλὰς φορὲς τὰ ζῶα ψοφοῦν ἀπὸ τὴ δίψα. Στὰ νότια τὸ κλίμα εἶναι εὐκρατο.

Προϊόντα. Τὰ κυριώτερα προϊόντα εἶναι γεωργικά. Ἡ καλλιέργεια γίνεται σὲ μεγάλες ἐκτάσεις ποὺ ἐργάζονται μαῦροι. Παράγει βαμβάκι, καπνὸ, ζαχαροκάλαμο, κακάο καὶ ρύζι. Τὸ σπουδαιότερο ὅμως προϊόν εἶναι ὁ περίφημος καφὲς Βραζιλίας. Πολὺ ἀνεπτυγμένη εἶναι ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ ἄλιεια.

Ἔχει καὶ μεγάλη παραγωγὴ ξυλείας. Ἡ Βραζιλία εἶχε ἄλλοτε μεγάλῃ παραγωγὴ καουτσούκ, τελευταῖα ὅμως ἐλαττώθηκε. Ἐξάγει καὶ πολλὰ ὀρυκτά, λιθάνθρακες, χαλκόν, μόλυβδον, χρυσόν καὶ πολυτίμους λίθους. Τέλος θεωρεῖται μετὰ τῶν πρώτων χωρῶν στὴν παραγωγὴ σιδήρου, Πρωτ. *Πίον-Ἰανέϊρον*.

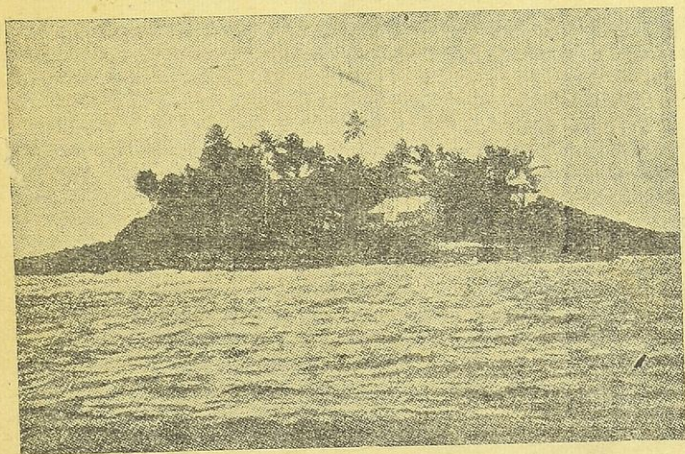
ΓΟΥΙΑΝΑ

Ἡ Γουϊάνα ἢ Γουϊάνη, βρίσκεται στὸ βορειανατολικὸ τμήμα τῆς Ν. Ἀμερικής μετὰ Βενεζουέλας καὶ Κολομβίας. Ἔχει ἔκταση 1.800.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸ 500.000 κατοίκους. Διαιρεῖται σὲ πέντε τμήματα ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν δύο ἀποτελοῦν τμήματα τῶν Νοτιοαμερικανικῶν δημοκρατιῶν Βενεζουέλας καὶ Βραζιλίας, τὰ δὲ ἄλλα τρία ἀποικίες τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ὁλλανδίας.

Ἔδαφος. Τὸ ἔδαφος εἶναι χαμηλὸ στὰ παράλια καὶ

ὄρεινὸ στο ἐσωτερικόν. Διαρρέεται ἀπὸ πολλοὺς ποταμοὺς ποὺ ἀρδεύουν τὴ χώρα καὶ διευκολύνουν τὴ συγκοινωνία. **Κλίμα** θερμό.

Προϊόντα. Ἡ Ἀγγλικὴ καὶ ἡ Ὀλλανδικὴ Γουϊάνα ἔχουν κλίμα θερμὸ καὶ παράγουν ζάχαρη, κακάο, καφέ, ξυλεία καὶ σιτηρά. Ἐχουν ἀπέραντα δάση στὰ ὁποῖα ζοῦν ἰθαγενεῖς σέ

Ἡ νῆσος τοῦ Διαβόλου (Γαλλικὴ Γουϊάνα)
ἡμιαγρία κατάσταση. Ἡ Γαλλικὴ Γουϊάνα ἔχει κλίμα ἀνθυγι-
εινὸ καὶ παράγει σιτηρά, ζάχαρη, καφέ, ρύζι καὶ ἔχει πολλὰ
ὄρυκτά. Ἐκεῖ κοντὰ βρίσκεται καὶ ἡ νῆσος τοῦ **Διαβόλου**, στὴν
ὁποῖαν ὑπάρχουν φοβερὲς φυλακὲς καταδίκων

Ἑρωτήσεις

Πότε ἀνεκαλύφθη ἡ Ἀμερικὴ; Σὲ τί διαιρεῖται; Ποιὰ εἶναι τὰ
σπουδαιότερα κράτη τῆς Βορ. Ἀμερικῆς; Πὲς ὅ,τι ξέρεις γιὰ τὴν
ἱστορία καθενός. Σὲ ποιὰ κράτη ζοῦν Ἕλληνες; Ποῖες εἶναι οἱ με-
γαλύτερες πόλεις τῶν Ἡ. Πολιτειῶν; Πὲς ὅ,τι ξέρεις γιὰ τὴ ζωὴ τῶν
Ἑλλήνων στὰς Ἡ. Π.

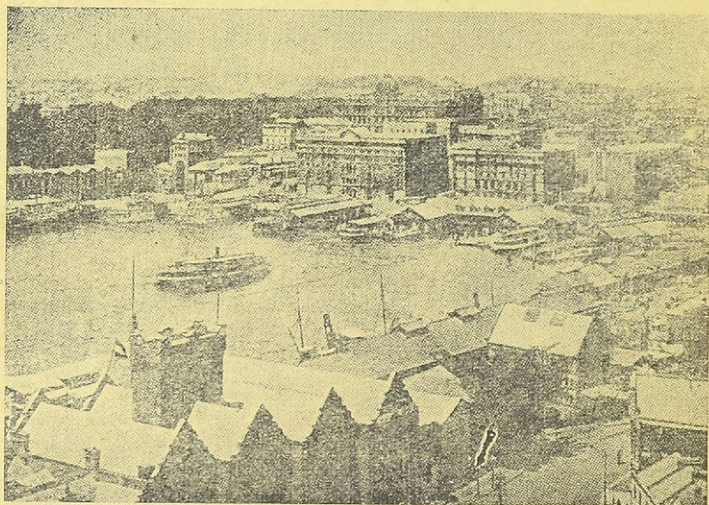
Ποιὰ εἶναι τὰ σπουδαιότερα κράτη τῆς Ν. Ἀμερικῆς; Ποιὰ εἶναι
τὰ σπουδαιότερα προϊόντα τῆς Ν. Ἀμερικῆς; Σὲ ποιὰ κράτη ζοῦν
Ἕλληνες; Πῶς μπορεῖ ἓνας Ἕλλην νὰ πάη στὴ Ν. Ἀμερικὴ;

ΩΚΕΑΝΙΑ

Ἡ Ὠκεανία εἶναι ἡ μικρότερη ἥπειρος τῆς γῆς. Ἡ ἥπειρος αὕτῃ θεωρεῖται ἡ νεωτέρα, γιατί τελευταῖα ἀπ' ὅλες ἀνεκαλύφθη καί ἐξερευνήθη. Ἡ ἀνακάλυψή της ἐγίνε τὸν 17ον αἰῶνα, ἀλλὰ μόλις τὸν 18ον αἰῶνα ἄρχισε ἡ συστηματικὴ της ἐξερεύνηση. Ἡ ὅλική της ἔκταση ἀνέρχεται σὲ 8.850.000 τ.χ. ὁ δὲ πληθυσμὸς της σὲ 9,5 ἑκατ. κατοίκους. Διαιρεῖται στὴν *Αὐστραλία* καὶ τὰ νησιὰ τοῦ Εἰρηνικοῦ.

1ον) ΑἸΣΤΡΑΛΙΑ

Εἶναι ἡ μεγαλύτερη νῆσος τῆς γῆς. Ἔχει ἔκταση 7.700.000 τ.χ. καὶ πληθυσμὸ 7 ἑκατ. περίπου. Εἶναι δηλ. ἡ πιὸ ἀραιό-

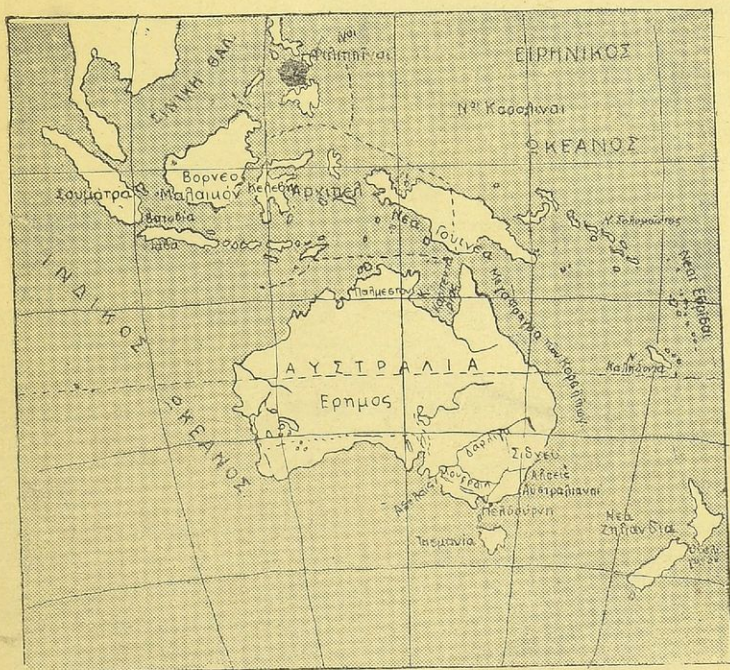
Ὁ λιμὴν τοῦ Σίδνεϋ τῆς Αὐστραλίας

κατωκημένη χώρα τοῦ κόσμου. Ἡ πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι 1 κάτοικος κατὰ τ.χ.

Ἔδαφος. Ἔχει χαμηλὰ βουνά. Στὸ Α. μέρος ἐκτείνεται ἡ ὄροσειρά τῶν *Αὐστραλιανῶν Ἀλπεων*, τῶν ὁποίων ἡ ψηλότερη κορυφή εἶναι 2241 μ. Στὰ δυτικὰ ἐκτείνεται ἡ χαμη-

λότερη όροσειρά *Ντάβελιν*. Ή κεντρική όμως περιοχή άποτε-
λειται από πεδιάδες.

Κλίμα. Τό κλίμα τής Αύστραλίας είναι ποικίλο. Στα

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΩΚΕΑΝΙΑΣ

βόρεια έπικρατεί τροπικό κλίμα, όσο όμως προχωρούμε προς Ν. ή θερμοκρασία έλαττοϋται. Έδω ό θερμότερος μήνας είναι ό Ίανουάριος κατά τόν όποιον ή θερμοκρασία φθάνει τούς 31° και ψυχρότερος ό Ίούλιος, όποτε ή θερμοκρασία φθάνει τούς 9°. Στην παραλιακή ζώνη έπικρατεί σχετική ύγρασία, ένω στο έσω-
τερικό έπικρατεί μεγάλη ξηρασία και οί βροχές είναι σπάνιες. Ποταμούς έχει τόν *Μούρεϋ* και τόν *Ντάβελιν*. Έχει και πολλές λίμνες και έλη.

Φυτά καί ζώα. Ἡ βλάστηση εἶναι μεγάλη στή βόρεια καί στήν παραλιακή ζώνη, ἐνῶ στό ἐσωτερικό σπανίζει καί μόνο φυτά συνηθισμένα στήν ξηρασία εὐδοκιμοῦν, ὅπως τὸ δένδρον *φιάλη*, πού ἔχει ἓνα ἐξόγκωμα στόν κορμό του, στό ὁποῖον διατηρεῖ τὸ ἀναγκαῖον γιὰ τὴ ζωὴ του νερό. Σ' ἰς ἄλλες ζῶνες φύονται φοῖνικες, βανανιές, μπαμπού καί εὐκάλυπτοι, πού εἶναι τὸ χαρακτηριστικώτερο δένδρο τῆς Αὐστραλίας καί φθάνει σέ μεγάλο ὕψος. Ἀπ' τὰ ζῶα ζοῦν, ὁ *καγκουρώ*, ὁ *ὄρνι-θόρυγχος* καί ὁ *ντίγκ* (ἄγριος σκύλος) καί ἀπ' τὰ πουλιά ὁ παπαγάλος, ἡ λύρα, ὁ μαῦρος κύκνος καί ὁ λευκός ἀετός. Οἱ Εὐρωπαῖοι ἔφεραν βόδια, ἄλογα, πρόβατα καί γίδια.

Π ρ ο ῖ ο ν τ α. Τὰ κυριώτερα προϊόντα εἶναι ἡ κτηνοτροφία, τὰ σιτηρά, κρασί, ζαχαροκάλαμο, ἄργυρος, χαλκός, σίδηρος καί γαιάνθρακες.

Θ ρ η σ κ ε ῖ α. Χριστιανική. (Ἀγγλικανοί).

Π ο λ ῖ τ ε υ μ α. Ἡ Αὐστραλία ἀποτελεῖ Συμπολιτείαν, ἀποτελουμένην ἀπὸ 6 πολιτεῖες καί ὑπάγεται στήν Ἀγγλία.

Π ὀ λ ε ῖ ς. Πρωτεύουσα *Καμπέρα*, Σίδνεϋ σπουδαῖο λιμάνι, Μελβούρνη, Ἀδελαΐς.

Ἱ σ τ ο ρ ῖ α. Μετὰ τὴν ἀνακάλυψη τῆς Αὐστραλίας ὁ πρῶτος πού τὴν ἐξερεύνησε ἦταν ὁ Ἀγγλος πλοίαρχος Κούκ. Οἱ πρῶτοι ἄποικοι τῶν Ἀγγλῶν ἦσαν κατὰδικοι. Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν ὅμως χρυσοῦ ἔτρεξαν ἐκεῖ ἄποικοι ἀπ' ὅλον τὸν κόσμον. Οἱ Ἰθαγενεῖς τοὺς ὁποίους βρῆκαν ζοῦσαν σέ πρωτόγονη κατάσταση σχεδὸν γυμνοὶ καί κυνηγοῦσαν πουλιά καί ψάρια μὲ τὸ *μπούμπερακ*, ἓνα εἶδος κυρτοῦ ξύλου. Σήμερα οἱ Ἰθαγενεῖς ἀνέρχονται σέ 50.000 καί ζοῦν στό ἐσωτερικό τῆς χώρας. Στὴν Αὐστραλία ζοῦν καί πολλοὶ Ἕλληνες. Στὴν Αὐστραλία ὑπάγονται καί τὰ νησιά *Τασμανία* καί *Νέα Ζηλανδία*. Ἡ Τασμανία μοιάζει μὲ τὴν Αὐστραλία στό ἔδαφος, στό κλίμα καί προϊόντα. Ἡ δὲ Νέα Ζηλανδία ἀποτελεῖται ἀπὸ δυὸ μεγάλα νησιά τὸ *Βόρειο* καί τὸ *Νότιο* καί πολλὰ μικρὰ κατοικημένα καί ἀκατοίκητα. Ἐχει ἔδαφος ὀρεινὸ καί κλίμα γλυκὸ. Παράγει σιτηρὰ καί φρούτα. Ἐχει μεγάλη κτηνοτροφία καί πολλὰ ὀρυκτὰ κυρίως χρυσὸν καί ἄνθρακες. Ὅταν ἀπεβιβάσθησαν οἱ Ἀγγλοὶ στὴ Ν. Ζηλανδία, οἱ Ἰθαγενεῖς Μαορί ἀντέ-

στησαν καὶ πολέμησαν σκληρά. Σήμερα οἱ Ἰθαγενεῖς ἀνέρχονται σὲ 60.000 ἐνῶ οἱ Εὐρωπαῖοι σὲ 1,5 ἑκατ. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ *Οὐέλιγκτων*. Οἱ Νεοζηλανδοὶ πολέμησαν στὸν τελευταῖο πόλεμο μαζί μὲ τοὺς συμμάχους καὶ Νεοζηλανδικὸς στρατὸς πολέμησε στὴν Ἑλλάδα κατὰ τῶν Γερμανῶν.

2ον) ΤΑ ἈΛΛΑ ΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΕΙΡΗΝΙΚΟΥ

Ἐκτὸς ἀπ' τὴν *Αὐστραλία*, τὴν *Τασμανία* καὶ τὴν *Ν. Ζηλανδία*, σιὸν Εἰρηνικὸ ὑπάρχουν καὶ πολυάριθμα ἄλλα νησιά ποὺ διαιροῦνται στὸ Ἀνατολικὸ τμήμα καὶ λέγεται *Πολυνησία* καὶ στὸ Δυτικὸ ποὺ χωρίζεται σὲ δύο τμήματα, τὴ *Μικρονησία* καὶ τὴ *Μελανησία*.

α') ΜΕΛΑΝΗΣΙΑ. Λέγεται ἔτσι ἀπ' τὰ πυκνὰ δάση τῶν νησιῶν τῆς καὶ τὸ μελανωπὸ χρῶμα τῶν κατοίκων τῆς. Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ ἑξῆς νησιά: *Νέα Γουῖνέα*, *Νέα Καληδονία*, νησιά τοῦ *Βίσμαρκ*, νησιά τοῦ *Σολομῶντος*, *Ἑβρεῖδες* καὶ *Φίτζι*. Ἡ σπουδαιότερη εἶναι ἡ *Ν. Γουῖνέα* ποὺ εἶναι ἀνεξερευνήτη. Ἐχει μεγάλα δάση καὶ κλίμα θερμό. Οἱ Ἰθαγενεῖς *Παπούα* εἶναι ἄγριοι καὶ μισοῦν τοὺς ξένους. Ἀνήκει στὴν Αὐστραλία ὅπως καὶ τὰ νησιά τοῦ *Σολομῶντος* καὶ τοῦ *Βίσμαρκ*. Οἱ Ἑβρεῖδες ἀνήκουν στὴν Ἀγγλία καὶ τὴ Γαλλία καὶ ἡ *Ν. Κάληδονία* στὴ Γαλλία.

β') ΜΙΚΡΟΝΗΣΙΑ. Ἀποτελεῖται ἀπὸ μικρὰ νησιά ποὺ ἀνήκουν στὴν Ἀμερική καὶ τὴν Ἀγγλία (Μάριαλ, Γκουάμ κλπ.).

γ') ΠΟΛΥΝΗΣΙΑ Σ' αὐτὴν ὑπάγονται τὰ νησιά *Χαβάη*, *Σαμόα*, *Ἐταῖρίας* κλπ. Ἡ σπουδαιότερη εἶναι ἡ Χαβάη μὲ τὴν ὀνομαστικὴν πρωτεύουσά τῆς *Χονολουλού*. Στὰ ὅμορφα αὐτὰ νησιά ἐπικρατεῖ αἰῶνια ἀνοιξη. Οἱ κάτοικοι τοὺς ὑποδέχονται τοὺς ξένους μὲ χαρὲς καὶ τραγούδια, εἶναι πραγματικοὶ ἐπίγειοι παράδεισοι. Ἀνῆκουν στὰς Ἡ. Π.

Ἑρωτήσεις

Ἀπὸ ποιῶν χωρῶν ἀποτελεῖται ἡ Ὠκεανία; Ποιὰ εἶναι τὰ σπουδαιότερα προϊόντα τῆς Αὐστραλίας; Ποιὰ νησιά εἶναι κοντὰ στὴν Αὐστραλία; Ποιὰ ζῶα ζοῦν στὴν Αὐστραλία; Ποιὲς εἶναι οἱ σπουδαιότερες πόλεις τῆς Αὐστραλίας; Πῶς τὰ μεγαλύτερα νησιά τῆς Μελανησίας; Ποιὸ εἶναι τὸ ὁμορφότερο νησί τῆς Πολυνησίας καὶ τί ξέρετε γι' αὐτό;

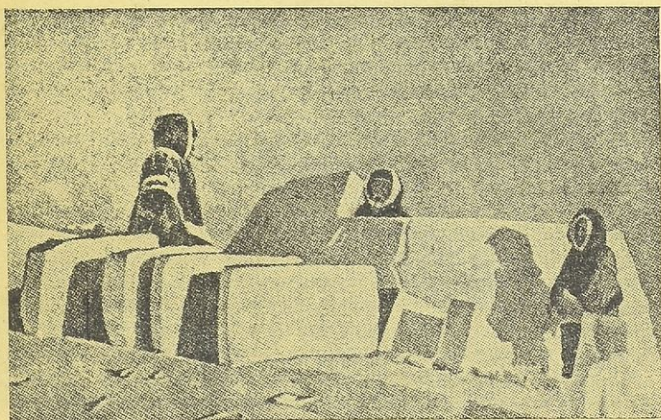
ΠΟΛΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ

Εἶπαμε σὲ προηγούμενο μάθημα ὅτι τὰ δύο ἄκρινά σημεῖα τοῦ νοητοῦ ἄξονα τῆς γῆς λέγονται *Πόλοι*, *Βόρειος* ἢ *Ἀρκτικός* καὶ *Νότιος* ἢ *Ἀνταρκτικός*. Οἱ χώρες ποὺ εἶναι ἐπάνω ἢ γύρω ἀπὸ τοὺς πόλους, λέγονται *Πολικὲς* χώρες. Οἱ χώρες αὐτὲς μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἦσαν τελείως ἄγνωστες. Κατὰ τὰ τελευταῖα ὅμως χρόνια πολλοὶ τολμηροὶ ἐξερευνηταὶ ἔφθασαν ὡς ἐκεῖ καὶ μᾶς μετέδωσαν σπουδαῖες πληροφορίες. Χάρις σ' αὐτοὺς γνωρίζουμε σήμερα πῶς εἶναι οἱ πόλοι, ποιὲς χώρες βρίσκονται ἐκεῖ, ποιὲς θάλασσες τὶς περιβάλλουν, τὶ εἶδους φυτὰ καὶ ζῶα ζοῦν ἐκεῖ, τὶ εἶδους ἄνθρωποι κλπ. Στὸ Βόρ. Πόλο ὁ ἥλιος μένει τὸ μισὸ χρόνο (6 μῆνες) διαρκῶς στὸν ὀρίζοντα, στὸ διάστημα δὲ αὐτό, στὸ Νότιο Πόλο δὲν ἀνατέλλει καθόλου. Τοὺς δὲ ἄλλους 6 μῆνες συμβαίνει τὸ ἀντίθετο. Κατὰ τὴ μακρὰ χειμερινή περίοδο, παρατηρεῖται στοὺς πόλους τὸ λαμπρὸ φαινόμενο τοῦ πολικοῦ φωτός, ποὺ ὀνομάζεται *σέλας*. Στὶς πολικὲς χώρες βρέθηκαν ἀπολιθωμένα λείψανα φυτῶν ποὺ ἀποδεικνύουν ὅτι στὶς περιοχὲς αὐτὲς ποὺ σήμερα σκεπάζονται ἀπὸ αἰωνίους πάγους, ἐπικρατοῦσε ἄλλοτε θερμὸ κλίμα ὁμοίον μὲ τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Οἱ πολικὲς χώρες διαίρονται σὲ βόρειες πολικὲς ἢ *Ἀρκτικὲς* καὶ σὲ νότιες πολικὲς ἢ *Ἀνταρκτικὲς*.

ΑΡΚΤΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ

Τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ Βορείου πόλου καλύπτει ὁ Βόρειος Παγωμένος ὠκεανὸς ποὺ ἔχει ἔκταση 13 ἑκατ. τ. χ. Εἶναι μιὰ κλειστή θάλασσα περιβαλλομένη γύρω ἀπὸ ξηρὰ καὶ μόνον μεταξὺ Νορβηγίας καὶ Γροιλανδίας ὑπάρχει ἓνα ἄνοιγμα 1500 χιλ. Στὴ βαθειὰ αὐτὴ θάλασσα ποὺ τὸ βάθος τῆς φθάνει τὰ 4.000 μ. πλέουν παγόβουνα καὶ γύρω τοὺς ἐκτείνονται οἱ βόρειες ἀκτὲς τῶν τριῶν μεγάλων ἡπείρων, Εὐρώπης, Ἀσίας, Ἀμερικής. Οἱ ἀκτὲς αὐτὲς σχηματίζουν ὠραϊότατα *φιορδ*. Στὸν Ἀρκτικὸ ὠκεανὸ ὑπάρχουν καὶ μερικὰ νησιά τὰ ὁποῖα καλύπτονται ἀπὸ πάγους καὶ χιόνια. Ἡ βλάστηση τῶν πολικῶν περιοχῶν εἶναι πτωχὴ. Φύονται μερικὰ ἄνθη μὲ ζωηρὰ χρώ-

ματς, όσο διαρκεί το καλοκαίρι, άλλα φυτά μεγάλα δεν μπορούν ν' αναπτυχθούν και μόνο βρύα και λειχήνες υπάρχουν. Και σέ ζώα είναι πτωχές οι πολικές περιοχές, ζούν μόνο ή λευκή άρκουδα, ή λευκή άλεπού, ό τάρανθος και ό πολικός λαγός. 'Απ' τὰ πουλιά ζούν ή πολική κότα, τó θαλάσσιο χελιδόνι και ή άλκη. 'Η θάλασσα όμως είναι πλουσία σέ θηλαστικά και ψάρια. Ζούν φάλαινες, δελφίνια, φώκες, καρχαρίες και ρέγγες.

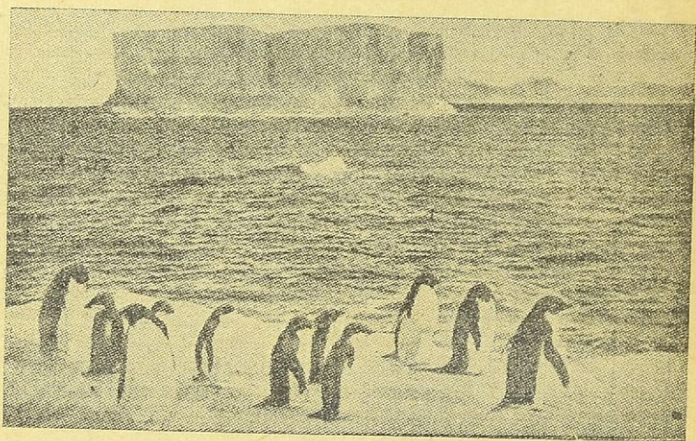

Οί Έσκιμώοι φτιάχνουν τὰ σπίτια τους με κομμάτια πάγου

‘Απ’ τὰ νησιά του Βορ. Πόλου τó σπουδαιότερο είναι ή *Γροιλανδία*, που είναι ή δευτέρα σέ μέγεθος νησός της γης. Κατοικείται από 26.000 Έσκιμώους, μιὰ πρωτόγονη φυλή ανθρώπων, οί όποιοι κατοικούν σέ καλύβες καμωμένες από πάγο και άσχολούνται με τήν άλιεία και τó κυνήγιον. Είναι ντυμένοι με δέρματα άρκούδας ή φώκης και αυτά τους χρησιμεύουν για στρώμα και για σκέπασμα. Οί βάρκες τους είναι φτιαγμένες από δέρμα φώκης και όλα τὰ εργαλεία και τὰ όπλα τους από κόκκαλα. ‘Η ζωή τους είναι ένας αδιάκοπος σκληρός άγώνας για νά βρούν τήν τροφήν τους και νά μη ξεπασιάσουν άπ’ τó κρύο.

ΑΝΤΑΡΚΤΙΚΗ

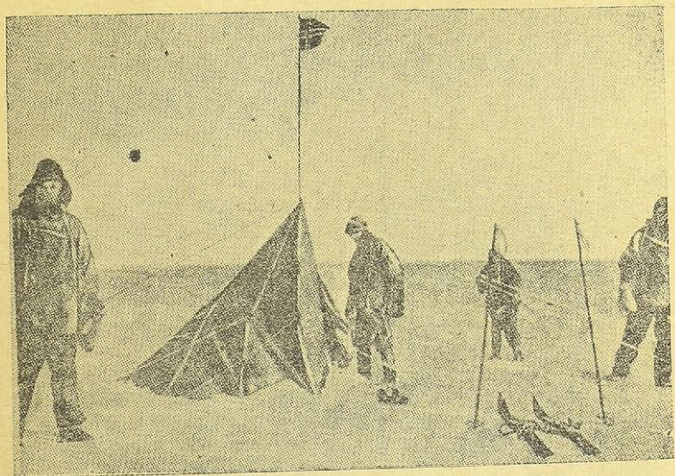
Ἀντίθετα ἀπ' τὴ βόρρ. πολικὴ περιοχή ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ μιὰ θάλασσα περιβαλλομένη ἀπὸ ξηρὰ, ἡ Νότιος Πολικὴ περιοχή ἀποτελεῖται ἀπὸ μιὰ μεγάλη ξηρὰ ποὺ περικλείεται ἀπὸ θάλασσα καὶ στὴν ὁποῖαν ὑπάρχουν ὀλίγα νησιά. Ἡ ξηρὰ αὐτὴ ὀνομάζεται **Ἀνταρκτικὴ**. Ἡ ἔκτασή της ὑπολογίζεται σὲ 14 ἑκατ. τ.χ εἶναι δηλαδὴ μιὰ ἡπειρος μεγαλύτερη τῆς Εὐρώ-

Πιγκουῖνοι

πης. Ἀπ' τὶς ἀτελεῖς γνώσεις ποὺ ἔχουμε γιὰ τὴν περιοχή αὐτὴ, γνωρίζουμε ὅτι ὑπάρχουν δυὸ μεγάλες ὄροσειρές ποὺ ξεπερνοῦν τὰ 4.500 μ. Ἡ υπόλοιπη χώρα φαίνεται πὼς εἶναι μιὰ ψηλὴ ἐπιφάνεια ὕψους 3.000 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν. Ἡ χώρα αὐτὴ εἶναι πτωχὴ σὲ βλάστηση, μόνον βρύα καὶ λειχήνες ὑπάρχουν. Ἀπὸ τὰ ζῶα ὁξιόλογος εἶναι ὁ **Πιγκουῖνος**, ἓνα περλεργο ζῶο ποὺ ὅταν στέκεται ὄρθιο μοιάζει σὰν ἄνθρωπος ντυμένος μὲ φρόκο. Ἡ ἐξερεύνηση τῆς περιοχῆς αὐτῆς ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἐπιστημόνων καὶ πολλὰ ἐξερευνητικὰ ἀποστολὰς ἔφθασαν ὡς ἐκεῖ. Οἱ σπουδαιότερες ἦσαν τοῦ Νορβηγοῦ Ἀμοῦνδсен τὸ 1911 καὶ τοῦ Ἀγγλοῦ Σκῳτ τὸ 1912. Καὶ σήμερα τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἐξερεύνηση τῆς περιοχῆς αὐτῆς

είναι μεγάλο. Από το 1946 έφθασαν εκεί διάφορες έξερευνητικές αποστολές, εκ των οποίων ή σπουδαιότερη είναι μιá

Έξερευνητική αποστολή στο Ν. Πόλο.

Αμερικανική υπό τον ναύαρχον *Μπέρντ*, ή όποία με πολλά εφόδια και έπιστημονικά εργαλεία εργάζεται εκεί. Νά ιδοϋμε τί θα μάς αποκαλύψουν.

Έρωτήσεις

1. Ποιές λέγονται πολικές χώρες και πού βρίσκονται ; 2. Ποιές λέγονται Άρκτικές και ποιές Άνταρκτικές χώρες και πώς είναι ; 3. Τί είδους ζώα και φυτά ζούν στις Άρκτικές χώρες ; 4. Ποιό μεγάλο νησί βρίσκεται εκεί ; 5. Τί είδους άνθρωποι ζούν, πού κατοικούν και πώς τρέφονται ; 6. Ποιές έξερευνητικές αποστολές πήγαν στην Άνταρκτική ;

Τ Ε Λ Ο Σ

3
ΡΑΝΟΣ
5 ΑΘΗΝΑΙ

σήμερα

ΟΜΑΡΗ - Α. ΜΠΑΜΠΑΛΗ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ Η ΠΕΡΙΩΝ

ΙΑ ΤΗ ΠΕΜΠΤΗ ΤΑΞΗ
ΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Εκδότης

ΠΕΤΡΟΣ Κ. ΡΑΝΟΣ
ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 5 ΑΘΗΝΑΙ

Α Ε Φ Η
Ε Γ

Βιβλιοθήκη

ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΠΕΤΡΟΥ Κ. ΡΑΝΟΥ
ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 5ε-ΤΗΛ. 25.175

ΣΧΟΛΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Α. ΚΟΝΤΟΛΑΡΗ-Α. ΜΠΑΜΠΑΛΗ	Αριθμητικά Προβλήματα Γ'. Τάξ.	3.000
»	»	Δ'. » 3.000
»	»	Ε'. » 4.000
»	»	ΣΤ'. » 3.000
»	Γεωμετρία	Ε'. » 3.000
»	»	ΣΤ'. » 3.000
»	Γεωγραφία Ελλάδος Γ'.	Δ'. » 4.000
»	» Ηπείρων	Ε'. » 4.000
»	» Ευρώπης	ΣΤ'. » 4.000
»	Φυσ. Πειραματική και Χημεία	Ε'. » 3.600
»	»	ΣΤ'. » 3.600
»	Φυσική Ιστορία	Δ'. » 3.600
»	»	ΣΤ'. » 3.600
»	Μυθικά Χρόνια Ιστορία	Γ'. » 3.000
»	Ιστορικά »	Δ'. » 3.000
Α. ΜΠΑΜΠΑΛΗ	Παλαιά Διαθήκη	Γ'. » 3.000
»	Καινὴ »	Δ'. » 3.000
»	Εκκλησιαστική Ιστορία	Ε'. » 3.000
Σ. ΠΑΛΑΣΤΑΜΑΤΙΟΥ : ΟΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΙΔΕΩΝ		
»	Τεύχ. Α'. Θεωρία και γενικά σχέδια εκθέσεων (υπώνυμα)	
»	» Β'. Υποδείγματα εκθέσεων	5.000
»	» Γ'. Βοηθητικό υλικό εκθέσεων	8.000
Ι. ΣΑΡΡΗ—Δ. ΤΡΟΒΑ	Οδηγ. Κα. ων εκθέσεων έκδ. 1948	20.000
»	» » » » Τόμος Β'.	7.500
Ι. ΣΑΡΡΗ	Υποδείγματα εκθέσεων τευχ. Α'.	3.000
»	» » » » Β'.	5.000
ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Ε.	Ανώμαλα Ρήματα Γ'. έκδ. 1947	7.500
»	Αρριανός κείμενον μετά σχολίων	3.500
Ε. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ)	Μετάφρασις Αρριανού μετά παρατηρήσεων	3.500
Σ. ΠΑΛΑΣΤΑΜΑΤΙΟΥ)	» Δυκούργου κατὰ Λεωκράτους και Ίσοκράτους πρὸς Φίλιππον ἐπιστολαί. Κείμενον μετά σχολίων	4.000
»	» Μεταφρ. Δυκούργου και Ίσοκράτους	4.000
Ξ ΔΑΝΤΗ	Πρακτικὸν Σύστημα Ὁρθογραφίας	8.000
Ι. ΣΑΡΡΗ, Α. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, Π. ΚΑΤΩΠΟΔΗ	Μετάφρασις Κρίτωνος »	3.500
»	» » » Δυσίου Δόγοι »	3.500
»	» » » Κύρου Ἀναβάσεως »	3.500
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΛ.	Μετάφρ. Ὁβιδίου Μεταμορφώσεις »	3.500
»	» De Bello civili »	3.500
Ι. ΦΩΚΙΤΟΥ	Leçons Françaises 1ον, 2ον ἔτος Γυμν.	6.000
»	Lectures » 3ον, 4ον » »	6.000
»	Γαλλικὴ Γραμματικὴ δι' ἑλας τὰς τάξεις έκδ. 4η	7.500
Υ	Le français illustre 1er Partie	3.500
ΟΥ	Ἀπαντὰ Παιδικοῦ Θεάτρου	15.000
»	Κωμωδίες	3.500
»	Δράματα	3.500